

T.C.
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

STRATEJİK KIRSAL KALKINMA MODELİ:
ANKARA-GÜDÜL ÖRNEĞİ

Buse ŞAHİN DEREYURT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Kasım-2019
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Buse ŞAHİN DEREYURT tarafından hazırlanan “Stratejik Kırsal Kalkınma Modeli: Ankara-Güdül Örneği” adlı tez çalışması 09/12/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

Prof. Dr. Çiğdem ÇİFTÇİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Elif GÜNDÜZ

Üye

Prof. Dr. Rahmi ERDEM

İmza

.....

.....

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Saadettin Erhan KESEN
Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Buse ŞAHİN DEREYURT

Tarih: 09/12/2019

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

STRATEJİK KIRSAL KALKINMA MODELİ: ANKARA-GÜDÜL ÖRNEĞİ

Buse ŞAHİN DEREYURT

**Konya Teknik Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı**

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Elif GÜNDÜZ

2019, 187 Sayfa

Jüri

**Prof. Dr. Rahmi ERDEM
Prof. Dr. Çiğdem ÇİFTÇİ
Dr. Öğr. Üyesi Elif GÜNDÜZ**

Kırsal kalkınma, tek bir eksen olarak tarımsal üretim odağında olmak yerine sosyo-ekonomik yapının geliştiği, tarım dışında ekonomik çeşitliliğin sağlandığı, örgütlenme ve katılım mekanizmalarının yönetim temelli ilerlediği çok eksenli bir yapıyı kapsamaktadır. Birbirinden ayrı düşünülmemeyen bu eksenlerin uygulanabilir ve tutarlı olması kırsal kalkınma çalışmalarının bütüncül bir yapıda ele alınmasını da zorunlu kılmaktadır.

Sürecin kritik noktalarını ortaya çıkarmak, farklı paydaşların önemseydiği eksenler çerçevesinde kırsal kalkınma stratejilerini oluşturmak, şeffaf ve adil katılım mekanizmalarını güçlendirmek amacıyla Güdül stratejik kırsal kalkınma modelinin belirlenmesine yönelik fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel SWOT analizleri, Analitik Hiyerarşi Süreci bütünleşik yöntemi ve TOWS matrisinden faydalanılmıştır.

Fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel yapıya yönelik dört eksenle oluşturulan ve nitel kapsamlı olan SWOT analizleri, Analitik Hiyerarşi Süreci yöntemiyle sayısallaştırılarak üç paydaş grubunun (yerli halk, uzmanlar ve yerel yönetimler) algısı çerçevesinde önem derecelerine göre değerlendirilmeye alınmıştır. Bu sayede kırsal kalkınmada önemli faktörlerin etki dereceleri belirlenmiştir.

Sonuçta, Güdül'ün kırsal kalkınma sürecinde sayısallaştırılmış yöntemlerin strateji ve politika belirlenmesine yönelik karar verme süreçlerinde ki üstünlüğü ortaya koyulmuştur. İlçenin gereksinimlerine ve kırsal yaşayan yerli halkın beklentilerine yönelik fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel açıdan kırsal kalkınmayı destekleyici çeşitli stratejiler belirlenmiştir. Belirlenen stratejilerin eyleme dönük olmasına yönelik sorumlu kuruluşların tespiti yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Analitik Hiyerarşi Süreci, Güdül, Kırsal Kalkınma, Sürdürülebilirlik, SWOT, TOWS, Yerel Dinamikler.

ABSTRACT

MS THESIS

THE MODEL OF STRATEGIC RURAL DEVELOPMENT: ANKARA-GUDUL CASE

Buse SAHIN DEREYURT

**Konya Technical University
Institute of Graduate Studies
Department of City and Regional Planning**

Advisor: Asst. Prof. Dr. Elif GUNDUZ

2019, 187 Pages

Jury

**Prof. Dr. Rahmi ERDEM
Prof. Dr. Çiğdem ÇİFTÇİ
Asst. Prof. Dr. Elif GÜNDÜZ**

Rural development, covers a multi axis structure which socio-economic structure develops, which economical diversity provided other than agriculture, which organization and participation mechanisms based on governance, instead of being in focus of agricultural production as a single axis. Applicability and consistency of these axes which are inseparable necessitates rural development studies to be tackled in a holistic structure.

Physical, social, economical and administrative SWOT analyzes, Analytical Hierarchy Process integrated method and TOWS matrix were used to identify critical points of the process, to form rural development strategies within the axes that different stakeholders care about, to strengthen the transparent and fair participation mechanisms.

The SWOT analyzes, which were formed on four axes for physical, social, economical and administrative structure and were qualitatively comprehensive, were quantified with the Analytical Hierarchy Process method and evaluated according to their significance levels within the perception of three stakeholder groups (local people, experts and local governments). Thus, degree of influence of important factors on rural development were determined.

As a result superiority of digitized methods on decision-making processes for strategy and policy determination in Gdl's rural development progress is revealed. Various strategies that support rural development in terms of physical, social, economic and administrative aspects have been determined for the needs of the district and the expectations of indigenous people living in rural areas. Responsible institutions were identified to ensure that the identified strategies are action-oriented.

Keywords: Analytic Hierarchy Process, Güdül, Rural Development, Sustainability, SWOT, TOWS, Local Dynamics.

ÖNSÖZ

Meslek yaşamımızda ihtiyaç duyacağımız donanımları kapsayan ve tükenmek bilmeyen bir enerjiyle oluşturulmuş akademi ruhu değerli hocalarımızın, bizlere aktarımları ve deneyimleriyle incelikle işlenmiş bir eserdir. Yüksek lisans tez çalışmam kapsamında bana rehberlik eden, akademisyen kimliğinin yanı sıra anneliği de layıkıyla yerine getirmeye çalışan ve nice değerler yetiştirmeye devam edecek olan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Elif Gündüz'e teşekkürlerimi sunuyorum.

Her zaman arkamda olan ve desteklerini eksik etmeyen, bana koşulsuz inanıp güvenerek omzumdan elini hiç çekmeyen canım aileme, iyi ve adil bir insan olmanın hayatta kazanılmış en büyük hazine olduğunu evlatlarına ilmek ilmek işledikleri için ömrüm boyunca minnettar kalacağım. Onlara edeceğim ve ne yapsam az kalacak teşekkürlerin yerini evlat olarak gereğini layıkıyla yerine getirerek doldurabilmeyi diliyorum.

Önce arkadaş şimdilerde eş olduğumuz, tıp ilmiyle meşguliyeti bitmek bilmeyen ve neredeyse 10 yılı devirecek bir tanışıklığın mümessili olduğumuz Dr. Buğra Dereyurt'a, beraber güldüğümüz ve ağladığımız kısacası yaşamımızı dolduran her an ve yavaşımızda kalan her bir tebessüm adına kalben teşekkürlerimi sunuyorum.

Lisans dönemim boyunca bana yadsınamaz katkılar sağlayan ve her biri birbirinden kıymetli olan Gazi Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü öğretim üyelerine; alan çalışmaları boyunca gerek nezaketi gerekse çalışmaya olan ilgisinden dolayı Gündül Belediyesi teknik personeli Ali Eser ve Gizem Ertürk'e; alan araştırmaları kapsamında bölgeye dair derinlemesine ve yıllanmış olan değerli görüşlerini benimle paylaşan Zeki Gürkan ve Hüseyin Erdoğan'a; alan gözlemleri sırasında bana eşlik eden YBÜ Mimarlık Bölümü araştırma görevlisi arkadaşım Bekir Enes Özel'e teşekkürlerimi sunuyorum.

Anı, zamanı ve mekânı planlamayı benimsediğim mesleğime olan saygım ve bağlılığım bu yolda her zaman en büyük destekçim olacaktır. Meslek etiği ve ahlakımı kılavuz edinerek, sürdürülebilir çevre ve toplum odaklı, kamu yararı önceliği taşıyan planlama çalışmalarına olan katkılarım her daim devam edecektir.

Mimarlık Fakültesi'nin sahip olduğu insan olma onuruna yakışır, yaşanabilir kentler ve mekanlar oluşturma sanatının bilimle harmanlandığı zorlu, disiplinli ve kesintisiz bir çalışma hayatını kapsayan renkli, çarpıcı, cezbedici ve eğlenceli dünyanın kaybolmaması dileklerle.

Buse ŞAHİN DEREYURT
KONYA-2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELER	ix
ŞEKİLLER.....	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR	xv
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı.....	2
1.2. Çalışmanın Önemi	3
1.3. Çalışmanın Kapsamı	4
1.4. Kaynak Araştırması	5
1.4.1. Kavramsal çerçeveye yönelik çalışmalar	5
1.4.2. Araştırma yöntemine yönelik çalışmalar	10
2.KIRSAL ALAN VE KIRSAL KALKINMA	13
2.1. Kırsal Alan Kavramı	13
2.1.1. Kırsal alan kavramının uluslararası platformda gelişimi	15
2.1.2. Kırsal alan kavramının Türkiye’de gelişimi	22
2.2. Kırsal Kalkınma Kavramı	25
2.2.1. Uluslararası platformda kırsal kalkınma kavramının gelişimi.....	29
2.2.2. Türkiye’de kırsal kalkınma kavramının gelişimi	36
2.3. Kırsal Kalkınma Yaklaşımları	42
2.3.1. Sürdürülebilir kırsal kalkınma yaklaşımı	43
2.3.2. Stratejik kırsal kalkınma yaklaşımı	46
2.4. Farklı Ülkelerden Örnekler	52
2.4.1. Almanya	52
2.4.2. İngiltere	56
2.4.3. İspanya	64
2.4.4. İtalya	66
3.MATERYAL VE YÖNTEM.....	72
3.1. Materyal	72
3.1.1. Çalışma alanı seçim gerekçelerinin incelenmesi	72
3.2. Yöntem.....	74
3.3. SWOT-AHS Birleşik Kullanımı	78
4.ARAŞTIRMA BULGULARI.....	82
4.1. Güdül Yapısal Analizi	83

4.1.1. Güdül halkı genel yapısı	83
4.1.2. Fiziksel yapı.....	84
4.1.3. Sosyal yapı.....	89
4.1.4. Ekonomik yapı.....	92
4.1.5. Yönetsel yapı	100
4.1.6. Planlama alışmaları	101
4.2. SWOT Analizi	112
4.3. SWOT-AHS Birleşik Kullanımı İle Güdül Kırsal Kalkınma Stratejilerinin Değerlendirilmesi.....	115
4.3.1. Fiziksel SWOT faktörlerinin ağırlıkları.....	115
4.3.2. Sosyal SWOT faktörlerinin ağırlıkları.....	120
4.3.3. Ekonomik SWOT faktörlerinin ağırlıkları.....	125
4.3.4. Yönetsel SWOT faktörlerinin ağırlıkları.....	130
4.4. Güdül Stratejik Kırsal Kalkınma Model nerisi	134
4.4.1. Vizyon oluşturma.....	139
4.4.2. TOWS matrisi ile stratejilerin oluşturulması	139
4.4.3. Eylem planlama süreci.....	151
5.SONUÇLAR VE ÖNERİLER	160
KAYNAKLAR	166
EKLER	175
EK-1 Güdül Halkı Anket Formu	175
EK-2 Yerel Yönetimler / Uzman Anket Formu.....	181
ZGEMİş	187

ÇİZELGELER

Çizelge 2.1. Kırsal alan tanımının yıllara göre gelişimi	15
Çizelge 2.2. Eurostat ve Avrupa 2000-Avrupa Bölgesel Kalkınma İşbirliği kırsal alan tanımının yıllara göre gelişimi	18
Çizelge 2.3. Avrupa Birliği kırsal alan tanımının yıllara göre gelişimi	19
Çizelge 2.4. OECD kırsal alan tanımının yıllara göre gelişimi	20
Çizelge 2.5. Milano ve Yunan yaklaşımı kırsal alan tanımının yıllara göre gelişimi	22
Çizelge 2.6. Türkiye’de kırsal ve kentsel alan nüfus değişimi 2010-2018.....	23
Çizelge 2.7. Türkiye kırsal alan tanımının yıllara göre gelişimi	24
Çizelge 2.8. Dünyada kırsal kalkınma yaklaşımları	30
Çizelge 2.9. BM kırsal kalkınma yaklaşımı	31
Çizelge 2.10. AB kırsal kalkınma yaklaşımı	33
Çizelge 2.11. DB kırsal kalkınma yaklaşımı	35
Çizelge 2.12. OECD kırsal kalkınma yaklaşımı	36
Çizelge 2.13. Kalkınma planları kırsal alan politikaları	40
Çizelge 2.14. Dünyada yapılmış sürdürülebilir kalkınma çalışmaları.....	44
Çizelge 2.15. Stratejik planlama ve geleneksel planlama yaklaşımı karşılaştırılması ...	47
Çizelge 2.16. Kalkınma planlarının kırsal kalkınma yaklaşımları	51
Çizelge 2.17. Almanya bölgesel ve mahalle tipi sınıflandırma	53
Çizelge 2.18. Almanya kır-kent sınıflandırmaları	55
Çizelge 2.19. Kırsal-kentsel alan sınıflandırması-İngiltere örneği	57
Çizelge 2.20. Yerel yönetim kategorileri-İngiltere örneği.....	59
Çizelge 2.21. Mevcut idari sınırlara dayalı kır-kent sınıflandırması	60
Çizelge 2.22. İngiltere kırsal politika geçmişi	63
Çizelge 2.23. İspanya sürdürülebilir kırsal kalkınma yasasına göre kırsal bölgelerin tanımlanması	65
Çizelge 2.24. İtalya OECD bölgesel sınıflandırması.....	66
Çizelge 2.25. İtalya tarım bakanlığı kırsal alan sınıflandırması	68
Çizelge 3.1. Örneklem alan büyüklüğü tespiti	76
Çizelge 3.2. Güdül uzman anketleri meslek grubu ve uygulanan anket sayısı	77
Çizelge 3.3. AHS değerlendirme ölçeği	81
Çizelge 4.1. Güdül paydaş gruplarının cinsiyet, yaş, meslek ve eğitim durumu dağılımı	84
Çizelge 4.2. Mahallelere göre Güdül nüfusu	90
Çizelge 4.3. Güdül sosyal donatı varlığı.....	91
Çizelge 4.4. Ankara Kalkınma Ajansı destekli Güdül projeleri	108
Çizelge 4.5. Güdül fiziksel SWOT analizi	112
Çizelge 4.6. Güdül sosyal SWOT analizi	113
Çizelge 4.7. Güdül ekonomik SWOT analizi	114
Çizelge 4.8. Güdül yönetsel SWOT analizi.....	115
Çizelge 4.9. Fiziksel SWOT faktörlerinin ağırlıkları	116
Çizelge 4.10. Sosyal SWOT faktörlerinin ağırlıkları	121
Çizelge 4.11. Ekonomik SWOT faktörlerinin ağırlıkları	126
Çizelge 4.12. Yönetsel SWOT faktörlerinin ağırlıkları.....	130
Çizelge 4.13. SWOT gruplarının önem derecelerinin karşılaştırılması.....	134
Çizelge 4.14. SWOT gruplarının güdül kırsal kalkınma stratejisine etkileri	135
Çizelge 4.15. Fiziksel TOWS matrisi	140
Çizelge 4.16. Sosyal TOWS matrisi	143

Çizelge 4.17. Ekonomik TOWS matrisi	145
Çizelge 4.18. Yönetmel TOWS matrisi	149

HARİTALAR

Harita 2.1. OECD ülkelerinin kırsal ve kentsel alan sınıflandırması	21
Harita 3.1. Ankara ilçe sınır haritası.....	73
Harita 3.2. Güdül mahalle sınırları	74
Harita 4.1. Güdül uydu görüntüsü	85
Harita 4.2. Güdül'ün komşu ilçelere uzaklığı	87
Harita 4.3. 1980 yılı Güdül nazım imar planı.....	102
Harita 4.4. 1980 yılı Güdül imar planı	103
Harita 4.5. 1996 yılı Güdül imar planı	103
Harita 4.6. 1986-1997 yılı Güdül koruma plan sınırları	105
Harita 4.7. Karamanağacı mevki	105
Harita 4.8. Sit ve plan sınırları.....	106

ŞEKİLLER

Şekil 2.1. Kırsal politika analizi için OECD matriksi.	20
Şekil 2.2. Kır-kent ayrımında bulanıklaşma süreci	28
Şekil 2.3. Kırsal kalkınma, kırsal planlama ve alan kullanım planlaması ilişkisi	34
Şekil 2.4. Stratejik planlama süreci	49
Şekil 2.5. Almanya kırsal alan sınıflandırılması.....	54
Şekil 2.6. Almanya bölge sınıflandırılması	54
Şekil 2.7. Almanya kırsal idari bölge tipleri.....	55
Şekil 2.8. İngiltere OECD bölgesel sınıflandırması ve kırsal alanların ağırlığı, 2011 ...	57
Şekil 2.9. İngiltere kırsal-kentsel alan tanımlaması, 2004.....	58
Şekil 2.10. Mevcut idari sınırlara dayalı kır-kent sınıflandırması	61
Şekil 2.11. Kırsal-kentsel alan sınıflandırması	65
Şekil 2.12. İtalya OECD bölgesel sınıflandırması, 2007.....	67
Şekil 2.13. İtalya tarım bakanlığı ve OECD bölgesel sınıflandırması karşılaştırması, 2007	67
Şekil 2.14. İtalya ulusal kırsal ağ yapısı	69
Şekil 3.1. Çalışma yöntemi akış şeması	75
Şekil 3.2. SWOT-AHS birleşik yöntem aşamaları	78
Şekil 4.1. Güdül kent atölyesi davetiyesi	82
Şekil 4.2. İnönü mağaraları.....	85
Şekil 4.3. Kirmir çayı	86
Şekil 4.4. Tarihi roma hamamı	88
Şekil 4.5. Güdül geleneksel dokusu.....	88
Şekil 4.6. Salihler kaya yazıtları	89
Şekil 4.7. Güdül yıllara göre nüfus grafiği	91
Şekil 4.8. Güdül kent müzesi.....	92
Şekil 4.9. Güdül'de üretilen bitkisel ürünler (da).....	93
Şekil 4.10. Güdül tarımsal arazi varlığı ve dağılımı.....	94
Şekil 4.11. Güdül genel arazi varlığı ve dağılımı	94
Şekil 4.12. Güdül hayvan varlığı	95
Şekil 4.13. Kirmir çayı üzerinde yer alan sulama barajı	96
Şekil 4.14. Güdül temel ekonomik sektörler	97
Şekil 4.15. Güdül leblebiciler sokağı.....	98
Şekil 4.16. Güdül bıçak sanatı	99
Şekil 4.17. Güdül mahalle sınırları, 2014 öncesi.....	101
Şekil 4.18. Güdül ilçesi mevcut planlı alanlar (%).....	109
Şekil 4.19. Güdül ilçesi mevcut planlı alanların işlevsel dağılımı (%)	109
Şekil 4.20. Güdül ilçesi mevcut planlı alanların mekânsal planlar yapım yönetmeliği sosyal ve teknik altyapı alanları standartlarına göre karşılaştırılması (m ² /kişi).....	110
Şekil 4.21. Ankara kırsal inovasyon yol haritası	111
Şekil 4.22. Fiziksel SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)	117
Şekil 4.23. Fiziksel SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)	117
Şekil 4.24. Fiziksel SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)	118
Şekil 4.25. Fiziksel SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)	118

Şekil 4.26. Fiziksel SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)	119
Şekil 4.27. Fiziksel SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)	119
Şekil 4.28. Paydaş gruplarına göre fiziksel SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin değerlendirilmesi (%).....	120
Şekil 4.29. Sosyal SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)	122
Şekil 4.30. Sosyal SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)	122
Şekil 4.31. Sosyal SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)	123
Şekil 4.32. Sosyal SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)	123
Şekil 4.33. Sosyal SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)	124
Şekil 4.34. Sosyal SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)	124
Şekil 4.35. Paydaş gruplarına göre sosyal SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin değerlendirilmesi (%).....	125
Şekil 4.36. Ekonomik SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)	127
Şekil 4.37. Ekonomik SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)	127
Şekil 4.38. Ekonomik SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)	128
Şekil 4.39. Ekonomik SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)	128
Şekil 4.40. Ekonomik SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)	129
Şekil 4.41. Ekonomik SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)	129
Şekil 4.42. Paydaş gruplarına göre ekonomik SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin değerlendirilmesi (%).....	130
Şekil 4.43. Yönetimsel SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)	131
Şekil 4.44. Yönetimsel SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)	131
Şekil 4.45. Yönetimsel SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)	132
Şekil 4.46. Yönetimsel SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)	132
Şekil 4.47. Yönetimsel SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)	133
Şekil 4.48. Yönetimsel SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)	133
Şekil 4.49. Paydaş gruplarına göre ekonomik SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin değerlendirilmesi (%).....	134
Şekil 4.50. GÜDÜL kırsal kalkınma stratejisinin fiziksel önem derecesinin fiziksel SWOT gruplarıyla karşılaştırılması (%)	135

Şekil 4.51. Güdül kırsal kalkınma stratejisinin sosyal önem derecesinin sosyal SWOT gruplarıyla karşılaştırılması (%)	136
Şekil 4.52. Güdül kırsal kalkınma stratejisinin ekonomik önem derecesinin ekonomik SWOT gruplarıyla karşılaştırılması (%)	137
Şekil 4.53. Güdül kırsal kalkınma stratejisinin yönetsel önem derecesinin yönetsel SWOT gruplarıyla karşılaştırılması (%)	137
Şekil 4.54. Güdül kırsal kalkınma stratejisinin önem derecesinin SWOT gruplarıyla karşılaştırılması (%)	138
Şekil 4.55. SWOT gruplarının güdül kırsal kalkınma stratejisine etkileri (%)	138

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

%	: Yüzde
ha	: Hektar
m	: Metre
m ²	: Metrekare
km ²	: Kilometrekare

Kısaltmalar

AB	: Avrupa Birliği
ABB	: Ankara Büyükşehir Belediyesi
AHS	: Analitik Hiyerarşi Süreci
AİGİM	: Ankara İl Göç İdaresi Müdürlüğü
AİKTM	: Ankara İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
AİTOM	: Ankara İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
AKA	: Ankara Kalkınma Ajansı
AKBM	: Ankara Karayolları 10. Bölge Müdürlüğü
AKİYH	: Ankara Kırsal İnovasyon Yol Haritası
ASTİM	: Ankara Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü
BM	: Birleşmiş Milletler
ÇŞBAİM	: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Ankara İl Müdürlüğü
DB	: Dünya Bankası
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DSİ	: Devlet Su İşleri 5. Bölge Müdürlüğü
DSİBM	: Devlet Su İşleri
EF	: Ekonomik Fırsatlar
EGY	: Ekonomik Güçlü Yönler
ESA	: Ekonomik Stratejik Amaç
EUROSTAT	: European Statistics Commission (Avrupa İstatistik Ofisi)
ET	: Ekonomik Tehditler
ETKB	: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
EZY	: Ekonomik Zayıf Yönler
FF	: Fiziksel Fırsatlar
FGY	: Fiziksel Güçlü Yönler
FSA	: Fiziksel Stratejik Amaç
FT	: Fiziksel Tehditler
FZY	: Fiziksel Zayıf Yönler
GB	: Güdül Belediyesi
GH	: Güdül Halkı
GİK	: Güdül İlçe Kurulu
GİSM	: Güdül İlçe Sağlık Müdürlüğü
GİTOM	: Güdül İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü
GİYY	: Güdül İlçe Yerel Yönetimi
GK	: Güdül Kaymakamlığı
GSDYV	: Güdül Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı

GÜPEM	: Güdül Proje Merkezi
IRR	: Intermediate Rural Regions (Orta Kırsal Bölgeler)
LEADER	: Links Between Actions For The Development Of Rural Economy (Kırsal Ekonominin Geliştirilmesinde Etkinliklerin Birleştirilmesi)
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
M	: Milattan nce
NUTS	: Nomenclature of Territorial Units for Statistics (İstatistiki Blge Birimleri Sınıflaması)
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
PRR	: Predominantly Rural Region (Baskın Kırsal Bölgeler)
RR SIA	: Rural Regions With Stiff Intermediate Agriculture (Yoğun Tarım Alanlarına Sahip Kırsal Bölgeler)
RR DP	: Rural Regions With Development Problems (Gelişme Problemlerine Sahip Kırsal Bölgeler)
SAPARD	: Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development (Tarım Ve Kırsal Kalkınma İçin zel Katılım İzlenesi)
SB	: Sağlık Bakanlığı
SF	: Sosyal Fırsatlar
SGY	: Sosyal Güçlü Yönler
SSA	: Sosyal Stratejik Amaç
ST	: Sosyal Tehditler
SRKAL	: Sürdürülebilir Kırsal ve Kentsel Kalkınma Derneği
SWOT	: Strengths- Weaknesses- Opportunities- Threats (Güçlü Yönler- Zayıf Yönler- Fırsatlar- Tehditler)
SZY	: Sosyal Zayıf Yönler
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TCPA	: Town and Country Policy Statement
TOWS	: Threats- Opportunities- Weaknesses- Strengths (Tehditler, Fırsatlar, Zayıf Yönler, Güçlü Yönler)
TKİB	: Türk Kamu İşletmeleri Birliği
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UABBM	: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı 2. Bölge Müdürlüğü
UKKS	: Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
YF	: Yönetsel Fırsatlar
YGY	: Yönetsel Güçlü Yönler
YSA	: Yönetsel Stratejik Amaç
YT	: Yönetsel Tehditler
YZY	: Yönetsel Zayıf Yönler

1. GİRİŞ

Kalkınma, ülkelerin gelişimi açısından değişen ve değişime yön veren niteliklere sahip olması sebebiyle önemle üzerinde durulan konuların başında gelmektedir. Dünya genelinde ülkeler, kendi toplumunun yaşam kalitesini arttırmak ve refah içerisinde yaşamasını sağlamak için ülkelerinde çeşitli kalkınma programları uygulamaktadır. Bahsedilen kalkınma programları arasında önemli bir yer tutan kırsal kalkınma; kırsal alanlarda yaşayan, kırsal alanla devamlı bir etkileşim halinde bulunan insanların sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan üretim, gelir ve refah düzeylerinin geliştirilmesi, dengesizliklerin giderilmesi, kentsel alanlardaki mevcut fiziksel ve toplumsal alt yapının kırsal alanlarda da oluşturulması, tarımsal ürün deseninin katma değere katkı sağlayacak biçimde değerlendirilmesi yönündeki süreçleri, etkinlik düzeylerini ve örgütlenme mekanizmalarını ifade etmektedir.

Küreselleşme olgusunun hukuki, siyasal, kültürel, çevresel, ekonomik, teknolojik vb. gibi dünya genelinde çeşitlenen etkileri, küreselleşme sürecinin etkisinde kalan kırsal kalkınma kavramını doğrudan etkilemiş ve kırsal kalkınmayı son yıllarda üzerinde en çok tartışılan olgulardan biri haline getirmiştir.

Kırsal alanlar kentsel alanlara göre yoğunluk, kapladığı alan ve kapasite açısından daha küçük ölçekli yerleşimler olduğundan yönetsel açıdan da bu alanların sorunlarıyla uğraşmak çeşitli zorluklar ortaya çıkarmaktadır. Yerele yönelik temel gereksinimlerin karşılanması ve problemlerin çözülmesi için gösterilen çabaların yetersiz kalması, arazilerin parçalı ve küçük olmasının getirdiği düşük tarımsal verimlilik ve yerel katılım kapasitesinin düşük olması bu zorluklardan bazılarıdır.

Dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi Türkiye de giderek kentleşme düzeyini arttırmakta ancak dengesiz ve büyük kentlere doğru gelişen bir kentleşme süreci içerisinde yer almaktadır. Yakın gelecekte nüfusumuzun büyük bir bölümünün kentlerde yaşayacağı düşünüldüğünde kırsal nüfusun kentlere yetmek bir yana kendisine bile yetişemediği görülmektedir.

Çalışma beş bölümden meydana gelmektedir. Birinci kısımda çalışmaya yönelik amaç, önem derecesi, kapsam ve kaynak araştırması açıklanmıştır.

İkinci kısmında kırsal kalkınma kavramı irdelenerek 6360 sayılı kanunla gelen dezavantajlar ve kırsal alanların bu süreçteki önemi tartışmaya açılacaktır. Mücavir alan sınırının il sınırına dayanmasının ardından köy statüsünde bulunan alanların mahalle statüsüne geçirilmesinden sonra yaşanan tanımlama ve sınır kargaşasına dikkat çekilerek;

değişen kırsal alan tanımlamalarında geline nokta tespit edilmeye çalışılacaktır. Farklılaşan kırsal kalkınma yaklaşımları ve ülkelere ait başarılı kırsal kalkınma uygulamaları çerçevesinde “Kırsal alanları ve kırsal kalkınmayı neden önemsiyoruz?” sorusuna cevap aranmıştır. Aynı zamanda Türkiye’nin kırsal kalkınma sürecinde geldiği nokta da tespit edilmeye çalışılmıştır.

Üçüncü kısımda araştırmanın materyali ve metoduna yönelik açıklamalara yer verilmiştir. Çalışmanın temel materyali kapsamında ele alınan Güdül ilçesine yönelik fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel yapı ortaya konularak, bu kapsamlarda SWOT analizleri yapılmıştır. Yapılan analizler kırsal kalkınma temelinde değerlendirilmiştir. “Güdül Stratejik Kırsal Kalkınma Modeli”nin belirlenmesinde SWOT analizi ve AHS bütünlük yönteminden yararlanılmıştır. Verilerin elde edilebilirliği ve analizine yönelik gerçekleştirilmiş olan alan çalışmasının amacı, kapsamı, anket formunun hazırlanması ve değerlendirilmesine yönelik açıklamalara yer verilmiştir.

Dördüncü kısımda Güdül stratejik kırsal kalkınma modelinin belirlenebilmesinde fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel açıdan kırsal kalkınma stratejileri ve üç paydaş gruba (yerli halk, uzman, yerel yöneticiler) ait SWOT-AHS analizi bulguları değerlendirilmiştir. SWOT analizi bulgularından elde edilen sonuçlara göre öncelikli olarak “Güdül Kırsal Gelişim Vizyonu” belirlenmiş, bu vizyon kapsamında kırsal kalkınmayı yönlendirici stratejiler ortaya koymayı hedefleyen TWOS matrisi oluşturulmuştur. Elde edilen değerlendirme sonucunda Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejileri ile uyumlu stratejiler geliştirilmiştir. Uygulama ve eylem planlamasına yönelik kırsal kalkınma temelli örgütlenme ve finansman şemaları geliştirilmiştir.

Beşinci ve son ise ortaya çıkarılan kuramsal çerçeveye ait bulguların literatür teorisine ve planlama pratiğine katkıları değerlendirilerek öneriler sunulmuş ve çalışma sonlandırılmıştır.

1.1. Çalışmanın Amacı

Kentleşme eğilimleri hem dünyanın hem de Türkiye’nin gelecek çerçevesini çizmektedir. Bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasıyla kentleşmenin yönü, kapsadığı nitelik ve hızı üzerinde çeşitli müdahaleler yapılabilmektedir. Üzerinde durulması gereken nokta, kırsal yerleşim alanlarındaki dengesizlikler giderilerek fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel altyapının geliştirilmesiyle yaşam kalitesini arttırmaktır (Geray, 2011).

Ülkemizde, mevcut imar mevzuatı ve planlama pratiğinin kırsal alan planlama çalışmalarındaki eksikliklerinden görülen lüzum üzerine, kırsal planlama yaklaşımlarını kullanan, kırsal alan planlaması konusunda başarılı uygulamalara imza atan ve Türkiye ile yakın tecrübelerle sahip ülke deneyimlerine dair araştırmalar yapılarak, farklı potansiyellere sahip ülkelerin kırsal kalkınma çerçeveleri ortaya koyulmuştur.

Güdül, Ankara'ya 90 km. uzaklıkta, nüfusunun hızla azalması, tarım faaliyetlerinin cazibesini kaybetmesi, metropoliten alana verdiği göç, çevresel kaynakların bilinçsiz kullanılması ve bölgesel eşitsizliğin giderilememesi gibi sorunlarla yüzleşmekte olan bir ilçedir. Komşuları, Ayaş, Beypazarı, Çamlıdere ve Kızılcahamam; sahip oldukları farklı doğal ve kültürel kaynakları ekonomik fırsata çevirmiş ve kırsal kalkınma yolunda önemli ilerlemeler kaydetmişlerdir. Aynı coğrafyada bu eşitsizliğe maruz kalan Güdül'de, ilçenin mevcut potansiyellerinin; fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel yapısı hakkında bilgiler verilip; iç değerlendirme (üstünlükler ve zayıflıklar) ve dış değerlendirme (fırsatlar ve tehditler) faktörleri belirlenerek;

- Yerleşme bütününe çevresel, sosyo-ekonomik ve fiziksel verilerle yorumlayan gelişme stratejilerinin oluşturulması,
- Mekânsal planlara altık sağlayan, kılavuz niteliği taşıması öngörülen sürdürülebilir ve bütüncül stratejik bir kırsal kalkınma planı modeli ortaya konulması amaçlanmıştır.

1.2. Çalışmanın Önemi

Kırsal kalkınma, tek bir eksen olarak tarımsal üretim odağında olmak yerine sosyo-ekonomik yapının geliştiği, tarım dışında ekonomik çeşitliliğin sağlandığı, örgütlenme ve katılım mekanizmalarının yönetim temelli ilerlediği çok süreçli bir yapıyı kapsamaktadır. Birbirinden ayrı düşünilemeyen bu eksenlerin uygulanabilir ve tutarlı olması kırsal kalkınma çalışmalarının bütüncül bir yapıda ele alınmasını da zorunlu kılmaktadır. Tüklenen kaynaklar, çeşitlenen ve değişim gösteren yerleşim desenleri ve gelir grupları arasında kapanması beklenen ancak çığ gibi büyüyen uçurum, homojen olmayan bir dağılımı ve hızla yoksullaşan bir kırsal toplum yapısını da beraberinde getirmektedir. Bu da dengelerin sağlandığı ve adil kaynak kullanımına imkân tanıyan kırsal kalkınma politikalarının, yerleşim desenlerinin problemlerine çözüm üretmek ve bütüncül bir kalkınma sürecini tarifleyebilmek adına farklılaşmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu çalışmada kırsal yerleşmelerin sürdürülebilirliği ve rasyonel kullanımına yönelik olarak, bireyden ziyade toplumsal menfaatlerin ön plana çıkarıldığı, yere özgü potansiyellerin geliştirilebileceği ve sürdürülebilir bir planlama sürecinin tasarlanabileceği AHP metodu üzerinde çalışılmıştır. Mevcut duruma yönelik tespitlerde bulunan SWOT analizi sonucunda elde edilen verilerin AHP ölçeği kullanılarak sayısallaştırılması karar verme sürecinde kolaylık sağlayarak, öncelik stratejilerinin sıralanabilmesine olanak tanımaktadır. Bu sayede eyleme dönük ve ilçenin gereksinimleri doğrultusunda, dezavantajlı grupların da sürece aktif katılımı sağlanarak adil bir sıralama yapılmakta ve katılım mekanizmaları güçlendirilmektedir.

Sürdürülebilir ve bütüncül bir kalkınma çerçevesinde stratejik kırsal kalkınma rotasının varlığı sorgulanarak; kırsal kalkınma sürecine ilişkin olası avantajların fırsata çevrilebilmesi, dezavantajların ise tehdit unsuru olmaktan çıkarılması aşamalarında yapılması gerekenler metodolojik bir yaklaşımla değerlendirilmiştir.

Ankara ili Güdül ilçesi örneği ile ilçe bütününde bölgenin doğal, mekânsal, sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarının sürdürülebilir, yaşanabilir ve kalkınabilir ilkelerini sağlayacak bir vizyon çerçevesinde, yaşam çevrelerinin gelişmesine katkıda bulunacak mekân organizasyonuna yönelik kendi dinamiklerinden beslenen mekânsal stratejiler belirlenmiştir.

Kalkınmaya ilişkin literatürde konuyla ilgili yapılmış olan çalışmalar fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel açıdan tek bir faktörü (ağırlıklı olarak ekonomik) ele alırken; bu çalışma dört faktörün ayrı değerlendirilerek kendi içinde hiyerarşik bir sıraya koyan orijinal bir çalışma niteliği taşımaktadır. Çalışma, fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel açıdan karşılaştırmalı ve eş zamanlı olarak alandaki güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditlere yönelik faktörlerin önem derecelerini tespit ederek, aktörleri ve katılımlarını önemseyerek bu nitel faktörlere dinamik, analitik ve rasyonel bir boyut kazandırması, karar verme sürecinden başlayarak, hedef, strateji ve eylem aşamasına kadar inen yaklaşımı açısından literatüre katkı koyacağı düşünülmektedir.

1.3. Çalışmanın Kapsamı

Güdül sınırları kapsamında kırsal kalkınma ve stratejik planlama ile ilgili kitap, sempozyum, dergiler, yayınlanmış tezler, makaleler, elektronik kaynaklardan yararlanılmıştır. Merkezi (T.C. Ankara Valiliği) ve yerel yönetimler (T.C. Ankara Büyükşehir Belediyesi ve T.C. Güdül Belediyesi) tarafından yöreye özgü

gerçekleştirilmiş çeşitli çalışma raporları temin edilerek değerlendirmeleri yapılmıştır. Ayrıca çalışmada T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan “1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı” ve T.C. Ankara Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanmış olan “Ankara Bölge Planı 2014-2023”ten yararlanılmıştır. “Ulusal Kırsal Kalkınma Raporu” ve diğer kalkınma raporları da faydalanılmış olan başlıca kaynaklar arasında yer almaktadır.

Araştırmada Ankara İli Güdül ilçesi kapsamında gerekli saha gözlemleri ve anket çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca alana ilişkin yapılan çalışmalara ait veriler Ankara Büyükşehir Belediyesi kaynaklarından edinilmiştir.

1.4. Kaynak Araştırması

Bu bölümde, kuramsal çerçeve kapsamında kırsal alan ve kırsal kalkınma yaklaşımına ilişkin kapsamlı bir kaynak araştırması yapılmıştır. Alan araştırması kısmında SWOT analizi ve bu analizi sayısallaştırmak için AHS tekniğinden yararlanan çalışmalar arasında teze katkı sağlayacağı düşünülen kaynaklar incelenmiştir.

1.4.1. Kavramsal çerçeveye yönelik çalışmalar

Ilbery (1998) “*The Geography of Rural Change*” isimli çalışmasında kırsal alanların tanımlanırken nüfus ve kapladığı yoğunluk, sosyo-ekonomik ve demografik yapı, kentten ayrılan kırsala özgü yapı vb. gibi pek çok ölçütle değerlendirilmesi gerekliliği üzerinde durmuştur. Kırsal alanların genelleştirilmiş bir bakış açısıyla tariflenemeyeceğini belirtmiştir.

Gong ve Pizzoli (2002) “*How to Best Classify Rural and Urban?*” çalışmasında OECD yaklaşımının kırsal alanları nüfus yoğunluğuna dayalı olarak sınıflandırdığını; bölgelerin NUTS3 düzeyinde ve üç farklı kategoride değerlendirilerek km² başına 150 kişinin altında olan alanların kırsal alan statüsünde değerlendirildiğini aktarmıştır.

Anonymous (2004a) “*New Perspectives Foreu Rural Development*” raporunda sahip olduğu 25 üye devletin toplam nüfusunun yarısından fazlasının kırsal alanlarda yaşayan OECD için kırsal alanlar ve kırsal kalkınma çalışmaları açısından oldukça önem taşıdığını belirtmiştir.

Cengiz ve ark. (2004) “*Avrupa’da ve Türkiye’de Yapılan Kırsal Planlama Çalışmalarında Peyzaj Mimarlığının Yeri*” isimli çalışmasında pek çok disiplinin

farklılaşan önceliklendirme kriterlerine göre değişiklik gösteren kırsal alan, peyzaj mimari, ekonomi, sosyoloji, coğrafya vb. disiplin tarafından farklı bakış açılarıyla irdelendiğine dikkat çekmiştir. Kentsel tasarım ölçeğinden yerel, bölgesel, ulusal ve ulus aşırı ölçeğe kadar kırsal alan yorumlanmasında disiplinler yaklaşım farklılıklarını ortaya koymuştur. Kırsal alanların sahip olduğu doğal peyzaj değerleri ve ekolojik alan yönetiminin peyzaj mimarları tarafından, sosyal alana ilişkin ölçütlerin sosyologlar, ekonomik yapıya ilişkin ölçütlerin ekonomistler, jeolojik yapıya ilişkin ölçütlerin jeoloji mühendisleri, coğrafi konuma ilişkin ölçütlerin coğrafyacılara, kadastral duruma ilişkin ölçütlerin harita mühendisleri ve ilgili pek çok bilim dalı tarafından şehir plancılarıyla koordineli bir şekilde anlamlandırıldığına değinmiştir.

Çelik (2005) “*Planlı Dönemde Türkiye’deki Kırsal Kalkınma Politika ve Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme*” çalışmasında rehber niteliği taşıyan kalkınma rotalarının belirlenmesinde dünya çapında öneme sahip çeşitli kuruluş mekanizmalarının etkisinin fazlalığı ve Avrupa Birliği (AB), Birleşmiş Milletler (BM), Dünya Bankası (DB) ve Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)’nün kırsal kalkınma çalışmalarına katkıda bulunan çeşitli kuruluşlar arasında yer aldığı üzerinde durmuştur.

Anonymous (2006) “*OECD Rural Policy Reviews, the New Rural Paradigm Policies and Governance*” raporunda kaçınılmaz küreselleşme süreci ve beraberinde getirdiği rekabetçiliğin kentsel alanlara yerel, bölgesel ve küresel ölçekte önemler atfetmesine karşın kırsal alanların yerleşim deseninin önemli bir parçası olmaya devam etmesi üzerinde durmuştur.

Albrechts (2006) “*Bridge the Gap: From Spatial Planning to Strategic Projects*” çalışmasında stratejik kırsal kalkınmanın, planlama yaklaşımlarında bakış ve görüş arasındaki ince çizginin fark edilmesinde oldukça önem taşıyan kapsamlı uygulamalar arasında yer aldığını belirtmiştir. Bu sebeple de mekânsal planlama çalışmalarını yönlendirici ve destekleyici stratejik planlama çalışmalarının kalkınmaya giden yolda önemli bir adım olduğuna değinmiştir.

Özkan (2007) “*Türkiye’de Kırsal Kalkınma Politikaları ve Kırsal Turizm*” çalışmasında farklılaşan ve değişim gösteren kırsal desenlerin çeşitli tanımlamalar ortaya çıkarması ve kırsal yapının bu değişimi ve deseni yapılan tanımlamaları zenginleştirmesi üzerinde durmuştur. Hızla gelişen kentsel alanlar ve kırsal yapıda meydana gelen sosyo-ekonomik değişim ve dönüşümün, yapılacak olan kırsal alan tanımlamalarında yalnızca nüfus büyüklüğü kriteri yerine, yaşam kalitesi ve refah düzeyine yönelik niteliklerin de ortaya koyulduğu gelişmiş tanımlamaları zorunlu kıldığı belirtilmiştir.

Bakırcı (2007) “*Türkiye’de Kırsal Kalkınma: Kavramlar-Politikalar-Uygulamalar*” isimli kitabında bakış açıları ve çeşitlenmiş ölçütlerin sürece dahil olmasının kırsal alanı ve kırsal kalkınmayı tanımlamadaki ayrımı daha da belirginleştirdiğini ortaya koymuştur.

Anonymous (2007) “*Rural Policy Reviews, Germany*” adlı raporda Almanya’da kırsal alan ve kırsal kalkınma yaklaşımlarının ağırlıklı olarak sektörel ve ekonomik temelde hazırlanmasına ve bu sebeple de kırsal alan çeşitliliği ortaya koyulamamasına değinilmiştir.

Tekeli (2009) “*Modernizm, Modernite ve Türkiye'nin Kent Planlama Tarihi*” kitabında stratejik planlamanın, sahip olduğu esnek, çok aktörlü ve eylem odaklı planlama çerçevesi sebebiyle geleneksel yaklaşımlardan ayrıldığını ortaya koymuştur.

Anonymous (2009a) “*Rural Policy Reviews, Spain*” raporunda İspanya, geniş bir kırsal alan varlığına sahip olmasının aksine yoğunluğu düşük kırsal bölgelere sahiptir. Kırsal alanlar ülkenin büyüme ve gelişme faaliyetlerinin yoğun olduğu dönemlerde yeterli gelişim sağlayamamakla birlikte; sektörel yapının çeşitlendiği ve yerinde müdahaleleri kapsayan kırsal devlet politikasıyla yeni bir sürecin içine girmektedir.

Baycan Levent ve ark. (2010) “*Türkiye’nin Kırsal Yapısı: AB Düzeyinde Bir Karşılaştırma*” makalesinde AB’ne aday ve potansiyel aday ülkeler kapsamında istatistiksel veri temin eden Avrupa İstatistik Ofisi veya Eurostat tarafından kentleşme derecesine (yoğun, orta dereceli ve seyrek) odaklanıldığını ve NUTS5 seviyesinde bölgeler tanımlandığını belirtmiştir. Stratejik bir bakış açısıyla Avrupa’daki yeni kırsal-kentsel alan ilişkisini Avrupa’daki tüm kırsal alanları kapsayıcı şekilde irdeleyen Milano yaklaşımının, homojen bir kırsal alan tanımlaması yapılmasını imkânsız olarak gördüğüne değinmiştir. Avrupa’daki kırsal alan modelini ve çerçevesini belirlemeye yardımcı olan Yunan yaklaşımının, OECD ve Eurostat verilerinin entegrasyonu ile yeni bir bakış açısı geliştirerek; kırsal alanları kümelenme ve ayrışma analizleri yardımıyla sınıflandırdığını ortaya koymuştur.

Geray (2011) “*Dünden Bugüne Kırsal Gelişme Politikaları*” isimli kitabında çoğu zaman köy kalkınması olarak anlamlandırılan kırsal kalkınmanın, kırsal alanlarda yaşayan yerli halkın doğrudan etkilendiği ve etkilediği çok yönlü süreçleri ve örgütlenme mekanizmalarını kapsadığını; kırsal gelişmeye yönelik sorunların, uzun erimli destekler dikkate alınarak çeşitli boyutlarıyla (fiziksel, sosyo-ekonomik, toplumsal, siyasal vb.) ve toplum yararına ele alındığını ortaya koymuştur.

Tekeli (2011) “*Anadolu’da Yerleşme Sistemi ve Yerleşme Tarihleri*” isimli kitabında köylü kalkınmasının temel alındığı planlı dönemde yatırımlar altyapıdan ziyade köylü üzerinde yoğunlaştığını; işçi bakış açısının köylüyle özdeşleşmesi, tarım toplumu yapısının sanayi toplumuna evrilmesi ve köylerin kentleşme sürecinin aynı dönemde üzerinde tartışılan noktalar arasında yer aldığını belirtmiştir.

Yenigül (2012) “*Bölgesel Farklılıklar Açısından Kırsal Alanlar*” çalışmasında Türkiye’de kırsal alanların verdiği göçün planlı yaklaşımlara olan ihtiyacını bir kez daha zorunlu kıldığı bu sebeple planlı dönemin başladığı yıllarda beş yıllık kalkınma planı çalışmalarıyla bu zorunluluğu yerine getirme ve kırsal kalkınma yaklaşımlarını geliştirme çabası içerisine girildiğini tespit etmiştir. Kırsal kalkınmanın yönetilebilir bir yapıya kavuşturulması ve kırsal alanlara stratejik bir bakış açısıyla yaklaşabilmek amacıyla Türkiye’de dokuzuncu ve onuncu beş yıllık kalkınma planından itibaren kırsal alanlara yönelik ilki 2007-13 ve ikincisi 2014-20 yıllarını kapsamak üzere Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (UKKS) hazırlandığına değinmiştir.

Anonim (2014) “*Koruma Odaklı Kırsal Alan Planlaması: Bir Model Önerisi*” adlı çalışmada kırsal yerleşim alanlarının gelişimine, yaşam kalitelerinin artırılmasına yönelik katılım mekanizmaları üzerinde durulmuş; çeşitlendirme ve güçlendirme çalışmalarıyla yerli halkın eylem planı sürecine aktif katılımına odaklanılmıştır. Kırsal alanların ve kırsal yerleşimlerin planlama çalışmalarına katkı sağlayacak ve mevcut arazi yapısını ortaya koyacak değerler tespit edilmiştir. Kırsal alanlara yönelik planlama modelleri tartışılmış ve iki farklı bölgeden seçilen kırsal yerleşmede uygulamaya yönelik çalışmalar yapılmıştır.

Arslan Olcay (2016) “*Avrupa 2020 Stratejisi Doğrultusunda Ortak Tarım Politikasının Değişim Trendleri ve Yönelimleri*” çalışmasında AB’nin neredeyse toplam bütçesinin yarısını ayırdığı Ortak Tarım Politikası (OTP)’nin üye ülkeler arasında ekonomik işbirliği sağlamayı ve ekonomik gelişmeyi sürekli kılmayı amaçlayarak tarımsal üretimi ve kırsal alana yönelik refah düzeyini arttırmayı hedeflediğine değinmiştir.

İrdem ve Mutlu (2016) “*6360 Sayılı Yasayla “Kır-Kent” Kavramlarının Muğlaklaşması Sorunu ve Olası Sonuçları*” isimli raporlarında küreselleşmeye bağlı olarak sürekli bir değişim ve dönüşüm süreci içerisinde bulunan kırsal alan tanımlamalarının, değişen yasal eksenlere ve geliştirilmeye çalışılan mevcut duruma rağmen nüfus ölçütü dışına çıkamadığından bahsetmiştir. 2012 yılında yayınlanan 6360 sayılı kanunla birlikte kırsal alanların mahalle statüsüne bürünmesinin mevcut düzende

bile net olarak tanımlanamayan kent ve kırsal kavramı ayrımını daha da belirsizleştirdiğini tespit etmiştir.

Tekeli (2016) “*Dünya’da ve Türkiye’de Kent-Kırsal Karşıtlığı Yok Olurken Yerleşmeler İçin Temsil Sorunları ve Strateji Önerileri*” adlı eserinde kırsal kavramsal çerçevesinin kent karşıtlığı olarak bilinirliğinin aksine; küresel değişkenlerin etkisiyle geçerliliğini kaybetmesinin, dünya yerleşik nüfusunun büyük çoğunluğunun çeşitli sebeplerden ötürü kentlerde var olma çabasının ve ayrımı yapılamayan kırsal-kent çizgisinin daha da bulanıklaşmasının kırsal ve kırsal alanı düşünmenin sürekliliğini zorunlu kıldığından bahsetmiştir.

Çörek Öztaş ve Karaaslan (2017) “*Türkiye’de Kırsal Planlama ve Farklı Ülkelere Ait Kırsal Planlama Örnekleri*” isimli makalelerinde Türkiye’de çeşitli ölçütler temel alınarak kırsal alan üzerine farklı tanımlamalar geliştirilmekte olduğunu; bu tanımlamalar çerçevesinde en önemli ölçütün nüfus olarak belirlendiğini belirtmiştir. AB yaklaşımlarında karmaşık bir yapıya sahip olarak geniş bir eksene yayılan kırsal alan çerçevesinin Türkiye’de tek bir nüfus kriteri ölçütüyle sınırlandırıldığına değinmiştir.

Yenigül (2017) “*New Approaches in Rural Development Policies and the Effects of These Approaches on Turkey's Rural Development Policies*” isimli makalesinde tarım sektörüne yoğunlaşan kırsal kalkınma yaklaşımlarının sanayi toplumundan bilgi ve haberleşme toplumuna doğru evrildiğimiz güncel pratikte pek çok problemin çözüm aşamasında yetersiz kaldığından; küresel sistemlerde yoğun ve çeşitlendirilmiş aktivitelerin kentsel alanlarda kırsal itici ve kentin çekici noktalarını ortaya çıkardığından; çekim etkisiyle kırsal alanlarda yaşanan göç olgusunun kentsel nüfusu arttırmasına bağlı olarak artan kaynak tüketimi, gelirin homojen dağılımını engellemesinden; hızla yoksullaşan ve yoksullaşmaya devam eden kırsal toplum yapısının kalkınması adına, farklı eksenlere sahip kırsal kalkınma yaklaşımlarının zorunluluğundan bahsetmiştir.

Ceylan ve Somuncu (2018) “*Kırsal Alanların Dönüşümünü Kavramsal Bakımdan Yeniden Düşünmek*” isimli çalışmada kırsal alan ve kırsal kalkınma tanımlamalarının, sadece kırsal yapıya sahip ülkelere veya yönetsel tanımlamalara göre değil; aynı zamanda ilgi odağı ve etkileşim düzeyi, bu konu üzerine yoğunlaşmış pek çok disiplin tarafından farklılığa uğradığını tespit etmiştir.

1.4.2. Araştırma yöntemine yönelik çalışmalar

Saaty (1980) “*The Analytic Hierarchy Process*” isimli kitabında Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS)’ni ilk defa 1977 yılında çok kriterli problemlerin analizi ve çözümüne yönelik hiyerarşik bir yapı kurmaya dayalı olarak geliştirmiştir. AHS, karar verme mekanizmalarının güçlendirildiği ve problem çözümü adına en uygun cevabı belirleme niteliği taşımaktadır. Nitel değerlerin sayısallaştırılması ve nicel değerler elde edilmesine katkı sağlayarak 1-9 ölçeğini geliştirmiştir. Bu ölçek yardımıyla yapılan sayısallaştırma işlemi, karar verme sürecinde öncelik değerlerinin belirlenebilmesine olanak sağlamıştır.

Kurtilla ve ark. (2000) “*Utilizing the Analytic Hierarchy Process AHP in SWOT Analysis – a Hybrid Method and its Application to a Forest-Certification Case*” isimli çalışmalarında strateji belirleme aşamasında, SWOT analizine ait tüm grupların önem dereceleri eşit olmadığından analizde yer alan SWOT faktörlerinin birbirini etkilemeden, karşılaştırmalı ve eş zamanlı olarak önem derecelerinin tespit edilmesi, bu sebeple strateji belirleme aşamasında, var olan eksiklikleri gidermek amacıyla SWOT ve Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS) analizlerinin birleştirilmesiyle ortaya çıkmış olan bütünleşik modeller tercih edilmesi gerektiği üzerinde durarak sayısallaştırılmış SWOT analizi kavramını ortaya çıkarmıştır. Stratejik karar verme sürecinde genel çerçeveyi SWOT analizi çizerken; nitel özellik taşıyan bu çerçevenin rasyonel ve analitik bir boyut kazanmasının ve nicelleştirilmesinin de AHS tarafından sağlandığını belirtmiştir.

Saaty ve Vargas (2001) “*Models, Methods, Concepts & Applications of The Analytic Hierarchy Process*” kitaplarında ilk olarak 1968 yılında Myers ve Alpert tarafından ortaya atılan AHS’nin, hem nitel hem de nicel faktörlerin değerlendirilmesine olanak tanıdığına değinmişlerdir.

Daşdemir ve Güngör (2002) “*Çok Boyutlu Karar Verme Metotları ve Ormancılıkta Uygulama Alanları*” isimli makalesinde elde edilen araştırma verilerinin değerlendirme sürecinde faydalanılan AHS tekniğinin, Thomas L.Saaty tarafından 1977 yılında ortaya atıldığı; bu tekniğin, soyut-somut, nicel-nitel ve öznel-nesnel problem çözümüne girdi sağlayabilecek her türlü bilginin çok kriterli ve çok faktörlü analiz edilebilmesine imkân sağladığı için pek çok meslek disiplini tarafından karar verme süreçlerinde kullanıldığı üzerinde durmuştur. AHS’nin çalışma içeriğine yönelik belirlenen strateji ve/veya kriterlere verilen önem derecelerinden faydalanılarak yürütülen yönetsel bir karar verme sürecini tariflediği ortaya koyulmuştur.

Kangas ve ark. (2003) “*Evaluating the Management Strategies of a Forestland Estate-the S-O-S Approach*” isimli çalışmada SWOT (Strengths-üstünlükler, Weaknesses-zayıflıklar, Opportunities-fırsatlar, Threats-tehditler) analizinin çalışma eksenine seçimine göre mevcut durum tespiti yapılmasında ve tespit edilen problemlerin çözümüne yönelik karar verme süreçlerinde yol gösterici bir nitelik taşıdığını belirtmiştir.

Masozera ve ark. (2004) “*Assessing the Suitability of Community-Based Management for the Nyungwe Forest Reserve*” isimli çalışmada Ruanda’da ki Orman Koruma Alanı’na ilişkin üç paydaş grubunun (yerel topluluklar, devlet kurumu ve çevre örgütü) topluluk temelli yönetim modeli üzerinde durulmuştur. Analizin en önemli sınırlılığının SWOT analizinin içerdiği faktörlerin ağırlığının ya da öneminin plan veya stratejiler üzerindeki etkisinin nicel olarak ölçülemediği olduğundan bahsetmiştir.

Cengiz ve Çelem (2005) “*Hızlı Kırsal Değerlendirme Yöntemi: Alpağut Köyü Örneği (Seben, Bolu)*” isimli çalışmalarında AHS’nin problemi kendi içinde küçük parçalara ayırdıktan sonra, karşılaştırılan iki elementin, aralarındaki önemini ve bu önemin ne kadar olduğu yargısını belirleyen bir sistem olduğuna ve parçalama ve sentezin AHS’nin kilit noktalarını oluşturduğuna değinmiştir.

Shinno ve ark. (2006) “*Quantitative SWOT Analysis on Global Competitiveness of Machine Tool Industry*” isimli çalışmada Japonya’da takım tezgahı endüstrisinin küresel rekabet edebilirliğinin stratejik öneminin artması sebebiyle ihtiyaç duyulan stratejik yönetim politikasını analiz etmek için AHS dışında Analitik Ağ Süreci, SMART, SMAA-0 gibi yöntemlerin de SWOT analizi ile birlikte sayısallaştırma çalışmalarında kullanıldığından ve etkili endüstriyel strateji planlamasında önerilen yöntemin uygulanarak gerçekleştirilebileceğinden bahsetmiştir.

Aktan (2007) “*Stratejik Yönetim ve SWOT Analizi*” isimli çalışmada yerel, bölgesel veya küresel ölçekteki sistematik düşüncelerin içsel ve dışsal açıdan analiz ve değerlendirme sürecini kapsayan SWOT’un, etkilediği ve etkisinde kaldığı araştırma alanı büyüklüğüyle orantılı olarak geniş çaplı bir araştırma sürecini zorunlu kıldığına değinmiştir.

Çelik ve Murat (2008) “*Sayısallaştırılmış SWOT Analizi ile Bartın İlinin Ekonomik Yapısını Değerlendirme*” isimli çalışmada Bartın ekonomik yapısının değerlendirilmesi üzerinde durulmuştur. SWOT-AHS bütünleşik yöntemi sonucunda elde edilen sayısal bulgulara dayanarak Bartın ili ekonomik yapısının zayıf yönlerine dikkat çekilmiş ve ilin ekonomik gelişimine yönelik alternatif stratejiler sunulmuştur. İlin

en zayıf yönü yüksek işsizlik oranı ve göç sorunu olarak belirlenirken; en güçlü yönü Bartın Limanı'nın ticari amaçlı kullanımını olarak belirlenmiştir.

Ayan ve ark. (2009) “*The Evaluation of Management Alternatives of Ilgaz Mountain National Park*” isimli çalışmasında karar hiyerarşisinin kurulması, karar elemanlarının ikili karşılaştırılması, bu elemanların önceliklendirilmesi ve öncelik değerlerinin belirlenmesi sürecini kapsayan AHS'nin temelde dört aşamalı bir yapıyı tariflediğine; özellikle güncel tartışmaların da konusunu oluşturan sürdürülebilirlik kapsamında kaynak kullanım planlaması açısından AHS'nin önemli bir yer tuttuğuna değinilmektedir.

Akbulak (2016) “*Ardahan İlinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Sayısallaştırılmış SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi*” isimli çalışmada Ardahan kırsal turizm çerçevesinin netleştirilmesi ve değerlerinin ortaya konulması üzerinde durulmuştur. Ardahan ilindeki kırsal turizm potansiyellerinin değerlendirilmesine yönelik yedi adet strateji önerilmiştir. Önerilen stratejilerin yerel yöneticiler ve karar vericiler tarafından dikkate alınmasının ilin sahip olduğu kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesine önemli katkılar sağlayacağı üzerinde durulmuştur.

Yılmaz ve Zorlu (2018) “*SWOT-AHS Analizi Kullanılarak Sinop'ta Sürdürülebilir Turizm Stratejilerinin Önceliklendirilmesi*” isimli makalesinde SWOT-AHS bütünleşik yönteminin kırsal kalkınma çalışmaları başta olmak üzere pek çok çalışmada tercih edildiğinden ve Sinop turizm stratejilerinin öncelik değerlerinin belirlenebilmesinde kullanıldığından bahsetmiştir. SWOT matrisi hiyerarşik bir yapıya dönüştürülerek AHS yöntemiyle analiz edilmiştir. Sinop ilinde sürdürülebilir turizm gelişimine yönelik çalışmalarda uygulanmak üzere başarı şansı en yüksek strateji belirlenmiştir.

2.KIRSAL ALAN VE KIRSAL KALKINMA

2.1. Kırsal Alan Kavramı

Kır kavramını kentin karşıtı olarak benimsemiş olan ve geleneksel kuramlarda açıklamaya çalışılan kır ve kırsal alan kavramı sahip olunan tarihsel geçmişe, geleneklere ve mevcut potansiyellere göre değişim göstermektedir. Kırsal alanı tanımlayabilmek için yapılmış ve uzlaşmaya varılmış evrensel bir yaklaşım bulunmamaktadır (Nijkamp ve ark., 2006; Baycan Levent ve ark., 2010). Nüfus ve yerleştiği alana oranını ifade eden yoğunluk, kırsal yapı, hâkim sektör yapısı ve demografik değişimler gibi pek çok ölçüt kırsal alan tanımlamasını farklılaştırmaktadır (Ilbery, 1998; Bryden, 2002; Ballas ve ark., 2003; Baum ve ark., 2004; Labrianidis, 2004).

Kırsal alan, özellikle çok sayıda ve çeşitli yelpazelere sahip olan heveslerin bir araya toplandığı alan olarak tanımlanmaktadır (Ceylan ve Somuncu, 2018). Sanayileşme çalışmaları ile birlikte kırsal alanlarda meydana gelen üretim zayıflığı tüketim mekanizmalarını güçlendirerek doğal çevrede derin bir dönüşüme ve kırsal çevrenin yeniden yapılanmasına sebep olmuştur. Merak seviyesi, beklentisi ve tüketim hızı oldukça yüksek olan batının el değmemişe olan merakı tarımsal yapıdaki kırsal alanları, geçici heveslere hizmet eden bir yapıya dönüştürmüştür (Urry, 2015).

Kırsal mekânı farklılaştıran ölçütler aynı zamanda kırsala özgünleşeceği değerler de katmaktadır. Kırsallık bu ölçütlerin anlamlandırılmasını kapsamaktadır. Bahsi geçen ölçütler düşük kırsal nüfus yoğunluğu, farklılaşan ve yer yer yoğunlaşan arazi kullanım deseni, açık ve yeşil alan sistemi, büyükşehirlere olan yakınlık ve kurulamayan etkileşim, zayıf altyapı ve istihdam oranının düşüklüğüdür (Ilbery, 1998; Bakırcı, 2007).

Tarımsal ekonomik sektörün yoğunlaştığı ve birincil sektör olduğu, sosyo-ekonomik yapının yeterince gelişemediği, geleneksellik kavramının toplum yapısını şekillendirdiği, kentlinin zaman zaman dinlence amacıyla öykündüğü alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Turhan, 2005). Günümüzde yaşanan teknolojik devrimlerle birlikte anlamını yitirmeye başlayan yüz yüze ilişkilerin yaşandığı, komşuluk ilişkilerinin devam ettiği ve çekirdek aile yapısı yerine geniş aile kavramının güncelliğini koruduğu alanlar olarak tanımlanmaktadır (Geray, 1968).

Evrensel değer kazanmış genel geçer kuramlar yerelleşme, özgünleşme ve kimlik tartışmalarının devamlılığını koruduğu günümüzde kırsal alanı açıklamak için yeterli ve gerekli olmamaktadır. Hem şehir plancıları hem de karar mekanizmaları bir kenti veya

kırsal alanı ele alırken özgünlük ve yerel kimlik kavramlarını öncelikleri arasında göstermektedir. Bu öncelikleri gerçekleştirmeye yönelik kimi yerde zenginleşen kimi yerde bu zenginliği yitiren yani özgünleşen değerlere parmak basılan çeşitli hedefler ortaya konup stratejiler geliştirilmektedir. Evrensel bir tanımlama yapmaya çalışmak veya yapılmış olan bir tanımlamayı kabul etmek bu özgünlüğü en başından kabul etmeyip tek tipleşmeye sebep olmaktadır. Farklılaşan ve sahip olduğu avantaj ve dezavantajlara göre değişim gösteren kırsal ve kırsal alanlara yönelik her yerde kabul görecektir bütün kırsal alanları kucaklayan bir tanımlama yapmak anlam değerini yitirmekte, kuramsal boşluğu dolduramamakta ve amaca hizmet etmemektedir (Tekeli, 2016).

Yerleşme ve yığılma kavramları kırsal alandaki yeni yaklaşımlar çerçevesinde kır ve kent kavramlarını açıklayan anahtar kelimeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Kırsal alanlar, yerleşmenin gerçekleştiği ve yoğunluğunun arttığı buna paralel olarak belirli noktalarda yığılmalar yaşayan kentlerin, sürekli etkileşim halinde olduğu yani ayak izini bıraktığı alanlar olarak açıklanmaktadır. Yığılmaların birikmesiyle artan yayılma, dünyada küresel boyutta yerel, ulusal ve bölgesel ölçekte gerçekleşen kentleşme sürecini gerçekleştirmektedir (Tekeli, 2016).

Kırsal alanı canlandırmak adına makineleşme ve sanayileşme çalışmalarının geliştiği dönemlerde tarımsal verimliliğin ve tarımda modernleşmenin artırılmasına yönelik pek çok girişim gerçekleştirilmiş ancak yeterli geri dönüş alınamamıştır. Bu başarısızlık kentlerin daha da baskın bir hal almasına ve kırsal göç vermesine sebep olmaktadır. Verilen göçler sonucunda demografik yapıda meydana gelen bozulmalar nitelikli işgücünü ve istihdam yatırımlarını etkileyerek kırsal alanları cazibe merkezi olmaktan çıkarmaktadır. Yapılan yatırımların azlığı ve işsizliğin artması sebebiyle de fiziksel, sosyal ve ekonomik olarak çöküşe geçen kırsal alanlar yaşanabilir olmaktan çıkmıştır (Anonymous, 2006).

Sanayi sonrası gelişimlerde toplumun yeni bir kırsal alan yapısından bahsetmek pek mümkün olmamaktadır. Kırsal alanlar kentsel mekâna eklenen, uygulama ve denetleme aşamalarında kentsel sistemlerin işlediği alanlara dönüşmüştür. Sanayi toplumundan hızlıca bilgi toplumuna geçişte yaşanan süreçte kentleşmeyi durdurmak mümkün olmadığı gibi, dengeli kalkınma politikalarıyla zaman ve mekândan bağımsız olmayan akılcı müdahaleler yapılması gerekmektedir (Tekeli, 2011).

Küreselleşmenin getirdiği değişim ve değişimin zorunlu kıldığı dönüşüm kavramı sadece kentlerde değil kırsal alanda da toplum yapısı üzerinde etkili olmaktadır. Üretime dayalı bir yapının hâkim olduğu kırsal alanlar, kendi kendini tüketmenin de dışında

dışarıya yani kente de bağımlı alanlar olmaya başlamaktadır. Özellikle küreselleşmenin olumsuz etkilerinden kapitalist yani tüketen toplum kırsal alanlarda hizmetler sektörünün yoğunlaşmasına tarımsal üretimin neredeyse tarıma öykünmeyle hobi çerçevesine indirgenmesine sebep olmaktadır (Tekeli, 2016).

Farklılaşan ve zenginleşen sektörel yapı kırsal ekonominin çeşitlenmesine sebep olmakta, bu çeşitlilik de sosyo-mekansal yapıda değişimi gerekli kılmaktadır. Küreselin yerelle olan ilişkisinde yerele ve bölgeye göre özgünleşen kırsal deseni, kırsal sanayi, turizm ve hizmet sektörüne ağırlık verilmesine olanak tanıyarak kırsal alanların eski cazibesini kazanmada önemli bir araç olmaktadır (Epstein ve Jezeph, 2001; Costis, 2003; Davoudi ve Stead, 2003; Yenigül, 2017).

2.1.1. Kırsal alan kavramının uluslararası platformda gelişimi

Türkiye’de tek bir nüfus kriteri ölçütüyle çizilmeye çalışılan kırsal alan çerçevesi AB ve dünya yaklaşımlarında yapıcı karmaşık olarak açıklanmaya çalışılmıştır. Kırsal alanlar sınıflandırılırken hem nüfus ve yoğunluk hem de buna ek olarak coğrafik yapı da dikkate alınmalıdır. Tarım hala kırsal kalkınmayı sağlayıcıyı ve kırsal için önem arz eden etkili sektörler arasındadır. Ancak bir yerleşim yerinde kırsal kalkınmadan söz edebilmek için tarım tek başına bir yeterliliğe sahip olmamaktadır. Tarımın yanı sıra kırsal alanı etkileyen değişkenler arasında ekonomik uzmanlaşma ve sosyal yaşamın gelişmişlik rotasını belirleyen insan faktörü de etkili olmaktadır. Ayrıca kırsal alanın doğal ve beşerî kaynak yapısı, gelişime açık potansiyelleri, arazi yapısı ve mekâna etkilerinin de göz ardı edilmemesi gerekmektedir (Çizelge 2.1) (Çörek Öztaş ve Karaaslan, 2017).

Çizelge 2.1. Kırsal alan tanımının yıllara göre gelişimi

Kapsadığı Yıl veya Dönem	Yasal Düzenleme / İlgili Kurum	Ölçüt	Ölçüt Değeri ve Açıklaması
1960+	OECD	Üye Ülke Statüsü	üye-modern kırsallık üye olmayan-geleneksel kırsallık
1980+	OECD	Nüfus (150 kişi/km ²)	%15 baskın kırsal bölge %16-50 yoğun kırsal bölge %51+ baskın kentsel bölge
1988	OECD Kırsal Toplumun Geleceği	Ulusal Ekonomi Entegrasyonu	entegre kırsal alanlar orta derece kırsal alanlar
1988+		Nüfus Kuşağı	tam kırsal alanlar yoğun nüfuslanmış kuşaklar

	Avrupa Birliği İstatistik Kurumu (Eurostat)		orta dereceli nüfuslanmış kuşaklar seyrek nüfuslanmış kuşaklar yüksek derecede şehirleşmiş bölgelere yakın kırsal alanlar turizm amacıyla kullanılan alanlar
1994	Avrupa 2000-Avrupa Bölgesel Kalkınma İş Birliği	Baskın Faaliyet Yapısı	çeşitli faaliyetlerin gerçekleştirildiği kırsal alanlar tarım faaliyetlerinin baskın olduğu kırsal alanlar ulaşım zorluklarının yaşandığı bölgeler büyük bir metropolitan alanın baskınlığı altındaki bölgeler yüksek kentsel ve kırsal yoğunluklu çok merkezli bölgeler
1994+	Avrupa Birliği	Kentleşme Oranı Kırsal Nüfus Yoğunluğu Yerleşim Büyüklüklerinin Dağılımındaki Farklılıkların Derecesi	yüksek kentsel yoğunluktaki çok merkezli bölgeler
		Kentsel Yerleşime Olan Uzaklık	metropolitan alan etkisi altındaki kırsal alanlar
		En Büyük Kentin Öncelik Durumu	küçük ve orta ölçekli kentlerin ağında yer alan kırsal alanlar
		En Geniş Merkezin Büyüklüğü	uzak-erişilmesi zor kırsal alanlar
1999	Milano Yaklaşımı	Güçlü Yönler	tarımsal verimlilik tarımın önemi
		Zayıf Yönler	uyumlu faaliyetler kentsel yayılma
2003	Yunan Yaklaşımı	Kümelenme	erişilebilirlik
		Ayrışma	dinamizm-rekabet ekonomik performans tarımın rolü

(Gong ve Pizzoli, 2002; Cengiz ve ark., 2004; Anonymous, 2006; Bakırcı, 2007; Baycan Levent ve ark., 2010; Ceylan ve Somuncu, 2018)

2.1.1.1. AB

Kırsallık günlük yaşamımızla içselleştirebildiğimiz sınırları kapsayan özgün bir kavramdır (Halfacree, 1995; Hoggart ve ark., 1995; Ilbery, 1998). Ülkelerde meydana gelen yeniden yapılanma süreci kırsal alan kapsamının da sürekli değişime uğramasına neden olmuştur. Çeperi oluşturan kırsal alanlar kadar toplumsal yapısı baskın kırsala dayanan alanlar da AB'nin planlama ve kalkınma öncelikleri arasında yer almaktadır (Baycan Levent ve ark., 2010). Avrupa nüfusunun %80'i kırsal niteliğe sahip olup bu alanlar toplam nüfusun %25'ini barındırmaktadır (Van Leeuwen ve Nijkamp, 2005).

AB üye ülkelerinin farklılaşan kırsal alan desenleri çeşitli kırsal alan tanımlamalarının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapının değişimi sebebiyle meydana gelen çeşitlilik kırsal alanı değerlendirmede kullanılan kriterleri zenginleştirmiştir (Bakırcı, 2007).

Ülkeler ve bölgeler arasında değerlendirme yaparak AB'ne aday ve potansiyel aday ülkeler kapsamında istatistiksel veri temin eden ve anahtar bir kurum niteliği taşıyan Avrupa İstatistik Ofisi veya Eurostat, kentleşme derecesine odaklanarak NUTS5 seviyesinde bölgeleri tanımlamaktadır (Baycan Levent ve ark., 2010). Avrupa Birliği İstatistik Kurumu kırsal alanları kapsadığı kentleşme derecesine göre yoğun, orta dereceli ve seyrek olarak tanımlamaktadır. Avrupa 2000-Avrupa Bölgesel Kalkınma İşbirliği Raporu'nda AB'nin kırsal alanlara ilişkin yaklaşımlarından bir tanesi ortaya konulmaktadır. Baskın faaliyet yapısı ve karakteristik mekânsal yapıda meydana gelen eğilimler temelinde kırsal alan çerçevesi çizilmektedir (Çizelge 2.2) (Bakırcı, 2007).

Çizelge 2.2. Eurostat ve Avrupa 2000-Avrupa Bölgesel Kalkınma İşbirliği kırsal alan tanımının yıllara göre gelişimi

Kapsadığı Yıl veya Dönem	Yasal Düzenleme / İlgili Kurum	Ölçüt	Ölçüt Değeri ve Açıklaması
1988+	Avrupa Birliği İstatistik Kurumu (Eurostat)	Kentleşme Derecesi	yoğun nüfuslanmış kuşaklar orta dereceli nüfuslanmış kuşaklar seyrek nüfuslanmış kuşaklar
1994			yüksek derecede şehirleşmiş bölgelere yakın kırsal alanlar
1994	Avrupa 2000-Avrupa Bölgesel Kalkınma İş Birliği	Baskın Faaliyet Yapısı	turizm amacıyla kullanılan alanlar çeşitli faaliyetlerin gerçekleştirildiği kırsal alanlar tarım faaliyetlerinin baskın olduğu kırsal alanlar ulaşım zorluklarının yaşandığı bölgeler

(Bakırcı, 2007; Ceylan ve Somuncu, 2018)

AB'nin kırsal alana ilişkin tipolojileri incelendiğinde kentleşme oranı, kırsal nüfus yoğunluğu, yerleşim büyüklüklerinin dağılımındaki farklılıkların derecesi, kentsel yerleşime olan uzaklık, en büyük kentin öncelik durumu ve en geniş merkezin büyüklüğü dikkate alınarak altı farklı tipten oluşan NUTS3 düzeyinde bir tipoloji geliştirilmiştir (Anonymous, 2000). Bu tipler; büyük bir metropoliten alanın baskınlığı altındaki bölgeler, yüksek kentsel ve kırsal yoğunluklu çok merkezli bölgeler, yüksek kentsel yoğunluktaki çok merkezli bölgeler, metropoliten alan etkisi altındaki kırsal alanlar, küçük ve orta ölçekli kentlerin ağında yer alan kırsal alanlar, uzak-erişilmesi zor kırsal alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Çizelge 2.3) (Ceylan ve Somuncu, 2018).

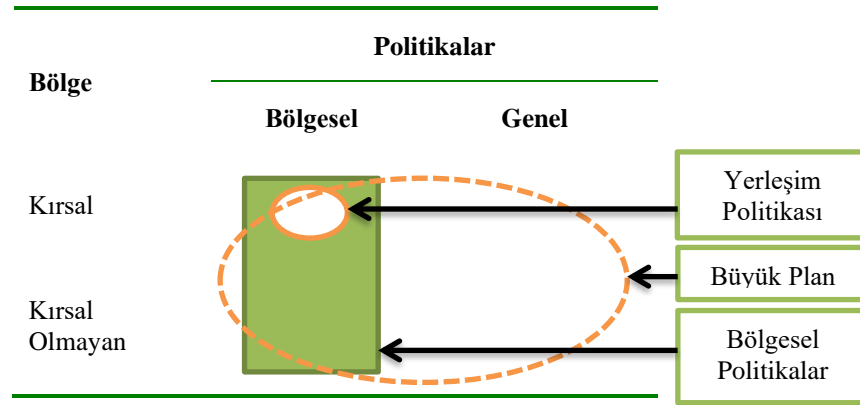
Çizelge 2.3. Avrupa Birliği kırsal alan tanımının yıllara göre gelişimi

Kapsadığı Yıl veya Dönem	Yasal Düzenleme / İlgili Kurum	Ölçüt	Ölçüt Değeri ve Açıklaması
1994+	Avrupa Birliği	Kentleşme Oranı	büyük bir metropoliten alanın baskınlığı altındaki bölgeler
		Kırsal Nüfus Yoğunluğu	yüksek kentsel ve kırsal yoğunluklu çok merkezli bölgeler
		Yerleşim Büyüklüklerinin Dağılımındaki Farklılıkların Derecesi	yüksek kentsel yoğunluktaki çok merkezli bölgeler
		Kentsel Yerleşime Olan Uzaklık	metropoliten alan etkisi altındaki kırsal alanlar
		En Büyük Kentin Öncelik Durumu	küçük ve orta ölçekli kentlerin ağında yer alan kırsal alanlar
		En Geniş Merkezin Büyüklüğü	uzak-erişilmesi zor kırsal alanlar

(Ceylan ve Somuncu, 2018)

2.1.1.2. OECD

OECD yaklaşımına göre kırsal alanlar nüfus yoğunluğuna dayalı olarak sınıflandırılmıştır. Km² başına 150 kişinin altında olan alanlar kırsal alan statüsünde değerlendirilmiştir (Anonymous, 2006). Bölgesel politikalar OECD yaklaşımları içerisinde önemli bir yer edinmektedir (Şekil 2.1).

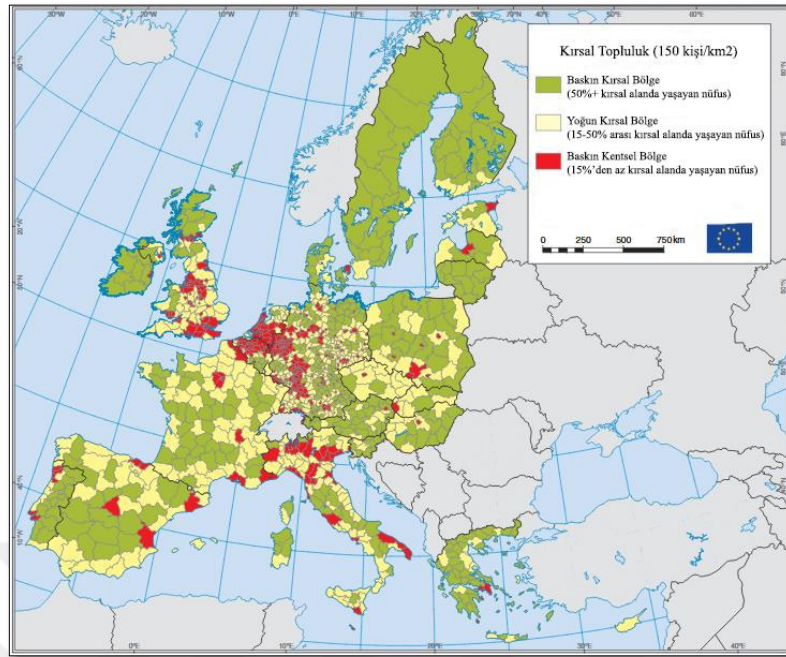
Şekil 2.1. Kırsal politika analizi için OECD matrisi.
(Anonymous, 2006)

OECD bölgeleri NUTS3 düzeyinde ve üç farklı kategoride değerlendirmektedir. Sahip olduğu nüfusun yarısından fazlası kırsal alanlarda yaşayan bölgeler baskın kırsal, %15-50 oranında yoğun kırsal ve %15'in altı da baskın kentsel bölgeler olarak tanımlanmaktadır. Bu sınıflandırmaya ek olarak bir de 1988 yılında yayınlanan Kırsal Toplumun Geleceği adlı belgede kırsal alanlar ulusal ekonomilerle olan entegrasyonuna göre sınıflandırılmaktadır. Bu entegrasyona göre entegre kırsal alanlar, orta derece kırsal alanlar ve tam kırsal alanlar olmak üzere üç farklı kategoride değerlendirilmektedir. OECD, 1960'lerden sonra üye ülkelerinin benimsediği başarılı kırsal kalkınma yaklaşımlarını, kırılma noktalarını önemseyen ve zenginleştirilmiş yapısı sebebiyle "modern kırsallık", üye statüsü taşımayan ülkelerin benimsediği yaklaşımları ise alışkanlıkların, dar bir bakış açısının ve tarihsel kültürün etkisinde kalmış olan yapısı sebebiyle "geleneksel kırsallık" olarak tanımlanmaktadır (Çizelge 2.4) (Gong ve Pizzoli, 2002; Cengiz ve ark., 2004).

Çizelge 2.4. OECD kırsal alan tanımının yıllara göre gelişimi

Kapsadığı Yıl veya Dönem	Yasal Düzenleme / İlgili Kurum	Ölçüt	Ölçüt Değeri ve Açıklaması
1960+	OECD	Üye Ülke Statüsü	üye-modern kırsallık üye olmayan-geleneksel kırsallık
1980 +	OECD	Nüfus (150 kişi/km ²)	%15 baskın kırsal bölge %16-50 yoğun kırsal bölge %51+ baskın kentsel bölge
1988	OECD Kırsal Toplumun Geleceği	Ulusal Ekonomi Entegrasyonu	entegre kırsal alanlar orta derece kırsal alanlar tam kırsal alanlar

(Gong ve Pizzoli, 2002; Cengiz ve ark., 2004; Anonymous, 2006)

Harita 2.1. OECD ülkelerinin kırsal ve kentsel alan sınıflandırması

(Anonymous, 2004b)

25 üye devletin nüfusunun yarısından fazlası kırsal alanlarda yaşayan OECD için kırsal alanlar ve kırsal kalkınma çalışmaları oldukça önem taşımaktadır (Harita 2.1) (Anonymous, 2004a).

2.1.1.3. Milano ve Yunan yaklaşımı

AB ve OECD yaklaşımları dışında iki farklı kırsal alan tipolojisi daha bulunmaktadır. İtalya'da bulunan ve teknik bir üniversite olma özelliği taşıyan Politecnico di Milano tarafından geliştirilen Milano yaklaşımı, Avrupa'da yeni kırsal-kentsel alan ilişkisini stratejik temelli bir bakış açısıyla ve Avrupa'daki tüm kırsal alanları kapsayıcı şekilde irdelemektedir. Kırsal alan deseninin ülkelerin farklılaşan yapısal durumları sebebiyle çeşitlilik göstermesi, homojen bir dokudan bahsedilmesini ve evrensel kabul görmüş bir kırsal alan tanımlaması yapılmasını Milano yaklaşımına göre imkânsız kılmaktadır. Tarıma dayalı faaliyet yapısının güçlü ve zayıf yönleri esas alınarak kırsal alanı tanımlamak için dört farklı göstergenin varlığı sorgulanmaktadır. Kırsal karakteristiği oturmuş alanlarda tarımsal verimlilik, tarımın önemi, uyumlu faaliyetler ve kentsel yayılmadır (Çizelge 2.5) (Baycan Levent ve ark., 2010).

Yazarları Ballas, Labrianidis ve Kalogeresis Yunan kökenli olduğu için bu isimle anılan Yunan yaklaşımı OECD ve Avrupa Birliği İstatistik Kurumu verilerinin

entegrasyonu ile yeni bir açılım getirerek Avrupa'daki kırsal alan modelini ve çerçevesini belirlemektedir. Kırsal alanlar kümelenme ve ayrışma analizleri yardımıyla sınıflandırılmaktadır. Erişilebilirlik, dinamizm-rekabet, ekonomik performans, tarımın rolü olmak üzere dört farklı ölçüt kullanılmaktadır (Çizelge 2.5) (Ballas ve ark., 2003; Baycan Levent ve ark., 2010).

Çizelge 2.5. Milano ve Yunan yaklaşımı kırsal alan tanımının yıllara göre gelişimi

Kapsadığı Yıl veya Dönem	Yaklaşım	Ölçüt	Ölçüt Değeri ve Açıklaması
1999	Milano Yaklaşımı	Güçlü Yönler	tarımsal verimlilik tarımın önemi
		Zayıf Yönler	uyumlu faaliyetler kentsel yayılma
2003	Yunan Yaklaşımı	Kümelenme	erişilebilirlik
		Ayrışma	dinamizm-rekabet ekonomik performans tarımın rolü

(Ballas ve ark., 2003; Baycan Levent ve ark., 2010)

Bütüncül kırsal alan yaklaşımlarının yanı sıra eğitim, sağlık, mimari vb. gibi detay analizlerin yapıldığı sektörel bazda kırsal alan sınıflandırılmasından da bahsetmek mümkün olmaktadır (Reading ve ark., 1994; Malinen, 1995; Williams ve ark., 1996; Cloke, 1997; Blunden ve ark., 1998; Satsangi ve ark., 2000; Copus ve ark., 2001; Javadi-Safa, 2018).

2.1.2. Kırsal alan kavramının Türkiye’de gelişimi

Türkiye’de bu kapsamda çeşitli ölçütler temel alınarak kırsal alan üzerine farklı tanımlamalar geliştirilmiştir. Bu tanımlamalarda yaygın kullanılan ve geçerli olan en önemli ölçüt nüfus olmuştur. 1924 yılında 442 sayılı Köy Kanunu’na göre yapılan ilk kırsal alan tanımlaması da nüfus kriteri üzerinden yapılmıştır. Nüfusu 2.000’in altında kalan yerler köy, köy için yeterli nüfusu aşmış 20.000’e kadar olan yerler kasaba ve 20.000+ yerler de şehir yani kentsel alan olarak tanımlanmaktadır (İrdem ve Mutlu, 2016).

Köy Kanunu ardından 1930 yılında yayınlanmış olan Belediye Kanunu'nda standart bir belediye yapılanması kurulması amaçlanıp Köy Kanunu'nda belirlenen nüfus ölçütleri yerine sadece 5000 nüfus ölçütü belirlenmiş olup bu değer üzerinde olan alanlarda belediye kurulmasına imkân sağlanmış, köy tüzel kişiliğinin oluşabilmesi için en düşük nüfus 5000 olarak kabul görmüştür (İrdem ve Mutlu, 2016).

TÜİK elde ettiği verileri düzenleyebilmek ve sistematik bir temel oluşturabilmek adına çeşitli tanımlama ölçütleri geliştirmiştir. İdari bölünme ölçütüne göre 1965 yılına kadar il ve ilçe merkezlerini kent statüsünde, bunun dışında kalan alanları ise köy statüsünde değerlendirmiştir. 1965-1985 arası dönemde ise ilk olarak 10.000 nüfus ölçütü getirilmiş ardından bu nüfus istihdam, ekonomi vb. gibi kavramlarla bütünleştirilerek 20.000'e çıkarılmıştır. Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) ise aynı dönemi kapsayan kesitte kent nüfus ölçütünü 10.000 ve üzeri olarak belirleyip bu nüfusun altında kalan alanları kırsal alan saymıştır. TÜİK güncel tanımına göre kentsel alan 20.000 ve üzeri nüfus, bu değer altı da kırsal alan olarak kabul görmektedir (Anonim, 2015).

Küreselleşmenin etkisiyle sürekli bir değişim ve dönüşüm süreci içerisinde bulunan kırsal alanlar, Türkiye'de yapılan yasal düzenlemelere ve kurumsal çalışmalara rağmen net bir şekilde tanımlanamamış ve nüfus ölçütü dışında herhangi bir göstergeye tabi tutulamamıştır. 2012 yılında 6360 sayılı kanunla birlikte kırsal alanlar mahalle statüsüne bürünerek zaten net tanımlamayan kent ve kır kavramı ayrımı daha da belirsizleşmiştir (İrdem ve Mutlu, 2016).

Çizelge 2.6. Türkiye'de kırsal ve kentsel alan nüfus değişimi 2010-2018

Nüfus	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Köy Nüfusu	17 500 632	17 338 563	17 178 953	6 633 451	6 409 722	6 217 919	6 143 123	6 049 393	6 337 385
Şehir Nüfusu	56 222 356	57 385 706	58 448 431	70 034 413	71 286 182	72 523 134	73 671 748	74 761 132	75 666 497
Ülke Toplam Nüfusu	73 722 998	56 222 356	75 627 384	76 667 864	77 695 904	78 741 053	79 814 871	80 810 525	82 003 882

(Anonim, 2019e)

2012 yılında yürürlüğe giren bütüncül yasasıyla birlikte özellikle köy nüfusunda yaklaşık 2/3 oranında bir azalma söz konusu olmuştur. Azalan köy nüfusu kent nüfusuna eklenerek yoğun olan kentleri daha da yoğunlaştırmıştır. Kırsal alanların en büyük problemlerinden bir tanesi olan iç göç olgusu da bu yoğunluğu pekiştirmiştir. Azalan nüfus yoğunluğu kırsal alanların bütüncül bir planlama sistemiyle ele alınmasını zorunlu kılmaktadır (Çizelge 2.6 ve Çizelge 2.7) (Özkan, 2007).

Çizelge 2.7. Türkiye kırsal alan tanımının yıllara göre gelişimi

Kapsadığı Yıl veya Dönem	Yasal Düzenleme / İlgili Kurum	Ölçüt	Ölçüt Değeri ve Açıklaması
1924	442 sayılı Köy Kanunu	Nüfus	2.000 altı köy 2.001-20.000 kasaba 20.001+ kent
1930	1580 sayılı Belediye Kanunu	Nüfus	5.000+ belediye kurma yetkisi ve köy tüzel kişiliğinin oluşabilmesi
1930-65	TÜİK	İdari Bölünme	İl ve ilçe merkezleri-kent il ve ilçe merkezleri dışında kalan alanlar-kır
1965-85	TÜİK	Nüfus	0-20.000 kır 20.001+ kent
1965-85	DPT	Nüfus	0-10.000 kır 10.001+ kent
2012	TÜİK	Nüfus	0-20000 kır 20.001+ kent
2012	6360 sayılı Bütüncül Yasası	Nüfus	Büyükşehir olma kriteri olan 750.000+ nüfusu olan alanlarda kırsal alanlar mahalle statüsüne dahil oldu

(Anonim, 2012; İrdem ve Mutlu, 2016)

Kır, tarımsal ekonomik faaliyetlerin yoğun olduğu, köylü nüfus yapısını barındıran, kent sınırları dışında kalan köyleri kapsayan, kente olan uzaklığına göre kimi zaman katı ve geçirimsiz, kimi zaman ise esnek ve geçirgen bir sınırı tariflerken; kent, tarım dışı faaliyetlerin yoğun olduğu, kentsel nüfusu barındıran, merkezi-yoğun bir yerleşimi kapsayan ve yağ lekesi yerleşim desenine sahip sınırlı bir alanı tariflemektedir (Tekeli, 2016; Ceylan ve Somuncu, 2018).

Kır kavramının kır ve kent karşılığı olarak tanımlanmasının geçerliliğini yitirmesi, dünya yerleşik nüfusunun büyük çoğunluğunun göç, istihdam, işsizlik, eğitim,

sağlık vb. sebeplerden ötürü kentlerde var olması, net olmayan kır-kent çizgisinin daha da bulanıklaşması ve hatta zaman zaman yok olması, yığılmalardan kaynaklı kentsel ayak izlerinin kırsal alanlarda belirgin bir hal alırken kırsal ayak izlerinin kentlerde ayak basmamış hissi yaratması, küreselleşme tartışmalarıyla birlikte bilgi ve iletişim toplumuna evrilme süreci, yapılmış kuramsal çalışmaların bu değişime ayak uydurmakta zorluk çekmesi, açıklayıcı ve yol gösterici nitelikte olmaktan çıkması, disiplinler arası koordinasyon mekanizmalarının genişlemesi kavramsal olarak kır ve kırsal alanı bir kez daha düşünmeye sevk etmektedir. Bu sebeple sadece nüfus kriteri bu alanları tanımlamaya yardımcı olmakta oldukça yetersiz kalmaktadır (Tekeli, 2016).

2.2. Kırsal Kalkınma Kavramı

Kırsal alanların varlığının devamlılığı, geri kalmışlık düzeylerinin azaltılması ve yaşam kalitelerinin artırılmasına yönelik uygulanabilirlik ve sürdürülebilirlik temelli gerçekleştirilen girişim faaliyetlerinin tamamı kırsal kalkınma olarak tanımlanmaktadır (Turhan, 2005).

Köy kalkınması, kırsal kalkınma, tarımsal gelişme ve toplum kalkınması gibi kavramların yabancı literatürde karşılık geldiği tanımlara bakılmaksızın çoğu zaman eş anlamlı olarak kullanıldığı ve zaman zaman bu tanımlamaların iç içe geçtiği görülmektedir (Geray, 2011).

Birleşmiş Milletler (BM)'in niteliksel yapıyı kent ve kır olarak ayırmayarak yapmış olduğu “toplum kalkınması” tanımı ilk kırsal kalkınma tanımı olarak kabul görmektedir. Yapılmış olan tanımlamaya göre kırsal kalkınma, etki alanı görece dar olan topluluk girişimlerinin ulusal politikalara entegrasyonunu kapsayan, ulusal kalkınma hedeflerini gerçekleştirme sürecidir (Anonymous, 2019b; Armağan, 2019).

Dünya Bankası (DB), OECD ve DPT BM'in yapmış olduğu toplum kalkınması tanımından faydalanarak kırsal kalkınmayı kırsal alanlarda yaşayan ve geçimini tarımsal faaliyetlerden sağlayan birey veya toplumsal grupların yaşam kalitelerinin artırılmasına yönelik maddi ve manevi olarak gösterilen çabaların bütünü olarak tanımlamaktadır (Armağan, 2019).

Kalkınma çalışmalarına yaptığı katalizör etki ile ülke ekonomilerine katma değer sağlayan, yerel, ulusal ve bölgesel ölçekteki kalkınma hamlelerine destek veren kırsal kalkınma çalışmaları, özellikle gelişmekte olan ülkelerin kırsal ekonomik çeşitliliğine yönelik katkılar sağlamaktadır (Kuşat, 2014).

Kırsal kalkınma birbirini besleyen ve birbirinden etkilenen üç eksende tanımlanmaktadır. Bunlardan ilki kırsal alanlarda yaşayanlar ve kırsal mekânın yaşamsallığını kapsayan geniş tabanlı bir çerçeveyi kapsamak; ikincisi fiziksel, sosyo-ekonomik ve çevresel sürdürülebilirlik hedefleri ile uyumlu çalışmak; üçüncü ve son eksen ise sürdürülebilir kırsal gelişim temelinde toplumsal refah düzeyine erişmektir (Moseley, 2012).

Kırsal kalkınma tanımlamalarında değişiklik göstermeyen temel unsurlar bulunmaktadır. Dayanılan kırsal ekonomik sektörün tarımsal nitelikte olması, kırsal kalkınma çalışmalarının hedef kitlesinin çoğunlukla köylüler olması bu unsurlar arasında yer almaktadır. Etkin ve verimli bir kaynak kullanımı ve sürdürülebilirlik temelli yaklaşımların benimsenmesinde, özellikle üretimden çok kendi kendini tüketen toplumlar adına kırsal kalkınma çalışmaları oldukça önem taşımaktadır (Kuşat, 2014).

Yerleşim deseni kır ve kentsel alan olarak iki kategoriye ayrılmakta ve küreselleşen, rekabetçiliğin önem kazandığı kentsel alanlara rağmen kırsal alanlar bu desenin önemli bir parçası olmaya devam etmektedir. Birincil sektörün tarım olduğu dönemlerde kırsal alanlar oldukça önemliyken, tarımın makineleşme ve sanayileşme süreci sebebiyle ikincil veya üçüncül sektör konumuna düştüğü dönemlerde eski önemini koruyamamıştır (Anonymous, 2006).

Ağırlıklı olarak tarım sektörüne yoğunlaşan kırsal kalkınma yaklaşımları günümüzde pek çok soruna çözüm üretmekte yetersiz kalmaktadır. Kırsal alanlarda çok sektörlü ve çok aktörlü bir yönetim yapısının belirlenmesi sürdürülebilir tartışmaları açısından önem taşımaktadır (Yenigül, 2017).

Kırsal kalkınma, sadece tarımsal üretim değil aynı zamanda sosyal ve demografik yapının iyileştirildiği, sanayi ve turizm alt yapısının güçlendirildiği, örgütsel yapının yönetsel ve idari süreçlerle bütünleştiği bir sistemden meydana gelmektedir. Birbirini besleyen ve etkileyen bütüncül bir sistemin parçalarının sorunsuz işleyişini kapsamaktadır. Kaynakların hızla tükenmesi, yerele ve bölgeye özgü değişen kırsal-kentsel alan deseninin gelir grupları arasında yarattığı dengesiz dağılım ve hızla yoksullaşan kırsal toplum yapısı kırsal kalkınma politikalarında yaklaşım farklılıklarını zorunlu kılmıştır (Yenigül, 2017).

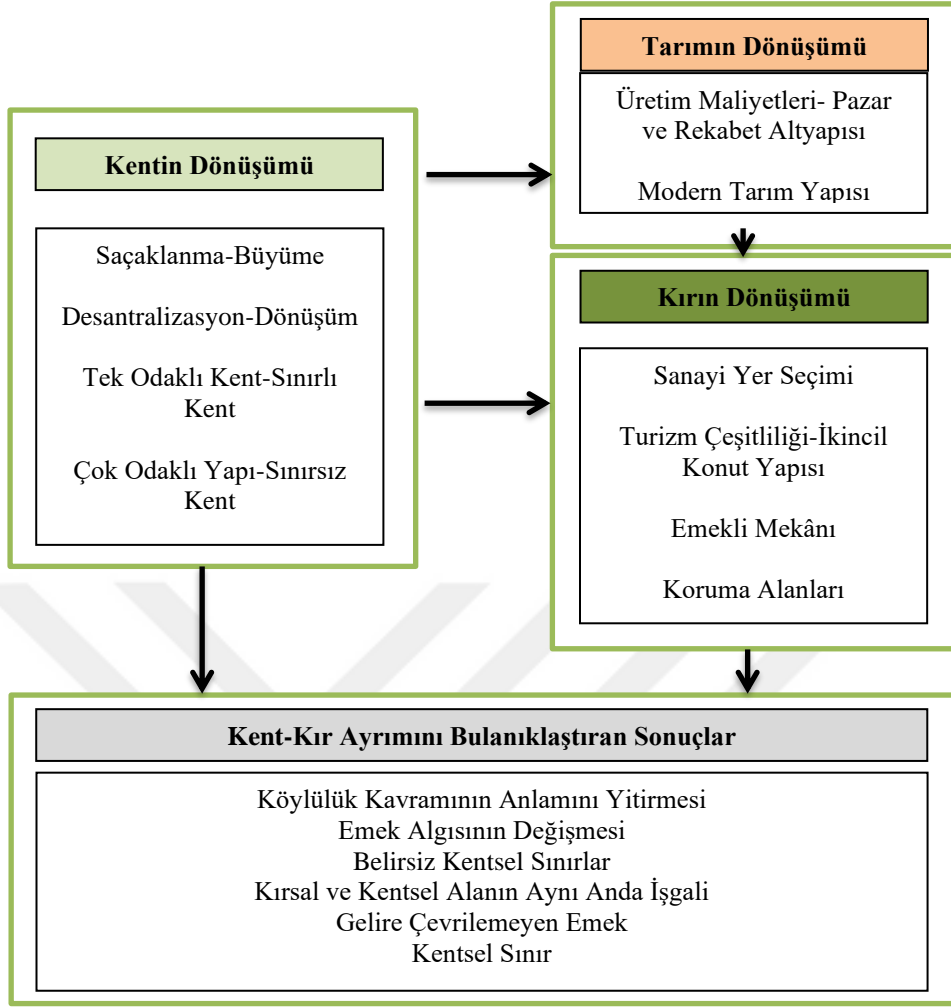
Kalkınma ataklarına olumlu tepkiler vererek kırsal kalkınmayı gerçekleştirebilecek bir yapının sağlanabilmesi, mevcut kırsal alanlarda kırsal bir dönüşümü gerekli kılmaktadır. Bu dönüşümün planlanmış olan kırsal kalkınma

politikalarına sorunsuz bir şekilde adapte olabilmesi, kırsal alanları yeni bir yapılandırma sürecinin içerisinde sokmaktadır (Gallent ve ark., 2015).

Kırsal kalkınma için gerekli dönüşüm kırsal alanda yaratılan farklılıklarla sağlanmaktadır. Bu farklılıklar yaratılırken erişilebilirlik sorunları çözülerek kırsal alanlarda modernizasyon çalışmaları desteklenmeli, kırsal istihdam potansiyeli yapılacak olan canlandırma çalışmalarıyla çeşitlendirilmeli, kırsal alanlara yönelik koruma-kullanma dengesi sağlanmalı, esnek ve kolay şekil alabilen canlı bir kırsal yapı oluşturulmalıdır (Gallent ve ark., 2015). Gerçekleşmeyen veya istenilen başarıya ulaşamayan parçacıl kalkınma adımlarının doğurduğu sonuçlar sebebiyle kırsal alanların kalkınmasına yönelik bütüncül yaklaşımlar önem kazanmıştır (Çelik, 2005).

AB'ye aday ülkeler arasından üyelik talebi olumlu karşılanan ve aralarında gelişmişlik farklılıkları olan ülkelerin katılımıyla büyümeye ve dengesizleşmeye başlayan birlik gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasını hedeflemektedir. Dengelerin sürekli değişmesi net bir tanımlı yapılamamış kır-kent ayrımı çizgisini daha da bulanıklaştırmakta ve kırsal kalkınmayı zorlaştırmaktadır. Kırsal ve kentsel alan arasında ki bağlantıların net bir şekilde tariflenemiyor olması kenti daha da güçlenip kıyı daha da ezmekte ve aradaki uçurumu daha da derinleştirmektedir (Ceylan ve Somuncu, 2018).

Kır-kent ayrımını bulanıklaştıran bu süreç dört ana kategori altında irdelenmektedir. Öncelikle kentsel yayılmanın ortaya çıkardığı sonuçlar arasında yer alan desantralizasyon sonucunda önemli faaliyet alanları yer seçim tercihlerini kırsal alanlardan yana yapmaktadır. Yayılma sonucunda kentsel alanlarda ağırlıklanan istihdam alanları kırsala taşınarak kırsal ekonomik çeşitliliğe neden olmaktadır. İkincil olarak kent yoğunluğundan bunalan kentlilerin kısa veya orta dönemde kırsal alanlara yaptığı geçici göç sebebiyle arazi kullanım deseninde değişiklikler meydana getirmektedir. Turizm çeşitliliği ve ikincil konut olgusu da bu talebi karşılayan oluşumlar arasında yerini almıştır. Üçüncül olarak geçim kaynağı olarak herhangi bir sosyal güvenceye sahip olan emekli orta ve üstü yaş grubunun yerleşim tercihini oluşturmaktadır. Son olarak sürdürülebilirlik tartışmalarının gölgesinde ortaya çıkan koruma alanları arazi kullanım deseninde oldukça büyük alanlar kaplamaktadır (Şekil 2.2) (Tekeli, 2016).

Şekil 2.2. Kır-kent ayrımında bulanıklaşma süreci
(Anonymous, 2006; Tekeli, 2016)

Kır ve kent birbirine bağımlı ve bağlı, birbirini besleyen sistematik bir yapıdan meydana gelmektedir. Kırsal alanlar doğrudan kentsel alanların ve kentsel alanlar da doğrudan kırsal alanların etkileşim alanı içerisinde bulunduğundan kırsal kalkınmadan bahsedebilmek için “kırsal kalkınma stratejileriyle entegrasyon kurulmuş” rasyonel bir vizyon belirlenmelidir. Bu stratejiler belirlenirken küreselleşme ve modernizmin etkisinde gelişmeye çalışan yerleşim desenleri, kaynakların etkin kullanımı ve sürdürülebilirlik ilkeleri dikkate alınmalıdır. Sektör olarak tek başına tarımın/hayvancılığın yeterli olmadığı, kırsal ekonominin çeşitli, kırsal sanayi, bilişim teknolojisi ve haberleşme ve hizmetler sektörünü destekleyici kırsal turizm alt yapısının güçlü olması gereken bir sistem tanımlanması gerekmektedir. En önemli hedefler arasında da erişilebilirlik, çeşitlilik, sürdürülebilir ve etkin doğal kaynak kullanımı, ağ hiyerarşisinin güçlendirilmesi ve kalkınmayı sınırlayıcı etkiye sahip olabilecek dezavantaj ve tehditlerin ortadan kaldırılması gelmektedir (Yenigül, 2012).

Değişen ve gelişen koşullar sebebiyle çeşitli aktivitelerin yoğunlaşmaya başladığı kentsel alanlarda kırsal itici ve kentin çekici noktaları göç olgusunun gündeme gelmesine sebep olmuştur. Kentsel alanda meydana gelen problemlerden sorumlu tutulan kırsal alanlara yönelik yapılan göç önleyici çalışmalar sonuç vermeyince, kırsal ayakta tutacak nüfusun kaybı devam etmiş ve kırsal alanlarda kalkınma politikalarının eksikliği çok daha fazla hissedilmiştir. Kırsal ve kentsel alanlarda bütünleşik politikaların gerekliliği, tek hâkim sektör yerine kırsal ekonomik çeşitlilik, sürdürülebilir temelli etkin ve verimli doğal kaynak kullanımı gibi kalkınmayı destekleyici noktalar da bu tartışmalarla birlikte gün yüzüne çıkmaya başlamıştır (Yenigül, 2017).

2.2.1. Uluslararası platformda kırsal kalkınma kavramının gelişimi

Kırsal kalkınma kapsamının ve sınırlarının ortaya koyulmasında ve yol gösterici kırsal kalkınma rotalarının belirlenebilmesinde uluslararası kuruluş mekanizmaları yapmış olduğu çalışma destekleri oldukça önemli katkılar sağlamaktadır. Avrupa Birliği (AB), Birleşmiş Milletler (BM), Dünya Bankası (DB) ve Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ulus aşırı çalışmaları yönlendiren başlıca uluslararası kuruluşlar arasında yer almaktadır (Çizelge 2.8) (Çelik, 2005).

Çizelge 2.8. Dünyada kırsal kalkınma yaklaşımları

Kuruluş Mekanizması	Kırsal Kalkınma Yaklaşımlarında Benimsenen Anahtar Kelimeler
Avrupa Birliği (AB)	Geri Kalmış Bölge Dengeli Kırsal Kalkınma İnsan Kaynaklarının, Örgütlenme Düzeyinin ve Yerel Kalkınma Kapasitesinin Geliştirilmesi Kırsal Alan Fiziki Altyapı Hizmetlerinin Geliştirilmesi Yaşam Kalitesinin Arttırılması Kırsal Çevrenin Korunması ve Geliştirilmesi
Birleşmiş Milletler (BM)	Yoksu(n)luluk Hizmet Sunum Kapasiteleri Destekleme Mekanizmaları
Dünya Bankası (DB)	Sürdürülebilirlik Yerel Katılım Kapasitesi Fırsat Eşitliği Küresel Politikalara Adaptasyon
Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)	Çok Sektörlü Yapı Bütüncül Planlama Yapısı Kırsal Ekonomik Çeşitlilik Hiyerarşik Ağ Yapısı Yönetişim Altyapısı Yerel Katılım Kapasitesi

(Yenigül, 2017)

2.2.1.1. BM

DB tanımına benzer şekilde yoksulluk vurgusu yapan BM, hizmet sunum kapasitelerinin arttırılmasına, sürdürülebilir doğal kaynak gelişiminin desteklenmesine, küreselleşme sürecinin ekonomik fırsata dönüştürülmesine yönelik çalışmaları destekleyerek yoksunluğu azaltmayı hedeflemiştir. Öncelikli çözüme kavuşması gereken sorunların sahip olduğu dezavantajlardan ötürü kırsal nitelikli olduğu üzerinde durmuştur. Destekleme mekanizmalarının geliştirilmesi konularında yoğunlaşmıştır (Yenigül, 2017).

2000 yılında gerçekleşen BM Milenyum Zirvesi'nde ülkeler öncelikle yoksulluk kaynaklı olan konular olmak üzere pek çok ölçülebilir konuya yönelik "Milenyum Kalkınma Hedefleri"ni ortaya koymuşlardır. Belirlenen hedefler bir kez daha 2002 yılında Johannesburg'da düzenlenen Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde de gündeme gelerek pekiştirilmiştir (Çizelge 2.9) (Gülçubuk, 2015).

Çizelge 2.9. BM kırsal kalkınma yaklaşımı

Kuruluş Mekanizması	Kırsal Kalkınma Yaklaşımlarında Benimsenen Anahtar Kelimeler
Birleşmiş Milletler (BM)	Yoksu(n)lluk Hizmet Sunum Kapasiteleri Destekleme Mekanizmaları

(Yenigül, 2017)

2.2.1.2. AB

AB toplam nüfusunun yarısını aşan ve yüzölçümünün neredeyse 90%'ını oluşturan kırsal alanlar AB için oldukça önem taşımaktadır. AB, ekonomik işbirliği sağlamak ve ekonomik gelişmeyi sürekli kılmak adına üye ülkelerin ortaklıklarına destek vererek; temelleri 1950'li yıllara ve tarımsal faaliyetlere dayanan Ortak Tarım Politikası (OTP)'ni benimsemektedir. OTP tarımsal üretimin arttırılmasını, kırsal alanlarda yaşam kalitesinin yükseltilmesini ve talebi karşılayacak arzın sürekli kılınmasını hedeflemektedir. AB'nin neredeyse toplam bütçesinin yarısını ayırdığı bu politika aynı zamanda gündemde her daim tazeliğini koruyan, tartışılan ve yenilikçi önerilerle desteklenen bir politka niteliği taşımaktadır (Arslan Olcay, 2016).

1958 yılında yürürlüğe girip 1962 yılında uygulamaya geçen OTP'de, amacı taban fiyatlarını dünya seviyesine indirmek 1992 yılında ki McSharry reformlarına kadar üye ülkeler özgün ulusal politikalarını uygulamıştır (Eraktan, 2007). 2007 yılına kadar AB'ye on iki yeni ülkenin katılımı, hem tarımsal nüfusu arttırmış hem de kırsal alanların kapsamının genişlemesine neden olmuştur. Meydana gelen bu değişim OTP'nin güncel koşullara ayak uydurabilecek değişimini zorunlu kılmıştır (Arslan Olcay, 2016).

2007-2013 bütçe planının uygulamaya başlamasıyla 2013 sonrası için hazırlanmış bir OTP tasarısı üzerinde durulmuştur. Neredeyiz? ve Neyi hedefliyoruz? sorularının cevabını kapsayan yeni OTP sürecinde "sağlık taramaları" adı verilen çalışmalarla gündemde kalmıştır. Bu taramalar, kırsal kalkınma politikalarının uygunluğunun değerlendirilip ortak çıkar gruplarının farklı görüşlerine yer verilmesi sebebiyle 2013 sonrası için beklenen değişime zemin hazırlamıştır (Anonymous, 2013b; Arslan Olcay, 2016).

2013 sonrasında yenilenen OTP süreci, daha stratejik ve kapsamlı bir süreç şeklinde ele alınmaya başlamıştır. Süreci yönlendirmede önemli rol oynayan kamuoyu araştırmaları (12 Nisan-11 Haziran 2010 tarihinde yapılan “OTP’nin geleceğine yönelik kamuoyu araştırması”) ve AB’nin gelişme stratejisi olarak kurgulanmış; kısa dönemde ekonomik dönüm noktalarını başarıyla geçmeyi, uzun dönemde ise üretim ve istihdam potansiyelini arttırmayı hedefleyen Avrupa 2020 Stratejisi doğrultusunda, komisyon tarafından hazırlanan tebliğ, etki analiz çalışmaları ve resmi öneriler 2013 sonrası gerçekleşmesi planlanan değişimler adına atılmış önemli adımlar arasında yer almaktadır. (Anonymous, 2013b; Arslan Olcay, 2016).

AB’de dünya ekonomisinde ve tarım sektöründe meydana gelen değişim ve dönüşümler, tarım sektörünün karşı karşıya kaldığı verimlilik ve sürdürülebilirlik gibi problemler ve kırsal kalkınmadan beklentiler 2020 reformlarını zorunlu kılmıştır. 2020 stratejisi doğrultusunda OTP hedefleri arasında rekabet edilebilirlik, niteliksel değer ve beklentileri karşılamış bir memnuniyet düzeyi ortaya çıkmaktadır. Planlanan reform için gerekli politika araçları akılcı, sürdürülebilir ve kapsayıcı gelişim unsurlarına paralel bir pozisyonda yerini almaktadır. OTP, güncel değişimlere ayak uydurarak stratejik önemini korumaya devam etmektedir (Eraktan, 2011; Anonymous, 2013b).

LEADER (Links Between Actions For The Development Of Rural Economy- Kırsal Ekonominin Geliştirilmesinde Etkinliklerin Birleştirilmesi) AB’nin üye ülkeler adına kırsal kalkınma çalışmalarında kullandığı sistematik yaklaşımlardan bir tanesi olup kalkınmayı destekleyici pilot ve yol gösterici uygulamaları desteklemektedir. 1991 yılından itibaren LEADER-I olarak çalışmaya başlayan OTP süreci, 1994-1999 döneminde LEADER-II; 2000-2006 döneminde ise Gündem 2000 ve LEADER+ ile birlikte devam etmiştir. Aday ülkeler için ise SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development- Tarım Ve Kırsal Kalkınma İçin Özel Katılım İzlenesi) programı kullanılmaktadır (Anonymous, 1997; Lerman ve ark., 2002).

2007-2013 döneminde AB kırsal kalkınma politikası, katılımcı planlamayı ön plana çıkararak, etkin ve verimli bir kaynak kullanım rotası belirleyerek çevresel sürdürülebilirlik çalışmalarını destekleyen, gelir grupları arasında artan uçurumu azaltmayı hedefleyen, kırsal ekonomik çeşitlilik oluşturulabilmesi için pazar ve rekabet ortamlarını geliştiren, insan kaynakları kapasitesinin artırılmasına yönelik katkı sağlayan kırsal altyapıyı iyileştiren ve yönetişimi güçlendiren bir rota izlemiştir (Diraor, 2008).

AB, barındırdığı dezavantajlar ve tehditler sebebiyle bölgesel gelişme politikaları ele alınırken kırsal yapıyı yetersiz ve kırsal alanları geri kalmış bölge tanımlamasıyla

eşleştirmiştir. Yetersiz ve kalkınma önünde engel teşkil eden kırsal yapı bu özelliğiyle denge kurulabilmesi adına gerçekleştirilen bölgesel gelişme politikalarında öncelik sahibi olmuştur. Kırsal alanlara yönelik yaklaşımlarda dört ana eksen etrafında bir araya gelmiştir. İnsan kaynaklarının, örgütlenme düzeyinin ve yerel kalkınma kapasitesinin geliştirilmesi, kırsal alan fiziki altyapı hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaşam kalitesinin artırılması ve son olarak da kırsal çevrenin korunması ve geliştirilmesi konularını ön plana çıkardığı görülmektedir (Çizelge 2.10) (Anonim, 2015; Yenigül, 2017).

Çizelge 2.10. AB kırsal kalkınma yaklaşımı

Kuruluş Mekanizması	Kırsal Kalkınma Yaklaşımlarında Benimsenen Anahtar Kelimeler
Avrupa Birliği (AB)	Geri Kalmış Bölge Dengeli Kırsal Kalkınma İnsan Kaynaklarının, Örgütlenme Düzeyinin ve Yerel Kalkınma Kapasitesinin Geliştirilmesi Kırsal Alan Fiziki Altyapı Hizmetlerinin Geliştirilmesi Yaşam Kalitesinin Arttırılması Kırsal Çevrenin Korunması ve Geliştirilmesi

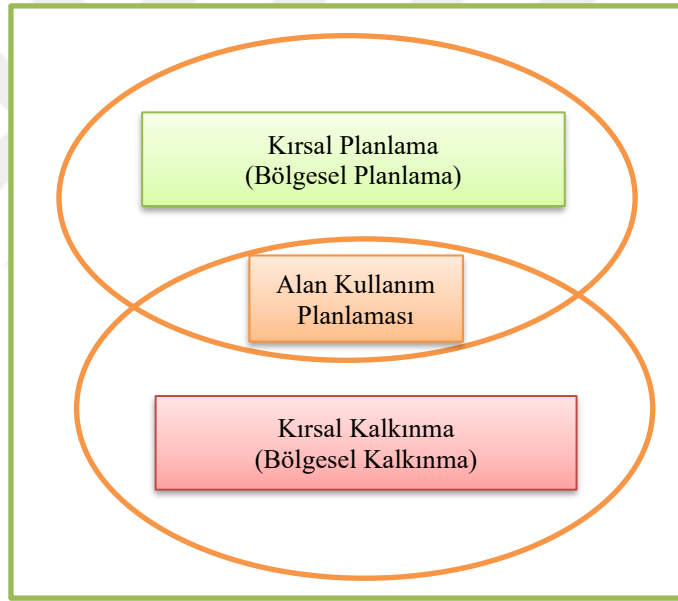
(Yenigül, 2017)

2.2.1.3. DB

Sürdürülebilirlik kapsamında süreci ele alan Dünya Bankası (DB) kırsal kalkınma yaklaşımlarında, yerel katılım kapasitesini geliştirmeye ve katılımcılık sürecine odaklanmıştır. DB, mevcut çalışmaların yetersizliği ve beklentilerin karşılanamaması sebebiyle 2003 yılında benimsemiş olduğu kırsal kalkınma stratejileri üzerinde değişiklikler yapmıştır. Öncelikli olarak gelir adaletsizliğinden kaynaklanan yoksulluk üzerine yoğunlaşarak, nüfusun 75%'i kırsal alanlarda yaşayan ve küreselleşmenin geldiği seviye sebebiyle yoksullaşmaya hızla devam eden kırsal nitelikli topluluklar üzerinde durmuştur. Değişen ve gelişen teknolojinin beraberinde getirdiği katılım ve yönetim mekanizmaları da bu değişimi zorunlu kılmıştır. Yerinden yönetim, yönetim ve katılım mekanizmaları ve özelleştirme kavramlarının her geçen öneminin artması bu kavramlar üzerine düşünülmesini ve politikalar üretilmesini zorunlu kılmıştır. DB, bu sebeplerden ötürü yapmış olduğu kırsal kalkınma uygulamalarına yönelik stratejik rotasını

“yoksulluğun azaltılması” olarak belirleyerek; “Yeni Kırsal Kalkınma Stratejisi” belirlemiştir (Worldbank, 2003; Gülçubuk, 2015).

Kırsal alanda fırsat eşitliği üzerinde durarak yoksulluğu durduramasa da azaltmayı hedefleyen çeşitli stratejiler geliştirmiştir. Sürdürülebilir doğal kaynak ve alan kullanım politikalarının kendini durmadan güncelleyen küresel politikalara adaptasyon sürecine odaklanmıştır (Yenigül, 2017). Kırsal kalkınma çalışmaları kapsamına giren “alan kullanım planlaması” kaynakların sürdürülebilir ve etkin kullanılabilmesi açısından kırsal planlama ve kırsal kalkınma arasında ki güçlü etkileşim mekanizmaları arasında yer almaktadır. Kırsal alanda alan ve kaynakların sınırlı olması geçici çözüm mekanizmaları yerine sürdürülebilir bir yaklaşım çerçevesinde kırsal kalkınma çalışmalarının ele alınması gerekliliğini bir kez daha vurgulamaktadır (Çizelge 2.11) (Şekil 2.3) (Akpınar ve ark., 2015).

Şekil 2.3. Kırsal kalkınma, kırsal planlama ve alan kullanım planlaması ilişkisi (Akpınar ve ark., 2015)

Çizelge 2.11. DB kırsal kalkınma yaklaşımı

Kuruluş Mekanizması	Kırsal Kalkınma Yaklaşımlarında Benimsenen Anahtar Kelimeler
Dünya Bankası (DB)	Sürdürülebilirlik Yerel Katılım Kapasitesi Fırsat Eşitliği Küresel Politikalara Adaptasyon

(Yenigül, 2017)

2.2.1.4. OECD

Tarımsal kalkınmaya ek olarak çok sektörlü bir kalkınma yapısı tarifleyen OECD, bütüncül politikaların temel sektör olan tarım üzerindeki olumlu etkileri ve diğer sektörleri besleyen uyumluluğun üst düzeye çıkarıldığı yapısı üzerinde durmuştur. Kırsal ekonomik çeşitliliğin sağlanmasını ve canlı kalmasını sağlayacak olan rekabet gücü ve pazar altyapısını geliştirmeye, kırsal turizmi destekleyen oluşumların kırsal ekonomik girdi haline dönüştürülmesine, teknolojik değişimlerin beraberinde getirdiği fırsat ekonomilerinin analizine yönelik çalışmalar yapmaktadır. Hiyerarşik bir ağ yapısı temelli yönetim alt yapılarını desteklemektedir. Yerel katılım kapasitesinin artırılması ve paydaşların kırsal kalkınma sürecine etkin ve verimli katılımının gerekliliğine katkı koymaktadır (Çizelge 2.12) (Yenigül, 2017).

2006 yılında yayımlanan OECD raporlarında kırsal alanlara yönelik politikalar incelendiğinde; donuk veya pasif konumda olan potansiyellerin harekete geçirilmesiyle kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi ve rekabet gücünün artırılması, işsizliğin önünde engel teşkil eden yatırım mekanizmalarının aktivasyonun sağlanması, kalkınma sürecine dahil olan paydaş ve aktörlerle birlikte katılımcılığın yüksek olduğu bir yönetim süreci tanımlanmıştır (Anonymous, 2006).

Çizelge 2.12. OECD kırsal kalkınma yaklaşımı

Kuruluş Mekanizması	Kırsal Kalkınma Yaklaşımlarında Benimsenen Anahtar Kelimeler
Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)	Çok Sektörlü Yapı Bütüncül Planlama Yapısı Kırsal Ekonomik Çeşitlilik Hiyerarşik Ağ Yapısı Yönetişim Altyapısı Yerel Katılım Kapasitesi

(Yenigül, 2017)

2.2.2. Türkiye’de kırsal kalkınma kavramının gelişimi

Sosyo-ekonomik kalkınma açısından planlı bir gelişim bazı ülkeler de olduğu gibi Türkiye’de de 1930’lu yıllarda öngörülmüştür. Özellikle Cumhuriyet’in ilk yıllarında nüfusun büyük bölümünün kırsal yerleşim alanlarında yaşaması ve kaynakların etkin kullanımın ve kaynak sayısının azlığı kamu yararından bahsedebilmek adına bu gelişimi zorunlu kılmıştır (Geray, 1968).

1960’lı yıllarda planlı döneme geçişle birlikte özellikle yerel ve bölgesel nüfus dağılımı ve ekonomik fırsat eşitsizliklerinden kaynaklanan dengesizlikler Türkiye’de kırsal kalkınmaya yönelik çalışmaları başlatmıştır. Kırsal alanlara yönelik yapılan ilk kalkınma çalışması 442 sayılı Köy Kanunu ve Köy Enstitüleri’dir. Kanun yapılanmasına sebep olan etkenler arasında kır-kent arası maliyet oranlarının yüksekliği, kentin etkisinde kalan çeperde kırın etki alanının darlığı ve dengesiz pazar ve rekabet eğilimleri gelmektedir (Geray, 1968).

Köy Enstitüleri ise 1940’lı yıllarda köy kökenine sahip eğitim çağındaki çocukların başta öğretmenlik olmak üzere köylerin sosyo-ekonomik gelişmesine katkı sağlamak ve istihdam yaratmak amacıyla oluşturulmuştur. Köy Enstitüleri’ne yönelik profesyonel bir değerlendirme yapılamadığından görüşler ve uygulamalar siyasal eksenden çıkamamıştır (Geray, 1968). Yakın dönemde mülkiyet ilişkilerini düzenlemek ve toprakla bağlantı kurabilmek adına Çiftçiyi Topraklandırma Yasası yürürlüğe girmiştir (Çörek Öztaş ve Karaaslan, 2017). Köy Kanunu’nda çizilen model önerisini kapsayan İdeal Cumhuriyet Köyü planı hayal bir köy olmanın ötesine geçememiştir. Çünkü; plan ağırlıklı olarak kentsel alan oluşturma eğiliminde ve kentsel alanlardan bile daha fazla kamusal kullanım içermektedir (Eres, 2014).

Köy Kanunu'nu takip eden dönemde Merkez Köy, Tarım-Kent, Köy-Kent ve Köye Dönüş Yaklaşımları ve uzun süren askerlik döneminde tarımsal üretim adına askerlere verilen eğitimler kırsal alandaki problemlere alternatif çözüm önerileri sunmak adına geliştirilmiş yaklaşımlar arasındadır (Anonim, 2006b). Problemler adına stratejik ve bütüncül bir model önerisi geliştirilemediğinden hiçbirinde istenilen başarıya ulaşamamıştır. Neredeyse 1970'li yıllardan itibaren günümüze kadar sadece tarımsal verimliliği arttırıcı politikalar üzerinde durulmuştur (Yenigül, 2012).

Kırsal ve kentsel alan arasındaki dengeleri yeniden sağlamak adına özellikle kırsal alanlardan kentsel alanlara yaşanan göç engellenmeye çalışılmıştır. Bu temel sorun günümüzde de hala geçerliliğini koruyarak kırsal alanlarda nüfus kaybına neden olmaktadır. Aynı zamanda kırsal alanlarda altyapı, kentsel hizmet ve yaşam kalitesini arttırmaya yönelik çalışmalara da başlanılarak kentsel alanlarla ve kırsal alanların kendi içinde gelişmişlik farkının azaltılması hedeflenmiştir (Anonim, 2006b).

Devlet Planlama teşkilatı, Kırsal kalkınmada temel amacı, “yerel potansiyel ve kaynakların değerlendirilmesi, doğal ve kültürel varlıkların korunmasını esas alarak, kırsal toplumun iş ve yaşam koşullarının kentsel alanlarla uyumlu bir şekilde geliştirilmesi ve sürdürülebilir kılınması” olarak tanımlamıştır (DPT, 2006). Yerel ve bölgesel kaynaklar dikkate alınarak etkin ve verimli bir kaynak kullanım rotası belirlenmesi halinde kırsal kalkınmayı gerçekleştirmek daha da kolaylaşmaktadır. Ülkemizde uygulanmaya çalışılan kırsal kalkınma yaklaşımları bölgelere, öncelikli yörelere ve kırsal kalkınmaya yönelik olmak üzere üç temel başlık altında toplanmaktadır (Anonim, 2006b).

Özellikle Türkiye gibi hatırı sayılır bir köy sayısı ve nüfusuna sahip olan ülkelerde kırsal kalkınma konusu daha da önem kazanmaktadır. Kırsal olarak nitelendirilen alanların dağınık bir yerleşim desenine sahip olması, çeşitli coğrafi dezavantaj ve avantajlara sahip olması, iletişim ve haberleşme alt yapılarının, refah düzeylerinin farklı olması ve ekonomik yapının değişken olması ülkemizde bu alanlara yaklaşımda problem teşkil etmiştir. Genellikle bütüncül planlama yaklaşımları yerine parçacıl yaklaşımların benimsenmesi sebebiyle hem kır-kent bütünleşememiş hem de tek sektörlü tarımsal yapı sistematüğinden çıkılamamıştır. Bu da AB kırsal kalkınma yaklaşımlarında son dönemlerde üzerinde durulan kır-kent entegrasyonu tartışmalardan uzak kalmamıza sebep olmuştur. Özellikle yoğunlaşan AB politikalarında kırın kentten ve kentin kırdan bağımsız düşünülemediği ve tarımsal politikaların sürdürülebilirlik temelli olması gerekleri üzerinde durulmaktadır (Yenigül, 2012).

Kentsel ve kırsal alan ilişkisi net bir şekilde kurulamayan alanlarda kent desteklenmeye müsait, kırsal da kente bağımlı hale gelerek kendine yetemediği gibi bir de kentsel pek çok soruna sebep olacaktır (Yenigül, 2012). Gündül'de tıpkı bahsi geçen alanlar gibi başkentin çeperinde kentsel alan baskısı hissedilen ve aynı zamanda kırsal niteliğini devam ettirmeye çalışan alanlar arasında yer almaktadır.

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'ndan (1934-1938) yürürlükte olan güncel plan olan Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'na kadar olan evrilme sürecinde sosyo-ekonomik değişim ve dönüşümlerin yanı sıra ülkenin içerisinde bulunduğu siyasal ortam ve dönemseller yaklaşımların ağırlığıyla oluşturulmuş politikalar etkili olmuştur. Yoğun geçen süreç boyunca yaşanan değişim ve dönüşümlerde kırsal alanı ve kırsal alan politikalarını doğrudan etkilemiştir (Çörek Öztaş ve Karaaslan, 2017).

Artan kırdan kente göç oranları planlı yaklaşımlara olan ihtiyacın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Türkiye planlı dönemin başladığı yıllarda beş yıllık kalkınma planlarıyla bu yaklaşımları geliştirme çabası içerisine girmiştir. 1963 yılında Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'yla kırsal alana yönelik çeşitli politikalar geliştirilmiştir. 1963-67 arası dönemi kapsayan birinci beş yıllık kalkınma planında toplum kalkınması yaklaşımı üzerinde durulmuştur. Örnek köy uygulamalarına yönelik çalışmalar yapılmıştır (Yenigül, 2012).

1968-72 arası dönemi içeren İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'yla girişimcilik alt yapısının geliştirilmesi ve toplum kalkınması çalışmalarının devamlılığı üzerinde durulmuştur. 1973-77 arası dönemi kapsayan Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'yla kırsal toplumun gelişimini hedef alan merkez köy yaklaşımı benimsenmiştir. Dağınık yerleşmeler sebebiyle yerel ve merkez etkileşiminin zayıflığından kaynaklanan problemler üzerinde durulmuştur. Hizmet alt yapısının geliştirilmesi ve etkileşimin düzeyinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır. 1979-83 arası dönemi kapsayan Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'yla köy-kent yaklaşımı ve merkez köy çalışmaları üzerinde yoğunlaşmıştır. 80'li yıllarda tespit edilen merkez köylerin ve etkileşim halinde bulunduğu diğer kırsal alanların hizmet alt yapısının geliştirilmesine yönelik politikalar geliştirilmiştir (Yenigül, 2012).

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'yla (1985-89 arası) yeni bir politika geliştirilmemiştir. Merkez köylere yönelik çalışmalar devam etmiştir. 1990-94 arası dönemi kapsayan Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'yla bölgelerarası gelişmişlik farkının ve dengesizliklerin azaltılması hedeflenmiştir. Yerleşim bölgeleri gelişmişlik, nüfus ve kırsal kentsel alan yapısı olarak dört farklı kategoride değerlendirilmiştir. Metropol altı

şehirler, orta büyüklükteki merkezler, az gelişmiş bölgelerin merkezi nitelikteki şehirleri ve merkezi nitelikteki kırsal yerleşme birimleridir. Bu birimlerin merkez köy yaklaşımıyla ilişkilendirilmesi sağlanmıştır (Yenigül, 2012). Kırsal kalkınma stratejileri beş yıllık kalkınma planlarında geniş bir yer kaplamasına rağmen kırsal sanayi kavramına ilk kez Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda yer verilmiştir (Geray, 2011). 1996-2000 arası dönemi tarifleyen Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'yla kırsal at yapı çalışmalarının geliştirilmesi ve kaynakların etkin ve verimli kullanılması hedeflenmiştir. Bölgesel gelişmişlik farklarını azaltabilmek amacıyla kalkınmada öncelikli alanların problemleri üzerine yoğunlaşmıştır. Erişilebilirlik, kooperatifçilik ve tarımsal gelişme konuları üzerinde çalışmalar yapılmıştır (Yenigül, 2012).

2001-05 arası dönemi tarifleyen Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'yla sürdürülebilir yaklaşımlar temelinde yerel kalkınma kapasitesi ve örgütlenme düzeyi çalışmalarına ağırlık verilmiştir (Yenigül, 2012). DPT'nin 2006 yılında hazırladığı Kırsal Gelişme Stratejisi 2007-13 arası dönemi kapsayan Dokuzuncu Kalkınma Planı'na altlık sağlayacak stratejileri kapsamaktadır. AB'ne uyumlu olarak hazırlanan Dokuzuncu Kalkınma Planı önceki planlardan farklı olarak beş yıl yerine dokuz yıllık hazırlanmıştır. Katılımcılığa vurgu yapılan planda kırsal yerleşimlerin özgün planlama çalışmalarına yer verilmiştir. Yapılması beklenen arazi toplulaştırma çalışmalarının düşük tarımsal verimi artırması hedeflenmiş; kooperatifçilik çalışmaları üzerinde durulmamıştır (Geray, 2011). 2014-18 arası dönemi tarifleyen Onuncu Kalkınma Planı'yla AB kırsal yaklaşımları temelinde Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi hazırlanmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır (Çizelge 2.13) (Yenigül, 2012).

Türkiye'de bölgelerarası gelişmişlik farklılıkları, ulaşım, iletişim ve haberleşme alt yapısında meydana gelen değişimler ve sermayenin ağır bastığı tarımsal politikalar kırsal ve kentsel alan arasındaki yoğunluğu arttırmıştır. Yaşanan yoğunluğun en önemli göstergeleri kırsalın sosyal ve tarımsal yapısında meydana gelen değişimler ve köykent modernleşme çabalarıdır (Ceylan ve Somuncu, 2018). 1970'li yıllarda köylü kalkınması esas alınarak altyapı yatırımlarından çok köylüye yatırım yapılmıştır. Kırsal alanların kalkınması ancak köylüyü kalkındırmakla gerçekleştirilebilir diye düşünülerek köylünün işçi statüsü kazanması, tarımda sanayileşme ve makineleşme ve köyün kentleşme sürecine girmesi olmak üzere üç eksenli bir yaklaşım benimsenmiştir (Tekeli, 2011).

Çizelge 2.13. Kalkınma planları kırsal alan politikaları

Kalkınma Planları	Hedef	Stratejiler
I.Beş Yıllık Kalkınma Planı	Halkın çabalarını devletin çabalarıyla birleştirme süreci	Kırsal yerleşim birimlerinin araştırılması Kredilendirme Pazarlama Kooperatifleşme Toprak düzeltimi
II.Beş Yıllık Kalkınma Planı	Küçük toplum birimlerinde girişimcilik gücünün geliştirilmesi	Nüfusun tarım dışı sektörlerle aktarılması Toplulaştırma
III.Beş Yıllık Kalkınma Planı	Köy ve köy sorunları Kır ve kent farkını Tarıma dayalı yatırımların artırılması ve teşvik edilmesi	Merkez Köyler Yaklaşımı Köy Kalkınma Kooperatifleri
IV. Beş Yıllık Kalkınma Planı	Devlet düzenlemesi ve desteği Köylüyü topraksızlıktan kurtarmak ve gelir kaynaklarını arttırmak	Köykent Modeli Toprak Reformu Yasası Kooperatifleşme
V.Beş Yıllık Kalkınma Planı	Kırsal alan planlaması adı altında tarıma dayalı sanayi ve hizmetler sektörü üzerinde durulması Bütünleşik kırsal kalkınma projeleri Kalkınmayı hızlandırmak Kalkınmada öncelikli yörelerin kalkındırılması Gelir kaynaklarının artırılması	Merkez Köylere Vurgu Entegre Kırsal Kalkınma Projeleri Miras Hukuku'nda düzenleme ve tarım topraklarının bölünmesini engelleme
VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı	Kırsal alan planlaması adı altında tarıma dayalı sanayi ve hizmetler sektörü üzerinde durulması Kalkınmada öncelikli yörelerin kalkındırılmasına yönelik uygulama (bölgesel ve kapsadığı alt bölge bazında planlar) Kırsal alan planlama yaklaşımı benimsenmesi	Merkez Köylere Vurgu Bütünleşik Projeler
VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı	Mekansal planlama çalışmaları Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş AB Ortak Tarım Politikası	Merkez Köyler'in desteklenmesi Dağınık kırsal alanlarda özendirici önlemler alınması Su ve Toprak Yasası

		Bölgesel Gelişme Projeleri
		Arazi toplulaştırma
VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı	Kırsal kalkınma kavramına ilk kez bu planda yer verilmiştir İdari ve Yerel Örgütlenmelerin düzenlenmesi Sürdürülebilirlik	Kırsal Kalkınma Projeleri
		Bölge Planlama çalışmaları
		Yerel kalkınma kapasitesi ve örgütlenme düzeyi
		Köyleri birleştirmek
		İmar planına uygun cazibe merkezleri oluşturmak
		Katılımcılık
IX. Beş Yıllık Kalkınma Planı	Kırsal kalkınma planı ve uygulaması Sürdürülebilir doğal kaynak kullanımı Çok sektörlü yaklaşım	AB bölgesel politikalarına uyum
		Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi I
		AB bölgesel politikalarına uyum
		Bütüncül planlama çalışmaları
X. Beş Yıllık Kalkınma Planı	Ulusal kapasite ve yönetim alt yapısının güçlendirilmesi	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi II
		AB bölgesel politikalarına uyum

Kırsal kalkınmaya yönelik yapılmış olan noktasal veya alansal bazlı çalışmalar, kırsal ve kentsel alanın ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmesine rağmen hemen hemen bütün kalkınma planlarında bütünlük bir plan hiyerarşisinin kurulması yönünde bölgesel bazlı çalışmalara kaymıştır. Yapılan planlama çalışmalarında öncelikli hedefler arasında gelişmişlik farklılıklarının azalması, kentin cazibesine kapılarak yaşanan göçün engellenmesi, kültürel mirasın korunması, farklılaşan yerel desenini göz önünde bulundurmak ve tek aktörlü kırsal işgücünün tarım sektöründe yoğunlaştığı bir ekonomi yerine sektörlerin harmanlandığı karma bir ekonomik yapıyı canlandırmak yer almaktadır. Sarf edilen çabalara rağmen günümüzde hala kırsal alanlara yönelik bütüncül bir planlama yaklaşımı ve tanımlamadan söz etmek maalesef mümkün değildir (Özkan, 2007).

Türkiye’de kalkınma planlarında belirlenen hedefleri gerçekleştirebilecek doğrultuda uygulanan bazı kırsal gelişim projeleri olmuştur. Çorum-Çankırı, Erzurum, Bingöl-Muş, Yozgat Dünya Bankası ve Uluslararası Kırsal Gelişme Fonu desteğinde gerçekleşmiş olup, Ordu-Giresun ve Sivas-Erzincan hala devam etmektedir (Özkan, 2007).

1980’li yıllardan itibaren ilk kırsal kalkınma çabaları başlamıştır. Ordu-Mesudiye köy evlerinin canlandırılıp kırsal ekonomiye turizm vasıtasıyla canlılık kazandırması açısından ve ilk köy-kent proje alanı olması sebebiyle önemli örnekler arasındadır (Özkan, 2007). Türkiye sahip olduğu coğrafi konum ve zenginlikler sebebiyle pek çok turizm aktivitesine imkân sağlanabilecek bir ülkedir. Büyük kentleri barındırması, kıyı kentlerine sahip olması, tarihi ve kültürel zenginliğe sahip olan kentler ve antik kentler Türkiye’de kırsal gelişimi destekleyici niteliktedir (Akça, 2006).

Türkiye’de çeşitli kurum ve kuruluşlarca da yapılmış olan önemli kırsal kalkınma projeleri bulunmaktadır. Bu projelerden “Koruma Odaklı Kırsal Alan Planlaması: Bir Model Önerisi (KAMAG)” 2014 yılında gerçekleştirilmiş olup; kırsal yerleşmelerde örnek eylem planı hazırlanması süreci çeşitli örneklerle ele alınmıştır (Anonim, 2014).

Yürütülen katılımcı çalışmaların toplumu beslemesi ve toplumsal gelişime katkı sağlaması sonucunda yerel paydaşların sürece katılımı bu proje kapsamında değerlendirmeye alınarak, eylem planına giden süreç tasarlanmıştır. Toplumsal farkındalığı arttırarak beklenen kırsal kalkınma çerçevesinin şeffaf ve adil biçimde çizilmesine özen gösterilmiştir (Anonim, 2014).

Yapılan çalışma kırsal yerleşim alanlarının gelişimini, yaşam kalitelerinin arttırılmasını ve talebi karşılayacak arz imkânlarının yaratılmasını ve uygulanmasını teşvik eder niteliktedir. Katılım mekanizmalarının çeşitlendirilmesi ve güçlendirilmesiyle yerli halkın kendi eylem planını kendi hazırlaması sağlanmıştır (Anonim, 2014).

2.3. Kırsal Kalkınma Yaklaşımları

Artan kentsel nüfus ve hızla değişen kır-kent sınırları, tükenmekle karşı karşıya kalabilecek olan doğal kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanımını da zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluk kapsamında doğal kaynakların birçoğunu bünyesinde barındıran kırsal alanlarda kaynak kullanım rotalarının belirlenebilmesine yönelik çeşitli yaklaşımlar ortaya atılmıştır. Bu bölümde güncel tartışmaların ışığında kırsal kalkınmaya

yönelik benimsenmiş olan sürdürülebilir ve stratejik kırsal kalkınma yaklaşımları ele alınmıştır.

2.3.1. Sürdürülebilir kırsal kalkınma yaklaşımı

Küreselleşme sürecinde dünyada ve Türkiye’de meydana gelen ekonomik ve teknolojik temelli değişimler kaynak kullanım kapasitesini artırarak kaynak depolarını azaltmaktadır. Meydana gelen bu azalış etkin ve verimli kaynak kullanım politikalarına olan ihtiyacı doğurunca sürdürülebilirlik kavramı ortaya çıkmıştır. Bu kavram ilk kez 1982 yılında Dünya Doğayı Koruma Birliği (IUCN) tarafından kabul görmüş olan Dünya Doğa Şartı belgesinde yer almıştır. Optimum sürdürülebilirlik ve tehlikeyi minimize eden biçimsellik olgularına odaklanılmıştır (Alkan Gökler ve Yenigül, 2017).

Kavramsal tartışmalar devam ederken sürdürülebilir kalkınma tartışmalarını da beraberinde getirmiştir. 1972 Stockholm BM Çevre Konferansı çevre koruma ve geliştirme bilincinin benimsenmesini sağlaması ve yol gösterici nitelik taşıması sebebiyle sürdürülebilirlik alanında yapılmış olan önemli çalışmalar arasında yer almaktadır (Keleş ve Hamamcı, 1997).

Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından hazırlanan Ortak Geleceğimiz Brundtland Raporu bu tartışmaların yapıldığı en önemli çalışmalar arasında yer almaktadır. Raporun vermek istediği mesaj doğal kaynakları kullanan dünya çapındaki bütün ülkelerde sosyal, ekonomik ve çevresel süreçlerde bütünsel bir yaklaşım birliğine varılması ve içselleşmesi gerekliliğidir (Alkan Gökler ve Yenigül, 2017).

Sürdürülebilir kalkınma politikalarının ulus üstü ölçekte benimsenmesi gereken kalkınma yaklaşımları arasında olması gerekliliği 1992 yılında Rio’da yapılmış olan BM Çevre ve Kalkınma Konferansı’nda vurgulanmıştır. Bu konferans sonucunda kabul gören Gündem (Agenda) 21 beklenen yönetim alt yapısının kurulabilmesi adına önemli bir araç niteliği taşımaktadır (Alkan Gökler ve Yenigül, 2017). Rio Konferansı’nda dönemsel olarak ana temanın sürdürülebilir kırsal kalkınma olarak belirlenmesiyle birlikte kavramsal olarak sürdürülebilir kırsal kalkınmaya küresel ölçekli bir raporda ilk kez değinilmiş olması bu yapının işlerlik kazanmaya başladığını göstermektedir. Konferansta çevre sorunlarının en büyük kaynağı olarak yoksulluk gösterilmiştir Sürekli ve dengeli kalkınmayı sağlayabilmek adına uluslararası işbirliğinin önemi üzerinde durulmuştur (Özcan, 2015).

2002 yılında Rio-10 olarak anılan BM Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi yapılan bir diğer önemli çalışmalar arasında yer almaktadır. Yapılan zirve sonucunda Uygulama Plan ve Siyasi Bildirge olarak iki geçerli belge kabul edilmiştir. Gelir grupları arasında meydana gelen dengesiz dağılım, sınırsız kaynak kullanımı, ekonomik temelli küresel kalıpların çerçevesinde meydana gelen kapitalist değişimler sürdürülebilir kalkınma olgusunun gerçekleşmesini zorlaştıran başlıca oluşumlar arasındadır (Çizelge 2.14) (Özcan, 2015).

Çizelge 2.14. Dünyada yapılmış sürdürülebilir kalkınma çalışmaları

Yıl	Düzenleme Mekanizması	Çalışma İçeriği Kapsamı	Çalışma Çıktıları
1972	Stockholm BM Konferansı	Çevre Koruma ve Geliştirme Bilinci	Konferans Raporu
1987	Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu	Rota Belirleyici	Ortak Geleceğimiz- Brundtland Raporu
		Bütünsellik	
		İçselleştirme	
		Yerelleşme	
		Katılımcılık	
1992	BM Çevre ve Kalkınma Konferansı (Rio Konferansı)	Uluslararası İşbirliği ve Koordinasyon Mekanizmaları	Gündem21
		Ulus üstü ölçekte benimseme Yönetişim	Rio Deklerasyonu
		Yoksulluk	
		Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma Kavramının Ortaya Çıkışı	

(Keleş ve Hamamcı, 1997; Özcan, 2015; Alkan Gökler ve Yenigül, 2017)

Sürdürülebilir kalkınma, insan ve etkileşim halinde bulunduğu çevre olarak iki temel eksende irdelenirken doğal kaynakların korunması kadar sosyo-ekonomik yapının da korunmaya ve gelişmeye ihtiyaç duyulan kavramlar olduğu tartışmaları gündeme gelmiştir (Alkan Gökler ve Yenigül, 2017).

Kalkınmanın birbirini besleyen ve birbirinden ayrılan pek çok bileşenini (çevresel, ekonomik, politik, kültürel ve sosyal) bir araya getiren sürdürülebilirlik kavramı kalkınma çalışmalarının geleceğe yönelik yaptırımlarını destekleyen ana çerçeveyi oluşturmaktadır (Gündüz, 2004).

Sürdürülebilir kalkınmayı sağlayabilmek için kilit nokta, doğal çevreyi kullanan ve ona tabii olan toplumların koruma-kullanma dengesini iyi ayarlayabilmesidir (Richards ve Hall, 2000). Küreselleşen ve kapital bir hal alan dünyada sürdürülebilirlik kavramı konuşulan ve konuşulmaya da uzun süre devam edecek olan kavramlar arasında yer almaktadır. Sürdürülebilir doğal kaynak kullanım politikalarının yetersiz oluşu, kaynakların sınırlı olması ve çevresel etki değerlendirmelerine yönelik gerekli tespitlerin yapılmaması sürdürülebilirliği sağlayıcı politikaların gündemde kalmasına sebep olmaktadır (Gündüz, 2004).

Kalkınmanın ekonomik boyutu ve çevresel değerler arasındaki etkileşim mekanizması sürdürülebilir gelişme politikalarını doğrudan etkilemektedir. Kırsal kalkınmayı sağlayıcı etkili araçlardan bir tanesinin de doğal ve çevresel değerler olduğu unutulmamalıdır. 1972 yılında “Büyümenin Sınırları” adı altında Roma Kulübü tarafından yayınlanan raporda “sürdürülebilir gelişme” kavramı ilk kez gündeme gelmiştir. Ayrıca sürdürülebilir kalkınma çevresel ve doğal kaynakların etkin ve verimli kullanımının sağlanmasıyla gelecek nesillere yaşam kalitesi yüksek bir gelecek bırakmayı hedeflemektedir (Keleş, 1998).

Sürdürülebilir kalkınma ekonomik yapının çeşitliliği sebebiyle sadece tarım sektörünü değil beraberinde pek çok sektörü de etkilemektedir. Çevresel ve doğal kaynakların etkin kullanımını gerektiren ve bu kaynakların sürdürülebilirliği üzerinden devamlılığı sağlanacak olan turizm sektörü de etkileşimin yoğun olduğu sektörler arasında gelmektedir. Turizm sadece tarımsal üretimden bahsedilen ekonomik bir gelişimin değil aynı zamanda sosyal, mekânsal ve çevresel gelişimin de desteklediği sektörlerdendir. Özellikle gelişimini tamamlayamamış ülkelerin yapacağı kalkınma hamlelerinde büyük önem taşımakta ve yerel ve ulusal ölçekte geniş bir katılım yelpazesine ihtiyaç duymaktadır (Terzi, 2017).

Türkiye’de sürdürülebilir kalkınma çalışmaları 2000’li yıllardan itibaren enerji, çevre, kaynak kullanımı vb. gibi çeşitli eksenlerde gelişmeye başlamıştır. Sürdürülebilir kırsal kalkınma da bu eksenler arasında yer almaktadır. Sürdürülebilir kalkınma çalışmaları kavram olarak 80’li yıllarda literatüre girmiş olsa bile planlı döneme geçişten sonra kalkınma tartışmaları üzerinde durulmaya başlanmıştır. Kalkınma planlarında çerçevesi çizilen sürdürülebilirlik politikaları sadece mevcut problemleri çözmeyi amaçlarken, yedinci kalkınma planından itibaren sürdürülebilirlik temelli entegrasyon mekanizmaları geliştirilmiştir. Küresel anlamda çevre bilinci ve çevre koruma yaklaşımlarına il defa üçüncü kalkınma planında değinilmiştir (Terzi, 2017).

2.3.2. Stratejik kırsal kalkınma yaklaşımı

Hızlı bir ivmeyle gündemde yükselmeye başlayan küreselleşme kavramının evrilip gelişmesine paralel olarak çeşitli stratejik planlama tanımları ortaya çıkmıştır. Stratejik planlamanın en temel özelliği her şeyden önce genel kabul görebilir bir planlama yapısına sahip olmasıdır. Yelpazesi gelişmiş bir analiz düzeyi gerektirir. Zor görünen planlama sorunlarına yönelik alternatif ve esnek çıkışlar üretir ve ön görümlü planlama çalışmaları yaparak acil durumlardaki zararı minimize etmeyi amaçlar (Van der Valk ve Faludi, 1994; Albrechts, 2006). Planlamada meselenin bakmak değil görmek olduğu en kapsamlı uygulamalardan birisidir (Albrechts, 2006). Paydaşların aktif katılımının söz konusu olduğu, şeffaflık ilkesinin hâkim olduğu, çıktılarının tüm paydaşlarla açık bir şekilde değerlendirmeye tutulabileceği ve koordinasyon mekanizmasının etkin çalıştığı esnek bir sistemdir (Anonim, 2006a).

Esnek, çok aktörlü bir etkileşim süreci ve eylem odaklı planlama anlayışı olan stratejik planlama sahip olduğu özellikleri sebebiyle geleneksel yaklaşımlardan ayrılmaktadır (Tekeli, 2009). Stratejik planlama yaklaşımı belirlenen güçlü ve zayıf yönleri göre sorunlara katılımcı bir yaklaşımla ve eylem odaklı olarak çözüm önerisi getirmektedir. Özellikle eyleme giden süreci tanımlamasından dolayı kapsamlı planlama yaklaşımlarından ayrılmaktadır (Çizelge 2.15) (Sat ve Sınacı, 2016).

Çizelge 2.15. Stratejik planlama ve geleneksel planlama yaklaşımı karşılaştırılması

	Geleneksel Planlama	Stratejik Planlama
Sorumlu Kurum & Yasal Statü	Alt-üst ilişkisinin aktif olduğu bir sistem Sonuç odaklı olmayan yaklaşım Sabit yönetim Nasıl bir gelecek? Sorusuna aranan cevap Kati ve kırılğan Yasal açıdan bağlayıcılık	İşbirliği ve örgütlenme düzeyi yüksek bir ağ sistemi Süreç ve sonuç odaklı yaklaşım Yol gösterici yönetim Paydaşların katılımı ve uygulama Esneklik Gelecek üzerine kurulmuş ihtimaller ve uzlaşmacı bir süreç
İçerik & Amaç	Keskin sınırlar Fiziksel gelişme Amaç ve hedefleri belirler ve mevcuta uyarlar Genel geçer varsayımlar üzerinde durulur Fiziksel gelişim ve kalkınma	Esnek ve eklentiye açık sınırlar Fiziksel, sosyo-ekonomik, çevresel ve kültürel, örgütsel gelişim Sorunları belirler ve çözüm üretir Tartışmaya açık olmayan rasyonel verilerle hareket edilir Bilgi, iletişim ve ulaşım altyapılarının güçlendirilmesiyle nitelikli bir yaşam ortamı sunulması
Zaman Sınırı	Parçacıl yaklaşım ve yönetim Tek bir gelecek modeli üzerinde süreç tamamlanır Net ve keskin sınırlarla çizilmiş uzun vadede uyulması planlanan bir süreç	Bütünsel yaklaşım ve yöneti(ş)im Yakın geleceğin getirileri sürekli plana girdi sağlar Belirlenen vizyona ulaşma çabasıyla gerektiğinde esneklik sağlanarak genişletilebilen bir süreç

(Sat ve Sınacı, 2016)

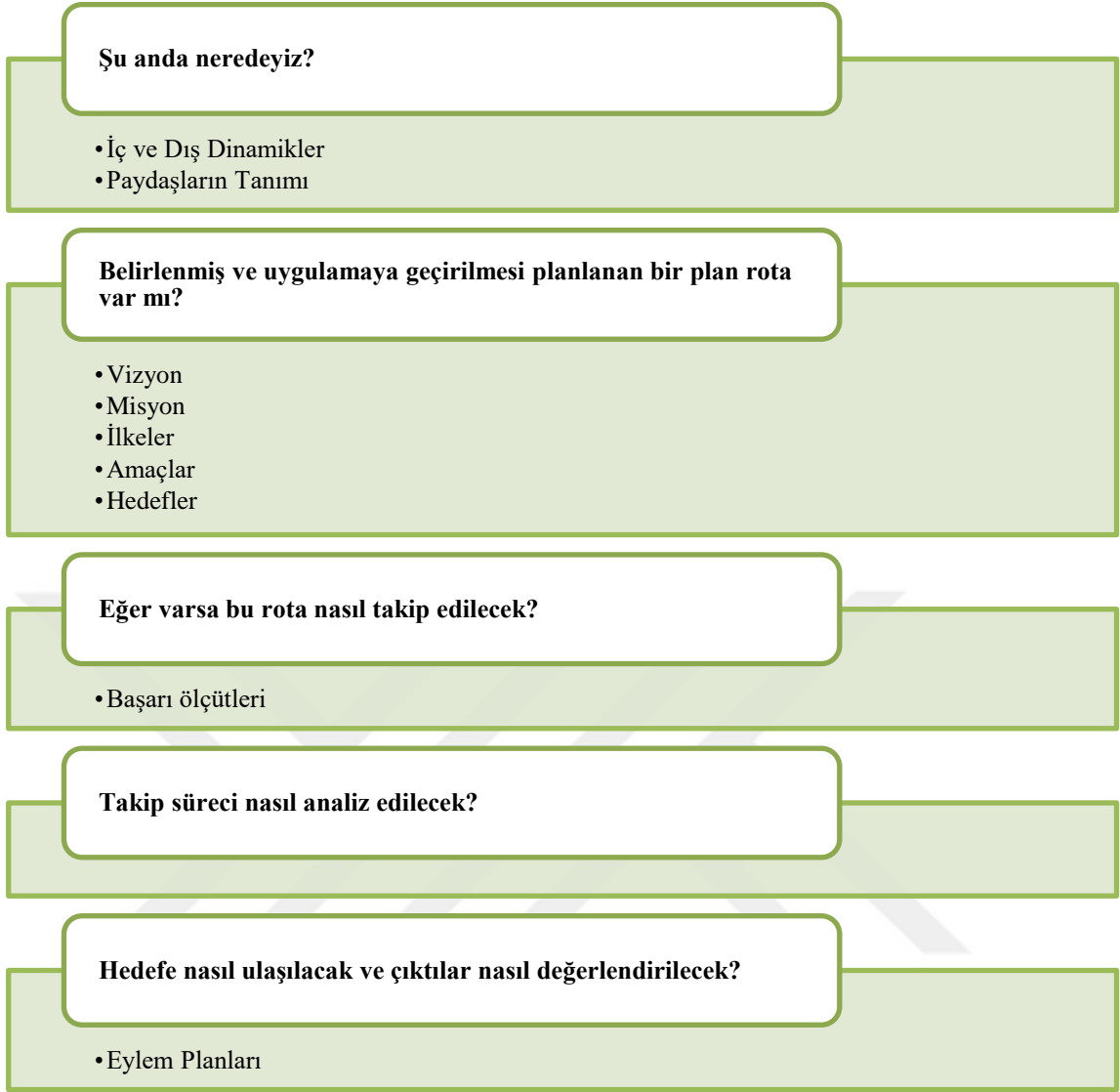
Kapsamlı planlama yaklaşımlarını odak noktasında barındıran planlama çalışmalarının yanı sıra 1960'larda rekabet güçlerinin arttırılmasına yönelik kamu sektörü dışında kalan özel kuruluşlar ilk defa stratejik planlamayı askeri amaçla kullanmaya başlamıştır. 1970'lere denk gelen ekonomik kriz yıllarında kentin ekonomik bir meta haline gelmesiyle kaçınılmaz kentsel bir çöküşün durdurulmasına yönelik geleneksel planlama yaklaşımlarının yetersiz kalması stratejik bir planlama yaklaşımının gerekliliğinin temellerini atmıştır (Özalp, 2006). Stratejik planlamayla ilgili yapılan çalışmalar bu yıllarda kurumsal ve dar bir çerçevede kalmış olsa da, kentsel yönetimler adına uyarlanabilecek ve gelişim gösterebilecek bir vizyona öncülük etmiştir (Polat, 2010).

Değişen ve gelişen ilgi ve üretim ağlarına paralel olarak 1980'lerden sonra adını sıkça duyuran küreselleşme kavramıyla birlikte planlama yaklaşımları, merkez hakimiyetin azalmış olduğu katılımcı planlama yaklaşımıyla şekillenmeye başlamıştır. Ortaya çıkan planlama yaklaşımlarının bütüncül bir sistemin parçası halinde işlevsellik

gösterebilmesi için gerekli olan stratejik planlama anlayışının önemi ise daha fazla anlaşılmalıdır. Stratejik planlama, etkin ve verimli bir kaynak kullanımının yanı sıra; planlamaya girdi sağlayacak fırsat ve tehditlerin analizi ve planlamada tüm paydaşların katıldığı örgütsel bir ağ sistemi oluşturmak adına oldukça önemlidir (Polat, 2010).

Stratejik planlama sürecinde, doğru ve gelişime açık bir vizyon belirlenmeli, planlama sürecinin doğurabileceği sonuçlar planlanmalı, plan çıktıları ve planlama süreci netleştirilmeli, değişime açık esnek yapı geliştirilmeli, şeffaf ve katılımcı bir planlama yaklaşımı benimsenmeli, dezavantajlı grupların ve tüm paydaşların planlama sürecine katkısı sağlanmalıdır (Şekil 2.5) (Özalp, 2006). Belirlenmiş vizyona yönelik hedef ve stratejiler oluşturma sürecini kapsamaktadır. Doğru analiz edilmiş stratejik bir rota belirleyebilmek için net ve değişim payı düşük olan hedefler konmalı, keskin ve net sınırlarla belirlenmeyen esnek bir çerçeve oluşturulmalı, kararlı olunmalı, koordinasyon ve işbirliği mekanizmalarını geliştirmeli ve hata payını en aza indiren rasyonel kaynaklar kullanılmalıdır (Şekil 2.4) (Quinn, 1980; Albrechts, 2006).

Planlama sürecinde sadece teknik çizim sorumlusu olarak görev alabilen şehir plancıları stratejik planlama sürecinde paydaşlar arasında anlaşmayı sağlayabilecek yönetici pozisyonuna bürünmektedir. Belirlenen hedeflere ulaşmış planlama çalışmaları sadece şehir plancıları tarafından değil süreci verimli kullanmayı başarabilen tüm paydaşlar tarafından oluşturulup yönlendirilebilmektedir (Albrechts, 2006).

Şekil 2.4. Stratejik planlama süreci
(Anonim, 2006b)

Dokuzuncu ve onuncu beş yıllık kalkınma planından itibaren AB'ne uyum çalışmaları kapsamında ve kırsal alanlara stratejik bir bakış açısıyla yaklaşmak adına ilki 2007-13 ve ikincisi 2014-20 olmak üzere kırsal alanlara yönelik Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (UKKS) hazırlanmıştır (Çizelge 2.10). Belirlenen stratejilerle kırsal kalkınmanın yönetilebilir bir yapıya kavuşturulması amaçlanmaktadır (Yenigül, 2012).

2007-2013 arası dönemi tarifleyen Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi I (UKKS-I), kırsal alanlarda sürdürülebilir doğal kaynak kullanımı ve gelişmişlik farklarının azaltılmasına yönelik çalışmalar üzerinde yoğunlaşmıştır. Çok sektörlü bir yaklaşımla kırsal ekonominin geliştirilmesi, örgütlenme ve finansman mekanizmalarının güçlendirilmesi, fiziksel çevrenin iyileştirilmesi ve insan kaynakları alt yapısının geliştirilmesi belirlenen dört stratejik amaç arasında yer almaktadır. Dokuzuncu kalkınma

planı yönergeleri doğrultusunda kırsal alanda istihdam ve yaşam koşullarını yerinde iyileştirmek ve sürdürülebilir bir kalkınma rotası çizebilmek adına Kırsal Kalkınma Planı (2010-13) oluşturulmuştur. Bu çalışma Türkiye’de kırsal kalkınmanın kavramsal çerçevesini oluşturmuştur (Yenigül, 2012).

2014-2020 arası dönemi tarifleyen Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi I (UKKS-II), Türkiye’de benimsenen kırsal politikaların yönetim mekanizmasının ve kurumsal yapının güçlendirilmesi adına atılmış önemli bir adım niteliğindedir. 2000’li yıllardan sonra gelişen teknoloji alt yapısıyla beraber kırsal ve kentsel alanlar arasındaki sınırlar bulanıklaşmaya hatta bazı yerlerde kaybolmaya başlamıştır. Kaybolan sınırların kolaylaştırdığı erişim imkanları kırsal ve kentsel alanlar arasında kurulması gereken işbirliği ve ortaklık mekanizmalarının gerekliliğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Soyut ve somut anlamda azalan mesafeler yaşam alanı seçimini kırsal alandan yana kullanan yeni toplumsal kesimin de kalkınma süreçlerine doğrudan katılımını zorunlu kılmaktadır. UKKS-I’e ek olarak UKKS-II’de değişen dinamikler ve sınırlar sebebiyle ortaya çıkan yönetim mekanizmaları ve kırsal alana yönelik sürdürülebilir yaklaşımlar üzerinde yoğunlaşarak stratejik amaç sayısı dörtten beşe çıkarılmıştır (Çizelge 2.16) (Yenigül, 2012; Anonim, 2015).

Çizelge 2.16. Kalkınma planlarının kırsal kalkınma yaklaşımları

Kalkınma Stratejisi	Hedef	Stratejiler
Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi I (2007-13)	kırsal alanlarda gelişmişlik farkının azaltılması	ekonominin geliştirilmesi ve iş imkanlarının artırılması, insan kaynaklarının, örgütlenme düzeyinin ve yerel kalkınma kapasitesinin geliştirilmesi,
	sürdürülebilir doğal kaynak kullanımı	kırsal alan fiziki altyapı hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaşam kalitesinin artırılması, kırsal çevrenin korunması ve geliştirilmesi
Kalkınma Stratejisi (2010-13)	kırsal alanda istihdam ve yaşam koşullarını yerinde iyileştirmek	ekonominin geliştirilmesi ve iş imkanlarının artırılması, insan kaynaklarının, örgütlenme düzeyinin ve yerel kalkınma kapasitesinin geliştirilmesi,
	sürdürülebilir bir kalkınma rotası çizebilmek	kırsal alan fiziki altyapı hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaşam kalitesinin artırılması, kırsal çevrenin korunması ve geliştirilmesi
Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi II (2004-20)	yönetişim mekanizmalarını güçlendirmek ve sürdürülebilir doğal kaynak kullanımı	kırsal ekonominin geliştirilmesi ve istihdam imkanlarının artırılması, kırsal çevrenin iyileştirilmesi ve doğal kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması,
		kırsal yerleşimlerin sosyal ve fiziki altyapısının geliştirilmesi, kırsal toplumun beşeri sermayesinin geliştirilmesi ve yoksulluğun azaltılması, yerel kalkınmaya ilişkin kurumsal kapasitenin geliştirilmesi

(Anonim, 2006c; 2015)

2.4. Farklı Ülkelerden Örnekler

Kırsal deseni birbirinden farklılaşmasına rağmen kırsal kalkınma yolunda önemli adımlar atmış olan ülkelerde uygulanmış ve başarıya ulaşmış örnekler (Almanya, İngiltere, İspanya ve İtalya örnekleri) OECD yaklaşımları çerçevesinde incelenmiştir. Seçilen örnekler taranırken yapılan literatür taramasında güncel pratikleri yansıtan yakın dönem gelişmeleri üzerinde durulmuştur. İlk olarak ülkelerin kırsal alan ve kırsal kalkınmaya dair geliştirdiği yaklaşımlar üzerinde durulmuş, ardından bu yaklaşımların barındırdığı ölçütler tespit edilmiştir.

2.4.1. Almanya

Almanya'nın kırsal alan ve kırsal kalkınma yaklaşımı ağırlıklı olarak sektörel olduğu için kırsal alanların çeşitliliği tam olarak ortaya koyulamamıştır. OECD tanımına göre Almanya'da kırsal alanlar nüfusun %12'sini toplam alanın %29'unu ve GSYİH'nin %9'unu oluşturmaktadır. Almanya'da yerel yönetimler tarafından kullanılan sınıflandırma tipolojiosinde daha küçük bir analiz birimi kullanılmaktadır. Bu sınıflandırmaya göre kırsal alanlar nüfusun %27'sini toplam alanın %59'unu ve GSYİH'nin %21'ini oluşturmaktadır (Anonymous, 2007).

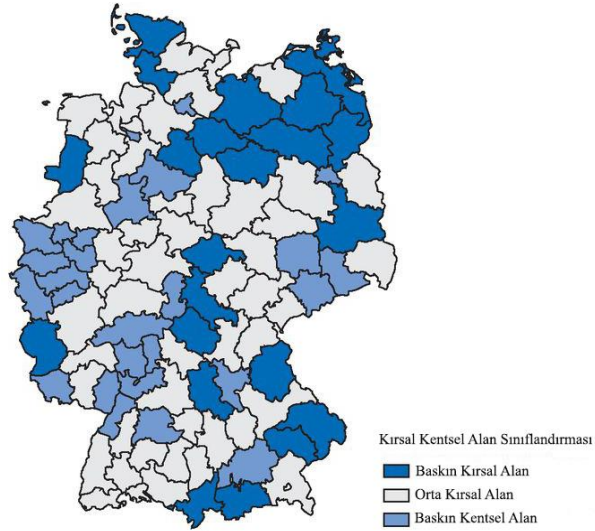
Kırsal alanlar genellikle kentsel alanlara göre gelişmişlik seviyesi düşük alanlar olarak kalmışlardır. Hem tarım hem de tarım dışı arazilerde sürdürülebilir ekonomik kalkınma çalışmaları yaygınlaştırılmaktadır (Çizelge 2.17) (Anonymous, 2007).

Çizelge 2.17. Almanya bölgesel ve mahalle tipi sınıflandırma

Bölge-Mahalle Tipi	Yığılmalar		
		Ana Kentler	100.000 nüfustan fazla alanlar
		Yüksek Yoğunluğa Sahip Kentler	Nüfus yoğunluğu km2 başına 300'den fazla olan alanlar
		Orta Yoğunluğa Sahip Kentler	Nüfus yoğunluğu km2 başına 150'den fazla olan alanlar
		Kırsal Bölgeler	Nüfus yoğunluğu km2 başına 150'den az olan alanlar
	Kentsel Bölgeler	Ana Kentler	100.000 nüfustan fazla alanlar
		Orta Yoğunluğa Sahip Kentler	Nüfus yoğunluğu km2 başına 150'den fazla olan alanlar
		Kırsal Bölgeler	Nüfus yoğunluğu km2 başına 150'den az olan alanlar
	Kırsal ve Çeper Bölgeler	Yüksek Yoğunluklu Kırsal Bölgeler	Nüfus yoğunluğu km2 başına 100'den fazla olan alanlar
		Düşük Yoğunluklu Kırsal Bölgeler	Nüfus yoğunluğu km2 başına 100'den az olan alanlar

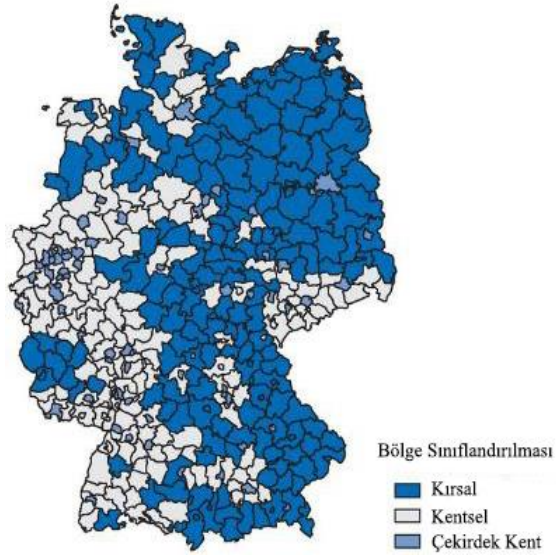
(Anonymous, 2007)

Almanya kırsal alan sınıflandırılması baskın kırsal alanlar, orta kırsal alanlar ve baskın kentsel alanlar olmak üzere üç farklı kategoride ele alınmaktadır. Kuzeybatı bölgelerine gidildikçe baskın bir kırsal alan deseni görülmektedir. Güney ve batı bölgelerinde ise ağırlıklı olarak kentsel alan kullanımı görülmektedir. Karma bir yerleşim deseni bulunmaktadır (Çizelge 2.18) (Anonymous, 2007).

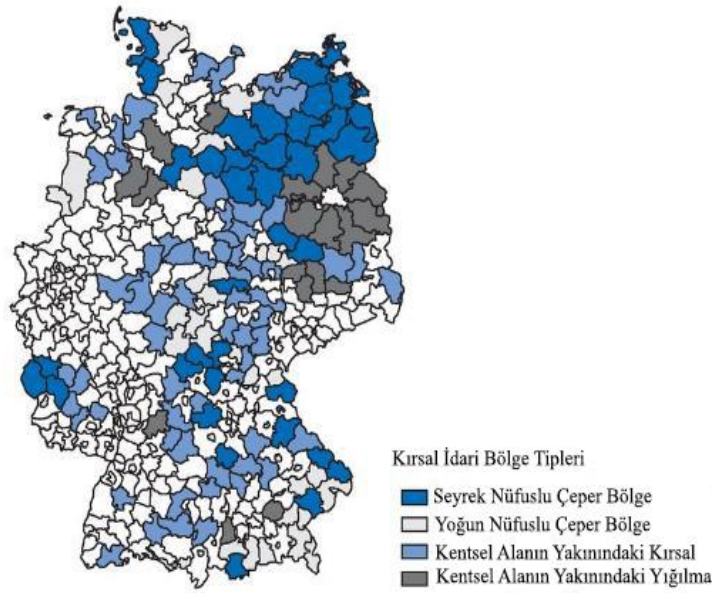

Şekil 2.5. Almanya kırsal alan sınıflandırılması
(Anonymous, 2007)

Almanya bölge sınıflandırılması kırsal, kentsel ve çekirdek kent olarak üç farklı kategoride ele alınmaktadır. Yoğunlukla kırsal gölgelerin hâkim olduğu yerleşim deseninde kentsel alanların merkezileşmiş çekirdek yapısı da görülmektedir (Şekil 2.5) (Çizelge 2.18) (Anonymous, 2007).

Şekil 2.6. Almanya bölge sınıflandırılması
(Anonymous, 2007)

Şekil 2.7. Almanya kırsal idari bölge tipleri
(Anonymous, 2007)

Almanya’da kırsal idari bölge tipleri seyrek nüfuslu çeper bölge, yoğun nüfuslu çeper bölge, kentsel alanın yakınındaki kırsal ve kentsel alanın yakınındaki yığılma olarak dört farklı kategoride ele alınmaktadır. Bu sınıflandırmada nüfus yoğunluğu ve kentsel alanlara yakınlık ölçüt olarak kullanılmıştır (Şekil 2.6 ve Şekil 2.7) (Anonymous, 2007).

Çizelge 2.18. Almanya kır-kent sınıflandırmaları

Kırsal Kentsel Alan Sınıflandırılması (OECD)	22 alanı kapsamaktadır	Baskın Kırsal Alan
	48 alanı kapsamaktadır	Orta Kırsal Alan
	27 alanı kapsamaktadır	Baskın Kentsel Alan
Bölge Sınıflandırılması	193 bölgeyi kapsamaktadır	Kırsal
	174 bölgeyi kapsamaktadır	Kentsel
	72 bölgeyi kapsamaktadır	Çekirdek Kent
Kırsal İdari Bölge Tipleri	42 bölgeyi kapsamaktadır	Seyrek Nüfuslu Çeper Bölge
	60 bölgeyi kapsamaktadır	Yoğun Nüfuslu Çeper Bölge
	69 bölgeyi kapsamaktadır	Kentsel Alanın Yakınındaki Kırsal
	22 bölgeyi kapsamaktadır	Kentsel Alanın Yakınındaki Yığılma

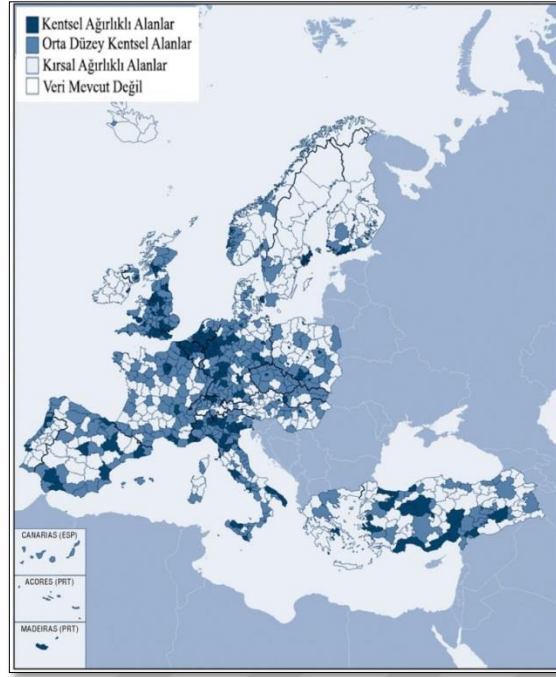
(Anonymous, 2007)

Bölgesel eşitsizliklerin giderilmesini amaçlayan ulusal düzeyde bölgesel yaklaşımlar kalkınma politikalarının temelini oluşturmaktadır. Bölgesel ekonomik yapının iyileştirilmesi ve tarımsal yapı ve kıyı korunması üzerine iki odak noktası vardır. Zayıf ve kırılgan bölgelerdeki eşitsizliklerin giderilmesiyle toplamdaki zayıflıkların giderilebileceği düşünülmektedir. Yerelden merkeze doğru sahip olunan hiyerarşik yapı sayesinde altyapı ve finansman mekanizmaları güçlendirilmiştir. Ulusal düzeydeki araştırma enstitüleri tarafından mekânsal gelişim analizleri, planları ve bölgesel planlar ön görümlü olarak yapılmaktadır (Anonymous, 2007).

Almanyada'ki kırsal politikalar sektörel bazlı ve tarım sektörü ağırlıklıdır. Almanya'nın kırsal politika çerçevesi büyük ölçüde dikey diyalog ilişkilerini geliştirmeye yaramaktadır. Alman kırsal politika ve yaklaşımı ulusal ve stratejik bir kırsal kalkınma yaklaşımı oluşturmak yerine tarımsal kalkınmayı geliştirmeyi hedeflemektedir. Almanya'daki bölgesel kalkınma politikaları kentsel odaklı ve kırsal etkileşimin zayıf olduğu politikalar arasında yer almaktadır (Anonymous, 2007).

2.4.2. İngiltere

İngiltere'de kırsal ve kentsel alanlara yönelik yapılan sınıflandırma çalışmaları bu alanlar arasındaki bağın güçlenmesi açısından oldukça önem taşımaktadır. İngiltere'ye özgü yapılan bu sınıflandırma çalışmasında tıpkı Türkiye'de olduğu gibi temel kriterlerden bir tanesi nüfustur. Kırsal alan için istatistiksel iki farklı yaklaşımla tanımlama geliştirilmiştir. Diğer OECD ülkelerinde olduğu gibi kırsal alan tanımlaması nüfus yoğunluğu baz alınarak yapılmıştır. Bu yoğunluğu tanımlamak üzere belirlenen eşik değer üstü kent altı ise kırsal alan olarak tanımlanmıştır. Nüfusu 10 000 altında olan alanlar kırsal alan olarak nitelendirilmektedir (Anonymous, 2011b).

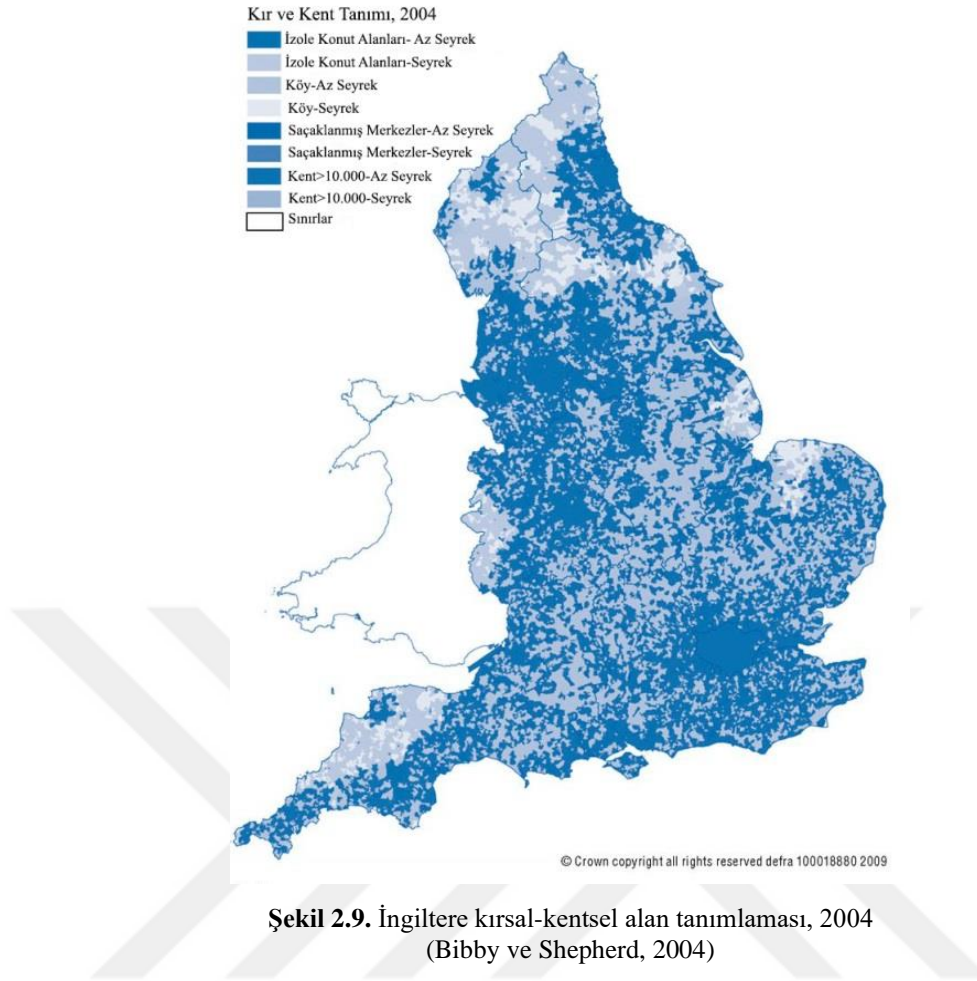
Şekil 2.8. İngiltere OECD bölgesel sınıflandırması ve kırsal alanların ağırlığı, 2011
(Anonymous, 2011b)

Ulusal İstatistik Ofisi tarafından en yaygın tanım geliştirilmiştir. Birleşik Krallığın her parçası 1'er hektarlık grid sistemlere bölünerek her biri bir yerleşim birimi olarak kategorize edilmiştir. Her bir grid birbirine komşu 30 km mesafedeki gridlerde bulunan hane sayısına göre yoğun veya az yoğun olarak tariflenmiştir (Şekil 2.8) (Anonymous, 2011b). Buna göre İngiltere nüfusunun %80'i kent %20'si ise kırsal kabul edilmiştir.

Çizelge 2.19. Kırsal-kentsel alan sınıflandırması-İngiltere örneği

Kırsal	Seyrek Kırsal Alan	Saçaklaşmış Merkezler
		Köyler
		İzole Konut Alanları
Yoğun Kırsal Alan	Saçaklaşmış Merkezler	
	Köyler	
	İzole Konut Alanları	
Kent	Seyrek Kentsel Alan	Kent ve Merkez
		Yoğun Kentsel Alan
		Ana (merkez) Bölge
		Alt Bölge
		Kent ve Merkez

(Anonymous, 2015b)

Yerel yönetimlerin kırsal ve kentsel alan sınıflandırılmasında kentsel ve kırsal alanlar yoğun ve seyrek olmak üzere öncelikle iki alt kategoriye ayrılmaktadır. Kentsel alanlar kendi içinde ana bölge, alt bölge, kent ve merkez; kırsal alanlar ise saçaklanmış merkezler, köyler ve izole konut alanları olmak üzere üç alt kategoride incelenmektedir. Bu sınıflandırma kırsaldan başlayıp kentlere kadar ilçeler ve etkileşim halinde bulunduğu alanları altı puanlık bir ölçek sisteminde sınıflandırmaktadır. Ölçüt olarak nüfus kriteri esas alınmıştır. Nüfusu 10 000 ve 30 000 arası olan yerleşim birimleri kırsal bölgelere bağlı şehirler olarak tanımlanmaktadır (Çizelge 2.19 ve Çizelge 2.20) (Şekil 2.9) (Anonymous, 2015b).

Çizelge 2.20. Yerel yönetim kategorileri-İngiltere örneği

Kırsal Ağırlıklı Alanlar	Nüfusun 50%'den fazlası kırsal alanlarda veya kırsal bölgelere bağlı şehirlerde yaşayan alanlar	Tam Kırsal Alanlar (50 Yerel Bölge)	Nüfusun 80%'den fazlası kırsal alanlarda veya kırsal bölgelere bağlı şehirlerde yaşayan alanlar
		Baskın Kırsal Alanlar (41 Yerel Bölge)	Nüfusun 50-79% arası kırsal alanlarda veya kırsal bölgelere bağlı şehirlerde yaşayan alanlar
Önemli Kırsal Alanlara Sahip Kentler		(54 Yerel Bölge)	Nüfusun 26-49% arası kırsal alanlarda veya kırsal bölgelere bağlı şehirlerde yaşayan alanlar
Kentsel Ağırlıklı Alanlar	Nüfusun 74%'den fazlası kentsel alanlarda yaşayan alanlar	Ana Bölgeye Sahip Kentsel Alanlar (75 Yerel Bölge)	Nüfusun 26% 'dan azı kırsal alanlarda veya kırsal bölgelere bağlı şehirlerde yaşayan alanlar
		Alt Bölgeye Sahip Kentsel Alanlar (9 Yerel Bölge)	Nüfusun 26% 'dan azı kırsal alanlarda veya kırsal bölgelere bağlı şehirlerde yaşayan alanlar
		Kent ve Merkez (97 Yerel Bölge)	Nüfusun 26% 'dan azı kırsal alanlarda veya kırsal bölgelere bağlı şehirlerde yaşayan alanlar

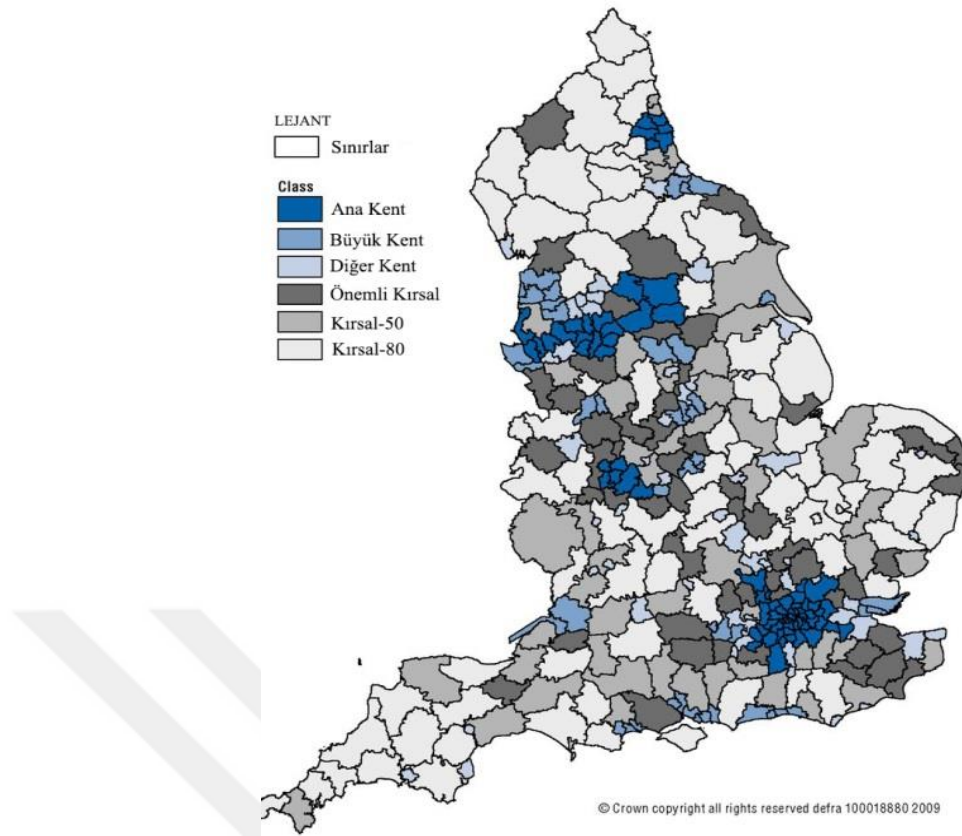
(Anonymous, 2015b)

İkinci kırsal tipoloji mahalle seviyesinde mevcut idari sınırlar üzerinden oluşturulmuştur. Bu sınıflandırma hükümetin bireyler veya şirketlerle uğraştığı durumlardan ziyade alt ulusal kurumlarla çalışırken kolaylık sağlamak amacıyla yapılmıştır. İdari veri kaynağına katkı sağlamaktadır. Bu sınıflandırmada üç kır ve üç kent kategorisi tanımlanmıştır (Çizelge 2.21) (Anonymous, 2011b).

Çizelge 2.21. Mevcut idari sınırlara dayalı kır-kent sınıflandırması

Ana Kentler	76 bölgeyi kapsamaktadır	100.000 nüfusa sahip olunması ya da nüfusu 750.000'den fazla olan kentsel alanlarda kentsel nüfusun %50 olması
Büyük Kentler	45 bölgeyi kapsamaktadır	50.000 nüfusa sahip olunması ya da nüfusun 250.000-750.000 arasında olduğu 17 kentsel alandan birinde kentsel nüfusun %50 olması
Diğer Kentler	55 bölgeyi kapsamaktadır	37.000'den az nüfusa sahip olunması ya da kırsal yerleşim ve daha büyük kasabaların %26'dan az nüfus yoğunluğuna sahip olması
Önemli Kırsal	53 bölgeyi kapsamaktadır	37.000'den fazla nüfusa sahip olunması ya da kırsal yerleşim ve daha büyük kasabaların %26'dan fazla nüfus yoğunluğuna sahip olması
Kırsal-50	52 bölgeyi kapsamaktadır	en az %50 fakat %80'den daha az kırsal yerleşim ve daha büyük kasaba nüfusuna sahip olması
Kırsal-80	73 bölgeyi kapsamaktadır	en az %80 kırsal yerleşim ve daha büyük kasaba nüfusuna sahip olması

(Anonymous, 2011b)

Şekil 2.10. Mevcut idari sınırlara dayalı kır-kent sınıflandırması
(Anonymous, 2011b)

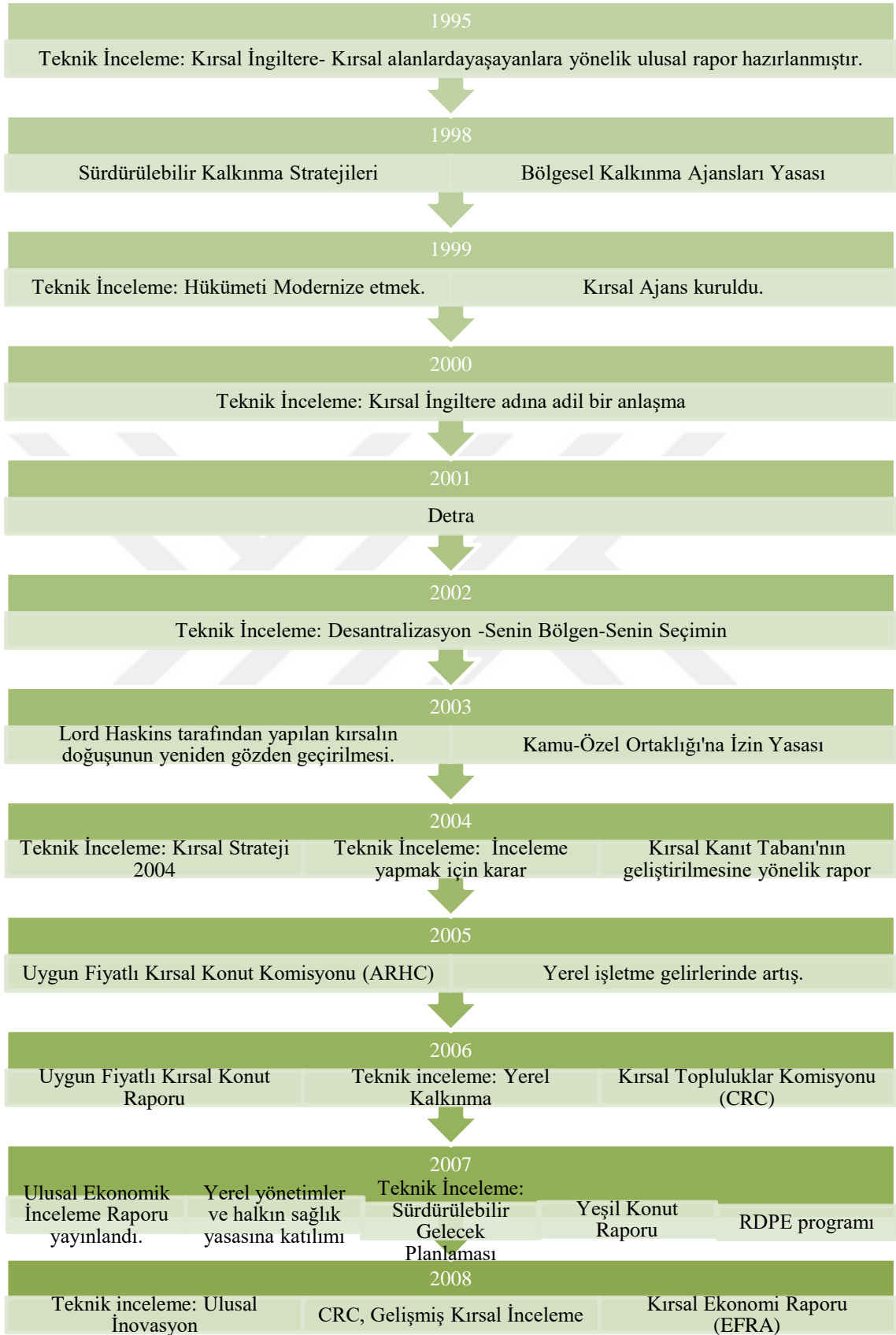
Ulusal İstatistik Ofisi sınıflandırması kırsal olarak tanımlanan 10 000 nüfus altı ve daha geniş hizmet sunma potansiyeline sahip olan merkez niteliğindeki 10 000-30 000 nüfusa sahip alanların, nüfusuna ve yerleşme yapısına göre yapılmıştır. Yerleşim alanları öncelikle ağırlıklı olarak kırsal ve kentsel alan olmak üzere iki kategoriye ayrılmaktadır. Kırsal alanlar tam kırsal ve baskın kırsal alanlar olmak üzere iki; kentsel alanlar ise kent ve merkez, ana ve alt bölgeye sahip kentsel alanlar olmak üzere üç kategoride incelenmektedir. Bunun dışında geçiş bölgesinde kalan alanlar önemli kırsal alanlara sahip olan kentsel alanlar olarak sınıflandırılmaktadır (Şekil 2.10) (Anonymous, 2015b).

2010 yılı İngiltere yasal süreçleri adına önemli bir dönüm noktasını kapsamaktadır. Değişen yasal ve yönetsel süreçler, planlama siteminde yapısal değişikliklere sebep olmuştur. Yapılan değişikliklerle birlikte planlama sürecinde benimsenen ana yaklaşım yerellik ve yerel katılımçılık olmuştur. Bu yasal süreci destekleyen Town and Country Policy Statement (TCPA) raporu, İngiltere kırsal toplumunun mevcut planlama yapısını tanımlayan aşağıdan yukarıya sisteminin yerleşme ve katılımçılık mekanizmalarıyla güçlenerek yukardan aşağıya yaklaşımıyla ilişkili olması gerektiği üzerinde durmuştur (Gallent ve ark., 2015).

Yapılmakta olan mahalle planlaması çalışmaları yerel düzeyde atılan her adımın özellikle de planlama konusundaki girişimlerin kırsal alanlar üzerindeki etkileri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yerel-merkez etkileşiminin çift yönlü ve geri dönüşlü sağlandığı işleyen karma bir mekanizma oluşturularak yerellik ve katılım düzeyini en üst seviyeye çıkarmak amaçlanmaktadır. Mahalle planlarıyla yerleşik düzenini yerel niteliğe sahip olan alanlarda kurmuş olanlara yönelik yol gösterici ve yönlendirici nitelik taşıyan, atılacak kalkınma adımlarını sağlamlaştıracak bir yapı tariflenmektedir. Biçimsel, işlevsel ve demografik olarak mahalle yapısının çerçevesini belirlemektedir. Sosyolojik yapının da yapılan mekânsal ve stratejik planlarla desteklenmesini hedefleyen bu çalışmalar sonuç ve eylem odaklıdır (Anonymous, 2012) . Planların yasal sürece dahil olmasında dikkat çeken bir diğer önemli nokta, planlama sürecine doğrudan dahil olan yerel halka planı değerlendirme ve onaylama aşamasında söz hakkı verilmesi ve planın halkın onayına sunulmasıdır. Demokratik bir sonuç elde edilmesi halinde plan yasal bir statüye kavuşmaktadır. Mahalle planlarının yanı sıra topluluk planları ve köy tasarım planları da kırsal alan gelişimini destekleyen ve düzenleyen yönetsel yaklaşımlar arasındadır. Köy planlarında geleneksel ve özgün dokunun korunması amaçlanmaktadır (Anonymous, 2011a).

Sürdürülebilirlik yaklaşımları çerçevesinde kırsal alanların koruma-kullanma dengesinin sağlanması ve kırsal gelişimi destekleyici etki yaratması sebebiyle yeşil kuşak planlama mekanizmaları ortaya çıkmıştır. Türkiye için de önemli bir problem teşkil eden ve durdurmak bir kenara hızla genişlemeye devam eden kentsel yayılmayı durdurucu olarak yeşil kuşak uygulaması oldukça önem arz etmektedir. Özellikle kültürel ve tarihi bir mirasa sahip olan veya yoğun aktiviteleri içerisinde barındıran büyük kentsel alanları sınırlamak adına uygulanmıştır. Yeşil kuşaklar hem görsel olarak yeşile doyuran, hem kentleşme baskısından uzak tutan hem de tarım yapımına elverişli olması sebebiyle tarımsal veya hizmete dayalı ürün üretimini ve istihdamı destekler niteliktedir (Çörek Öztaş ve Karaaslan, 2017). Yerel katılımı destekleyen adımlardan bir tanesi de 2016 yılında geri bildirimleri almak amacıyla hazırlanmıştır. Bu adımda kırsal planlama çalışmaları hazırlanmış olan detaylı anket formu ile kullanıcı görüş ve desteğine açılmıştır (Anonymous, 2015a).

Çizelge 2.22. İngiltere kırsal politika geçmişi

(Anonymous, 2011b)

Çalışmaların başladığı yıllarda kırsal politikalar tarımsal politikalardan ayrı incelenmeye başlamıştır. 1997-2001 dönemi arasında kırsal politikaları gerçekleştirmek için gerekli ölçütler ve işleyiş mekanizmaları tespit edilmiştir. 2002-09 yılları arasında kırsal faaliyetlere yönelik yeniden yapılandırma, önceliklendirme ve kolaylaştırma süreci gerçekleşmiştir (Çizelge 2.22) (Anonymous, 2011b).

2.4.3. İspanya

İspanya geniş bir kırsal alan varlığı olmasına rağmen, alan genişliğinin aksine yoğunluğu düşük az ağırlıklı kırsal bölgelere sahiptir. Kırsal alanlar ülkenin büyüme ve gelişme faaliyetlerinin yoğun olduğu dönemlerde yeterli gelişimi sağlayamamıştır. Son yıllarda çoğu OECD ülkesinde olduğu gibi kırsal alanlarda meydana gelen köklü değişiklikler kırsal politikalara yönelik olan yaklaşımların güncellenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. İspanya'da Tarım ve Çevre Bakanlıkları'nın birleşmesi ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma Yasası'nın yürürlüğe girmesi kırsal alanlar üzerinde önemli değişikliklerin önünü açmıştır. Çok sektörlü ve yer temelli çizilen kırsal devlet politikası yeni çerçevenin temellerini oluşturmaktadır (Anonymous, 2009a).

Oluşturulan kırsal devlet politikası çeşitli eksenler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Nüfus ortalamasının yükselmesi, nüfus artış hızının düşmesi, demografik zorluklar, kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi ve rekabet düzeyinin artırılması, kır-kent bağlantısının güçlendirilmesi ve dengeli kalkınma yaklaşımının belirlenmesi, sürdürülebilir kırsal kalkınmayı teşvik etmektir (Anonymous, 2009a).

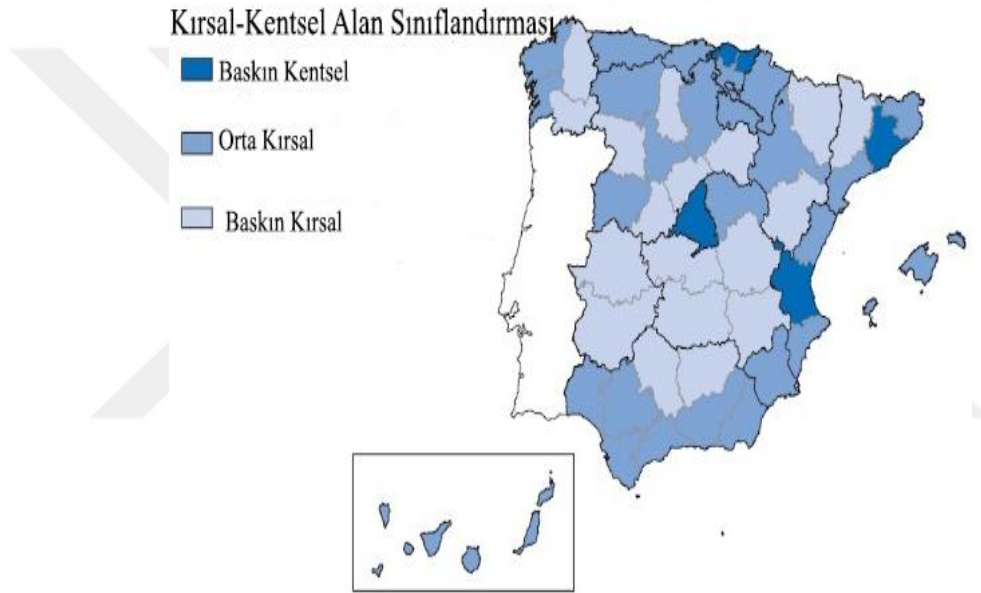
Ulusal İstatistik Kurumu verilerine göre nüfusu 10.000'den az olan belediyeler kırsal olarak tanımlanmaktadır. OECD sınıflandırmasına göre %92'si kırsal nitelik taşıyan İspanya'da kırsal alanlar ulusal alanın %27'sine denk gelmektedir. Kırsal bölgeler orta kırsal, baskın kırsal ve baskın kentsel alanlar olmak üzere üç kategoride incelenmektedir (Anonymous, 2009a).

Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma Yasası'na göre yapılan tanımlamada kırsal alanlar kırsal çevre, kırsal bölge ve küçük kırsal belediye olmak üzere üç farklı kategoride incelenmektedir. Kırsal çevre, 30.000 nüfusa sahip olan ve kilometrekare başına 100'ü aşan nüfus yoğunluğuna sahip bölgeler; kırsal bölge, Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma Programı'nın uygulanacağı ilgili topluluk tarafından belirlenecek olan bölgeler; küçük kırsal belediye 5.000 nüfusu aşan ve kırsal ortama entegre olan belediyeler olarak tanımlanmaktadır (Çizelge 2.23) (Anonymous, 2009a).

Çizelge 2.23. İspanya sürdürülebilir kırsal kalkınma yasasına göre kırsal bölgelerin tanımlanması

Kırsal Çevre	30.000 nüfusa sahip olan ve kilometrekare başına 100'ü aşan nüfus yoğunluğu
Kırsal Bölge	Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma Programı'nın uygulanacağı ilgili topluluk tarafından değişiklik gösteren bölge
Küçük Kırsal Belediye	nüfusu 5.000'i aşan ve kırsal ortama entegre olan belediyeler

(Anonymous, 2009a)

Şekil 2.11. Kırsal-kentsel alan sınıflandırması
(Anonymous, 2009a)

Nüfus artış hızı ve kentsel yayılma arttıkça İspanya'daki kırsal alanlar üzerinde deki kentleşme baskısı daha fazla hissedilmektedir. Koruma dengesinin sağlanması gerekliliğini doğuran bu problem sebebiyle baskı altında kalan tarım alanlarına yönelik benimsenen koruma yaklaşımında alternatif gıda ağlarının oluşturulması hedeflenmiştir. Tarımsal üretimi desteklemek ve markalaşma potansiyelini güçlendirmek amacıyla coğrafi işaretleme çalışmaları yaygınlaştırılmıştır (Şekil 2.11) (Paül ve Haslam Mckenzie, 2013).

2.4.4. İtalya

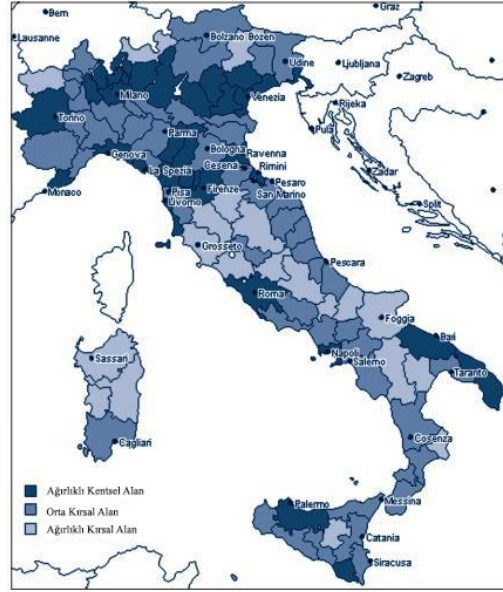
OECD ülkeleri arasında İtalya, en az kırsal niteliğe sahip ülkelerden bir tanesi konumundadır. İtalya'daki kırsal alanların sahip olduğu rekabet gücü, güçlü girişimcilik altyapısı, erişilebilirlik ve gelişmiş turizm endüstrisinin başarısı doğal ve kültürel kaynakların korunmasıyla doğrudan ilgilidir. Tarım önemli sektörler arasında yer almakta gelire katkı sağlamaktadır. Demografik sıkıntılar, yaşlı nüfusun artması, göç, kamu hizmetlerine erişimin kısıtlı olması ve su kaynakları üzerindeki kırsal ve kentsel baskı sürdürülebilir kırsal kalkınma çalışmalarını olumsuz yönde etkilemektedir (Anonymous, 2009b).

OECD sınıflandırmasına göre İtalya'da ulusal toprakların %27'si ağırlıklı olarak kırsal niteliktedir. Bu bölgeler ulusal nüfusun %10'una ev sahipliği yapmakta ve ulusal GSYİH'nın %8'ini oluşturmaktadır. Bölgelerin büyük kısmı ulusal nüfusun %37'sine ev sahipliği yapan GSYİH'nın %34'ünü üreten orta kırsal (Intermediate Rural-IR) alanlar olarak sınıflandırılmaktadır. İtalya'nın ağırlıklı kırsal bölgeleri (Predominantly Rural-PR) OECD kırsal bölgelerinde kişi başına düşen en yüksek GSYİH'ya sahiptir. İtalya'nın kırsal politikalarındaki başarısı erişilebilirliğin gelişmiş olmasına, zengin doğal ve kültürel varlığa ve girişimcilik potansiyelinin güçlü olmasına bağlıdır (Çizelge 2.24) (Anonymous, 2009b).

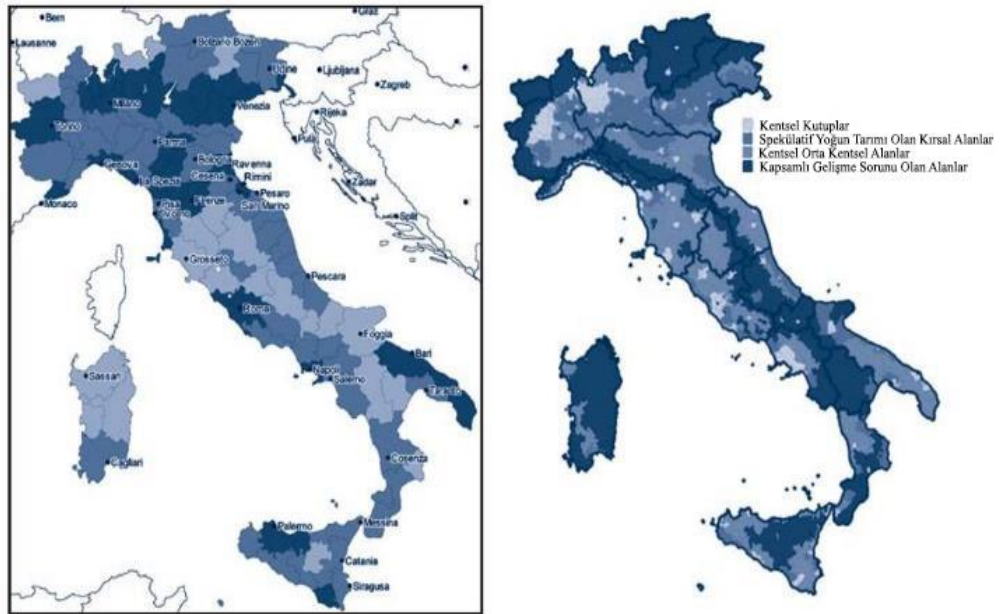
Çizelge 2.24. İtalya OECD bölgesel sınıflandırması

Ağırlıklı Olarak Kırsal	ulusal nüfusun %10'u, ulusal toprakların %27'si, ulusal GSYİH'nın %8'i
Orta Kırsal Alanlar	ulusal nüfusun %37'si, ulusal GSYİH'nın %34'ü
Ağırlıklı Kırsal Alanlar	ulusal nüfusun %53'ü, ulusal GSYİH'nın %58'i

(Anonymous, 2009b)

Şekil 2.12. İtalya OECD bölgesel sınıflandırması, 2007
(Anonymous, 2009b)

Şekil 2.13. İtalya tarım bakanlığı ve OECD bölgesel sınıflandırması karşılaştırması, 2007
(Anonymous, 2009b)

OECD kırsal bölgeler sınıflandırması nüfus yoğunluğu ölçütü temel alınarak yapılmıştır. OECD kırsal alanları ağırlıklı kentsel alan, orta kırsal alan ve ağırlıklı kırsal alan olmak üzere üç kategoride değerlendirmektedir. İtalya Tarım Bakanlığı yapmış olduğu çalışmada kırsal alanları kentsel kutuplar, spekülatif yoğun tarımı olan kırsal

alanlar, kentsel orta kentsel alanlar ve kapsamlı gelişme sorunu olan alanlar olmak üzere dört farklı kategoride incelemektedir (Şekil 2.12 ve Şekil 2.13) (Anonymous, 2009b).

Fakat İtalya Tarım bakanlığı kırsal alanları özellikle nüfus yoğunluğu, yükseklik ve yoğunlaşılabilir tarımsal aktiviteyi temel alarak üç farklı kategoriye bölmektedir. Yoğun tarım alanlarına sahip kırsal bölgeler (RR SIA), 1632 belediyeyi kapsayan, ulusal nüfusun %22'sini barındıran, kuzey ve merkezde yoğunlaşan, büyük kentlere yakın bölgeler olarak tanımlanmaktadır. Bu bölgelerde nüfus yoğunluğu yüksek ve 253 kişi/km²'dir. Tarımsal aktiviteler yoğun ve özelleşmiştir. Orta kırsal bölgeler (IRR), 2676 belediyeyi kapsayan, dağlık bölgelerde yoğunlaşmış olan, İtalya nüfusunun %24'ünü barındırarak toplam ulusal alanın %32'sini kapsamaktadır. Çeşitli ekonomik sektörleri içerisinde barındırmakta ve tarım sektörünün ekonomideki payı giderek azalmaktadır. Gelişme problemlerine sahip kırsal bölgeler (RR DP), 2759 belediyeyi kapsayarak İtalya nüfusunun %12'sini kapsamaktadır. Genellikle güneyde veya adalarda, dağlık veya tepelik alanlarda yer seçmektedirler. Bu bölgelerde nüfus yoğunluğu düşük ve 54 kişi/km²'dir (Çizelge 2.25) (Anonymous, 2009b).

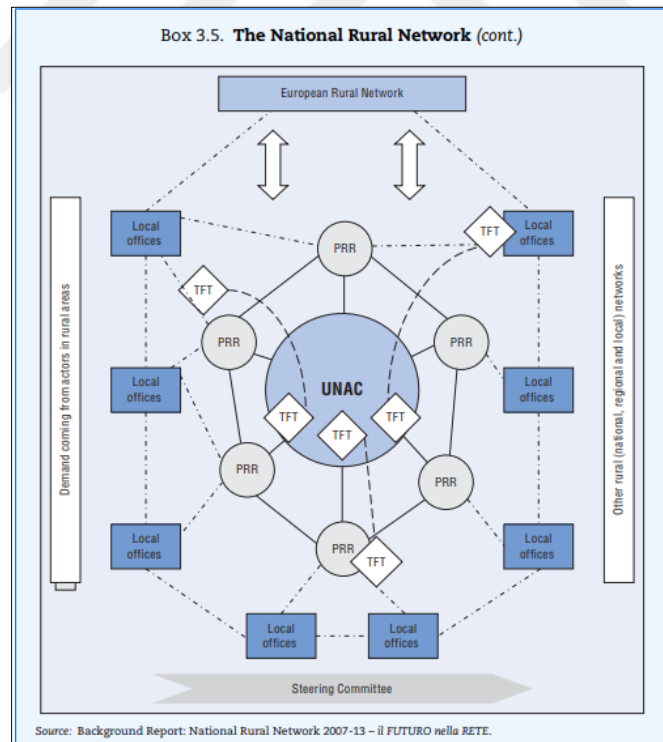
Çizelge 2.25. İtalya tarım bakanlığı kırsal alan sınıflandırması

Yoğun Tarım Alanlarına Sahip Kırsal Bölgeler (RR SIA)	1 632 belediye	ulusal nüfusun %22'si, kuzey ve merkezde yoğunluklu, büyük kentlere yakın, nüfus yoğunluğu yüksek ve 253 kişi /km ² , yoğun ve özelleşmiş tarımsal aktiviteler
Orta Kırsal Bölgeler (IRR)	2 676 belediye	ulusal nüfusun %24'ünü ve ulusal alanın %32'sini kapsayan, genellikle dağlık bölgelerde yoğunlaşmış, çok sektörlü ekonomik gelişim, tarım sektörünün azalan payı
Gelişme Problemlerine Sahip Kırsal Bölgeler (RR DP)	2 759 belediye	ulusal nüfusun %12'si, genellikle dağlık veya tepelik alanlarda yoğunlaşmış, nüfus yoğunluğu düşük ve 54 kişi /km ²

(Anonymous, 2009b)

Sürdürülebilir kırsal kalkınma politikalarını olumsuz etkileyen beş temel sebep bulunmaktadır. Kırsal alanlarda yaşlı nüfusun yoğunlaşması, yaşlanma ve nüfusun kamu hizmetlerine erişimi olumsuz etkilemesi, yabancı işçilerin kırsal alana entegrasyonunun sağlanamaması, kırsal ve kentsel bölgeler arasında sağlanamayan entegrasyon ve tarımın su kaynakları üzerinde yarattığı baskıdır. Fakat bölgesel kaynaklı sorunları çözebilmek için daha detaylı bir kırsal tanımına ihtiyaç duyulmaktadır (Anonymous, 2009b).

İtalya’da kırsal kalkınma politikaları yerel ve bölgesel temelli ulusal stratejiler etrafında yoğunlaşmıştır. Buna rağmen İtalya kırsal karakterini daha iyi ifade eden, sosyo-ekonomik ve çevresel sorunlar üzerinde yoğunlaşan stratejik bir kırsal gelişim politikasına ihtiyaç duymaktadır (Anonymous, 2009b). Mevcut ulusal kırsal politika çerçevesi oldukça karmaşıktır. AB tarımsal ve bölgesel kalkınma politikaları çerçevelerinden etkilenen farklılaşmış bir kırsal tanımına sahiptir. Sektörel politikaların koordinasyonu ve yaşam kalitesini arttırmak amacıyla stratejik bir vizyon belirlenmiştir. Özellikle kadınlar, gençler ve yaşlılar için erişilebilirlik temelli politikalar oluşturulmuştur (Anonymous, 2009b).

Şekil 2.14. İtalya ulusal kırsal ağ yapısı
(Anonymous, 2009b)

İtalya Tarım Bakanlığı tarafından yönetilen ağ yapısını ulusal, yerel ve bölgesel düzeyde pek çok kurum ve kuruluş da desteklemektedir. Koordinasyondan sorumlu birim UNAC (National Unit in charge of the Animation and Coordination) tematik grupların (TFT) bölgeler sitelerle (PRR) olan ilişkisini düzenlemekte ve kurumsal aktörler arasında bağlantı sağlamaktadır (Şekil 2.14) (Anonymous, 2009b)

80'li yıllardan itibaren gelişmeye başlayan kırsal çalışmalar gelişmiş bir yönetim yapısını, etkili ve verimli bir kaynak kullanım rotasını ve dolayısıyla da entegre kırsal kalkınma projelerini zorunlu kılmıştır (Toccaceli, 2015). Yerli halkın 1960-80 dönemi arasında yerleşik topraklarını terk etmesinin ardından ulusal düzeyde bir dernek kurularak agro turizm çalışmalarına başlanmıştır (Anonymous, 2013a). Bu çalışmanın amacı bölgelerin kalkındırılması ve göçün engellenmesi olmuştur. Tarım toplumunun birer parçası olan bireylerin müsaitlik durumuna göre odalarını yerli ve yabancı turistlere kiraya vermesi, gastronomi kültürüyle paralel eksende yapılan şarap ve tat rotalarının oluşturulması gerçekleştirilen uygulamalar arasındadır. Bu sayede yerel ürün çeşitliliği sağlanıp ürün deseni geliştirilmiş ve pazarlama altyapısı geliştirilerek göç yavaşlatılmıştır. Aynı zamanda kırsal alandaki konut fazlaları ikincil konut olarak değerlendirilmesi dönemsel canlılık sağlayarak turizm sektörüne dinamizm kazandırmıştır. Pazarlamanın önemli kısmını oluşturan devlet desteğiyle birlikte aynı zamanda sanal pazarlama çalışmaları da yoğunlaşmış ve alternatif bir e-pazar oluşturulmuştur (Çörek Öztaş ve Karaaslan, 2017).

2000'li yıllardan sonra ise ağırlıklı olarak tarım ve gıda sektörlerinin entegrasyonuna yönelik çalışmalar yapılmıştır. Çiftçiler-sürece katılan aktörler ve işletme mekanizmaları bu entegrasyonun sağlanmasında önemli görevleri üstlenmiştir (Courbet ve Pecqueur, 1992). Bu entegrasyonu destekleyici yasal süreç adına 2007 yılında ulusal düzeyde stratejik bir planla ortaya konulmuştur. Sürdürülebilirlik temelli olan plan çerçevesi ekonomik ağırlıklar ve yaşam kalitesi ve memnuniyeti olmak üzere iki noktada odaklanmakta ve çok sektörlü bir gelişimi tariflemektedir (Anonymous, 2009b).

Tarım sektörü ve tarımsal üretim sadece üretimi arttırmayı değil aynı zamanda gıdaya kaynak oluşturmayı da hedefleri arasında bulundurmaktadır. Bu hedefe yönelik olarak pek çok kurumsal yapıyla işbirliği içerisinde kurgulanmış bir sistem bulunmaktadır. Ortakların, ortaklıkların ve paydaşların ilişkisinin net bir şekilde ortaya koyulduğu bu karşılıklı iletişim sürecinin en değerli kısmı katılımcılığı yüksek düzeyde tutabilmektir. Bu sayede özellikle süreçten doğrudan etkilenen paydaşların kalkınma

sürecine doğrudan dahil olması ve katkı koyabilmesi kırsal gelişimin güçlenmesi açısından şüphesiz büyük önem taşımaktadır (Anonymous, 2013a).

3.MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde çalışmada kullanılan materyal özetlenmiş; araştırmanın ana materyalini oluşturan Güdül'ün temel özellikleri (fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel) ve kalkınma dinamikleri ele alınmıştır. Sonrasında Güdül'ün kırsal kalkınma sürecine yönelik yapılmış olan saha çalışmasının kurgusu detaylı olarak sunulmuştur.

3.1. Materyal

Yapılan tez çalışmasına yönelik kuramsal çerçevenin tanımlanmasında; araştırma konusuna yönelik yapılmış olan yurtiçi ve yurtdışı lisansüstü tezler, makaleler, bildirimler, yayımlanmış dergiler ve kitaplardan faydalanılmıştır.

Tez çalışmasına yönelik yöntemin ve çalışma hiyerarşisinin belirlenmesinde konu kapsamında kavramsal çerçevede analiz edilmiş çalışmalar materyal olarak kullanılarak çalışmaya dair bir veri tabanı oluşturulmuştur.

Örneklem alanı olarak seçilen Güdül ve kırsal kalkınma çerçevesi araştırmanın ana materyalini oluşturmaktadır. Güdül sınırları içerisinde yaşayan yerli halk, yerel yöneticiler ve uzmanların görüşlerini kapsayan anket çalışmaları çalışmanın temel veri kaynağını oluşturmaktadır.

Araştırma alanının fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel yapısı tanımlanırken;

Harita ve planlar için, Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Güdül Belediyesi'ne ait alana ilişkin analizler ve Google Earth uydu görüntülerinden; *bilgisayar yazılım ve programları* için, elde edilen verilerin sayısal ortama aktarılmasında ve veri analizlerinin yapılmasında Excel; tematik harita ve görsellerin üretilmesinde ise Adobe Photoshop (CC) programından; *kurumsal rapor ve veriler* için Güdül İlçesi Araştırma Raporu (2017), Güdül Kaymakamlığı (2019), Güdül Belediyesi (2019); *araştırma alanında yapılan gözlemler ve çekilen fotoğraflardan* faydalanılmıştır.

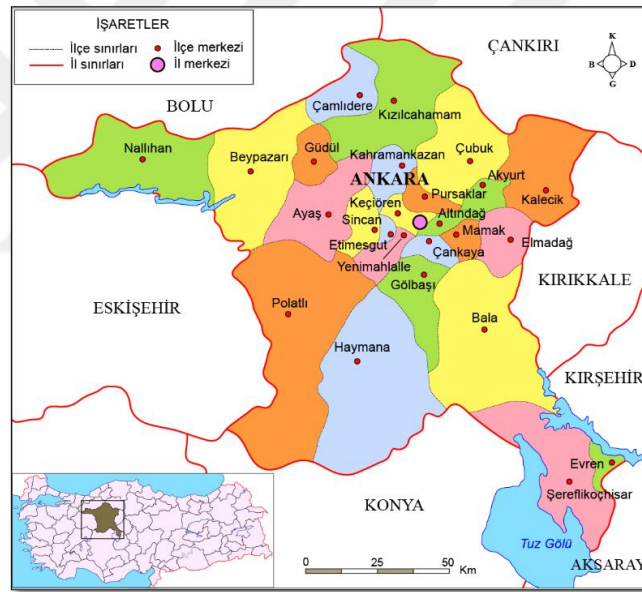
3.1.1. Çalışma alanı seçim gerekçelerinin incelenmesi

Bu bölümde Ankara metropoliten alanının etkisinde kalmasına rağmen kırsal niteliklerini korumaya çalışan Güdül örneklem alanı ve belirlenecek olan kırsal kalkınma rotasının seçim gerekçeleri açıklanmaya çalışılacaktır.

Güdül, kalkınma için gerekli kırsal potansiyelleri barındıran, kırsal niteliği devam ettirilmeye çalışılan ve bağlı bulunduğu büyükşehirin başkent niteliğinde olması durumu ile diğer ilçe belediyelerden ayrılan bir ilçe konumunda yer almaktadır. Özellikle tarımsal üretime dayanan ilçe ekonomisi diğer sektörlerin yeterince gelişmemesi sonucu daha da daralmıştır. Bu daralma ilçenin sosyo-ekonomik düzeyinin gerilemesine, işsizlik ve göç oranlarının artmasına sebep olmuştur.

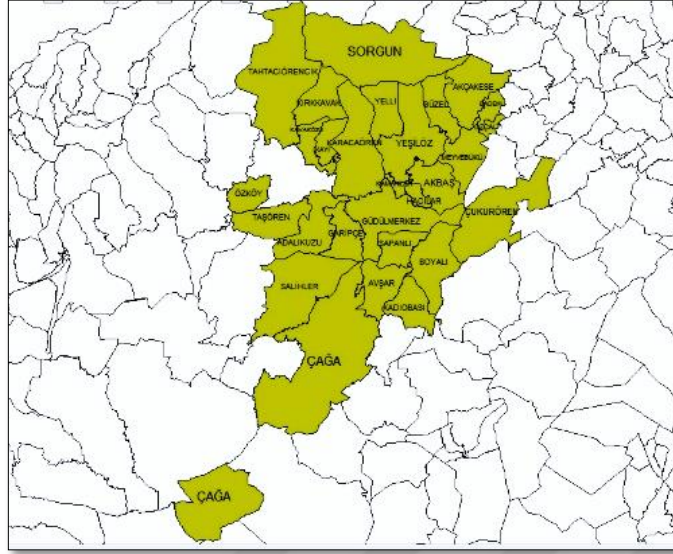
Güdül, Ankara'ya 90 km. uzaklıkta bir ilçedir. Komşuları, Ayaş, Beypazarı, Çamlıdere ve Kızılcahamam'dır. Bol yeşilli ve verimli nitelikleri barındırması açısından Ankara'nın zengin ilçeleri arasında yer almaktadır. Hem büyükşehir hem de bir başkent in gölgesinde hala kırsal niteliğini ve potansiyellerini korumaya çalışan bir ilçe olması alan araştırması yer seçiminde oldukça etkili olmuştur (Harita 3.1) (Anonim, 2017a).

Harita 3.1. Ankara ilçe sınır haritası

(Anonim, 2019c)

Yöreye özgü nitelikleri içerisinde tutmaya ve tarımsal üretimi devam ettirmeye çalışan Güdül'de mahalle sayısı 2014 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne bağlanmasıyla 4'ten 31'e çıkmıştır (Harita 3.2). Bu nedenle kırsal niteliğin korunması, kentsel niteliğe bürünen Güdül adına bir adım daha güçleşmiştir. Kentselliğin getirdiği avantajlar ve kırsalın var olan fakat değerlendirilmeyen potansiyellerinin iç içe geçirilmesi, beklenen kırsal kalkınma düzeyine ulaşılabilmesi açısından oldukça önemlidir (Anonim, 2017a).

Harita 3.2. Güdül mahalle sınırları

(Anonim, 2018b)

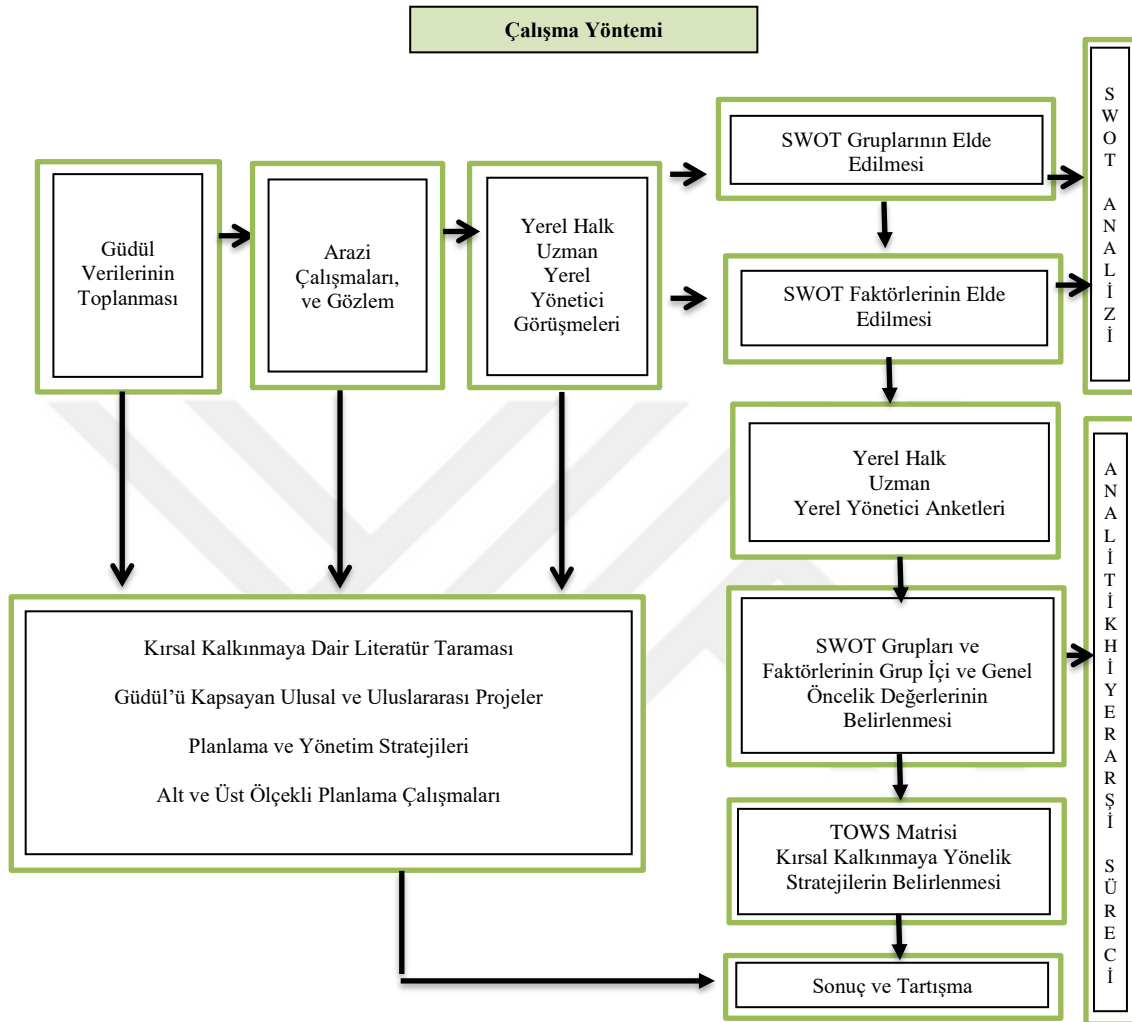
Yapılmış olan üst ölçekli planlarda özellikle Güdül’ kapsayan bütün olumsuzluklar tespit edilerek; ilçe bazında tarımsal üretim katma değerinin arttırılması, kırsal endüstrilerin geliştirilmesi, kırsal turizm potansiyellerinin değerlendirilmesi ve gle mücadele eylem planlarının oluşturulmasına yönelik kırsal kalkınmayı destekleyici hedefler üzerinde durulmuştur (Anonim, 2017a).

3.2. Yöntem

Kırsal kalkınma model nerisi için sahada yapılan gözlem, mülakat ve anketlerin yanı sıra sistematik bir yaklaşım elde etmek; karar verme aracı olarak i ve dış ortamları analiz etmek için SWOT analizi, stratejik amaç nerileri oluşturmak için ise TOWS matrisini de içeren çok kriterli karar verme araçları kullanılmıştır. Sorumlu merkez ve yerel yönetim organları (bakanlık, valilik, belediye, muhtarlık vb.) tarafından gerçekleştirilen eylem adımlarını ortaya koymak için bir dizi görüşme yapılmıştır.

Güdül’n fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel açıdan kırsal kalkınmaya etki edecek değişkenleriyle beraber stratejik kırsal kalkınma modeli oluşturulmasında; katılımcılığı arttırması, niteliksel ve niceliksel değerlerin karşılaştırılması ve sonuç odaklı olması sebebiyle Analitik Hiyerarşi Süreci’nin SWOT analizi ile birlikte kullanımından yararlanılmıştır.

Kırsal kalkınmaya yönelik uygun stratejilerin belirlenebilmesi için SWOT ve AHS tekniğinden faydalanılmaktadır. Bu teknik kapsamında çalışmaya dair akış şeması Şekil 3.1’de gösterilmektedir.

Şekil 3.1. Çalışma yöntemi akış şeması

Çalışma kapsamında yerleşik düzeni Güdül’de olan ve burada ikamet eden, Güdül ekonomisine doğrudan veya dolaylı olarak katkıda bulunan, yönetim çalışmalarına katılan, iletişim mekanizmalarının aktif bir şekilde işlemesine ve güçlenmesine destek veren herkes Güdül kırsal kalkınma sürecinin bir parçasını oluşturmakta olup; paydaşlar veya paydaş grupları olarak nitelendirilmektedir.

Fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel yapıya dair verilerin tespiti ve analizinde; kırsal kalkınma rotasının belirlenebilmesinde ve yerel ölçekte kalkınmaya girdi sağlayacak etkenlerin nabzının tutulmasında katılımcılık potansiyelini aktive eden paydaşlar “yerli halk, uzman ve yerel yönetici” olarak üç grup altında toplanmıştır:

Yerli Halk: Kurulu yerleşik düzeni genellikle GÜDÜL’de bulunan ve GÜDÜL’ün kaynaklarını kullanarak ilçede ikamet eden, çalışan, ekonomiye katkıda bulunan; kısacası GÜDÜL’ü yaşayan ve alınan yönetim kararlarından etkilenme payı belki de en fazla olan paydaşlardır.

Uzmanlar, GÜDÜL kırsal kalkınmasını yönlendirme ve geliştirmede doğrudan veya dolaylı olarak ilgili olan uzman grupları ve kurumlarda (GÜDÜL İlçe Tarım Müdürlüğü, GÜDÜL İlçe Orman Müdürlüğü, GÜDÜL Kaymakamlığı, GÜDÜL Belediyesi vb.) çalışan teknik personeli kapsamaktadır.

Yerel Yöneticiler, GÜDÜL ilçesi kapsamında bulunan yerel ve idari yönetim birimlerinde (belediye, kaymakamlık, muhtarlıklar, dernekler vb.) çalışan idari personeli kapsamaktadır.

Belirlenen bu üç paydaş grubuna uygulanmak üzere yerli halk/uzman ve yerel yöneticiler adına iki çeşit anket formu hazırlanmıştır. Bir faktörün diğerine göre değerlendirilmesini ve önem derecesinin tespitini (1-9 ölçeği) içeren anket formları oluşturulmuştur. SWOT faktörlerinin ağırlıklandırılmasında ve önem derecelerinin tespit edilmesinde oluşturulan anket formları oldukça etkili olmuştur.

Çalışma kapsamında anket formunun uygulanacağı örneklem alan büyüklüğünün tespit edilmiştir. Evren birim sayısının 10 000 ve üzeri olduğu durumlarda örneklem büyüklüğünün tespiti için aşağıdaki formüller uygulanmaktadır (Çizelge 3.1) (Aksoy ve Elmacı, 2009).

$$n = \frac{\sigma^2 \cdot Z_{\alpha}^2}{d^2} \quad n = \frac{P \cdot Q \cdot Z_{\alpha}^2}{d^2}$$

Çizelge 3.1. Örneklem alan büyüklüğü tespiti

n	Örneklem büyüklüğü
P	Evrendeki X'in gözlenme oranı (0,5)
Q (1-P)	X'in gözlenmeme oranı (0,5)
σ	Evren standart sapması = P. Q
Z_α	a= 0.05 için 1.96 değerindedir
d	Örneklem hatası (0, 05)

(Aksoy ve Elmacı, 2009)

$\alpha = 0.05$ için ± 0.05 örnekleme hatası ile evren birim sayısının 10 074 olduğu GÜDÜL’de, yerli halka uygulanacak olan anket çalışması kapsamında belirlenen örneklem

alanı büyüklüğü hata payı haricinde 38 anketir. Bu büyüklüğe hata payı da eklendiğinde uygulanması gereken en az anket sayısı 40'tır.

Çalışma alanı kapsamında 35 yerli halk, 12 uzman ve 3 yerel yönetici olmak üzere toplamda 50 anket çalışması yapılmıştır. Yapılan anket çalışmaları kapsamında Güdül'ün mevcut potansiyelinin ve beklentilerin objektif, şeffaf ve adil bir biçimde ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda uygulanan anket formlarıyla yaş, cinsiyet, ekonomik durum, eğitim durumu vb. açıdan Güdül'ün genel çerçevesini ortaya koyacak nitelikte homojen bir dağılım sağlanmaya çalışılmıştır.

Yerli halk anketleri yapılırken hedef kitlenin ergin karar verebilme yetisinin olmasına ve yerleşik olarak Güdül ilçe sınırları içerisinde yaşıyor olmasına; uzman anketleri kapsamında inşaat teknikeri, memur, muhasebeci, şehir plancısı, mimar, sosyolog, iktisatçı, mühendis vb. olmak üzere çeşitli meslek disiplinlerinin katkısının bulunmasına dikkat edilmiş (Çizelge 3.2); yerel yönetici anketlerinde ise kaymakamlık personeli ve muhtarlarla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

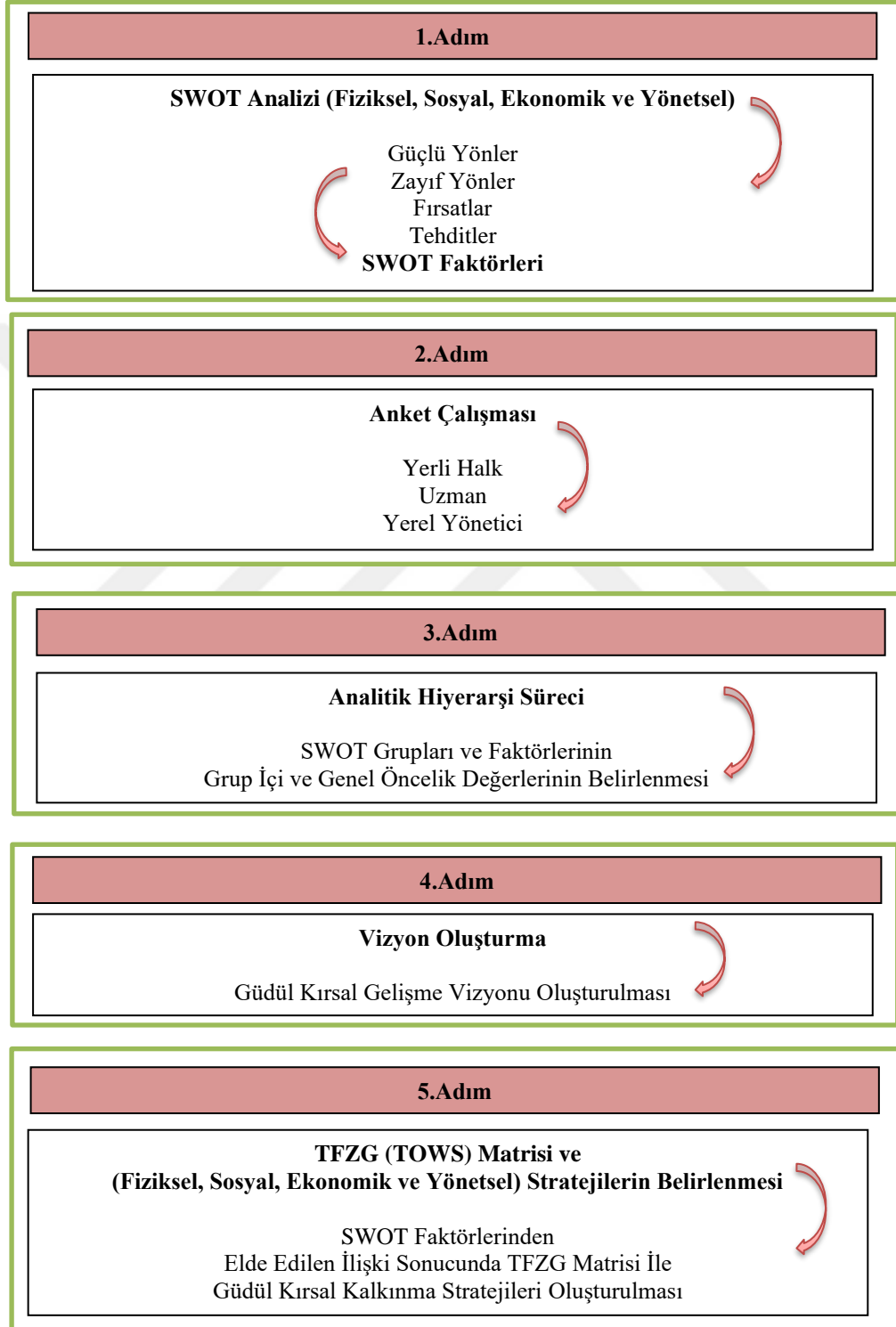
Uygulama çalışmalarının bazılarında ve özellikle yerli halk anketlerinde anlamakta güçlük çekilen noktalar oluşmuş ve anket içeriğinin kapsamlı oluşunun anket süresini uzatması sebebiyle yeterli ilgide cevap alınmadığı tespit edilmiştir. Anket uygulamasını kabul etmiş olduğu halde ankete devam etmeyen katılımcılar da bulunmaktadır. Bu tespitler aynı zamanda uygulamanın kısıtlılıkları arasında yer almaktadır.

Çizelge 3.2. Güdül uzman anketleri meslek grubu ve uygulanan anket sayısı

Meslek Grubu	Uygulanan Anket Sayısı	%
Tekniker	2	16,66
Memur	3	25
Muhasebeci	2	16,66
Şehir Plancısı	1	8,33
Mimar	1	8,33
Sosyolog	1	8,33
İktisatçı	1	8,33
Mühendis	1	8,33
Toplam	12	100

3.3. SWOT-AHS Birleşik Kullanımı

SWOT-AHS birleşik kullanımından faydalanarak Güdül için kırsal kalkınma stratejilerinin belirlenmesine yönelik dört aşamalı bir süreç tariflenmiştir (şekil 3.2).

şekil 3.2. SWOT-AHS birleşik yöntem aşamaları

1.Adım: SWOT Analizi

Güdül'e yönelik kırsal kalkınma stratejilerinin belirlenmesi ve uygulama aşamasında başarı elde etmesi mevcut durumun objektif ve etkili bir biçimde ortaya konmasıyla doğrudan ilişkilidir. Yerel katılım mekanizmalarının etkinliğini sağlamak amacıyla yerel halk, uzmanlar ve yerel yöneticilerle mevcut durum tespitine yönelik yüz yüze veya telefonda derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda Güdül'e yönelik güçlü ve zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler katılımcı bir yaklaşımla tespit edilerek fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel açıdan dört farklı SWOT analizi oluşturulmuştur.

2.Adım: Anket Çalışması

Karar verici olan üç paydaş grubuna (yerli halk, uzman, yerel yönetici) yönelik iki çeşit anket formu hazırlanmıştır. Bu formlar Güdül yerli halkı (Bkz. EK-1) ve uzman/yerel yönetici (Bkz. EK-2) anketidir. İçerik ve kapsam açısından anket düzenlenmesi yapılırken yerli ve yabancı literatürler taranmış, Güdül kent atölyesi çalışmalarından faydalanılmış ve uzman görüşleri alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda anketin ilk taslağında gerekli görülmeyen ve ölçücü olmayan seçenekler elenerek düzenleme yapılmıştır. Ankette yer alan seçeneklerinin ön değerlendirilmesinin yapılabilmesi ve algılama düzeyinin ölçülebilmesi için öncelikle çarşı esnafı üzerinde pilot denemeler yapılmış; anlaşılması güç ve karmaşık gibi gözükten maddeler anket formundan çıkartılmıştır.

Anket çalışması Güdül ilçe merkezinde yürütülmüş olup; SWOT-AHS tekniğine uyumlu anket formlarının uygulanmasında çeşitli zorluklarla karşılaşmıştır. Tarafsız kalma taleplerinden kaynaklanan yerel yönetici anketlerinin azlığı, yerli halkın anket sorularını uzun bularak veya anlamayarak geçerli yanıtlar vermeyişi karşılaşılan temel zorluklar arasında yer almaktadır.

3.Adım: Analitik Hiyerarşi Süreci

Güdül'ün kırsal gelişimi için bölgesel avantajların maksimum oranda kullanıldığı planlama stratejisinin belirlenebilmesi için yapılan alan çalışmalarının sonucunda çeşitli tespitlerde bulunulmuştur. Bu tespitler sonucunda fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel

yapı açısından kırsal gelişimi doğrudan etkileyen SWOT grupları ve bu grupları destekleyen faktörler olarak tanımlanmıştır. Tanımlanan bu faktörler arasında AHS karar hiyerarşisi kurulmuştur. Analitik Hiyerarşi Süreci-AHS ilk defa 1977 yılında Thomas L.Saaty tarafından çok kriterli problemlerin analizi için hiyerarşik bir yapı kurmaya dayalı olarak geliştirilmiştir. Sihirli veya sürprizli bir metot olmamakla birlikte karar vericiler adına en uygun cevabı belirleme niteliğini taşımaktadır (Saaty, 1980).

SWOT-AHS bütünleşik yönteminde öncelikle karar verme sürecinde yönlendirici nitelik taşıması beklenen SWOT faktörleri ortaya konularak; faktörlerin önem dereceleri ve ağırlıklarının belirlenebilmesi için analitik bir yöntemden yararlanılmaktadır. Çalışma kapsamında çok kriterli karar verme yöntemleri arasında yer alan AHS yöntemi kullanılarak fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel açıdan incelemeye alınan SWOT grupları ve grupları oluşturan faktörlerin ağırlık puanlarının atanmasına yönelik değerlendirme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan form yerli halk (35 kişi), uzman (12 kişi) ve yerel yöneticilere (3 kişi) uygulanmıştır. Nicel değerlendirme yapılırken Thomas Saaty tarafından geliştirilen 1-9 ölçeğinden faydalanılmıştır (Çizelge 3.3).

AHS hiyerarşik yapısı temelinde belirlenen faktörlerin ve bağlı buldukları grupların kendi aralarında görece üstünlükleri belirlenerek; çok kriterli karar verme süreci kapsamında etkin çözüm önerileri üretilmektedir. Karar vericiler belirlenen eksenlerde kurulmuş olan hiyerarşik yapılar çerçevesinde faktörler ve bağlı buldukları gruplar arasında önem derecelerini belirleyerek Çizelge 3.15'te yer alan değerler ve tanımlamalar kapsamında puanlama yapmaktadır. Yapılan puanlamalar sonucunda ikili karşılaştırmalar matrisi oluşturulmaktadır. Bu matris üzerinde gerçekleştirilen özdeğer/özvektör hesaplamaları sonucunda SWOT grupları ve faktörlerin ağırlıkları hesaplanmaktadır (Akbulak, 2016).

Çizelge 3.3. AHS değerlendirme ölçeği

Sayısal Ölçekler	İfade Edilen Önem	Açıklama
1	eşit önemli	iki faktör amaca eşit olarak katkıda bulunmaktadır
3	bir faktör diğer faktöre göre biraz daha önemli	tecrübe ve yargılama sonucunda bir faktör başka bir faktöre göre biraz daha tercih edilmektedir
5	bir faktör diğer faktöre göre kuvvetlice önemli	tecrübe ve yargılama sonucunda bir faktör başka bir faktöre göre biraz daha fazla tercih edilmektedir
7	açıklanmış veya çok fazla önemli	bir faktör çok fazla tercih edilir veya üstünlüğü uygulamada ispatlanmıştır
9	son derece önemli	bir faktörün başka bir faktöre tercih edilmesinin ispatının doğrulanması çok yüksek olasılıklıdır
2,4,6,8	iki yakın ölçek arasındaki ara değerler	uzlaşmaya gerek duyulduğunda kullanılmaktadır

(Saaty, 2008)

4.Adım: Vizyon Oluşturma

Sürece aktif katılım sağlayan yerel paydaş gruplarının SWOT grupları ve faktörlerinin öncelik değerleri üzerindeki yaklaşımları ve uzlaştıkları noktalar göz önüne alınarak, bölgenin erişmesi arzulan hedeflerine yönelik benimsemesi gereken “Güdül Kırsal Gelişme Vizyonu” oluşturulmuştur.

5.Adım: TOWS Matrisi ve Stratejilerin Belirlenmesi

Yapılan SWOT analizi ve bu analizin AHS ölçeği yardımıyla ağırlıklandırma çalışmalarının sonucunda Güdül kırsal gelişimini yönlendirici, çeşitli eksenlerde Güdül ekonomisini besleyecek ve ilçeyi kalkındıracak nitelikte ve UKKS ile uyumlu, fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel dört ana eksenle kırsal gelişim stratejileri belirlenmiştir. Stratejiler belirlenirken SWOT faktörleri ve ağırlıkları dikkate alınarak TOWS matrisi oluşturulmuştur. Oluşturulan matrisle Güdül’ün kırsal kalkınma açısından güçlü yönlerinin avantaja çevrilebilmesi, zayıf yönlerinin olumsuz etkilerinin azaltılması, fırsatların doğru bir şekilde değerlendirilmesi ve tehditlerin de ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.

4.ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırma bulgularının tespitine yönelik belirlenen çalışma hedeflerine uygun alanda şeffaf ve katılımcı, tüm paydaşların sürece dahil olduğu, paylaşıma açık, ampirik, örgütsel ve stratejik bir yaklaşım benimsenmiştir. Öncelikle çalışma ile ilgili ilçede karar verme mekanizmalarının bilgilendirilmesini sağlayacak bir niyet mektubu hazırlanmış sonrasında ise ön görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelere yerli halkı yani milleti temsil eden belediye başkanı ve devleti temsil eden kaymakamlıkla başlanarak; yerli halkla iletişimi sağlamada etkin görev alacak bu kurumlarla görüşmeler yapılmıştır.

Sürece katılımı beklenen tüm aktör ve paydaşlarla iletişime geçebilmek adına ilçe merkezinde katılımcı ve sürecin geri beslemelerde değerlendirilip zenginleştirilebileceği kadın-erkek-genç atölyelerini kapsayan bir bilgilendirme toplantısı düzenlenmiştir. Bu toplantı adına davetiye düzenlenerek ilçenin en işlek noktalarına asılmış ve belediye personeli tarafından halkın duyabileceği biçimde aralıklarla anons edilmiştir (Şekil 4.1).

Şekil 4.1. Güdül kent atölyesi davetiyesi

Belediye personeli ve ilçenin ileri gelenlerinin katıldığı toplantıya 12 kişi katılım sağlamıştır. Toplantıya katılanlarla geçmiş ve gelecek Güdül hakkında bilgi alışverişleri yapılarak Güdül adına öncelikli ihtiyaçlar belirlenmiş; beklentiler, öneriler ve talepler doğrultusunda fikir alışverişi yapılarak Güdül'ün güçlü ve zayıf yönleriyle sahip olduğu fırsat ve tehditler ortaya konularak SWOT analizinin son şeklini alması sağlanmıştır.

Toplantı bitiminde katılım gösteremeyen çarşı esnafı ile de sürece katkı sağlayacak görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Stratejik kırsal kalkınmayı gerçekleştirme sürecinde yürütme mekanizmasının önemli aktörleri olan yerel halka, uzmanlara ve yerel yöneticilere yönelik anket uygulaması yapılmıştır. Alandaki sorunlar ve ilgi çekici noktalar katılımcı bir yaklaşımla ve şeffaf olarak ortaya konulmuş olup; Güdül ile ilgili tespitlerin yapılması ve stratejilerin belirlenebilmesi için yerel halkla, uzmanlarla ve yerel yöneticilerle görüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde özellikle Güdül'ün geleceği ve olması beklenen konumu üzerinde durulmuştur.

Araştırma bulguları dört alt bölüm olarak ele alınacaktır. İlk bölümde Güdül'ün genel yapısını anlamaya yardımcı olacak analizler üzerinde durulacak; ikinci bölümde fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel kategoride yapılmış olan SWOT analizi çalışmaları değerlendirilecek; üçüncü bölümde Güdül kırsal kalkınma stratejilerini belirlemeye yönelik ve AHS tekniğiyle uyumlu olarak uygulanmış olan anket çalışmasının değerlendirilmesi yapılacak; dördüncü ve son bölümde ise Güdül Stratejik Kırsal Kalkınma Modeli belirlenmesine yönelik SWOT analizlerinden faydalanılarak hazırlanmış olan TWOS matrisi ve stratejileri üzerinde durulmuştur.

4.1. Güdül Yapısal Analizi

Güdül yapısal analiz çalışmaları halkın genel yapısı, fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel yapı olarak ele alınmıştır.

4.1.1. Güdül halkı genel yapısı

Bu bölümde Güdül kırsal kalkınma modelinin oluşturulmasına yönelik uygulanmış olan anket çalışmasına katılan Güdül paydaş gruplarının cinsiyet, yaş, meslek ve eğitim durumunun dağılımına yönelik tespitlerde bulunulmuştur.

Ankete katılanlar arasında erkek bireyler ağırlıkta olması (72.5%) kırsal niteliğe sahip veya bu niteliğini devam ettirmeye çalışan yerleşim alanlarının karakteristik özelliklerinden bir tanesi olan erkek egemen toplum yapısını ifade etmektedir. İlçede yapılan gözlemler sonucunda ilçe merkezinde hareketliliği sağlayanların da genellikle erkekler olduğu görülmüştür. Kadın bireyler genellikle ankete katılmada pasif bir pozisyonda kalmayı tercih etmiştir.

Yaş grupları dağılımına bakıldığında 46-60 (33.4%), 36-45 (21.9%) ve 61+ (21.6%); meslek dağılımları incelendiğinde ise çiftçi (28.2%), emekli (36.6%) ve (8.4%) esnaf olarak yoğunlaştığı gözlemlenmiştir (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1. Güdül paydaş gruplarının cinsiyet, yaş, meslek ve eğitim durumu dağılımı

Eksenler	Kategoriler	Kategori Yoğunluğu (%)
Cinsiyet Yapısı	Erkek	72.5
	Kadın	27.5
Yaş Durumu	16-25	6.8
	26-35	16.3
	36-45	21.9
	46-60	33.4
	61+	21.6
Eğitim Durumu	Eğitim Görmemiş	3.6
	İlkokul Mezunu	44.7
	Ortaokul Mezunu	14.7
	Lise Mezunu	27.4
	Meslek Yüksekokulu Mezunu	6.2
	Üniversite Mezunu	3.4
Meslek Durumu	Esnaf	17.3
	Çiftçi	28.2
	Emekli	36.6
	Öğrenci	1.4
	Memur	11.2
	Yönetici	1.7
	İşsiz	3.6

4.1.2. Fiziksel yapı

Ankara'nın kuzeybatısında konumlanmış olan Güdül tarih öncesi çağlardan günümüze kadar pek çok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Kuzeyinden geçen Kirmir Çayı boyunca sahip olunan ve kayaların oyulmasıyla meydana gelmiş mağaraların (M.Ö. 2000) Etiler'e ait olduğu düşünülmektedir. Frigler, Romalılar ve Bizanslılar'ın da yaşadığı düşünülen Güdül'de İn-Önü mevki boyunca yer alan mağaralarda hac işaretlerine rastlanması, Hristiyanlığın yayıldığı dönemde bu mağaraların mesken olarak kullanıldığını kanıtlamaktadır (Şekil 4.2). 1071 Malazgirt Zaferi ile birlikte Anadolu'nun kapıları Türkler'e açılarak Güdül ve çevresi Anadolu Selçuklu himayesine girmiştir. Anadolu Selçuklu hükümdarı I.Mesut'un eniştesi ve Ankara emiri olan Şehabüldevle Güdül Bey tarafından ilçe mevcut konumunda yaklaşık olarak 850 yıl önce kurulmuştur.

1 Eylül 1957 yılına kadar komşusu olan Ayaş ilçesine bağlı iken aynı yıl 7030 sayılı kanun kapsamında ilçe statüsü kazanmıştır (Harita 4.1) (Anonim, 2017a).

Harita 4.1. Güdül uydu görüntüsü

(Anonymous, 2019a)

Ŗekil 4.2. İnönü mağaraları
(Anonim, 2019b)

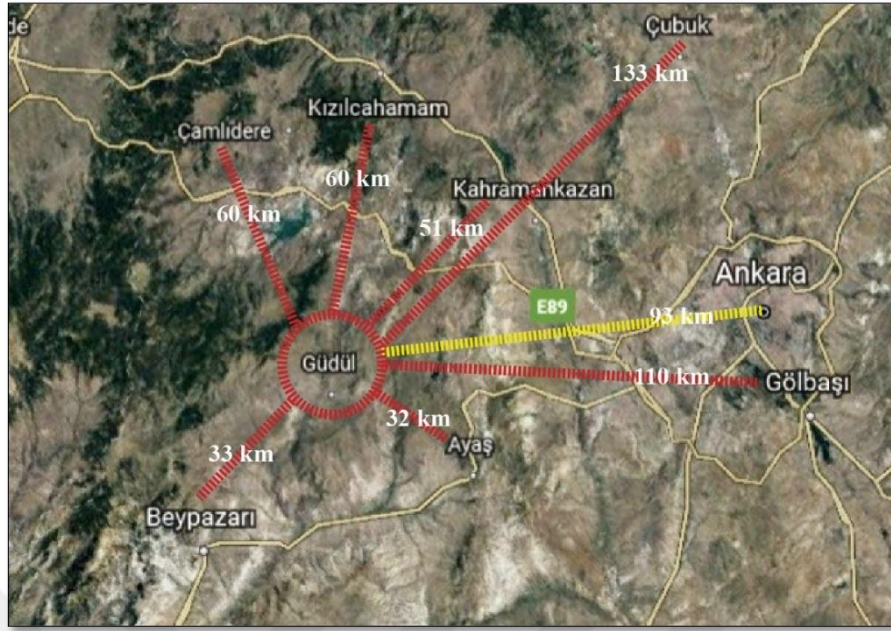
Yüzölçümü 419 km² olan GÜDÜL ilçesinin denizden yüksekliği 720 m'dir. Karasal iklim tipinde kışları soğuk yazları ise sıcak olup az yağış almaktadır. Arazi yapısı oldukça dağlık olan ilçe sınırları içerisinde tarıma elverişli toprakları besleyen Sakarya Nehri'nin bir kolu olan Kirmir Çayı, Suvari Çayı ve İlhan Çayı geçmektedir. Özellikle GÜDÜL'ün kuzeyinde yer alan Kirmir Vadisi varlığı sebebiyle nemli bir mikro klima alanına sahiptir. Kirmir Çayı'nın oluşturduğu delta farklı çeşitte endemik kuş türlerine de ev sahipliği yapmaktadır. Kış aylarında sahip olduğu göl ve doğadan kaynaklanan ılıman iklimi sayesinde uğrak noktalar arasında yer alan Kirmir Çayı, yazın da piknikçilerin vazgeçilmez mekanları arasında yer almaktadır (Şekil 4.3) (Anonim, 2017a; 2019d).

Şekil 4.3. Kirmir çayı
(Anonim, 2019d)

Ankara il merkezine 90 km uzaklıkta yer alan ilçede sadece karayolu ile ulaşım sağlanabilmektedir. Komşu ilçelere olan uzaklıklar şöyledir (Harita 4.2) (KGM, 2019);

- GÜDÜL- Ankara (Merkez) : 93 km
- GÜDÜL- Ayaş : 32 km
- GÜDÜL- Beypazarı : 33 km
- GÜDÜL- Çamlıdere : 60 km
- GÜDÜL- Kızılcahamam : 60 km
- GÜDÜL- Kahramankazan : 51 km
- GÜDÜL- Çubuk : 133 km
- GÜDÜL- Gölbaşı : 110 km

Harita 4.2. Güdül'n komşu ilçelere uzaklığı

(Anonymous, 2019a)'dan üretilmiştir.

Güdül, ulaşım ve teknik altyapı özellikleri incelendiğinde ulaşım bağlantıları ve çeşitliliğinin ilçe içinde ve dışında yeterli düzeyde olmadığı saptanmıştır. Güdül merkezde, yayaların kent dokusuna erişilebilirliğini arttırmak, kent dokusuna güvenli ve engelsiz erişim ve konforlu ulaşım sağlamak amacıyla yaya yollarında iyileştirme çalışmalarına gereksinim duyulmaktadır. Engelli bireylerin erişilebilirliğinin üst dzeyelelere çıkarılabilmesi için ilçede kamu binaları haricinde planlanan veya uygulanan herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

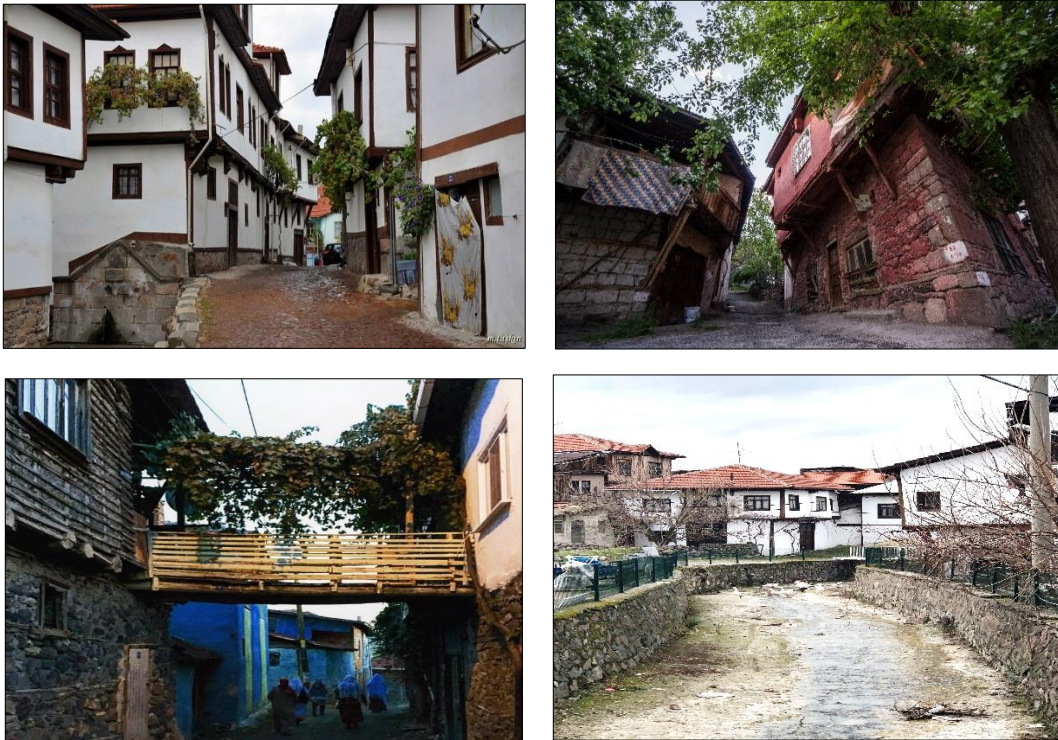
İlçede doğalgaz hattının bulunmaması ısınma ve diğer benzer ihtiyaçların kömür veya tüp ile karşılanmasını zorunlu kılmaktadır. İçme suyu teknik alt yapısının yetersiz olması ve sürdürülebilir çevreyi olumsuz etkileyen katı atıkların vahşi depolama yöntemiyle bertaraf edilmesi ilçenin mevcut sorunları arasında yer almaktadır (Anonim, 2017a; 2019a).

ağa mahallesi sınırları içerisinde yapılan kazı çalışmalarında Tarihi Roma Hamamı'nın jeotermal kaynak potansiyeli taşıdığı ve bir imparatorluğa ait olduğu belirlenmiştir. Hatta bölgenin antik dönem kayıtlarında bahsi geçen Mnizos Antik Kenti olma ihtimali üzerinde de durulmaktadır (şekil 4.4) (Anonim, 2019d).

Şekil 4.4. Tarihi roma hamamı
(Anonim, 2019d)

Güdül ilçe sınırları içerisinde kentsel, arkeolojik ve doğal sit alanları bulunmaktadır. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun kararı (1995) ile tescil edilen Yeşilöz mahallesi, Ada mevkii, Kirmir Çayı Vadisi içerisinde yer alan mağaralar ve Bizans dönemine ait tarihi yeraltı şehri olduğu sanılan alan I. Derece Arkeolojik ve Doğal Sit Alanı; aynı kurul kararınca (1996) Aşağı mahalle, Emirler ve Yukarı mahallenin bir bölümü ve ticari merkez ise Kentsel Sit Alanı olarak ilan edilmiştir. Bu sınır aynı zamanda Güdül'ün geleneksel doku sınırını oluşturmaktadır (Şekil 4.5) (Anonim, 2017a).

Şekil 4.5. Güdül geleneksel dokusu
(Anonim, 2019d)

Salihler mahallesinde yaklaşık olarak M.Ö. I.- II. yüzyıldan kalma kaya blokları üzerine işlenmiş olan kaya yazıtları (petroglifler), 2012 yılında bölgenin sit alanı ilân edilmesiyle koruma altına alınmıştır. Bu kaya yazıtlarının Gök Tanrı inancı ile yaşamını devam ettiren Peçenek veya Hun Türkleri'nin eseri olduğu düşünülmektedir. Kaya üzerine işlenmiş resim, figür vb. şekillerin tarih öncesi dönemlere ait kültür ve sanat etkinliklerini bizlere aktarmaları açısından oldukça önem taşımaktadır (Şekil 4.6) (Anonim, 2019d).

Şekil 4.6. Salihler kaya yazıtları
(Anonim, 2019d)

4.1.3. Sosyal yapı

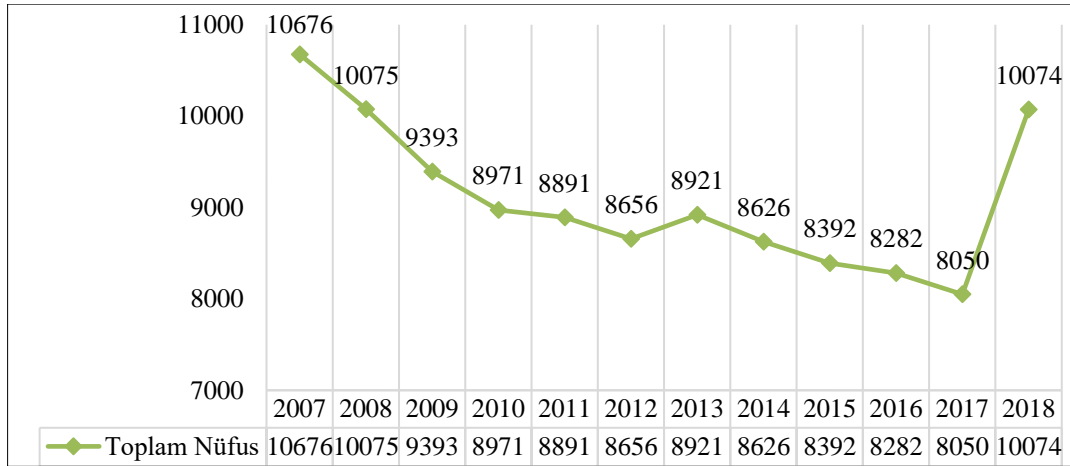
Güdül'ün sahip olduğu zengin tarihi, kültürel ve doğal değerlere rağmen ilçenin sosyal donatı alanlarının yeterli düzeye ulaşamamış olması, sosyal yapı gelişimini oldukça kısıtlamaktadır. İlçe merkezinde sosyo-kültürel faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği öğretmen evi, halk eğitim merkezi, kadın sosyal eğitim ve hizmet merkezi ve öğrenci yurdu bulunmaktadır. 31 mahalleye sahip olan Güdül'ün 2018 yılı verilerine göre toplam nüfusu 10 074 olup bunun 5095'i (51%) kadın ve 4979'u (49%) erkek nüfusuna aittir (Şekil 4.7) (Çizelge 4.2) (Anonim, 2017a).

Çizelge 4.2. Mahallelere göre Güdül nüfusu

Mahalle Adı	Toplam Nüfus	Erkek Nüfus	Kadın Nüfus
Adalıkuzu	164	80	84
Afşar	96	46	50
Akbaş	176	85	91
Akçakese	308	140	168
Aşığı	360	183	177
Boyalı	281	142	139
Çağa	573	273	300
Çukurören	188	95	93
Emirler	370	178	192
Garipçe	789	413	376
Güneyce	949	481	468
Güzel	134	66	68
Hacılar	99	53	46
Kadıobası	151	78	73
Kamanlar	314	167	147
Karacaören	482	231	251
Kavaközü	187	90	97
Kayı	109	54	55
Kırkkavak	139	69	70
Meyvabk	70	39	31
zçaltı	136	77	59
zky	80	39	41
Salihler	323	146	177
Sapanlı	114	58	56
Sorgun	667	344	323
Tahtacırencik	230	113	117
Taşren	117	57	60
Yelli	259	134	125
Yeni	777	376	401
Yeşilöz	475	219	256
Yukarı	957	453	504
Genel Toplam	10 074	4 979	5 095

(Anonim, 2019k)

Yıllara göre toplam nüfus gelişimi incelendiğinde nüfus artış hızının düşüklüğü ve verilen gç sebebiyle nüfusun 2018 yılına kadar azaldığı ve bu yıldan sonra artışa geçtiği görülmektedir (Şekil 4.6). Güdül’de ortalama hane halkı büyüklüğü, 2.71’dir. Güdül merkezde nüfusun nerdeyse 90%’ı Güdül doğumlu olup yüksek işsizlik oranı ve eğitim olanaklarının kısıtlılığı ilçenin gç vermesinin başlıca nedenleri arasında yer almaktadır (Anonim, 2017a; 2019a).

Şekil 4.7. Gündül yıllara göre nüfus grafiği
(Anonim, 2019k)

Gündül sosyal donatı varlığı açısından incelendiğinde ilçede eğitim tesisi alanı olarak 3 ilkokul, 4 ortaokul ve 2 adet lise (Anonim, 2019j); sağlık tesisi alanı olarak 1 devlet hastanesi, 1 toplum sağlığı merkezi, 1 A tipi 112 acil servisi, 1 aile sağlığı merkezi ve 1 sağlık turizmi tesis alanı (Anonim, 2019i); ibadet alanı olarak 3 cami ve 1 Kur'an kursu; sosyal ve kültürel tesis alanı olarak el sanatları ve sanatsal faaliyetlerle ilgili eğitim de verilen 1 halk eğitim merkezi, 2 öğrenci yurdu ve 1 turizm bürosu; idari tesis alanı olarak 1 merkez belediyesi; spor tesis alanı olarak 2 spor salonu ve 1 stadyum bulunmaktadır (Çizelge 4.3) (Anonim, 2017a).

Çizelge 4.3. Gündül sosyal donatı varlığı

Sosyal Donatı	Sayı	
Eğitim Tesis Alanı	İlkokul	3
	Ortaokul	4
	Lise	2
Sağlık Tesis Alanı	Devlet Hastanesi	1
	Toplum Sağlığı Merkezi	1
	A tipi 112 Acil Servisi	1
	Aile Sağlığı Merkezi	1
	Sağlık Turizmi Tesis Alanı	1
İbadet Alanı	Cami	3
	Kur'an Kursu	1
Sosyal ve Kültürel Tesis Alanı	Halk Eğitim Merkezi	1
	Öğrenci Yurdu	2
İdari Tesis Alanı	Merkez Belediyesi	1
Spor Tesis Alanı	Spor Salonu	2
	Stadyum	1

(Anonim, 2017a; 2019j; 2019i)

Ankara Kalkınma Ajansı, Güdül Belediyesi ve Güdül Kaymakamlığı'nın sürdürülebilir kalkınma ve sakin şehir (cittaslow) alışmaları kapsamında Güdül Kent Müzesi oluşturulmuştur. Müzede Güdül'n değerlerini yansıtan materyaller sergilenmektedir (şekil 4.8) (Anonim, 2019d).

şekil 4.8. Güdül kent müzesi

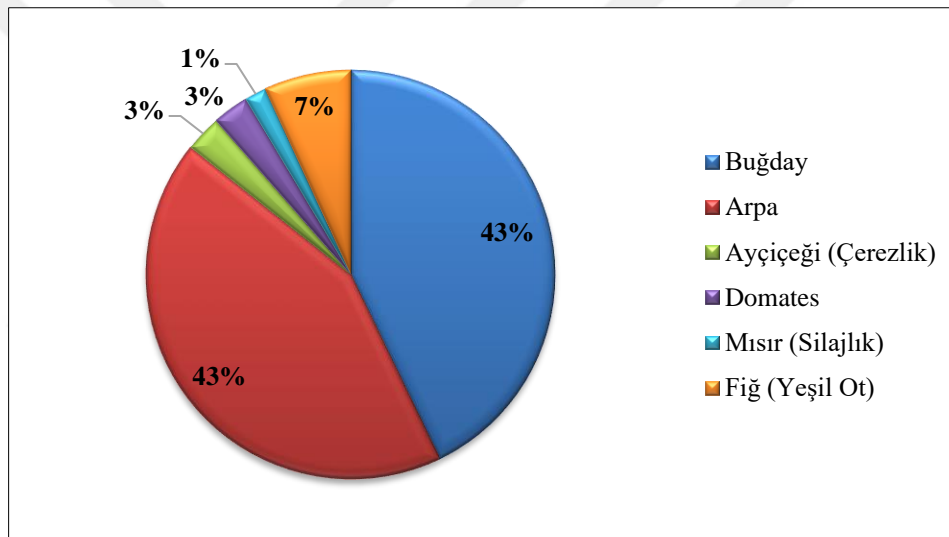
Kültürel değerleri yansıtan tanıtımları arttırmak, ilçeyi tanıtmak, üretim teşvik edilmesini sağlamak ve hemşeriler arasında dayanışma bağını güçlendirmek amacıyla her yıl leblebi, vez, kiraz, keçi, üzüm ve Yeşilöz Çınardibi Festivali; Sorgun Yayla şenlikleri ve Akçakese Kapama şöleni düzenlenmektedir (Anonim, 2017a).

4.1.4. Ekonomik yapı

İlçe ekonomisi coğrafi konum olarak kırsal ekonomik çeşitliliğe elverişli olmasına rağmen tarım sektörü üzerinde yoğunlaşmaktadır. 1980 sonrası dönemde Ankara'da tarım sektörü gelişiminin yavaşlaması ve tarımsal üretim hızla düşmesi ilçenin tarımsal üretim alt yapısını da olumsuz etkilemiştir. retimden çok tüketime ağırlık veren bir yapı şekillenmeye başlayarak; sahip olunan zengin tarımsal varlığın katma değere

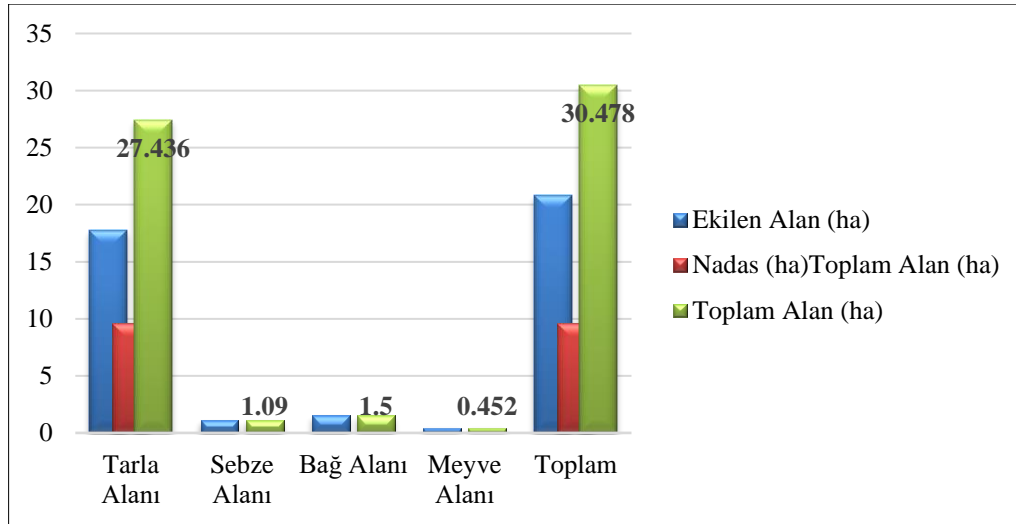
dönüştürülmesi ve ilçe ekonomisine katkı sağlaması güçleşmiştir. Gerileyen tarımsal üretim ekonomik çeşitlilik sağlayan kente kıyasla kırsalın daha da yoksullaşmasını ve göç vermesini zorunlu kılmıştır. Tiftik keçisi yetiştiriciliği ve tarımsal ve hayvansal ürün üretimi Gündül ekonomisini ayakta tutmaktadır (Anonim, 2019d).

Tarıma elverişli arazilerde üretim potansiyelinin düşük olması tarımsal üretimi kısıtlayan temel etkenler arasında yer almaktadır. Platoların etkisiyle kuru tarım ve vadi tabanlarının sulanabilen kısımlarında sulu tarım çalışmaları yapılmaktadır. İlçenin arazi dağılımına bakıldığında toplam 46 737 ha alanın 66%'sı tarıma elverişli yapıdadır. 16% orman, 1,5% kullanılmayan arazi ve 0.5% tarım dışı arazi kapsamında yer almaktadır. Buğday, arpa, fiğ, ayçiçeği, mısır ve domates ekilen başlıca ürün çeşitleridir (Şekil 4.9) (Anonim, 2019a).

Şekil 4.9. Gündül'de üretilen bitkisel ürünler (da)
(Anonim, 2019a)

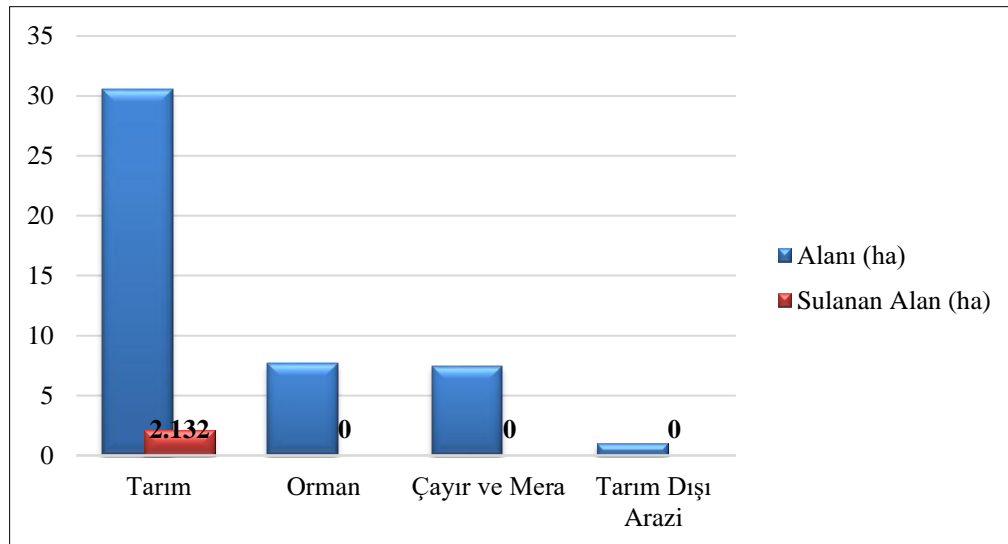
İlçenin sahip olduğu 20 822 ha tarım arazisi, 17 780 ha tarla, 1 090 ha sebze, 1 500 ha bağ ve 452 ha meyve alanı olarak dağılım göstermektedir. Son yıllarda ilçe merkezi ve bağlı bulunan mahallelerde bağcılık faaliyetlerinin önem kazanmaya başlamasıyla sofralık üzümlerin en kalitelipleri Gündül'de yetiştirilmeye başlamıştır (Şekil 4.10).

Şekil 4.10. Güdül tarımsal arazi varlığı ve dağılımları
(Anonim, 2019d)

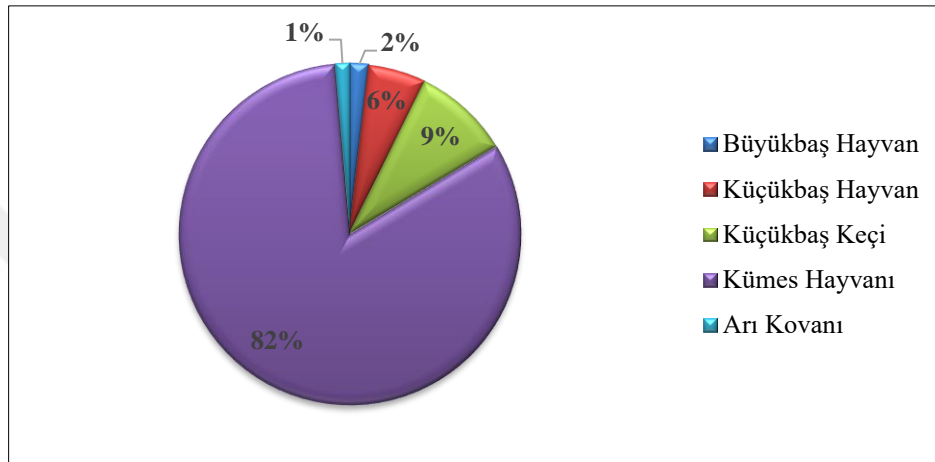
30 478 ha tarım arazisinden 2 132 ha'lık kısım sulanabilmekte (Şekil 4.11); yapılan sulamaların 70%'lik kısmı yerel halk ve 30%'lik kısmı ise DSİ (gölet, baraj, kanallar, kooperatifler tarafından yapılan sulama sistemleri) tarafından yapılmaktadır (Anonim, 2019a).

Üretilen tarım ürünlerinden yaş meyve ve sebzeler satışı için Ankara'ya gönderilmekte; ilçede kiraz yetiştiriciliği ve bağcılık faaliyetleri güçlendirme çalışmaları yapılmaktadır (Kaplan, 2007).

Şekil 4.11. Güdül genel arazi varlığı ve dağılımları
(Anonim, 2019a)

Hayvancılık yerli halkın geçim kaynaklarından bir tanesini oluşturmaktadır. Kayıtlı çayır-mera arazi varlığı 7 459 ha olmakla birlikte; meralar genellikle Güdül ilçe merkezinin doğusunda konumlanmıştır. Son yıllarda mera arazilerinin orman alanına dahil edilmesinden sonra yerli halk hayvan otlatmasında sıkıntı yaşamakta ve gün geçtikte hayvan sayısı azalmaktadır. Büyükbaş (551 işletme) ve küçükbaş hayvancılığın (219 işletme) yanı sıra arıcılık, balıkçılık ve kümes hayvancılığı da yaygın olarak yapılmaktadır (şekil 4.10 ve şekil 4.11).

şekil 4.12. Güdül hayvan varlığı
(Anonim, 2019a)

Arıcılık için bölgenin tamamı uygun olmasına rağmen sadece ilçenin kuzeyinde yoğun biçimde yapıldığı görülmektedir. Maliyetin az ve getirinin fazla olduğu arıcılık Güdül’de en krlı sektörler arasında yer almaktadır. Ancak arıcılık yapan yerel halk, devlet teşviği kapsamında verilen arı kovanlarındaki ırkların farklılığından kaynaklanan melezleşmeden rahatsız olmaktadır (Anonim, 2019a).

Bölgede bulunan Kirmir ayı balıkçılık faaliyetleri için potansiyel taşımaktadır. Kirmir ayı’nda sazan, yayın ve yöreye ait tatlı su balıkları bulunmakta olup; çay üzerine yapılan üç baraj Kirmir’i kirleterek balık yataklarının bozulmasına neden olmaktadır (şekil 4.13) (Anonim, 2019a).

Şekil 4.13. Kırmır çayı üzerinde yer alan sulama barajı
(Anonim, 2019h)

Bahçeli ve müstakil evlerin ağırlıklı olduğu Güdül’de, genellikle tüm haneler bahçesinde kümes hayvanı yetiştirmektedir. Amatör olarak besleyen yerli halk ürünlerini bölge içerisinde kurulan pazar veya tezgahlarda satarak gelir kaynağı oluşturmaktadır. Profesyonel olarak kümes hayvancılığıyla ilgilenen iki hane bulunmakta olup; bu haneler devlet desteği almaktadır. Tavuk çiftliklerinin bir tanesi Garipçe Mahallesi yolu diğeri ise Beypazarı yolu üzerinde yer almakta olup; her ikisi de 50 000 kapasiteli olarak işlemektedir (Anonim, 2019a).

Güdül içerisinde büyükbaş hayvancılık genellikle Garipçe, Karacaören, Çağ ve Güneyce mahallelerinde yapılmasına karşın son yıllarda ciddi bir azalma yaşanmaktadır. Meraların orman alanı statüsüne çevrilmesinin otlak alan sınırlarını daraltması, bütüncül yasasıyla beraber mahalle olan köy yerleşimlerinde meskenlerin yanında ahıra sahip olan yerleşik halkın komşuları tarafından gelen kötü koku ve ses sebebiyle şikayet edilmesi, ahırların meskenlerden uzak alanlara taşınması ve maliyetlerin artması, saman ve yem üretiminin azalmasından kaynaklı satın alma zorunluluğu, kâr oranlarının düşmesi ve iş sahası eksikliğinin sebebiyet verdiği kente göçün özellikle genç nüfusu azaltması ilçede hayvancılığı olumsuz yönde etkilemektedir (Anonim, 2019a).

Küçükbaş hayvancılıkta önemli bir yer tutan tiftik keçisi, elde edilen tiftik sebebiyle geçmişte ülke ve bölge ekonomisine oldukça yüksek getirisi olduğu bilinmektedir. Ancak sanayi çalışmalarının geliştiği son yıllarda makineleşme ürünü olan elyaf ve ithal edilen deriler, maliyeti az ve yeterli işlevi sağlayabilmesi sebebiyle tiftik

üretiminde ciddi düşüslere neden olmuştur. Nüfus azalışına paralel azalan talep oranı da sektörde üretimi azaltmıştır. GÜDÜL tiftik üretimine verdiği eski önemi ve baskın özelliğini yitirmiştir (Anonim, 2019a). İlçede tiftik üretimini destekleyen GÜDÜL Tiftik ve Yapağı Tarım Satış Kooperatifi bulunmaktadır (Kaplan, 2007).

İpek Yolu'nun bir kolu üzerinde bulunması ticari faaliyetlerin gelişmesine önyak olmasına rağmen verilen göç üretim miktarını ve ticaret faaliyetlerini düşürmüştür. Geçmişte tiftik ve deri imalathaneleri tarafından yoğun olarak ayakkabı ve özellikle mes imal edilmesine rağmen günümüzde bu üretim rekabet ortamına ayak uyduramayarak yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Var olan imalathaneler de ürettiğini satmak yerine maliyetlerin düşük olması sebebiyle Beypazarı ve Konya gibi yerlerden alınan ürünleri satmaktadır. Ankara'da özellikle Ulus bölgesinde ticaretle uğraşan çok sayıda GÜDÜL'lü olduğu bilinmektedir (Şekil 4.14) (Kaplan, 2007).

Şekil 4.14. GÜDÜL temel ekonomik sektörler
(Anonim, 2019a)

GÜDÜL ilçesi sınırları içerisinde uzmanlaşmış veya organize olarak büyük ölçekli bir sanayi alanı bulunmamaktadır. Mevcut potansiyellerin değerlendirilmesine yönelik deri üzerine yoğunlaşmış bir sanayi alanı geçmiş dönemlerde düşünülmüş fakat uygulama aşamasına geçilememiştir. Hayvancılığın giderek azalmasıyla da tekrar gündeme gelmemiştir. Son yıllarda meydana gelen nüfus kaybı yeni bir sanayi alanı açılmasının ve istihdam potansiyeli oluşturulmasının önündeki en büyük engel olarak

karşımıza çıkmaktadır. Ticari faaliyetler güncel olarak küçük ölçekli sanayi alanlarında ve imalathanelerde sürdürülmektedir (Anonim, 2019a).

Geçmişte GÜDÜL'ün simgesi haline gelmiş leblebi ve deri imalathanesi sayısı oldukça fazla iken; günümüzde sayıları son derece azalmıştır. Yaklaşık yirmi yıl öncesinde ilçede 50 leblebi ve 35 deri imalathanesi bulunurken; günümüzde sadece 1 tane leblebi (İsmail-Cengiz Altındağ kardeşler) ve 2 tane de deri imalathanesi bulunmaktadır. Leblebide, makineleşme ile üretim miktarında meydana gelen artış firma bazında üretim maliyetlerinin düşmesine sebep olarak geleneksel üretimi kısıtlamıştır. Gelenekselliğin hatırına ayakta kalmaya çalışan leblebicilik faaliyetleri, onun da zamanla yitirmeye başlamasıyla gördüğü ilgiyi kaybetmiştir. Satış oranlarında meydana gelen azalma, GÜDÜL'deki leblebi imalatçıların ekonomik olarak sıkıntıya düşmesine sebep olmuştur. Aynı zamanda leblebiciler genç nüfusun göçü sebebiyle zanaatlarını aktaracak kişileri bulmakta zorluk yaşamaktadır. GÜDÜL'ün simgesi haline gelen leblebiyi yeniden canlandırmak üzere kentsel sit alanı içerisinde bulunan, tek kat bitişik nizam ve ahşap cepheli dükkanları ile Leblebiciler Sokağına yönelik canlandırma projesi devam etmektedir. GÜDÜL Belediyesi ve GÜDÜL Kaymakamlığı iş birliğinde gerçekleşen projede basit fakat özgün ve geleneksel ahşap cephelerin yeniden işlevlendirilmesi amaçlanmaktadır (Şekil 4.15) (Kaplan, 2007; Anonim, 2019a).

Şekil 4.15. GÜDÜL leblebiciler sokağı

Bıçakçılık Güdül için ekonomiye çeşitlilik sağlayan ve mazisi 5 yıl önceye dayanan bir sektördür. Güdül bıçakları alın teri ve emeğin harmanlanmasına ek olarak geçmiş kültürümüzü de yansıtmaktadır. Osmanlı'da kullanılan motifler ve modeller bugün bu bıçaklar üzerine özenle işlenmekte ve meraklısının beğenisine sunulmaktadır. İlçede üretim bir (Erdal Atasoy) satış ise üç dükkân tarafından gerçekleştirilmektedir. Dükkanlardan bir tanesi internet satışını da imkân tanımaktadır. İcra edilen bu zanaat yılın belirli dönemlerinde ilgili fuar ve tanıtım mekanizmaları vasıtasıyla tanıtılmaktadır. Türkiye'de yaşayan ve bıçak sanatına ilgi duyan kişiler zaman zaman Güdül bıçaklarını görmek ve satın almak amacıyla ilçeyi ziyaret etmektedir (Şekil 4.16) (Anonim, 2019a).

Şekil 4.16. Güdül bıçak sanatı
(Anonim, 2019g)

İşsizlik Güdül için oldukça önemli bir sorunu teşkil etmektedir. Güdül sınırları içerisinde yaşayan genç ve dinamik nüfus iş sahaları ve istihdam olanaklarının yetersizliği sebebiyle yakınlıktan kaynaklı başta Ankara olmak üzere çevre illere göç ederek iş imkânı bulmaya çalışmaktadır. Varlığı devam ettirilmeye çalışılsa da beklenen verim alınamayan hayvancılık, leblebicilik, dericilik vb. gibi ekonomik sektörlerin sekteye

uğraması işsizliğin temel sebepleri arasında yer almaktadır. Ekonomiye canlılık katmak için yeni ve çeşitlenmiş iş sahalarına gereksinim duyulmaktadır. Gündül'ün başkent niteliğindeki, fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel açıdan kesişim noktası olan bir kentsel alana yakınlığı, kırsal alan niteliğini devam ettirmeye çalışması ve barındırdığı değerler sebebiyle kırsal ekonomik çeşitlilik yaratabilecek potansiyellere sahip olması yeni iş sahalarının açılabilmesi için oldukça uygun bir pozisyonda olduğunu göstermektedir. Tarihi, coğrafyası ve bereketli topraklarının varlığı göz önünde bulundurulduğunda istihdamın bu denli az olması büyük bir problem teşkil etmektedir (Anonim, 2019a).

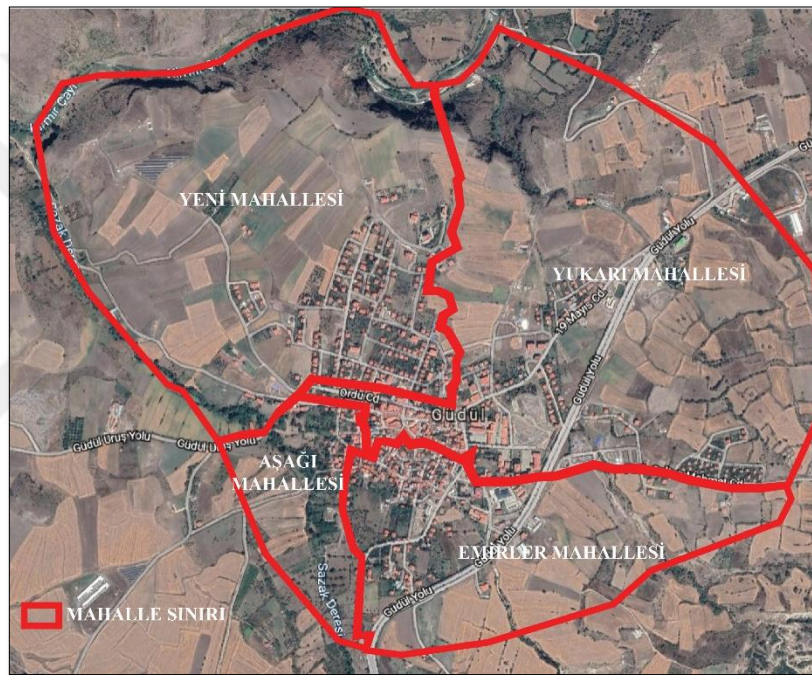
Ekonominin temel sektörlerinin canlandırılması ve kırsal turizme ağırlık verilmesi problemlerin çözüm noktasında dikkate alınması gereken noktalar arasında yer almaktadır. Bölge içerisinde varlığını sürdüren Mnizos Antik Kenti, Kaya Yazıtları, Sorgun Milli Parkı ve İnönü Mağaraları var olan turizm potansiyelinin canlandırılması adına dikkat çekmektedir. Konaklama birimlerinin bulunmadığı ilçe sadece günübirlik turlara ev sahipliği yapabilmektedir. Bu birim eksikliklerinin giderilmesi turistik olarak ilçeyi ziyarete gelenlerin ekonomiye katkı sağlamasına olanak sağlamaktadır. Bunların yanı sıra bölge halkı Kirmir Çayı etrafında yapılacak olan rekreasyonel kıyı düzenlemesi çalışmasıyla ve bölgede kurulacak olan küçük ölçekli ticari birimler sayesinde ticaret kapasitesi ve hacminin artacağını; özellikle genç nüfus için iş imkânı doğarak ve giderek artan dışa göçün azalacağını düşünmektedir (Anonim, 2019a).

Geleneksel mimari dokuya yönelik Safranbolu'da başlatılmış olan korumanın yeniden işlevlendirme ile sürdürülmesi projesi kapsamında en iyi örneklerden bir tanesi de şüphesiz Gündül'e yakın ve turizm ile işlevlendirilmiş Beypazarı'dır. Bu kırsal kalkınma adımı kapsamında Gündül adına bir gecikmeden söz etmek mümkün olmasına karşın; avantaja çevrilebilecek de pek çok nokta da göze çarpmaktadır (Kaplan, 2007).

4.1.5. Yönetsel yapı

Başbakanlık arşivlerinde Gündül'ün 1867 yılında nahiye olduğu; aynı dönemde Gündül ilçesine bağlı olan yerleşim yerlerinin bir kısmının bugünkü Kızılcahamam'a, bir kısmının Ayaş'a, bir kısmının ise Beypazarı'na bağlı olduğu görülmektedir. 1915 yılında Kızılcahamam'ın ilçe statüsü kazanmasıyla yerleşim yerleri yavaş yavaş Gündül'e bağlanmaya başlamıştır (Sezen, 2006).

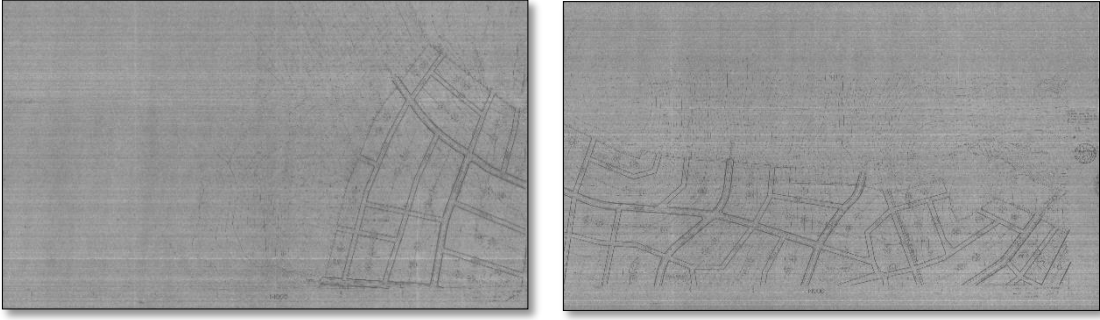
Güdül 1918 yılında belediye teşkilatına kavuşmuş olup; 1957 yılında ilçe statüsüne bürünmüştür (Anonim, 1973). Güdül Belediyesi, 2012 yılında 6360 sayılı bütüncül yasa ile Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne bağlanmış bir ilçe belediyesidir. 2014 yılında yapılmış olan mahalli seçimlerle beraber hayata geçen uygulama sonucunda mahalle sayısı 4'ten 31'e çıkmıştır. Uygulama öncesinde Aşağı, Emirler, Yeni ve Yukarı mahalleleri Güdül merkeze bağlı olan dört mahalleyi kapsamaktadır. Güdül'ün mahalli idare yapısı kaymakamlık, belediye ve muhtarlıklardan meydana gelmekte olup; ilçe sınırları içerisinde mezra, oba vb. yerleşimler bulunmamaktadır (Şekil 4.17) (Anonim, 2019d).

Şekil 4.17. Güdül mahalle sınırları, 2014 öncesi (Anonymous, 2019a)'dan üretilmiştir.

4.1.6. Planlama çalışmaları

Güdül ilçesini kapsayan düzenlemelerin yer aldığı alt ölçekli planlama çalışmaları incelendiğinde, Güdül'ün ilk Nazım İmar Planı'nın dönemin İmar ve İskân bakanlığı tarafından 1973 yılında 1/2 000 ölçekte yapılmış olduğu; plana uygun ilk Uygulama İmar Planı'nın ise 1980 yılında hazırlanmış ve onanmış olduğu görülmektedir (Harita 4.3) (Anonim, 2018c).

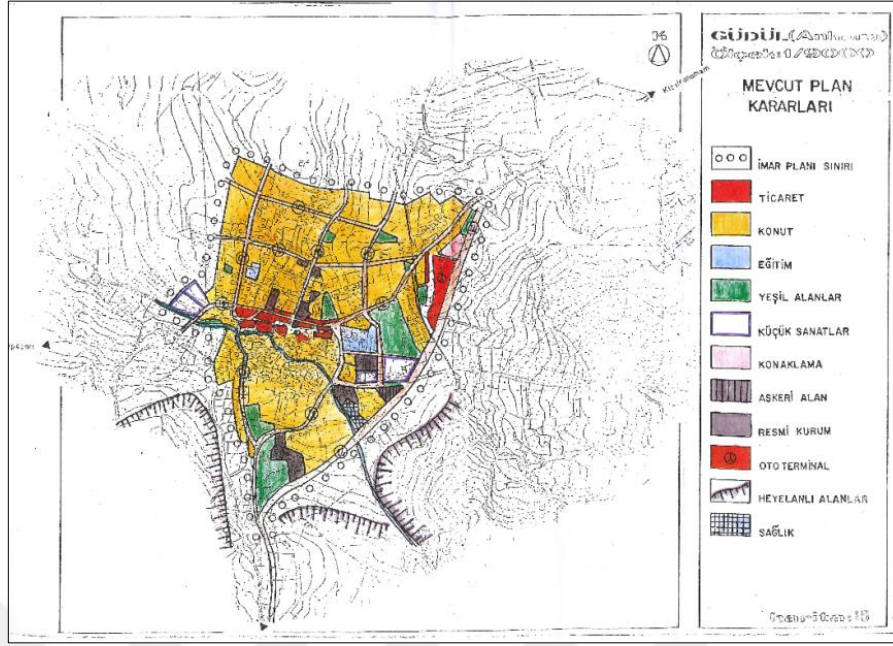
Harita 4.3. 1980 yılı Güdül nazım imar planı

(Anonim, 2018c)

1980 ve 1996 yıllarında yapılan imar planlarında, 1980-1996 yılları arasında ilçede konut alanı gelişiminin plan yapılan ve planlanan alan dışında seyrettiği belirlenmiştir. Plansız gelişimin beraberinde getirdiği sosyal donatı ihtiyaçları ve dönemin geçim kaynağını oluşturan hayvancılığı besleyen besi alanlarının da plansız gelişime paralel biçimde yer seçtiği gözlenmiştir (Harita 4.4 ve Harita 4.5) (Anonim, 2018c).

1996 yılında yapılan planlama çalışmalarından sonra planda belirtilen yeşil alan kullanımlarına yönelik alınan kararların çoğunun uygulanmadığı; öneri konut alanları yoğunluğunun planlanandan hızlı bir ivmeyle artarak belirlenmiş olan yoğunluğu aştığı; plan kararlarının ağırlıklı olarak ilçe merkezinde uygulandığı ve yer yer plan dışı fonksiyonel gelişmelerin yaşandığı tespit edilmiştir. Yapılan planlama çalışmalarında göçü engelleyici herhangi bir girişimde bulunulmamış olup; yapılan planlar ilçeye dair beklentileri karşılayamamıştır (Harita 4.4 ve Harita 4.5) (Anonim, 2018c).

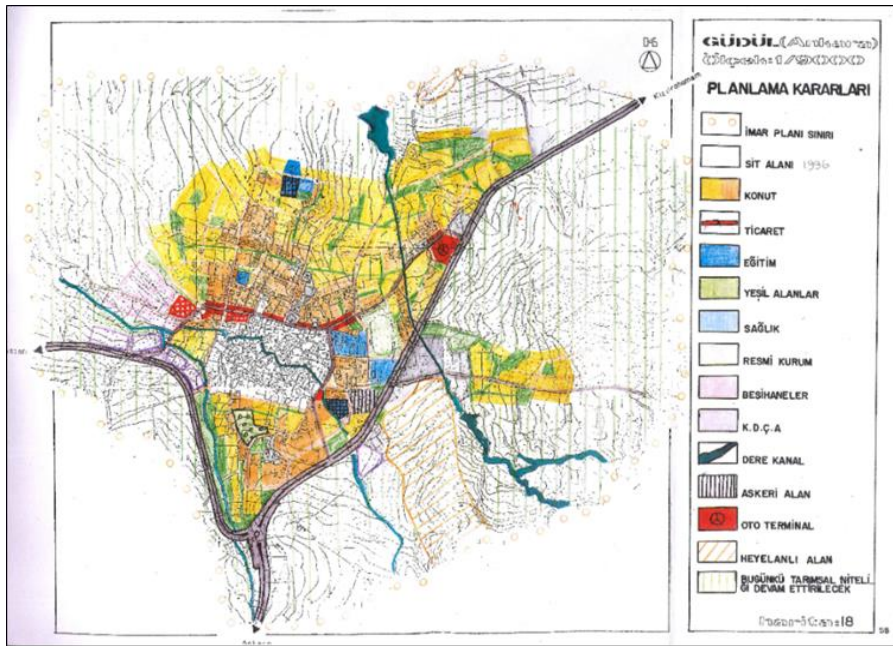
Harita 4.4. 1980 yılı Güdül imar planı

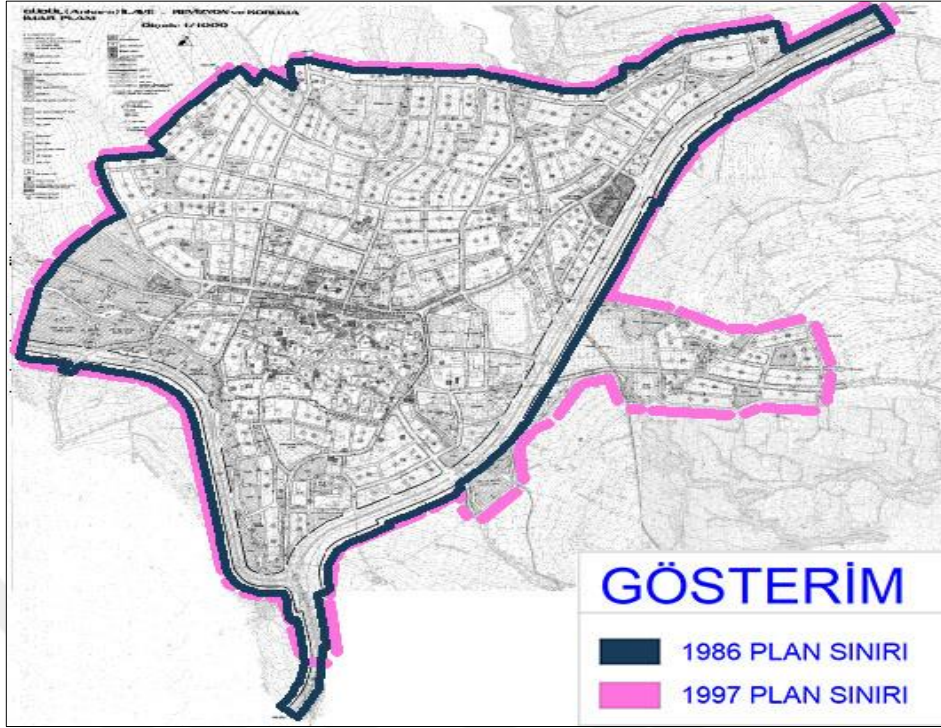
(Anonim, 2018c)

1980 planında kuzey bölgesinde mevcut konut alanlarına hizmet etmek üzere sosyal donatı alanlarının önerildiği, gelişme konut alanlarının Güdül merkezinin doğusunda ve kuzeydoğusunda yoğunlaştığı görülmüştür (Harita 4.5) (Anonim, 2018c).

Harita 4.5. 1996 yılı Güdül imar planı

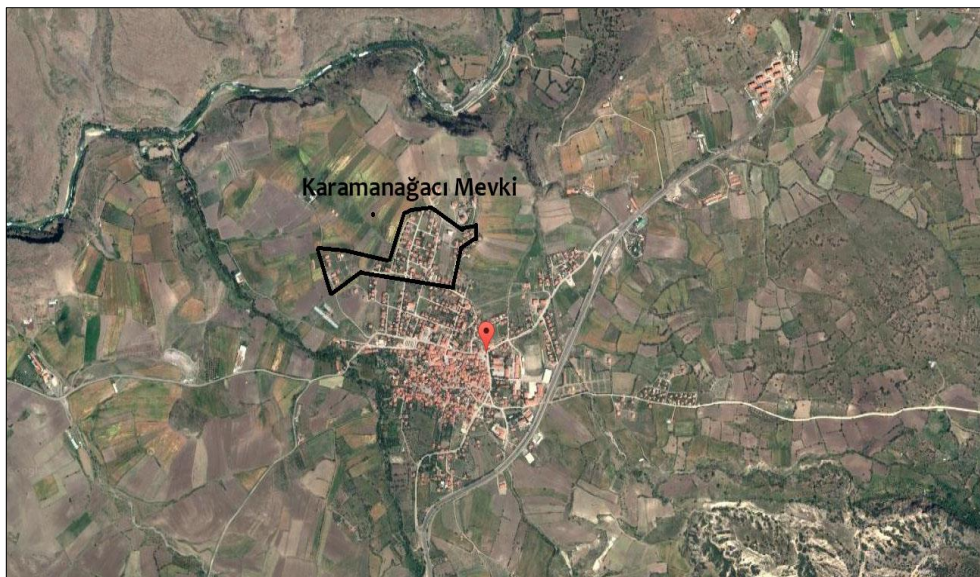
Harita 4.6. 1986-1997 yılı Güdül koruma plan sınırları

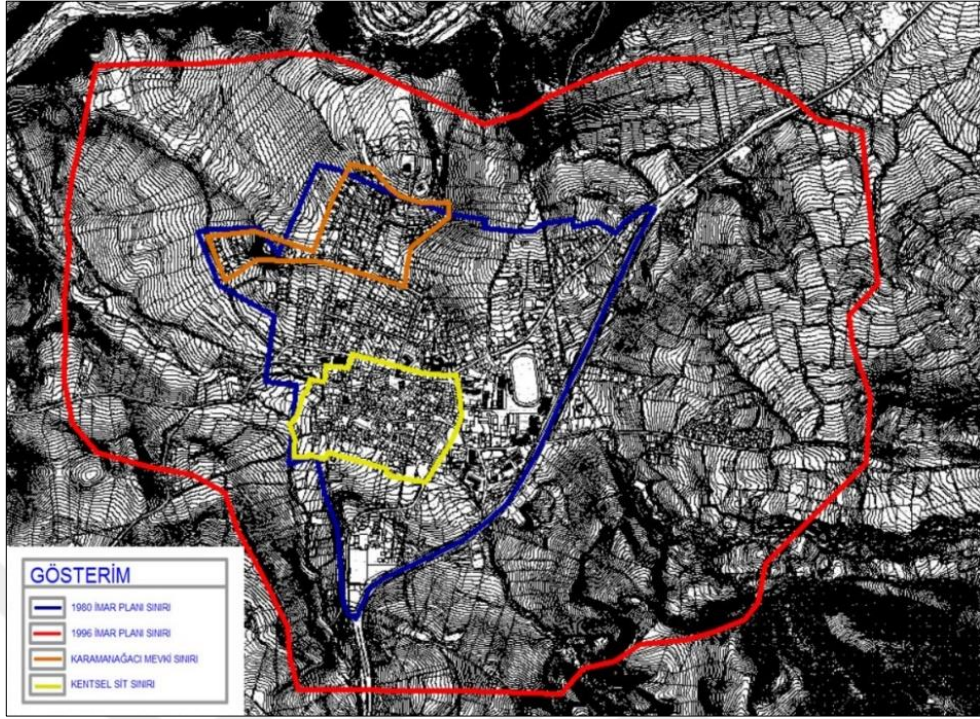
(Anonim, 2019a)

1997 yılında geçici olarak hazırlanmış olan Karamanaġacı mevki sınırları içerisinde 1/1 000 lekli Uygulama İmar Planı yapılmış; konut alanı planlanmıştır (Harita 4.7) (İller Bankası, 2018).

Harita 4.7. Karamanaġacı mevki

(Anonymous, 2019a)

Harita 4.8. Sit ve plan sınırları

(Anonim, 2019a)

Ankara Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen ve planlanan Güdül'e ilişkin projeler aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Çizelge 4.4);

2013 yılında “*Güdül Gelişim Yönlerinin Araştırılması*” projesiyle, Güdül’de yaşam kalitesinin artırılması, Ankara metropolü ile arasındaki gelişmişlik farklarının azaltılması, ilçenin gelişimini yönlendirici mevcut durum analizlerinin yapılması, ilçeyi besleyecek ve kalkınma ataklarına destek olacak güçlü yönlerin ve fırsatların tespit edilmesi, kısıtlayıcı faktörler olan zayıf yönler ve tehditlerin etkilerinin en aza indirilmesi amaçlanmıştır (Anonim, 2019f; 2019d).

2013 yılında “*Kamu İhale Mevzuatı Uygulamalı Eğitimi*” projesiyle, kamu kurumlarında çalışan personele yaklaşık maliyet, ihale süreçleri ve ihale sözleşme hukuku konularında eğitim verilmesi amaçlanmıştır (Anonim, 2019f; 2019d).

“*Kirmir Vadisi Çevre Düzenlemesi- Peyzaj Projeleri Danışmanlığı*” projesi, önemli bir turistik nokta olan Güdül ilçesi İnönü Mağaraları çevresi rekreatif düzenleme önerilerini ve örneklerini kapsamaktadır. Doğa turizmi kapsamında sürdürülebilir turizm çalışmalarına katkı sağlanması amaçlanmıştır (Anonim, 2019f; 2019d).

Güdül İlçe Tarım, Gıda ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen “*Sağlıklı Nesiller İçin Sürdürülebilir Gıda*” projesi kapsamında katılımcılara

sürdürülebilir gıda güvenliği konusunda yasal ve yönetsel eğitimler verilmiştir (Anonim, 2019f; 2019d).

2014 yılında “*Eğitim Analizi ve İyileştirme Planı*” projesi ile amaçlanan eğitim sistemi üzerindeki değişikliklerin taşradaki yansımalarının ortaya çıkarılması, taşrada eğitim sistemine girdi oluşturan öğrenci-öğretmen-veli iletişiminin analiz edilmesi, dezavantajlı grupların eğitim faaliyetlerine erişim durumunun tespit edilmesidir (Anonim, 2019f; 2019d).

“*Çevre Bilinci ve Atık Yönetimi*” projesi kapsamında gelecek nesillere temiz bir çevre bırakılması için ilçede çevre bilinci oluşturulması amaçlanmaktadır. Atık yönetimi ve evsel atıkların bertarafı için özellikle ev hanımlarını kapsayan eğitim ve seminerler verilmiştir (Anonim, 2019f; 2019d).

“*Eğitim Koçluğu*” projesi kapsamında öğretmen-öğrenci-veli iletişiminin güçlendirilmesi amaçlanmış olup; öğretmenlerin eğitime dayalı başarısını geliştirmesi ve başarılı öğrenciler yetiştirmesi hedeflenmiştir. Öğretmen-öğrenci, öğrenci-ebeveyn ve ebeveyn-okul yönetimi arasındaki iletişimin güçlendirilmesine yönelik çalışılmıştır (Anonim, 2019f; 2019d).

“*Toplumsal Birliktelik*” projesi ile sosyal hareketliliğin güçlendirilmesi ve sosyal iletişim alt yapısının geliştirilmesi amaçlanarak; yoksulluktan ve yaş grupları arasındaki çatışmadan kaynaklanan dezavantajların minimize edilmesiyle yaşam kalitesinin artırılması hedeflenmiştir (Anonim, 2019f; 2019d).

2015 yılında “*Uygulamalı Proje Yazma Eğitimi*” projesi kapsamında yerli halkın problemlerine ışık tutacak bilinçte, proje yazma yeterliliğine sahip personel yetiştirilmesi amaçlanmıştır. AB uyum süreçleri çerçevesinde proje üretiminde aktif rol almaya yönelik de eğitimler verilmiştir (Anonim, 2019f; 2019d).

“*Kurumsal Kapasite Geliştirme, Motivasyon, Verim Yükseltme ve Kişisel Gelişim Eğitimleri*” projesiyle Gündül ilçesinde görev yapan tüm kamu personellerine yönelik iletişim becerilerini güçlendirici İşbirlikçi Yaklaşım Modeli üzerine eğitimler verilmiştir (Anonim, 2019f; 2019d).

Çizelge 4.4. Ankara Kalkınma Ajansı destekli Güdül projeleri

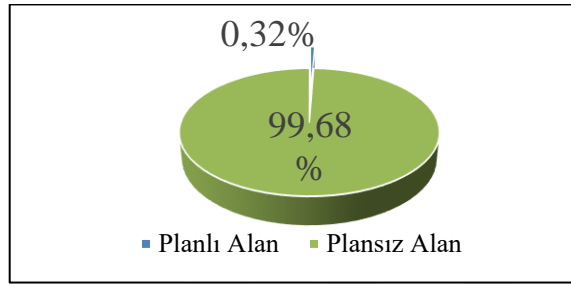
Kapsadığı Yıl	Proje Adı	Amaç
2013	Güdül Gelişim Yönlerinin Araştırılması	yaşam kalitesini arttırmaya yönelik tespitler yapmak
	Kamu İhale Mevzuatı Uygulamalı Eğitimi	kamu kurumlarında çalışan personele eğitim vermek
	Kirmir Vadisi Çevre Düzenlemesi- Peyzaj Projeleri Danışmanlığı	İnönü Mağaraları çevresi rekreatif düzenleme yapmak
2014	Sağlıklı Nesiller İçin Sürdürülebilir Gıda	sürdürülebilir gıda güvenliği konusunda eğitimler vermek
	Eğitim Analizi ve İyileştirme Planı	ğrenci-eğitmen-veli iletişimini güçlendirmek
	evre Bilinci ve Atık Yönetimi	evre bilinci oluşturmak
	Eğitim Koçluğu	ğretmen-ğrenci-veli ilişkisini güçlendirmek
2015	Toplumsal Birliktelik	Sosal altyapıyı güçlendirmek
	Uygulamalı Proje Yazma Eğitimi	AB uyum süreçleri çerçevesinde bilinçli proje yazma eğitimi vermek
	Kurumsal Kapasite Geliştirme, Motivasyon, Verim Yükseltme ve Kişisel Gelişim Eğitimi	Kamu personellerinin iletişim becerilerini güçlendirmek

Güdül ilçesini kapsayan düzenlemelerin yer aldığı üst ölçekli planlama çalışmaları arasında Ankara Kalkınma Ajansı, T.C. Güdül Kaymakamlığı, GPEM (Güdül Proje Merkezi) ve SRKAL (Sürdürülebilir Kırsal ve Kentsel Kalkınma Derneği) tarafından hazırlanan “TR51/12/DFD/0035 Güdül İlçesi’nin Gelişim Yönlerinin Araştırılması Projesi” dikkati çekmektedir (Anonim, 2019d).

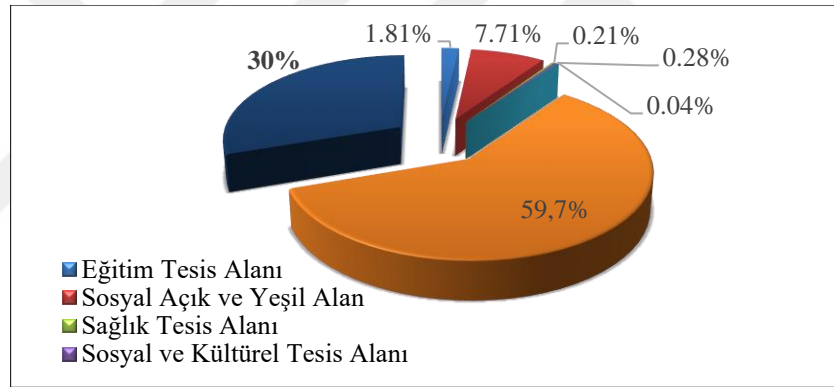
Hedef yılı 2038 olarak belirlenen Ankara evre Düzeni Planı’nda Ankara, gelişmişlik sıralamasına göre VI alt bölgeye ayrılmış olup; Güdül bu alt bölgelerden IV. alt bölge içerisinde yer almaktadır. Planda Güdül’e yönelik sektör bazlı olarak mevcut trendi takip eden “tarım ve hayvancılık” sektörüne ağırlık verilmesi üzerinde durulmuştur. Bunun yanı sıra Güdül’n potansiyelleriyle orantılı ve sektörel gelişmeyi arttırabilmek adına “jeotermal seracılık” alanlarının oluşturulması, çağa bölgesinde bulunan jeotermal kaynaklar kullanılarak kırsal turizme ek olarak sağlık turizm alanlarının geliştirilmesi planın hedefleri arasında yer almaktadır (Anonim, 2018a).

Markalaşma potansiyeli taşıyan ve katma değer olarak ilçe ve bölge ekonomisine katkı sağlayabilecek olan Güdül leblebisinin, sürdürülebilir olarak üretim ve satışının teşvik edilmesinin önemi ve bu teşviğin çeşitli turizm alt kollarını destekleyerek kırsal kalkınmada önemli bir basamak haline getirilebilmesi üzerinde durulmuştur (Anonim, 2018a)

İlçede planlı alan miktarı oldukça azdır. Yaklaşık 60 190 ha büyüklüğüne sahip olan ilçenin 180 ha'lık kısmını planlı alanlar oluşturmaktadır. Planlı alanların dağılımına bakıldığında 59.7% oranla konut alanları; 30% diğer alanlar; 7.71% sosyal açık ve yeşil alanlar; 1.81% eğitim tesis alanları; 0.28% sağlık tesisi alanı; 0.21% sosyal ve kültürel tesis alanları; 0.04% ibadet alanları dikkati çekmektedir (Şekil 4.18) (Anonim, 2018a).

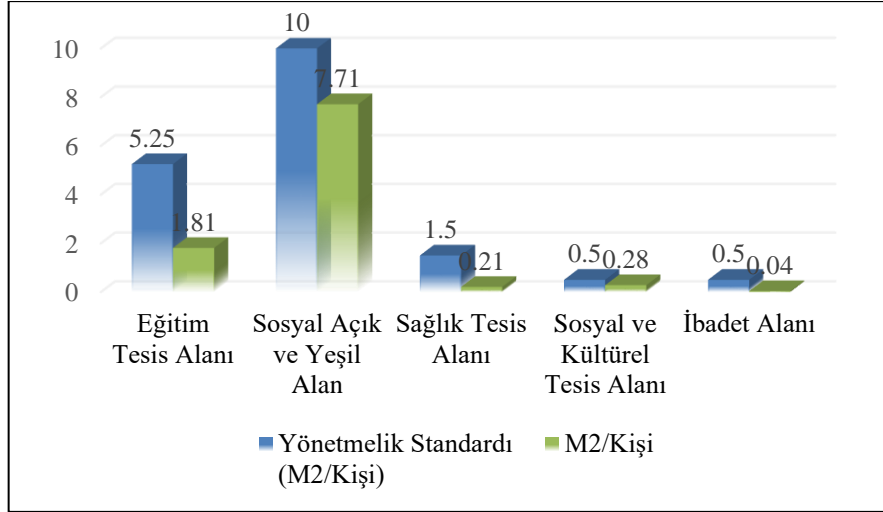

Şekil 4.18. Güdül ilçesi mevcut planlı alanlar (%)
(Anonim, 2018a)

Şekil 4.19. Güdül ilçesi mevcut planlı alanların işlevsel dağılımı (%)
(Anonim, 2018a)

Güdül ilçe nüfusunun 2038 yılı için yapılan projeksiyon nüfusuna göre 10.000 olması planlanmaktadır. Ancak hazırlanan plan kapsamında ön görülen nüfusa karşılık gelen ve yaşam kalitesini doğrudan etkileyen mevcut sosyal donatıların bu nüfusun ihtiyaçlarını karşılayamayacağı görülmektedir (Şekil 4.20). Yapılacak olan stratejik ve mekânsal planların, bu eksikliklerin dikkate alınarak hazırlanması gerekmektedir (Anonim, 2018a).

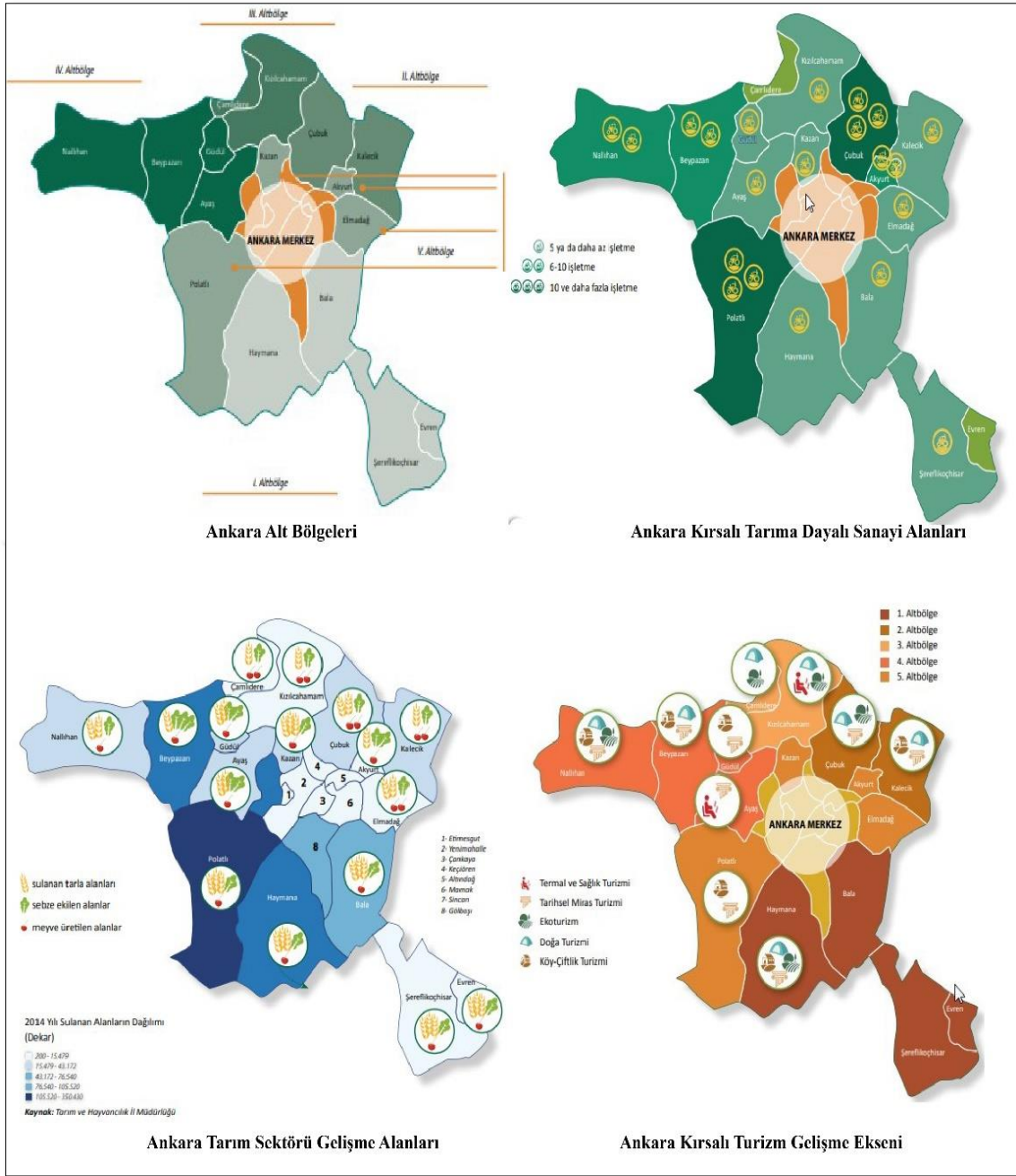

Şekil 4.20. Gündül ilçesi mevcut planlı alanların mekânsal planlar yapım yönetmeliği sosyal ve teknik altyapı alanları standartlarına göre karşılaştırılması (m2/kişi)
(Anonim, 2018a)

Ankara (TR51) Kırsal İnovasyon Yol Haritası'nda (2017-2023) Ankara'nın güçlü kentsel merkezi yapısından ayrılan ve onu çevreleyen kırsal alanlar, sosyo-ekonomik yapı ve coğrafi yakınlıklar gözetilerek beş farklı alt bölge halinde gruplandırılmıştır. Gündül ilçesi planda yer alan V alt bölge içerisinde IV. alt bölge olarak tanımlanmış; ilçe bazında tarımsal üretimin katma değerinin artırılması, kırsal endüstrilerin geliştirilmesi, kırsal turizm potansiyellerinin değerlendirilmesi ve göçle mücadele eylem planlarının oluşturulmasına yönelik kırsal kalkınmayı destekleyici hedefler üzerinde durulmuştur. Gündül'ün kırsal potansiyellerinin gelişimine yönelik politikalar saptanmıştır (Şekil 4.20) (Anonim, 2017b).

Ankara kırsalı tarım sektörü gelişme alanları incelendiğinde, ilçelerdeki sebze ve meyve üretiminde sulanan alan miktarında Gündül'ün performansının üst düzeyde olmadığı görülmektedir (Anonim, 2017b).

Ankara kırsalı tarım turizm gelişme ekseninde, Gündül'ün 4. Alt bölge içerisinde yer aldığı görülmüş; baskın olarak tarihsel miras turizmi ve köy-çiftlik turizmine elverişli olduğu belirtilmiştir (Şekil 4.21) (Anonim, 2017b).

Şekil 4.21. Ankara kırsal inovasyon yol haritası (Anonim, 2017b)

4.2. SWOT Analizi

Analiz çalışması yapılan arazi ve planlama çalışmaları ve gözleme dayalı olarak geliştirilmiş ve mevcut durum tespit edilmiştir. Katılımcıların SWOT analizi ve AHS sürecini rahat ve rasyonel biçimde değerlendirebilmesi açısından SWOT faktörlerinin sayıları en çok 9 olacak şekilde düzenlenerek azaltılmıştır.

Güdül ilçesi *Fiziksel SWOT* analizine göre güçlü yönler grubunda 9, zayıf yönler grubunda 9, fırsatlar grubunda 9 ve tehditler grubunda 5 olmak üzere toplam 32 faktör belirlenmiştir (Çizelge 4.5).

Çizelge 4.5. Güdül fiziksel SWOT analizi

Fiziksel Güçlü Yönler (FG)	Fiziksel Zayıf Yönler (FZ)
<p>FG1- İlçe sınırları içerisinde Sakarya Nehri'nin bir kolu ve rekreasyon aktivitesi olan Kirmir, Suvari ve İlhan Çayı'nın geçmesi</p> <p>FG2- Tarıma elverişli ve geniş ekim alanına sahip arazilerin varlığı ve tarımsal yaşamın devamı</p> <p>FG3- Kirmir Çayı kenarında ve İnönü Mevkii'nde turizm potansiyeline sahip mağaraların varlığı</p> <p>FG4- Sorgun Göleti'nin bulunması</p> <p>FG5- İlçe sınırları içerisinde kentsel, arkeolojik ve doğal sit alanlarının bulunması</p> <p>FG6- Zengin doğal ve tarihi değerlere sahip olması</p> <p>FG7- Geleneksel ve özgün bir mimariye sahip olunması</p> <p>FG8- Jeotermal kaynakların varlığı</p> <p>FG9- Hafta sonu zaman geçirilebilecek bağ evlerinin bulunması</p>	<p>FZ1- Tarımsal sulama alt yapısının yetersiz olması</p> <p>FZ2- Jeotermal potansiyelinin sağlık tesislerinde yaygın bir şekilde kullanılmaması</p> <p>FZ3- Teknik alt yapının yetersiz olması</p> <p>FZ4- Mahallelerde yapılan hayvancılık faaliyetleri doğrultusunda ortaya çıkan kötü kokulardan ve gürültüden dolayı ahırların konut alanlarından uzak alanlara taşınması</p> <p>FZ5- Vahşi depolama yönteminin kullanılması</p> <p>FZ6- İlçe içerisinde doğalgaz hattının bulunmaması</p> <p>FZ7- Kirmir Çayı'nın üzerine yapılan 3 barajın çayı kirletmesi ve balık yataklarını bozması</p> <p>FZ8- Orman alanlarına eklenen meralardan dolayı otlak alanlarının azalması</p> <p>FZ9- Arazilerin parçalı olması</p>
<p>Fiziksel Fırsatlar (FF)</p> <p>FF1- Konya'dan sonra Türkiye'nin ikinci büyük tahıl ambarı olması</p> <p>FF2- Kirmir Çayı üzerinde bölgenin sulama ihtiyacını karşılayacak ve kalkınmasına destek olacak sulama barajının bulunması</p> <p>FF3- Sorgun Göleti'nin Bolu Dağı'nın uzantısı olan sıra dağların arasında, yeşilin her tonunu barındıran, ormanın ortasında doğal bir mesire alanı olması</p> <p>FF4- Bağcılığın ve hünnap üretiminin bölgede önemli bir yer tutması</p> <p>FF5- Güdül'ün Ayaş- Beypazarı gibi verimli topraklara sahip ve turizm açısından zengin ilçelere olan yakınlığı</p> <p>FF6- Güdül'ün Kirmir Çayı Vadisi nedeniyle zengin bir ekolojik sisteme sahip olması</p> <p>FF7- Tarım topraklarının kırsal turizme elverişliliği</p> <p>FF8- III. Derece Deprem Bölgesi'nde yer alması</p>	<p>Fiziksel Tehditler (FT)</p> <p>FT1- Zengin tarım potansiyelinin yeterince değerlendirilememesi</p> <p>FT2- Uruş-Güdül fay hattının bulunması</p> <p>FT3- Kentleşme baskısı altında kalan tarım topraklarına sahip olması</p> <p>FT4- Sulamada Kirmir Çayı'nın kullanılması</p> <p>FT5- İklim değişikliği sebebiyle kuraklık yaşanması</p>

(Şahin ve Gündüz, 2018) 'den derlenerek hazırlanmıştır.

Güdül ilçesi *Sosyal SWOT* analizine göre güçlü yönler grubunda 9, zayıf yönler grubunda 7, fırsatlar grubunda 2 ve tehditler grubunda 4 olmak üzere toplam 22 faktör belirlenmiştir (Çizelge 4.6).

Çizelge 4.6. Güdül sosyal SWOT analizi

Sosyal Güçlü Yönler (SG)	Sosyal Zayıf Yönler (SZ)
SG1- Ankara gibi büyük bir kente yakın olunması nedeniyle sosyal faaliyetlere erişimin görece kolay olması	SZ1- Sosyal yaşamın sürdürülebileceği, kültür etkinliklerinin yapılabileceği mekânların yeterli düzeyde olmaması
SG2- Ahşap ve taş ağırlıklı yöreye özgü geleneksel konut mimarisine ve zengin sokak dokusuna sahip olunması	SZ2- Ankara gibi büyük bir kente yakınlık nedeniyle nüfus artış hızının düşük ve göç miktarının fazla olması
SG3- Leblebiciliğin geleneksel iş kolları arasında yer alması	SZ3- Eğitim olanaklarının kısıtlı olmasından dolayı işsizlik oranının yüksek olması
SG4- Güdül bıçaklarının ilçeyi tanıtmaya katkı sağlayan, geçmişi ve kültürü yansıtan geleneksel bir el sanatı olması	SZ4- Nüfusun yaş ortalamasının yüksek olması
SG5- Tanıtım, teşvik ve dayanışma amacıyla festivaller düzenleniyor olması	SZ5- Yöreye özgü sokak dokusunun sınırlı bir alanda görülmesi
SG6- Yöredeki çiftçilerin organik tarım ve pilot bağcılık teknikleri üzerine eğitim alıp uygulama yapıyor olması	SZ6- Lebecicilerin zanaatlarını aktaracak genç bulamaması
SG7- Güdül Vakfı'nın kalkınmaya ve yerleşimin tanıtımına yönelik başarılı çalışmalar yürütüyor olması	
SG8- Gençler ve öğrencilerin iletişim, haberleşme ve uydu sistemleri teknolojilerine meraklı olması	
SG9- Halk Eğitim Merkezi'nde el sanatları ve süs eşyaları eğitimi, üretimi ve satışının yapılabilmesi	
Sosyal Fırsatlar (SF)	Sosyal Tehditler (ST)
SF1- Anadolu'nun ortasındaki konumu sebebiyle birçok kültürün geçiş noktasında yer alması	ST1- İç göç oranının ve kaybedilen nüfusun zamanla artması
SF2- Zengin doğal ve tarihi mirasa sahip olma	ST2- Yörede üretilen ürünlerin herhangi bir tarımsal kooperatifleşme olmadan bireysel çabalarla tüketiciye ulaştırılması
	ST3- Gençlerin tarımsal üretime ilgisinin azalması
	ST4- Devamlılık sağlayacak mevcut nüfusun yaşlanması

(Şahin ve Gündüz, 2018)'den derlenerek hazırlanmıştır.

Güdül ilçesi *Ekonomik SWOT* analizine göre güçlü yönler grubunda 8, zayıf yönler grubunda 9, fırsatlar grubunda 4 ve tehditler grubunda 8 olmak üzere toplam 29 faktör belirlenmiştir (Çizelge 4.7).

Çizelge 4.7. Güdül ekonomik SWOT analizi

Ekonomik Güçlü Yönler (EG)	Ekonomik Zayıf Yönler (EZ)
<p>EG1-Halkın başlıca gelir kaynağının tarım ve hayvancılık olması</p> <p>EG2-Jeotermal kaynak potansiyelinin tarım ve turizm sektöründe kullanılabilir olması</p> <p>EG3-Kirmir Çayı kıyı düzenlemesiyle bölgede ticaretin ve rekreasyonel aktivitelerin canlandırılması</p> <p>EG4-Coğrafi yapının yeni iş sahalarnn açılması için uygun olması</p> <p>EG5-Geleneksel yapısı içerisinde tiftik ticaretinin önemli bir yerinin olması</p> <p>EG6-Arıcılık, balıkçılık ve kümes hayvancılığıyla uğraşılıyor olması</p> <p>EG7-Amatör olarak kümes hayvanı besleyen halkın, ürünleri bölge içerisinde kurulan pazarlarda ve seyyar tezgahlarda satarak ekonomiyi canlandırması</p> <p>EG8-Geleneksel leblebi imalatının canlandırılması için sokak boyu rekreasyon çalışmalarının yapılmış olması</p>	<p>EZ1-Tohum ışlah çalışmalarının yetersiz oluşu</p> <p>EZ2-Büyükbaş hayvancılığın azalması</p> <p>EZ3-Hayvan sayısı az olan hanelerin bakım için yaptıkları harcamaların artması ve kr oranlarının düşmesi</p> <p>EZ4-İşsiz nüfusun artması ve bu nüfusa istihdam sağlamaya yardımcı olacak iş sahalarnn eksik olması</p> <p>EZ5-Gelişmiş bir sanayinin bulunmaması</p> <p>EZ6-Hayvancılık için yeterli düzeyde saman ve yem üretiminin bulunmaması</p> <p>EZ7-Gıda güvenliği çalışmalarının olmaması</p> <p>EZ8-Kooperatif alt yapısının zayıf olması</p> <p>EZ9-Rekabetçilik ve pazarlama altyapısının yetersiz olması</p>
<p>Ekonomik Fırsatlar (EF)</p> <p>EF1-Tiftik keçisinin anavatanının Ankara olması</p> <p>EF2-Tiftiğin lke ve bölge halkına ekonomik getirisinin oldukça yüksek olması</p> <p>EF3-Markalaşma potansiyeli taşıyan leblebiye sahip olması</p> <p>EF4-Yurt içi ve yurt dışı pazarlarda yer edinmek için çeşitli potansiyellere sahip olması</p> <p>EF5-Bağcılık faaliyetlerinin gelişmesi</p> <p>EF6-Kirmir Çayı'nın balıkçılık için uygun olması</p> <p>EF7-Güdül bıçaklarını görmek ve satın almak amacıyla ilçenin ziyaret ediliyor olması</p>	<p>Ekonomik Tehditler (ET)</p> <p>ET1-lke ve bölge halkına ekonomik getirisi yüksek olan tiftik üretiminin oldukça azalması</p> <p>ET2-Geçmişte Güdül'n simgesi haline gelmiş olan leblebinin ve deri imalathanelerinin sayısının zamanla oldukça azalması</p> <p>ET3-Marka değeri yüksek turizm alanlarının Güdül ile bütünleşemiyor olması</p> <p>ET4-Kırsal nitelikli yerleşim bölgelerindeki doğal kaynakların turizme kazandırılmaması ve agro turizm yatırımlarının yetersiz olması</p> <p>ET5-Ankara sağlık sektöründe Türkiye ve Ortadoğu'nun merkezi konumunda olmasına rağmen, bu potansiyelin turizm sektörü ile entegre edilememesi</p> <p>ET6-Tarıma dayalı sermayenin değerlendirilmesi ve biriktirilmesindeki önemin Ankara'ya olan yakınlık nedeniyle yitirilmiş olması</p> <p>ET7-İşletmelerin markalaşma ve dış ticaret konusundaki kurumsal kapasitelerinin yetersiz olması</p> <p>ET8-Konaklama eksiklikleri giderilmediğinden turizmin ekonomiye katkısının oldukça az olması</p>

(şahin ve Gündüz, 2018) 'den derlenerek hazırlanmıştır.

Güdül ilçesi *Yönetmel SWOT* analizine göre güçlü yönler grubunda 1, zayıf yönler grubunda 4, fırsatlar grubunda 2 ve tehditler grubunda 3 olmak üzere toplam 10 faktör belirlenmiştir (Çizelge 4.8).

Çizelge 4.8. Güdül yönetsel SWOT analizi

Yönetsel Güçlü Yönler (YG)	Yönetsel Zayıf Yönler (YZ)
<p>YG1-Ulaşım bağlantıları üzerinde yer alması</p> <p>Yönetsel Fırsatlar (YF) YF1-Başkent niteliğindeki büyükşehirde yakın olması YF2-Bütünşehir yasasıyla idari yapının ve hizmet sunum kapasitesinin değişmesi YF3- Güdül'n sürdürülebilir gelişimi destekleyici Cittaslow yelik sürecinde olması</p>	<p>YZ1-Ekonomik sektörlerin Ankara ve alt bölgeleriyle birlikte bütüncül bir yaklaşım içerisinde değerlendirilmemesi YZ2-Yerel katılım kapasitesinin düşük olması YZ3-Büyükşehir yasasıyla mahalle sayısının artması YZ4-Büyükşehire yakın ve kırsal niteliğini devam ettirmeye çalışıyor olması</p> <p>Yönetsel Tehditler (YT) YT1-Tarım topraklarının imar yoluyla gelişme konut alanına çevriliyor olması YT2-Bütüncül bir planlama yaklaşımı olmaması</p>

(şahin ve Gündüz, 2018) 'den derlenerek hazırlanmıştır.

4.3. SWOT-AHS Birleşik Kullanımı İle Güdül Kırsal Kalkınma Stratejilerinin Değerlendirilmesi

Bu bölümde AHS tekniği yardımıyla fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel yapının geliştirilmesindeki etkiler göz önünde bulundurularak SWOT gruplarının ve SWOT faktörlerinin ağırlık puanları atanmıştır. Öncelikle SWOT gruplarının ve SWOT faktörlerinin ağırlık belirlenmiş, ardından her bir faktörün genel ağırlık puanı hesaplanmıştır.

4.3.1. Fiziksel SWOT faktörlerinin ağırlıkları

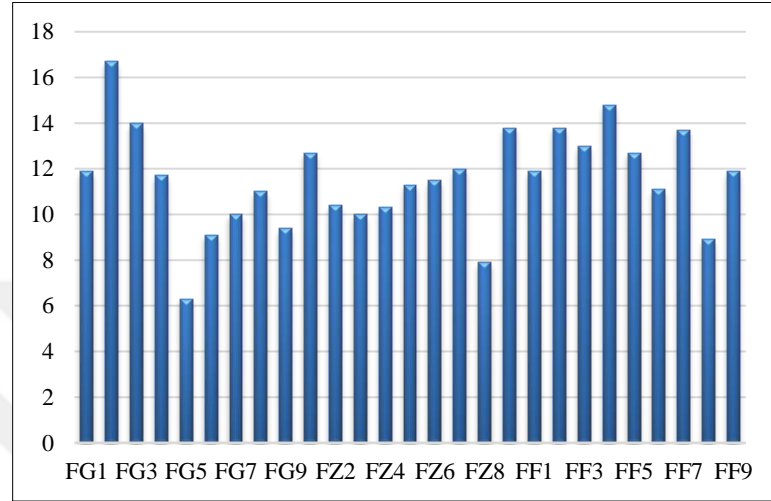
Yerli halk, uzman ve yerel yöneticiler tarafından ağırlıklandırılmış olan fiziksel SWOT grupları  paydaş grubunun bakış açısıyla incelendiğinde (izelge 4.9);

Çizelge 4.9. Fiziksel SWOT faktörlerinin ağırlıkları

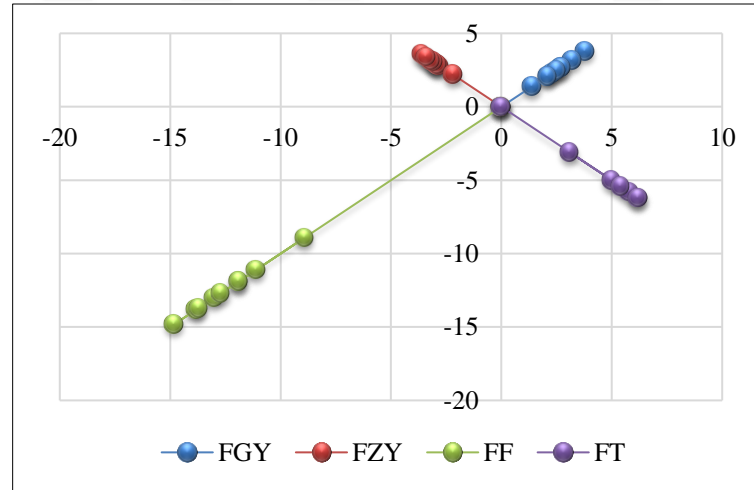
SWOT Grubu	SWOT Grubu Önemi			SWOT Faktörleri	Faktörün Grup İçindeki Önemi			Faktörün Genel Önemi		
	Yerli Halk	Uzman	Yerel Yönetici		Yerli Halk	Uzman	Yerel Yönetici	Yerli Halk	Uzman	Yerel Yönetici
FG	0.228	0.260	0.271	FG1	0.119	0.121	0.137	0.027	0.032	0.037
				FG2	0.167	0.143	0.144	0.038	0.037	0.039
				FG3	0.140	0.095	0.129	0.032	0.025	0.035
				FG4	0.117	0.102	0.144	0.027	0.027	0.039
				FG5	0.063	0.093	0.115	0.014	0.024	0.031
				FG6	0.091	0.130	0.101	0.021	0.034	0.027
				FG7	0.100	0.106	0.086	0.023	0.028	0.023
				FG8	0.110	0.081	0.072	0.025	0.021	0.020
				FG9	0.094	0.129	0.072	0.021	0.033	0.020
FZ	0.279	0.229	0.157	FZ1	0.127	0.114	0.147	0.036	0.026	0.023
				FZ2	0.104	0.122	0.098	0.029	0.028	0.015
				FZ3	0.100	0.088	0.098	0.028	0.020	0.015
				FZ4	0.103	0.100	0.117	0.029	0.023	0.018
				FZ5	0.113	0.080	0.080	0.031	0.018	0.013
				FZ6	0.115	0.113	0.092	0.032	0.026	0.014
				FZ7	0.120	0.122	0.086	0.034	0.028	0.013
				FZ8	0.079	0.117	0.123	0.022	0.027	0.019
				FZ9	0.138	0.143	0.160	0.039	0.033	0.025
FF	0.237	0.263	0.329	FF1	0.119	0.121	0.110	0.119	0.032	0.036
				FF2	0.138	0.124	0.110	0.138	0.033	0.036
				FF3	0.130	0.149	0.160	0.130	0.039	0.052
				FF4	0.148	0.138	0.160	0.148	0.036	0.052
				FF5	0.127	0.132	0.129	0.127	0.035	0.042
				FF6	0.111	0.153	0.160	0.111	0.040	0.052
				FF7	0.137	0.119	0.123	0.137	0.031	0.040
				FF8	0.089	0.065	0.049	0.089	0.017	0.016
				FF9	0.119	0.121	0.110	0.119	0.032	0.036
FT	0.255	0.248	0.243	FT1	0.243	0.266	0.291	0.062	0.066	0.071
				FT2	0.122	0.130	0.174	0.031	0.032	0.042
				FT3	0.227	0.166	0.186	0.058	0.041	0.045
				FT4	0.197	0.236	0.151	0.050	0.059	0.037
				FT5	0.211	0.201	0.198	0.054	0.050	0.048
				FT6	0.243	0.266	0.291	0.062	0.066	0.071

Yerli halkın, birbirine yakın cevaplar verdiği gözlemlenmiş olup; fiziksel zayıf yönler grubunun 0.279 (27.9%) ile önem derecesi en yüksek grup, fiziksel güçlü yönlerin ise 0.228 (22.8%) ile en az önemsenen grup olduğu belirlenmiştir. Fiziksel SWOT faktörlerinin grup içerisindeki önemine bakıldığında, fiziksel güçlü yönler grubunda FG2 (16.7%); fiziksel zayıf yönler grubunda FZ9 (13.8%); fiziksel fırsatlar grubunda FF4

(14.8%) ve son olarak fiziksel tehditler grubunda ise FT1 (24.3%) ve FT6 (24.3%)'nın grup içerisinde önem sırasına göre ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir (Şekil 4.22). Faktörlerin genel ağırlıkları incelendiğinde yerli halkın en çok fiziksel fırsatlar grubunu önemseydiği ve fiziksel fırsatlar grubundan FF4 (14.8%), FF2 (13.8%) ve FF7 (13.7%)'nin ilk üç sırada yer aldığı görülmektedir (Şekil4.23).

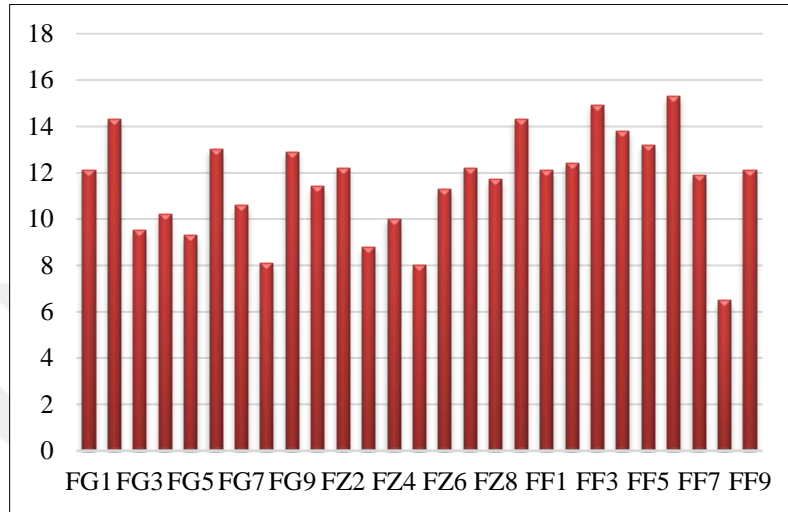
Şekil 4.22. Fiziksel SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)

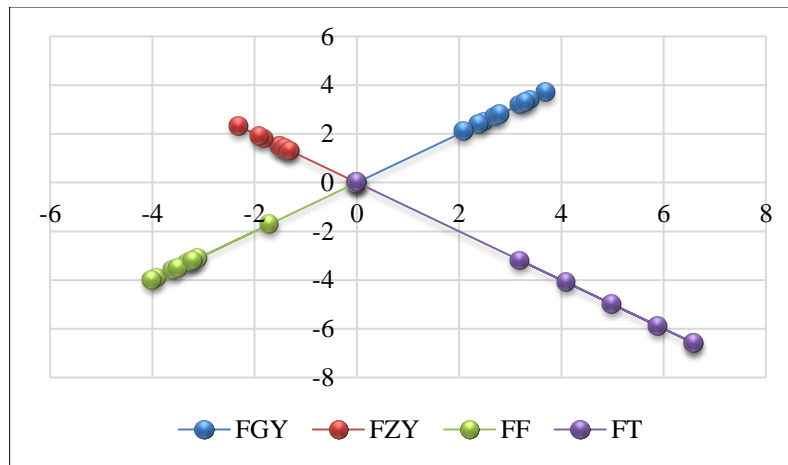
Şekil 4.23. Fiziksel SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)

Uzmanların, yerli halk gibi birbirine yakın cevaplar verdiği gözlemlenmiş olup; fiziksel fırsatlar grubunun 0.263 (26.3%) ile önem derecesi en yüksek grup, fiziksel zayıf yönlerin ise 0.229 (22.9%) ile en az önemsenen grup olduğu belirlenmiştir. Fiziksel SWOT faktörlerinin grup içerisindeki önemine bakıldığında, fiziksel güçlü yönler

grubunda FG2 (14.3%); fiziksel zayıf yönler grubunda FZ9 (14.3%); fiziksel fırsatlar grubunda FF6 (15.3%) ve son olarak fiziksel tehditler grubunda ise FT1(26.6%) ve FT6 (26.6%)’nın grup içerisinde önem sırasına göre ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir (Şekil 4.24). Faktörlerin genel ağırlıkları incelendiğinde fiziksel tehditler grubundan FT1 (6.6%), FT4 (6.6%) ve FT4 (5.9%)’nin ilk üç sırada yer aldığı görülmektedir (Şekil 4.25)

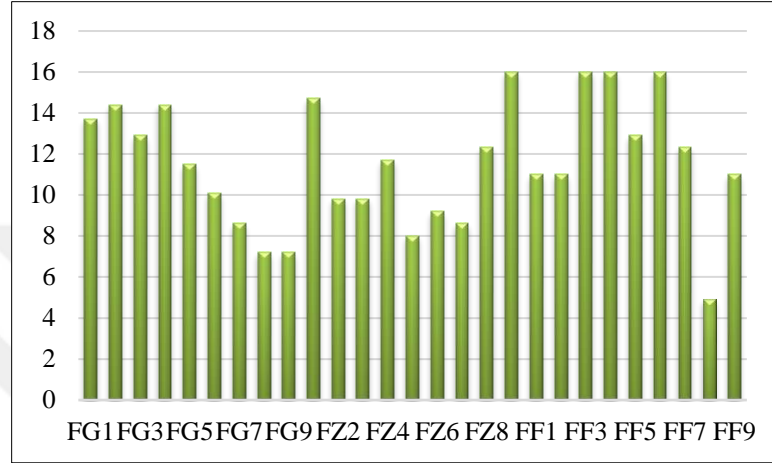
Şekil 4.24. Fiziksel SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)

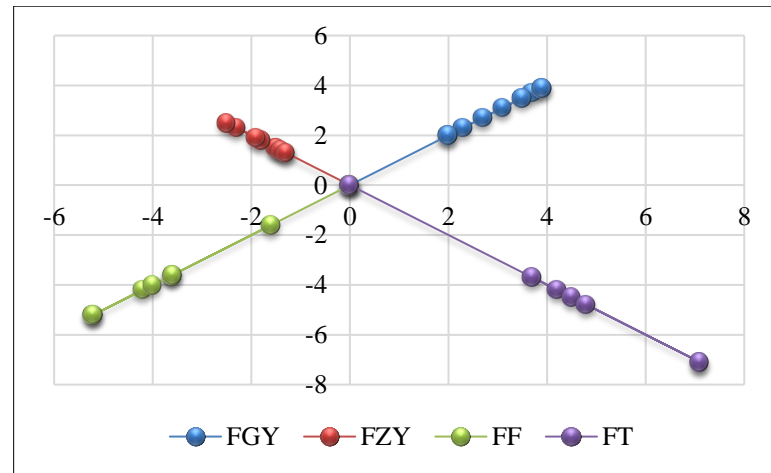
Şekil 4.25. Fiziksel SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)

Yerel yöneticiler, fiziksel fırsatlar grubunu 0.329 (32.9%) ile önem derecesi en yüksek grup, fiziksel zayıf yönleri ise 0.157 (15.7%) ile en az önemsenen grup olarak belirlemiştir. Fiziksel SWOT faktörlerinin grup içerisindeki önemine bakıldığında, fiziksel güçlü yönler grubunda FG2 (14.4%) ve FG4 (14.4%); fiziksel zayıf yönler

grubunda FZ9 (16%); fiziksel fırsatlar grubunda FF3(16%), FF4 (16%) ve FF6 (16%) ve son olarak fiziksel tehditler grubunda ise FT1(29.1%) ve FT6 (29.1%)’nın grup içerisinde önem sırasına göre ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir (Şekil 4.26). Faktörlerin genel ağırlıkları incelendiğinde fiziksel tehditler grubundan FT1 (7.1%) ve FT6 (7.1%)’nın ilk sıralarda; FF3 (5.2%) FF4 (5.2%) ve FF6 (5.2%) ‘nın diğer iki sırayı paylaştığı görülmektedir (Şekil 4.27).

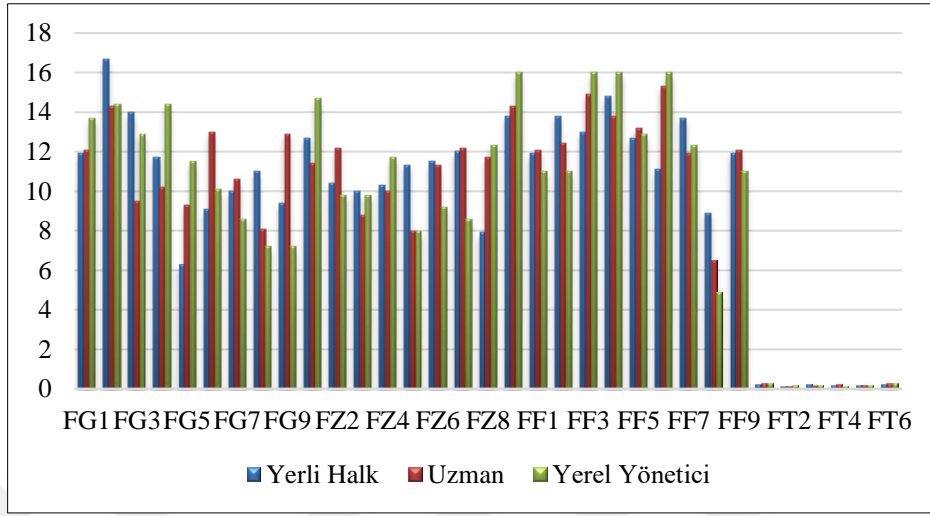
Şekil 4.26. Fiziksel SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)

Şekil 4.27. Fiziksel SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)

Fiziksel SWOT gruplarının faktörler içerisindeki önem derecesi paydaşlar tarafından değerlendirildiğinde, üç paydaş grubundan fiziksel SWOT gruplarını en çok önemseyen yerel yöneticiler olmuştur. Önemsenme düzeylerinde değişiklik meydana

gelmiş olsa bile genellikle tüm paydaşlar tarafından önemsenen faktörler birbiriyle benzeşmektedir (Şekil 4.28).

Şekil 4.28. Paydaş gruplarına göre fiziksel SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin değerlendirilmesi (%)

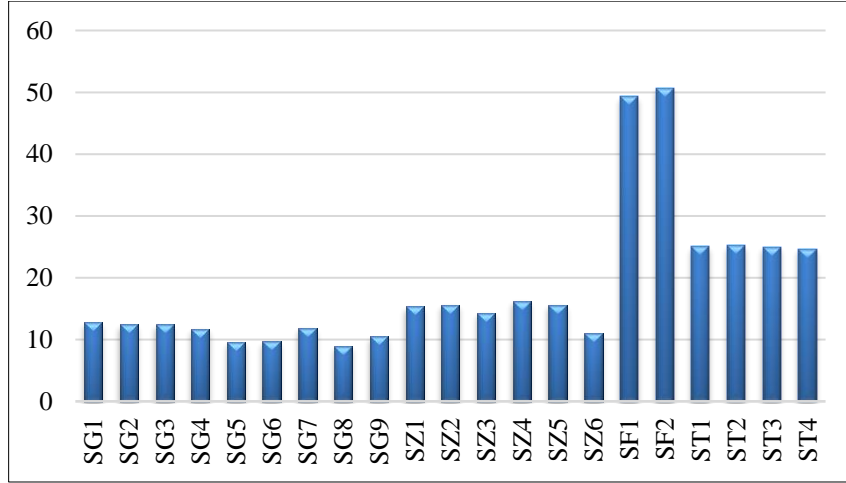
4.3.2. Sosyal SWOT faktörlerinin ağırlıkları

Yerli halk, uzman ve yerel yöneticiler tarafından ağırlıklandırılmış olan sosyal SWOT grupları üç paydaş grubunun bakış açısıyla incelendiğinde (Çizelge 4.10);

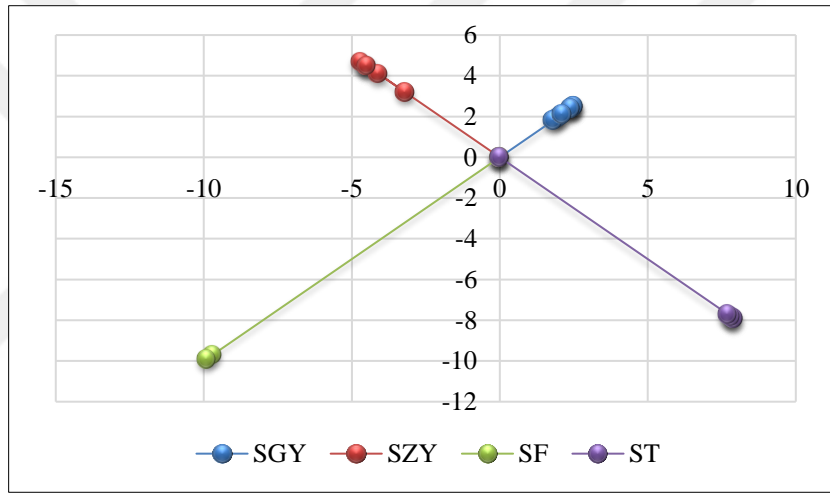
Çizelge 4.10. Sosyal SWOT faktörlerinin ağırlıkları

SWOT Grubu	SWOT Grubu Önemi			SWOT Faktörleri	Faktörün Grup İçindeki Önemi			Faktörün Genel Önemi		
	Yerli Halk	Uzman	Yerel Yönetici		Yerli Halk	Uzman	Yerel Yönetici	Yerli Halk	Uzman	Yerel Yönetici
SG	0.201	0.271	0.296	SG1	0.127	0.111	0.090	0.025	0.030	0.027
				SG2	0.124	0.133	0.138	0.025	0.036	0.041
				SG3	0.125	0.043	0.101	0.025	0.012	0.030
				SG4	0.117	0.100	0.112	0.024	0.027	0.033
				SG5	0.096	0.133	0.085	0.019	0.036	0.025
				SG6	0.097	0.150	0.133	0.020	0.041	0.039
				SG7	0.119	0.125	0.138	0.024	0.034	0.041
				SG8	0.090	0.081	0.080	0.018	0.022	0.024
				SG9	0.105	0.124	0.122	0.021	0.034	0.036
SZ	0.290	0.203	0.204	SZ1	0.154	0.180	0.137	0.045	0.037	0.028
				SZ2	0.156	0.200	0.168	0.045	0.041	0.034
				SZ3	0.143	0.188	0.168	0.041	0.038	0.034
				SZ4	0.162	0.132	0.168	0.047	0.027	0.034
				SZ5	0.156	0.145	0.106	0.045	0.029	0.022
				SZ6	0.110	0.155	0.124	0.032	0.031	0.025
SF	0.196	0.232	0.259	SF1	0.493	0.545	0.537	0.097	0.127	0.139
				SF2	0.507	0.455	0.463	0.099	0.106	0.120
ST	0.313	0.294	0.241	ST1	0.251	0.274	0.318	0.079	0.080	0.076
				ST2	0.252	0.310	0.212	0.079	0.091	0.051
				ST3	0.250	0.221	0.271	0.078	0.065	0.065
				ST4	0.247	0.195	0.200	0.077	0.057	0.048

Yerli halk, sosyal tehditler grubunu 0.313 (31.3%) ile önem derecesi en yüksek grup, sosyal fırsatları ise 0.196 (19.6%) ile en az önemsenen grup olarak belirlemiştir. Sosyal SWOT faktörlerinin grup içerisindeki önemine bakıldığında, sosyal güçlü yönler grubunda SG1 (12.7%); sosyal zayıf yönler grubunda SZ4 (16.2%); sosyal fırsatlar grubunda SF2 (50.7%) ve son olarak sosyal tehditler grubunda ise ST2 (25.2%)'nin grup içerisinde önem sırasına göre ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir (Şekil 4.29). Faktörlerin genel ağırlıkları incelendiğinde sosyal fırsatlar grubundan SF1 (9.7%) ve SF2 (9.9%)'nin ilk sırayı paylaştığı; ST1 (7.9%) ve ST2 (7.9%)'nin diğer iki sırayı paylaştığı görülmektedir (Şekil 4.30).

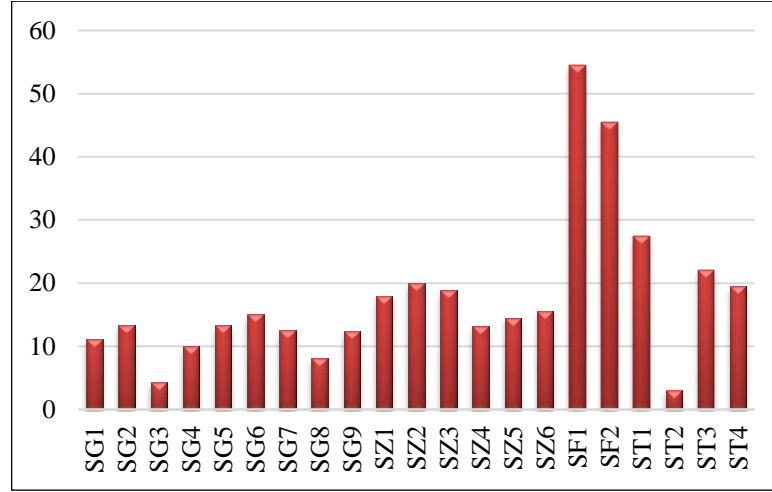

Şekil 4.29. Sosyal SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)

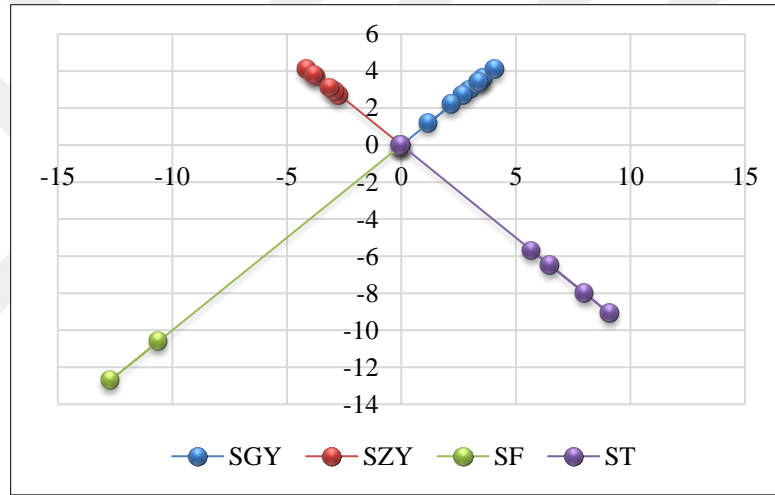

Şekil 4.30. Sosyal SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)

Uzmanlar, sosyal tehditler grubunu 0.294 (24.1%) ile önem derecesi en yüksek grup, sosyal zayıf yönleri ise 0.203 (20.3%) ile en az önemsenen grup olarak belirlemiştir. Sosyal SWOT faktörlerinin grup içerisindeki önemine bakıldığında, sosyal güçlü yönler grubunda SG6 (15%); sosyal zayıf yönler grubunda SZ2 (20%); sosyal fırsatlar grubunda SF1 (54.5%) ve son olarak sosyal tehditler grubunda ise ST1 (31%)'in grup içerisinde önem sırasına göre ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir (Şekil 4.31). Faktörlerin genel ağırlıkları incelendiğinde sosyal fırsatlar grubundan SF1 (12.7%), SF2 (10.6%) ve ST2 (9.1%)'nin ilk üç sırayı sırayı paylaştığı görülmektedir (Şekil 4.32).

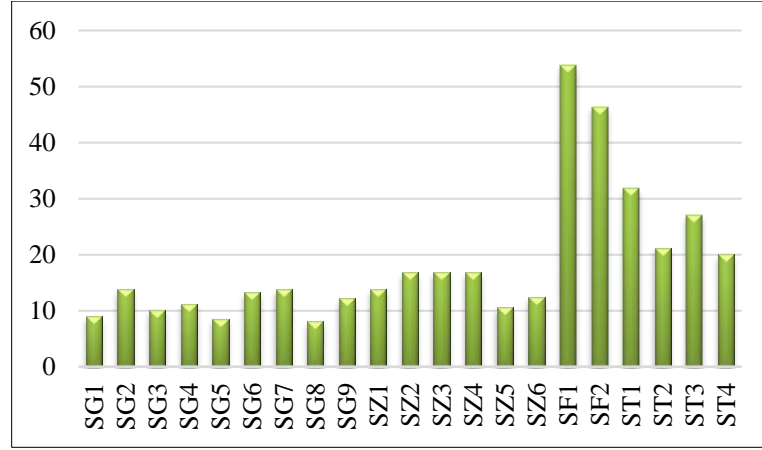

Şekil 4.31. Sosyal SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)

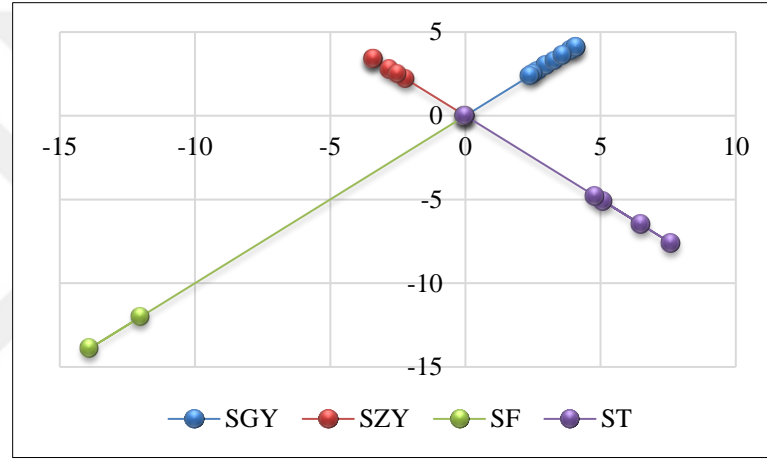

Şekil 4.32. Sosyal SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)

Yerel yöneticilerin, sosyal güçlü yönler grubunu 0.296 (29.6%) ile önem derecesi en yüksek grup, sosyal zayıf yönleri ise 0.204 (20.4%) ile en az önemsenen grup olarak belirlemiştir. Sosyal SWOT faktörlerinin grup içerisindeki önemine bakıldığında, sosyal güçlü yönler grubunda SG2 (13.8%) ve SG7 (13.8%); sosyal zayıf yönler grubunda SZ2 (16.8%), SZ3 (16.8%) ve SZ4 (16.8%); sosyal fırsatlar grubunda SF1 (53.7%) ve son olarak sosyal tehditler grubunda ise ST1 (31.8%)'in grup içerisinde önem sırasına göre ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir (Şekil 4.33). Faktörlerin genel ağırlıkları incelendiğinde sosyal fırsatlar grubundan SF1 (13.9%), SF2 (12%) ve ST1 (7.6%)'in ilk üç sırayı sırayı paylaştığı görülmektedir (Şekil 4.34).

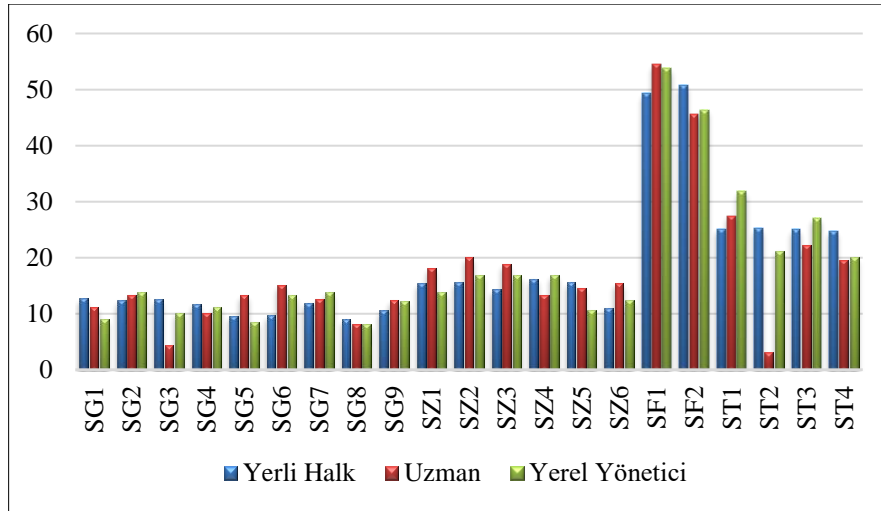

Şekil 4.33. Sosyal SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)

Şekil 4.34. Sosyal SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)

Sosyal SWOT gruplarının faktörler içerisindeki önem derecesi paydaşlar tarafından değerlendirildiğinde, üç paydaş grubundan sosyal SWOT gruplarını en çok önemseyen grup yerel yöneticiler; en az önemseyen ise yerli halk olmuştur (Şekil 4.35).

Şekil 4.35. Paydaş gruplarına göre sosyal SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin değerlendirilmesi (%)

4.3.3. Ekonomik SWOT faktörlerinin ağırlıkları

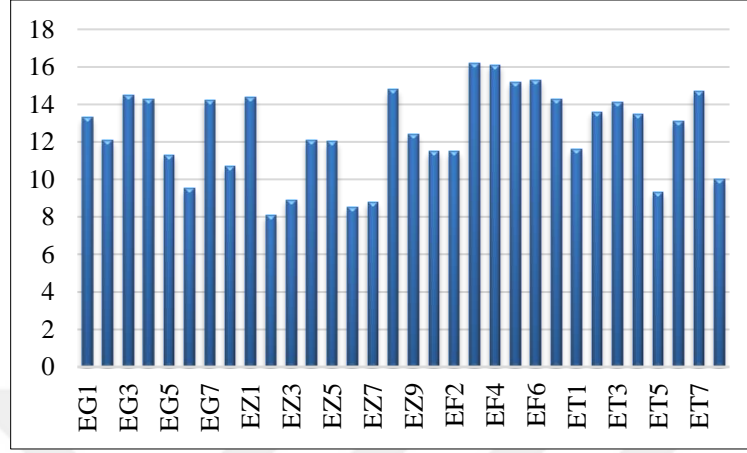
Yerli halk, uzman ve yerel yöneticiler tarafından ağırlıklandırılmış olan ekonomik SWOT grupları üç paydaş grubunun bakış açısıyla incelendiğinde (Çizelge 4.11);

Çizelge 4.11. Ekonomik SWOT faktörlerinin ağırlıkları

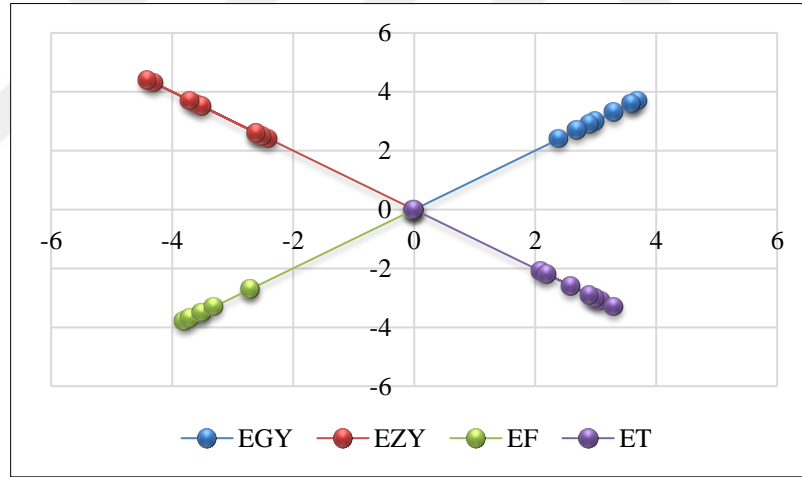
SWOT Grubu	SWOT Grubu Önemi			SWOT Faktörleri	Faktörün Grup İçindeki Önemi			Faktörün Genel Önemi		
	Yerli Halk	Uzman	Yerel Yönetici		Yerli Halk	Uzman	Yerel Yönetici	Yerli Halk	Uzman	Yerel Yönetici
EG	0.252	0.252	0.250	EG1	0.133	0.139	0.102	0.033	0.035	0.025
				EG2	0.121	0.154	0.153	0.030	0.039	0.038
				EG3	0.145	0.166	0.159	0.037	0.042	0.040
				EG4	0.143	0.119	0.159	0.036	0.030	0.040
				EG5	0.113	0.109	0.064	0.029	0.027	0.016
				EG6	0.095	0.068	0.070	0.024	0.017	0.018
				EG7	0.142	0.144	0.127	0.036	0.036	0.032
				EG8	0.107	0.100	0.166	0.027	0.025	0.041
EZ	0.295	0.286	0.200	EZ1	0.144	0.129	0.166	0.043	0.037	0.033
				EZ2	0.081	0.098	0.066	0.024	0.028	0.013
				EZ3	0.089	0.097	0.053	0.026	0.028	0.011
				EZ4	0.121	0.126	0.159	0.036	0.036	0.032
				EZ5	0.120	0.119	0.132	0.035	0.034	0.026
				EZ6	0.085	0.085	0.060	0.025	0.024	0.012
				EZ7	0.088	0.101	0.093	0.026	0.029	0.019
				EZ8	0.148	0.132	0.159	0.044	0.038	0.032
				EZ9	0.124	0.113	0.113	0.037	0.032	0.023
EF	0.231	0.210	0.313	EF1	0.115	0.098	0.084	0.027	0.021	0.026
				EF2	0.115	0.149	0.076	0.027	0.031	0.024
				EF3	0.162	0.159	0.183	0.038	0.033	0.057
				EF4	0.161	0.175	0.191	0.037	0.037	0.060
				EF5	0.152	0.183	0.206	0.035	0.039	0.064
				EF6	0.153	0.106	0.107	0.035	0.022	0.033
				EF7	0.143	0.129	0.153	0.033	0.027	0.048
ET	0.222	0.252	0.238	ET1	0.116	0.120	0.097	0.026	0.030	0.023
				ET2	0.136	0.098	0.109	0.030	0.025	0.026
				ET3	0.141	0.149	0.154	0.031	0.038	0.037
				ET4	0.135	0.134	0.149	0.030	0.034	0.035
				ET5	0.093	0.134	0.154	0.021	0.034	0.037
				ET6	0.131	0.149	0.114	0.029	0.038	0.027
				ET7	0.147	0.130	0.109	0.033	0.033	0.026
				ET8	0.100	0.087	0.114	0.022	0.022	0.027

Yerli halk, ekonomik zayıf yönler grubunu 0.295 (29.5%) ile önem derecesi en yüksek grup, ekonomik tehditleri ise 0.222 (22.2%) ile en az önemsenen grup olarak belirlemiştir. Ekonomik SWOT faktörlerinin grup içerisindeki önemine bakıldığında, ekonomik güçlü yönler grubunda EG3 (14.5%); ekonomik zayıf yönler grubunda EZ8 (14.8%); ekonomik fırsatlar grubunda EF3 (16.2%) ve son olarak ekonomik tehditler grubunda ise ET7 (14.7%)'nin grup içerisinde önem sırasına göre ilk sıralarda yer

aldıkları görülmektedir (Şekil 4.36). Faktörlerin genel ağırlıkları incelendiğinde ekonomik fırsatlar grubundan EZ8 (4.4%), EZ1 (4.3%) ve EF3 (3.8%)'ün ilk üç sırayı paylaştığı görülmektedir (Şekil 4.37).

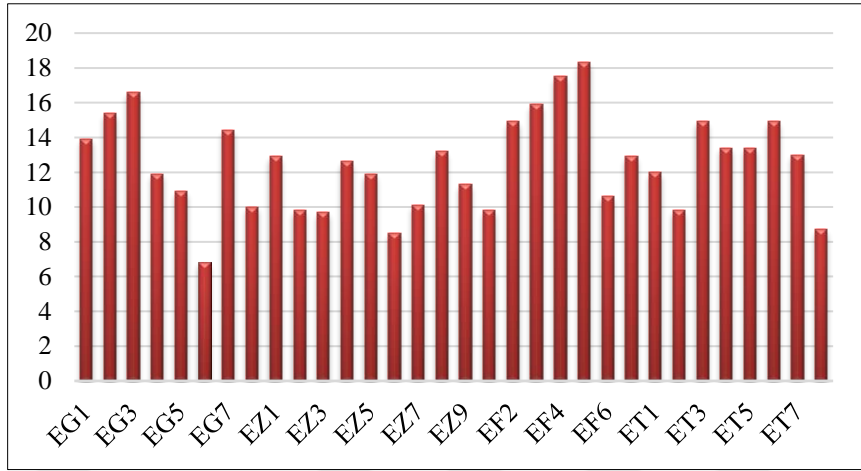
Şekil 4.36. Ekonomik SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)

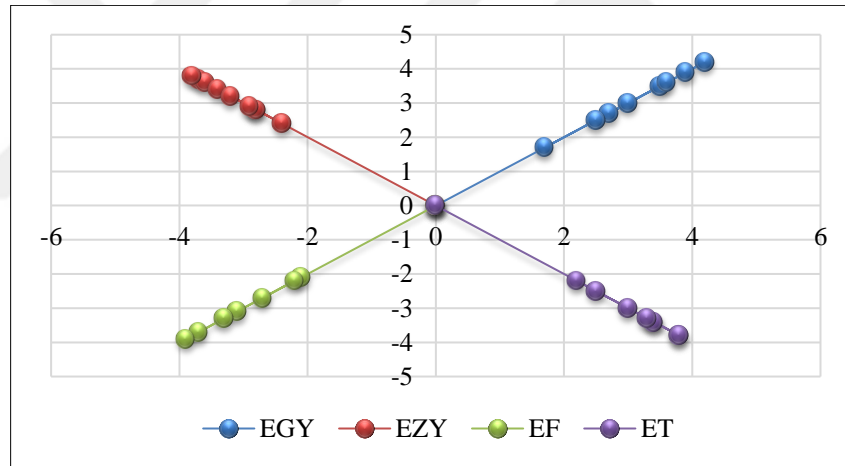
Şekil 4.37. Ekonomik SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)

Uzmanlar, ekonomik zayıf yönler grubunu 0.286 (28.6%) ile önem derecesi en yüksek grup, ekonomik fırsatları ise 0.216 (21%) ile en az önemsenen grup olarak belirlemiştir. Ekonomik SWOT faktörlerinin grup içerisindeki önemine bakıldığında, ekonomik güçlü yönler grubunda EG3 (16.6%); ekonomik zayıf yönler grubunda EZ8 (13.2%); ekonomik fırsatlar grubunda EF5 (18.3%) ve son olarak ekonomik tehditler grubunda ise ET3 (14.9%) ve ET6 (14.9%)'nın grup içerisinde önem sırasına göre ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir (Şekil 4.38). Faktörlerin genel ağırlıkları

incelendiğinde ekonomik fırsatlar grubundan EG3 (4.2%), EG2 (3.9%) ve EF5 (3.9%) ve ET3 (3.8%) ve ET6 (3.8%)'nın ilk üç sırayı paylaştığı görülmektedir (Şekil 4.39).

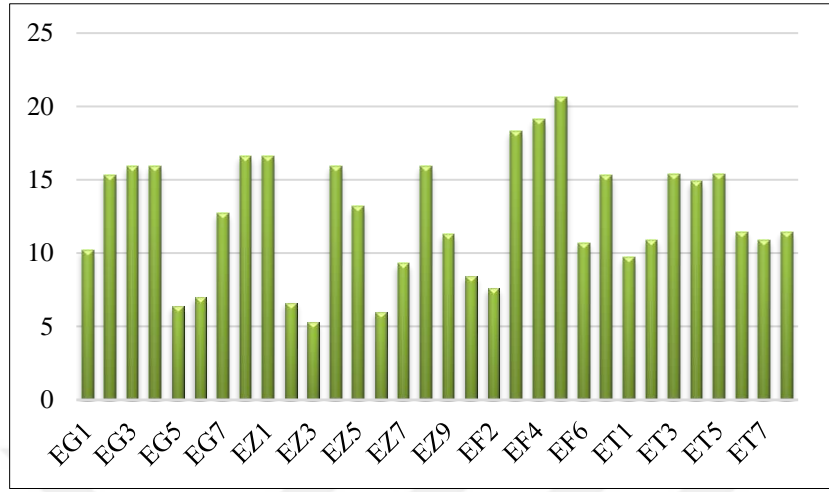
Şekil 4.38. Ekonomik SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)

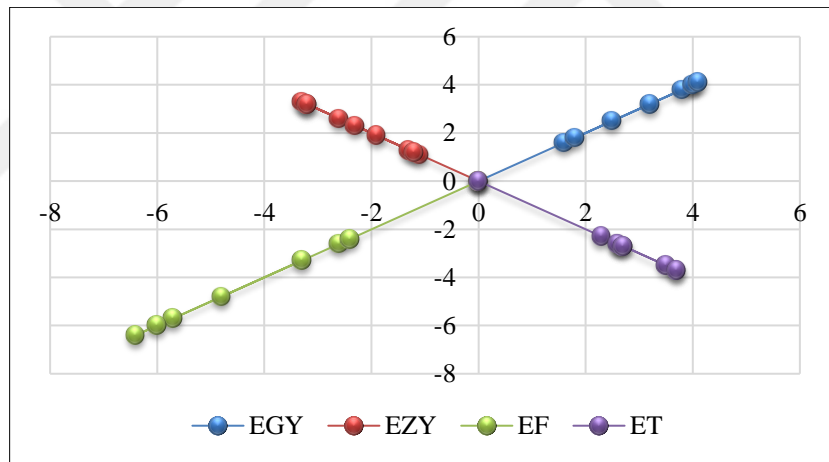
Şekil 4.39. Ekonomik SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)

Yerel yöneticiler, ekonomik fırsatlar grubunu 0.313 (31.3%) ile önem derecesi en yüksek grup, ekonomik zayıf yönleri ise 0.200 (20%) ile en az önemsenen grup olarak belirlemiştir. Ekonomik SWOT faktörlerinin grup içerisindeki önemine bakıldığında, ekonomik güçlü yönler grubunda EG8 (16.6%); ekonomik zayıf yönler grubunda EZ1 (16.6%); ekonomik fırsatlar grubunda EF5 (20.6%) ve son olarak ekonomik tehditler grubunda ise ET3 (15.4%) ve ET5 (15.4%)'in grup içerisinde önem sırasına göre ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir (Şekil 4.40). Faktörlerin genel ağırlıkları

incelendiğinde ekonomik fırsatlar grubundan EF5 (6.4%) ve EF4 (6%) ve EF3 (5.7%)'ün ilk üç sırayı paylaştığı görülmektedir (Şekil 4.41).

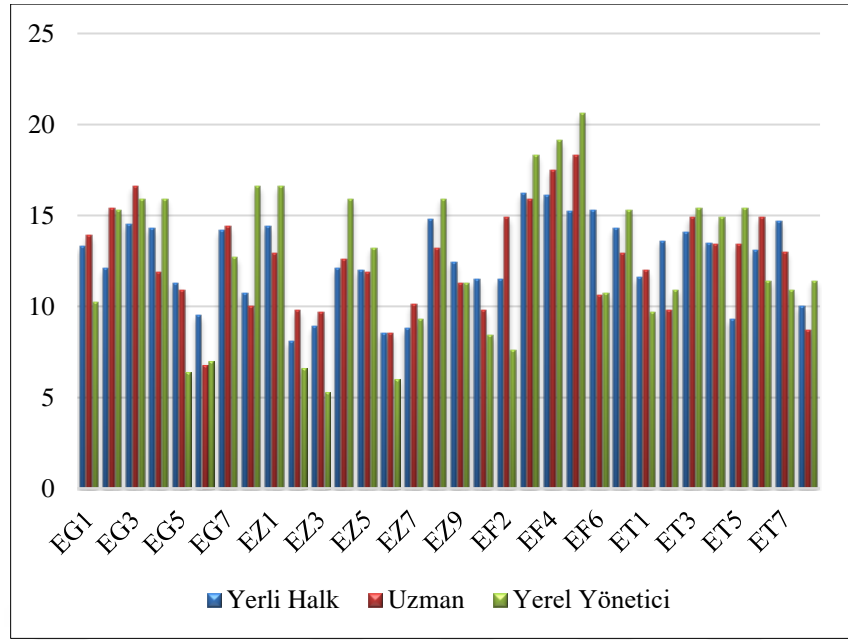

Şekil 4.40. Ekonomik SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)

Şekil 4.41. Ekonomik SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)

Ekonomik SWOT gruplarının faktörler içerisindeki önem derecesi paydaşlar tarafından değerlendirildiğinde, üç paydaş grubundan ekonomik SWOT gruplarını en çok önemseyen grup yerel yöneticiler; en az önemseyen ise yerli halk olmuştur (Şekil 4.42).

Şekil 4.42. Paydaş gruplarına göre ekonomik SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin değerlendirilmesi (%)

4.3.4. Yönetmel SWOT faktörlerinin ağırlıklıkları

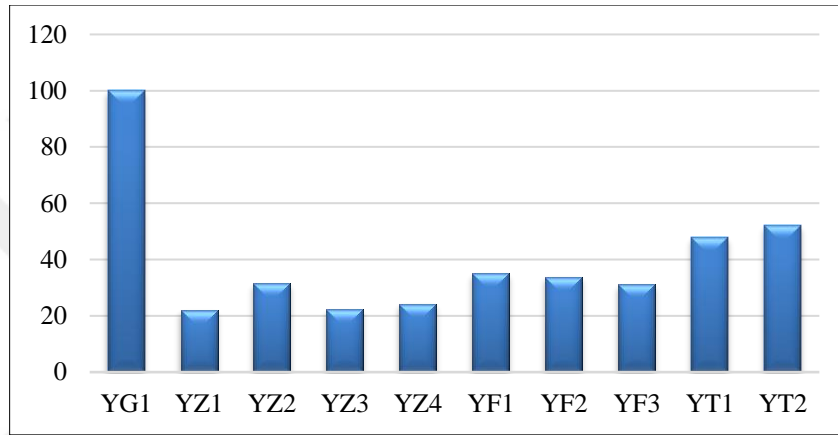
Yerli halk, uzman ve yerel yöneticiler tarafından ağırlıklandırılmış olan yönetmel SWOT grupları üç paydaş grubunun bakış açısıyla incelendiğinde (Çizelge 4.12);

Çizelge 4.12. Yönetmel SWOT faktörlerinin ağırlıklıkları

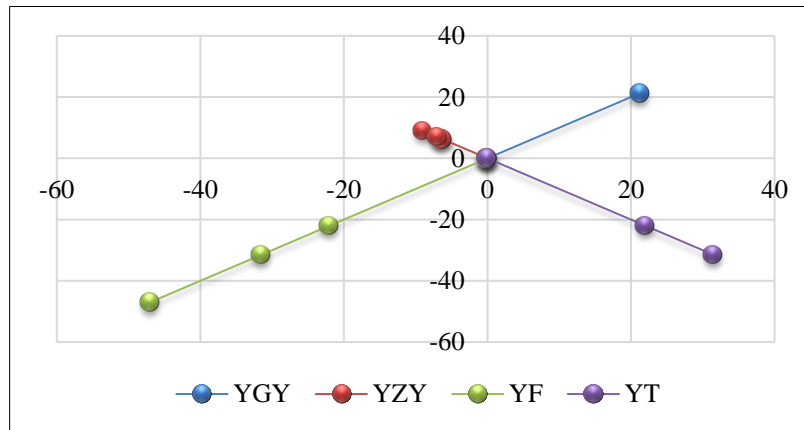
SWOT Grubu	SWOT Grubu Önemi			SWOT Faktörleri	Faktörün Grup İçindeki Önemi			Faktörün Genel Önemi		
	Yerli Halk	Uzman	Yerel Yönetici		Yerli Halk	Uzman	Yerel Yönetici	Yerli Halk	Uzman	Yerel Yönetici
YG	0.213	0.216	0.263	YG1	1.000	1.000	1.000	0.213	0.216	0.263
				YZ1	0.220	0.226	0.258	0.063	0.063	0.060
YZ	0.286	0.279	0.232	YZ2	0.315	0.291	0.268	0.090	0.081	0.062
				YZ3	0.222	0.189	0.227	0.063	0.053	0.053
				YZ4	0.243	0.294	0.247	0.070	0.082	0.057
YF	0.260	0.248	0.273	YF1	0.351	0.306	0.306	0.220	0.076	0.096
				YF2	0.338	0.422	0.422	0.315	0.105	0.092
				YF3	0.312	0.272	0.272	0.470	0.067	0.085
YT	0.241	0.257	0.232	YT1	0.478	0.491	0.220	0.220	0.126	0.111
				YT2	0.522	0.509	0.315	0.315	0.131	0.121

Yerli halk, yönetmel güçlü yönler grubunu 0.286 (28.6%) ile önem derecesi en yüksek grup, yönetmel zayıf yönleri ise 0.213 (21.3%) ile en az önemsenen grup olarak

belirlemiştir. Bu da yerli halkın edilgenliğini ortaya koymaktadır. Yönetmel SWOT faktörlerinin grup içerisindeki önemine bakıldığında, yönetmel güçlü yönler grubunda YG1 tek faktör olması sebebiyle (100%); yönetmel zayıf yönler grubunda YZ2 (31.5%); yönetmel fırsatlar grubunda YF1 (35.1%) ve son olarak yönetmel tehditler grubunda ise YT2 (52.2%)'nin grup içerisinde önem sırasına göre ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir (Şekil 4.43). Faktörlerin genel ağırlıkları incelendiğinde yönetmel fırsatlar grubundan YF3 (47%) ile birinci sırada; YF2 (31.5%) ve YT2 (31.5%) ikinci sırada ve YT1 (31.5%) ve YF1 (31.5%) üçüncü sırada yer almaktadır (Şekil 4.44).

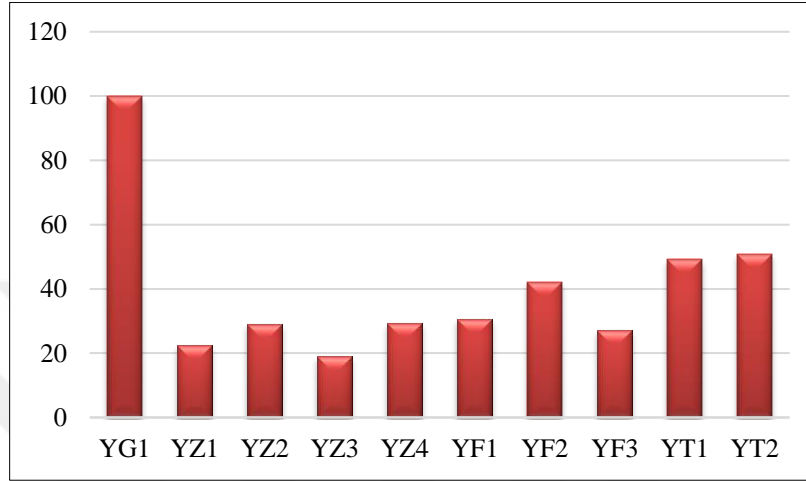
Şekil 4.43. Yönetmel SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)

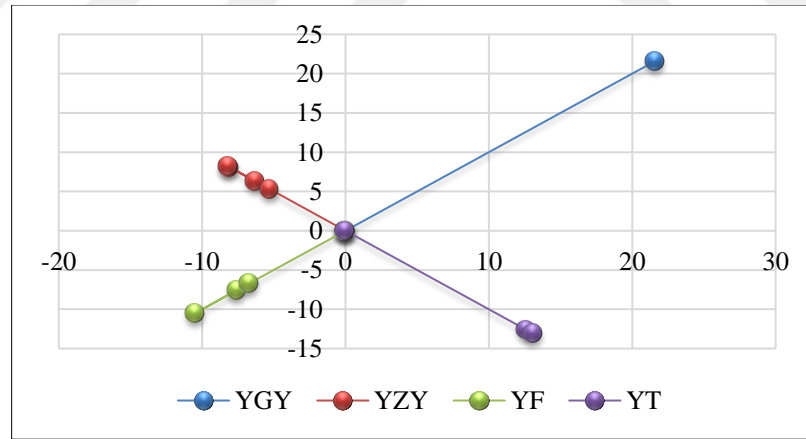
Şekil 4.44. Yönetmel SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerli halk tarafından değerlendirilmesi (%)

Uzmanlar, yönetmel zayıf yönler grubunu 0.279 (27.9%) ile önem derecesi en yüksek grup, yönetmel güçlü yönleri ise 0.216 (21.6%) ile en az önemsenen grup olarak belirlemiştir. Yönetmel SWOT faktörlerinin grup içerisindeki önemine bakıldığında, yönetmel güçlü yönler grubunda YG1 tek faktör olması sebebiyle (100%); yönetmel zayıf

yönler grubunda YZ4 (29.4%); yönetsel fırsatlar grubunda YF2 (42.2%) ve son olarak yönetsel tehditler grubunda ise YT2 (50.9%)'nin grup içerisinde önem sırasına göre ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir (Şekil 4.45). Faktörlerin genel ağırlıkları incelendiğinde yönetsel güçlü yönler grubundan YG1 (21.3%), YT2 (13.1%) ve YT1 (12.6%) ilk üç sırayı paylaşmaktadır (Şekil 4.46).

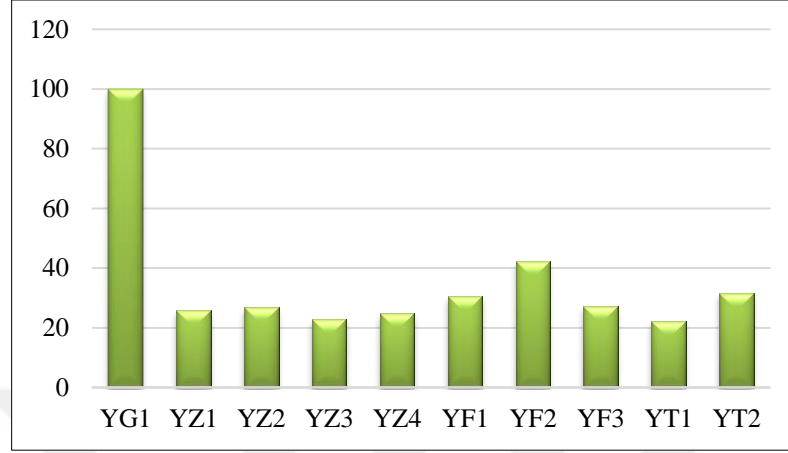
Şekil 4.45. Yönetsel SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)

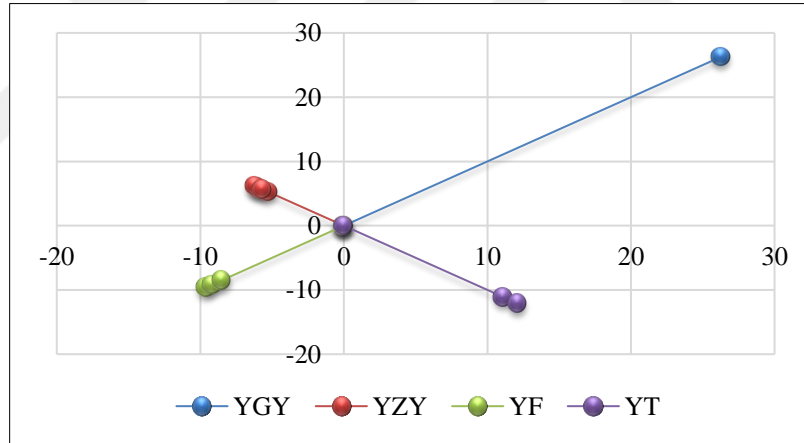
Şekil 4.46. Yönetsel SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi (%)

Yerel yöneticiler, yönetsel fırsatlar grubunu 0.273 (27.3%) ile önem derecesi en yüksek grup, yönetsel zayıf yönleri ve yönetsel tehditleri ise 0.232 (23.2%) ile en az önemsenen gruplar olarak belirlemiştir. Yönetsel SWOT faktörlerinin grup içerisindeki önemine bakıldığında, yönetsel güçlü yönler grubunda YG1 tek faktör olması sebebiyle (100%); yönetsel zayıf yönler grubunda YZ2 (26.8%); yönetsel fırsatlar grubunda YF2 (42.2%) ve son olarak yönetsel tehditler grubunda ise YT2 (31.5%)'nin grup içerisinde

önem sırasına göre ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir (Şekil 4.47). Faktörlerin genel ağırlıkları incelendiğinde yönetsel güçlü yönler grubundan YG1 (26.3%), YT2 (12.1%) ve YT1 (11.1%) ilk üç sırayı paylaşmaktadır (Şekil 4.48).

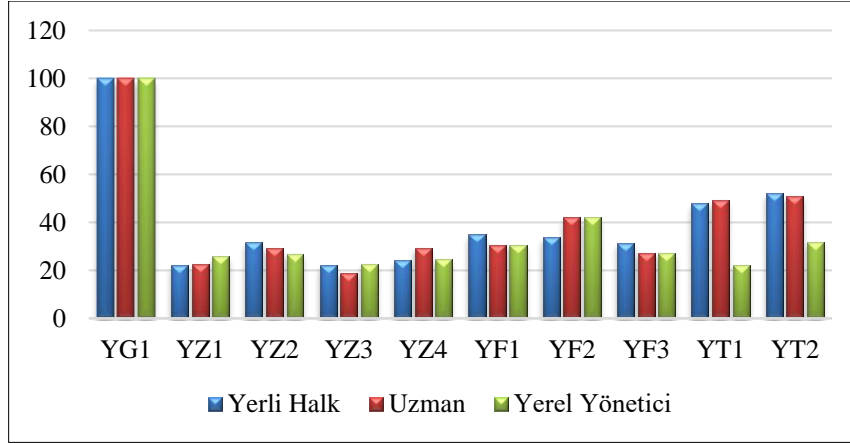

Şekil 4.47. Yönetsel SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)

Şekil 4.48. Yönetsel SWOT analizi faktörlerinin genel önem derecelerinin yerel yöneticiler tarafından değerlendirilmesi (%)

Yönetsel SWOT gruplarının faktörler içerisindeki önem derecesi paydaşlar tarafından değerlendirildiğinde, üç paydaş grubundan ekonomik SWOT gruplarını en çok önemseyen grup yerel yöneticiler; en az önemseyen ise yerli halk olmuştur. Yönetsel güçlü yönler bütün gruplar tarafından en çok önemsenen faktör olarak belirlenmiştir (Şekil 4.49).

Şekil 4.49. Paydaş gruplarına göre ekonomik SWOT gruplarının faktör içindeki önem derecelerinin değerlendirilmesi (%)

4.4. GÜDÜL STRATEJİK KIRSAL KALKINMA MODEL ÖNERİSİ

Paydaş gruplarının SWOT gruplarına verdikleri önem, GÜDÜL kırsal kalkınma stratejisinin kurulmasında yönlendirici etkiye sahiptir. Dört ana eksen (fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel) oluşan SWOT analiz gruplarına verilen ağırlıkların geometrik ortalamasının alınmasıyla tespit edilmiş olan önemsenme düzeyleri incelendiğinde (Çizelge 4.13);

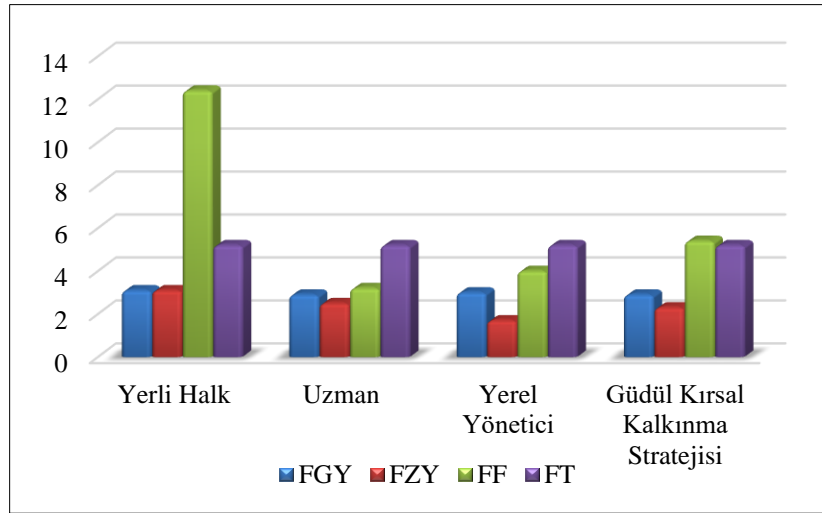
Çizelge 4.13. SWOT gruplarının önem derecelerinin karşılaştırılması

SWOT Grubu	Yerli Halk	Uzman	Yerel Yönetici	GÜDÜL Kırsal Kalkınma Stratejisi
FGY	0.031	0.029	0.030	0.029
FZY	0.031	0.025	0.017	0.023
FF	0.124	0.032	0.040	0.054
FT	0.052	0.052	0.052	0.052
SGY	0.022	0.030	0.032	0.027
SZY	0.042	0.033	0.029	0.034
SF	0.196	0.233	0.129	0.180
ST	0.078	0.073	0.060	0.069
EGY	0.031	0.031	0.031	0.031
EZY	0.032	0.031	0.022	0.027
EF	0.033	0.030	0.044	0.035
ET	0.027	0.031	0.029	0.028
YGY	0.213	0.216	0.263	0.229
YZY	0.071	0.069	0.058	0.065
YF	0.335	0.082	0.091	0.135
YT	0.267	0.128	0.116	0.158

Çizelge 4.14. SWOT gruplarının güdül kırsal kalkınma stratejisine etkileri

SWOT	Yerli Halk	Uzman	Yerel Yönetici	Güdül Kırsal Kalkınma Stratejisi	
Fiziksel	0.049	0.033	0.032	0.037	14.28%
Sosyal	0.061	0.064	0.051	0.058	22.40%
Ekonomik	0.030	0.030	0.030	0.030	11.58%
Yönetmel	0.191	0.111	0.112	0.134	51.74%

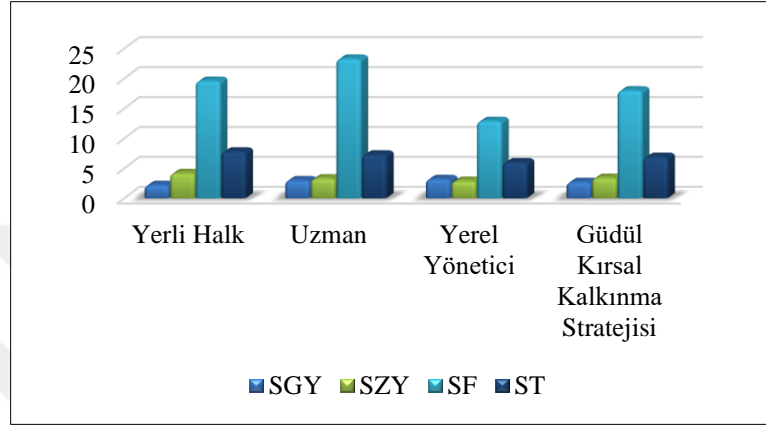
Fiziksel SWOT grupları, en fazla yerli halk tarafından önemsenmiş olup; bu grup içerisinde yerli halk tarafından belirlenmiş olan en yüksek ağırlık fiziksel fırsatlar grubuna aittir. Uzmanlar ve yerel yöneticilerin önemseme düzeyleri birbirine çok yakın olmakla birlikte her iki paydaş grubun da en yüksek ağırlık fiziksel tehditler grubuna aittir (Çizelge 4.6). Güdül kırsal kalkınma stratejisinde en fazla önemsenen fiziksel SWOT grubu 0.054 (5.4%) ile fiziksel fırsatlar olarak belirlenmiş olup (Şekil 4.50); fiziksel SWOT grubu değerlendirmelerinin geometrik ortalaması alınarak yapılmış olan genel değerlendirmede ise fiziksel grup 14.28% ile toplamda dört SWOT grubu önem sıralamasında üçüncü sırada yer almıştır (Çizelge 4.14).

Şekil 4.50. Güdül kırsal kalkınma stratejisinin fiziksel önem derecesinin fiziksel SWOT gruplarıyla karşılaştırılması (%)

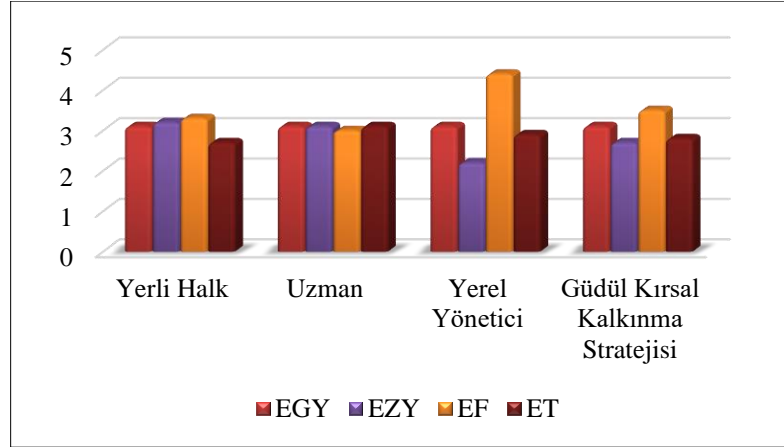
Sosyal SWOT gruplarının önemsenme düzeyi en fazla uzmanlarda olup; bu grup içerisinde uzmanlar tarafından belirlenmiş olan en yüksek ağırlık sosyal fırsatlar grubuna aittir. Uzman grubunu ikinci sırada yerli halk ve üçüncü sırada yerel yöneticiler takip

etmektedir. Bütün paydaş grupları sosyal SWOT analiz grupları içerisinde en fazla sosyal fırsatları önemsemiştir (Çizelge 4.16). Güdül kırsal kalkınma stratejisinde en fazla önemsenen sosyal SWOT grubu 0.180 (18%) ile sosyal fırsatlar olarak belirlenmiş olup (Şekil 4.51); sosyal SWOT grubu değerlendirmelerinin geometrik ortalaması alınarak yapılmış olan genel değerlendirmede ise sosyal grup 22.40% ile dört SWOT grubu önem sıralamasında en çok önemsenen ikinci SWOT grubu olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.17).

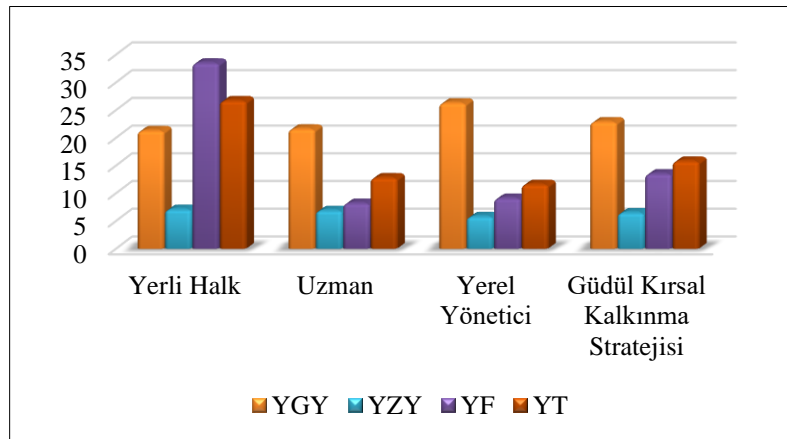
Şekil 4.51. Güdül kırsal kalkınma stratejisinin sosyal önem derecesinin sosyal SWOT gruplarıyla karşılaştırılması (%)

Ekonomik SWOT grupları, üç paydaş grubu tarafından eşit önemde önemsenmiştir. Grup içerisinde yerli halk tarafından belirlenmiş olan en yüksek ağırlık ekonomik fırsatlar grubuna aittir. Uzmanlar ekonomik güçlü yönleri, zayıf yönleri ve tehditleri eşit oranda önemsemiş; neredeyse bütün ekonomik SWOT gruplarına aynı derecede önem vermiştir. Yerel yöneticilerin belirlemiş olduğu en yüksek ağırlık yerli halk gibi ekonomik fırsatlar grubuna ait olup; bu grubu yerli halktan daha fazla önemsemiştir (Çizelge 4.16). Güdül kırsal kalkınma stratejisinde en fazla önemsenen ekonomik SWOT grubu 0.035 (3.5%) ile ekonomik fırsatlar olarak belirlenmiş olup (Şekil 4.52); ekonomik SWOT grubu değerlendirmelerinin geometrik ortalaması alınarak yapılmış olan genel değerlendirmede ise ekonomik grup 11.58% ile en çok önemsenen dördüncü SWOT grubu olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.17).

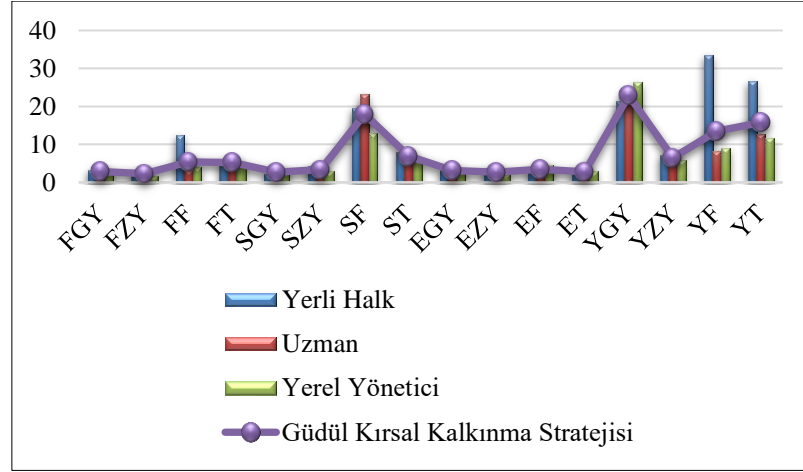

Şekil 4.52. Gündül kırsal kalkınma stratejisinin ekonomik önem derecesinin ekonomik SWOT gruplarıyla karşılaştırılması (%)

Yönetmel SWOT grupları, faktör sayıları diğer SWOT gruplarına nazaran daha az olduğu için en fazla önemsenen grup olarak ortaya çıkmış olup; en fazla yerli halk tarafından önemsenmiştir. Uzman ve yerel yöneticilerin önemseme düzeyleri yerli halkı takip etmekte ve birbirine yakın durumdadır. Grup içerisinde yerli halk tarafından belirlenmiş olan en yüksek ağırlık yönetmel fırsatlar grubuna aittir. Önemseme düzeyinde yerli halkı takip eden yerel yöneticiler olmuş ve uzmanlarla birlikte en fazla yönetmel güçlü yönleri önemsemiştir (Çizelge 4.16). Gündül kırsal kalkınma stratejisinde en fazla önemsenen yönetmel SWOT grubu 0.229 (22.9%) ile yönetmel güçlü yönler olarak belirlenmiş olup (Şekil 4.53); yönetmel SWOT grubu değerlendirmelerinin geometrik ortalaması alınarak yapılmış olan genel değerlendirmede ise yönetmel grup 51.74% ile dört SWOT grubu önem sıralamasında en çok önemsenen SWOT grubu olarak birinci sırada yer almıştır (Çizelge 4.17).

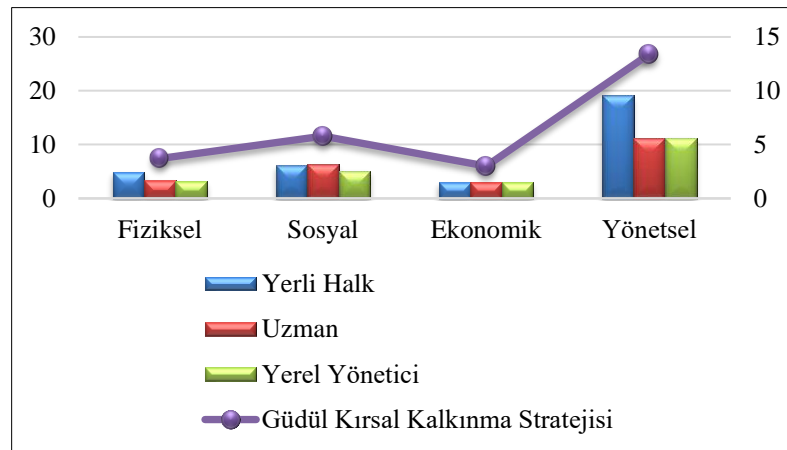

Şekil 4.53. Gündül kırsal kalkınma stratejisinin yönetmel önem derecesinin yönetmel SWOT gruplarıyla karşılaştırılması (%)

Şekil 4.54. Güdül kırsal kalkınma stratejisinin önem derecesinin SWOT gruplarıyla karşılaştırılması (%)

Güdül kırsal kalkınma stratejisinin kurulmasında ve modelin oluşturulmasında, SWOT grubu ağırlıklarının geometrik ortalamaları alınarak elde edilmiş olan önem dereceleri (Çizelge 4.17) incelendiğinde, SWOT faktör sayısının diğeri gruplara göre daha az olmasının da etkisiyle önem derecesi en yüksek SWOT grubu yönetsel olarak belirlenmiştir. Yönetsel grubu sırasıyla sosyal, fiziksel ve ekonomik grup takip etmektedir. Ancak yönetsel faktörler, değerlendirme sürecinde faktör azlığı ve doğru bir yönlendirme çerçevesinin çizilebilmesi sebebiyle önem derecesi en yüksek grubu belirleme aşamasında diğeri gruplar dışında tutularak, kendi içinde tutarlı bir yapıda değerlendirme kapsamına alınacaktır (Şekil 4.55).

Şekil 4.55. SWOT gruplarının güdül kırsal kalkınma stratejisine etkileri (%)

4.4.1. Vizyon oluşturma

Yerel paydaşların üzerinde uzlaştığı, hedef donemde bolgenin erişmesi arzulan son durumu gosteren ‘‘kırsal gelişme vizyonu’’ ve buna bağlı stratejiler;

- i. Yerel paydaşların fikirleri,
- ii. Mevcut durumun ortaya konulması,
- iii. Kırsal kalkınma rotasını belirleyen ve uluslararası (AB, DB, OECD vb.) ve ulusal kurum ve kuruluşlar (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, DPT, Bolgesel Kalkınma Ajansları vb.) gibi gelecekle ilişkili stratejilerin gozden geçirilmesi sonucunda ortaya konulmuştur.

Boyece, Güdül kırsal kalkınması için benimsenen gelişme vizyonu:

‘‘Farklılaşan yerel dinamikleri ve zgn kimliği ile sürdürülebilir kırsal gelecek adına koruma-kullanma dengesinin sağlandığı; fiziksel ve ekonomik altyapının kalkınma temeline dayandırıldığı rekabetçi yapıya ulaşmış, gerekli bilinçte ve sosyal hayata aktif katılım sağlayan bireylerden oluşan, kaliteli yaşam alanlarına sahip, güvenli, erişilebilir, yonetim mekanizmalarının güçlendirildiği, yerel katılım kapasitesi ve rgtlenme düzeyi yüksek bir Güdül’’ olarak belirlenmiştir.

4.4.2. TOWS matrisi ile stratejilerin oluşturulması

Vizyon erevesinde Güdül’n uluslararası ve ulusal kuruluşların yayımladığı kırsal kalkınmaya dair geleceğe yonelik stratejiler dikkate alınarak, SWOT faktorlerinin mantıksal uyumuna dayanan TOWS matrisi ile Güdül için fiziksel, sosyal, ekonomik ve yonetsel stratejik amaçlar oluşturulmuştur.

TOWS matrisi, alternatif stratejiler üretilmesi adına kavramsal açıdan dort farklı stratejik grubu tanımlar. Bu gruplar;

- Güçlü Yonler-Fırsatlar (GF): Güçlü yonlerin fırsatlar kullanılarak pekiştirileceği stratejiler,
- Güçlü Yonler-Tehditler (GT): Güçlü yonlerden faydalanarak tehditlerin hafifleyeceği / etkisizleştirileceği stratejiler,
- Zayıf Yonler- Fırsatlar (ZF): Zayıflıkları fırsata çevirecek stratejiler ve

- Zayıf Yönler-Tehditler (ZT): Zayıflık ve tehdidi hafifletecek stratejileridir (Seebohm, 2014).

Güdümlü stratejik kırsal kalkınma modeli için hazırlanan TOWS Matrisi, zayıf yönlerin (Z) etkilerini azaltıp tehditlerin (T) etkilerini en aza indirerek engelleyen en başarılı savunma stratejilerini üretmenin yanı sıra, güçlü yönler (G) ve fırsatlardan (F) doğan potansiyelleri kapsayan fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel dört grupta öneri Stratejik Amaçlar [SA] ve bu amaçların alt stratejilerini içermektedir (Çizelge 4.15, Çizelge 4.16, Çizelge 4.17, Çizelge 4.18). Öneri Stratejik Amaçların öncelikli olarak dikkate aldığı SWOT faktörleri çizelgedeki gibidir.

4.4.2.1. Fiziksel yönlerle ilişkin TOWS matrisi

Çizelge 4.15. Fiziksel TOWS matrisi

Fiziksel TOWS Matrisi	Fiziksel Güçlü Yönler (FGY)	Fiziksel Zayıf Yönler (FZY)
Fiziksel Fırsatlar (FF)	FGF Stratejileri	FZF Stratejileri
	<p>FSA 1: Kırsal Çevrenin Korunması ve Geliştirilmesi</p> <p>FSA 2: Kırsal Niteliği Korunacak Mahalle Yerleşimleri ve İlçe Merkezinin Fiziki Altyapı Hizmetlerinin Geliştirilmesi</p> <p>(FG1, FG2, FG3, FG4, FG9, FF1, FF2, FF3, FF4, FF7)</p>	<p>FSA 3: Tarımsal Sulama Altyapısının Geliştirilmesi</p> <p>FSA 4: Tarım Arazilerinin Etkin Kullanımının Sağlanması</p> <p>FSA 5: Arazi Topluşturma Çalışmalarının Yapılması</p> <p>FSA 6: Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanılması</p> <p>(FZ1, FZ2, FZ4, FZ7, FZ9, FF1, FF2, FF4, FF5, FF7)</p>
Fiziksel Tehditler (FT)	FGT Stratejileri	FZT Stratejileri
	<p>FSA 7: Bağ Alanları ve Meyve Bahçelerinin Korunması ve Geliştirilmesi</p> <p>(FG2, FG3, FG9, FT1, FT3, FT4)</p>	<p>FSA 8: Su Havzalarının Korunması</p> <p>FSA 9: Kırsal Niteliği Korunacak Mahalle Yerleşimlerinin Geliştirilmesi ve Korunması</p> <p>(FZ1, FZ7, FZ9, FT1, FT4)</p>

FSA 1: Kırsal Çevrenin Korunması ve Geliştirilmesi;

(FSA 1.1) Sakarya Nehri'nin bir kolu olan Kirmir, Süvari ve İlhan Çayı'nda rekreasyon aktivitelerinin geliştirilmesi.

(FSA 1.2) Kirmir Çayı kenarında ve İnönü Mevkii'nde bulunan mağaraların turizm potansiyelinin değerlendirilmesi için gerekli teknik altyapının kurulması.

(FSA 1.3) Doğal bir mesire alanı olan Sorgun Göleti'nin etkileşim alanını genişletmek adına çalışmalar yapılması.

(FSA 1.4) Tarıma elverişli ve geniş ekim alanlarına sahip Güdül'de tarımsal yaşamın devamlılığı için, Ayaş-Bey pazarı gibi verimli topraklara sahip yakın ilçelerle olan ilişkilerin düzenlenmesi.

(FSA 1.5) Sit alanlarının yapılaşmaya açılmasını önlemek ve yerel ekonomiye katkı sağlaması amacıyla Arkeopark kurulması.

FSA 2: Kırsal Niteliği Korunacak Mahalle Yerleşimleri ve İlçe Merkezinin Fiziki Altyapı Hizmetlerinin Geliştirilmesi;

(FSA 2.1) Kırsal niteliği korunacak mahalle yerleşimlerini de kapsayacak şekilde ilçeye yönelik ulaşım ağı kapasitesinin güçlendirilmesi, yol bakım ve onarım çalışmalarının yapılması.

(FSA 2.2) Kırsal niteliği korunacak mahalle yerleşimlerine yönelik toplu taşıma hizmetlerinin geliştirilmesi.

FSA 3: Tarımsal Sulama Altyapısının Geliştirilmesi;

(FSA 3.1) Bölgenin sulama ihtiyacını karşılayan Kırmir Çayı'nın koruma-kullanma dengesinin sağlanması.

(FSA 3.2) Mevcut sulama sistemlerine yönelik rehabilitasyon çalışmalarının yapılması.

(FSA 3.3) Geleneksel sulama yöntemleri yerine modern sulama yöntemlerinin geliştirilmesi.

FSA 4: Tarım Arazilerinin Etkin Kullanımının Sağlanması;

(FSA 4.1) Mera ve tarım arazilerinin kültürel miras statüsünde kabul edilerek korunması.

(FSA 4.2) Tarım arazilerine yönelik erozyonla mücadele çalışmalarının başlatılması.

(FSA 4.3) Az topraklı ve topraksız çiftçilerin hazine arazileri ile topraklandırılması.

FSA 5: Arazi Toplulaştırma Çalışmalarının Yapılması;

(FSA 5.1) Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerinin birlikte yaygınlaştırılması.

(FSA 5.2) Arazi toplulaştırma çalışmaları için çiftçilere kredi desteği sağlanması.

FSA 6: Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanılması;

(FSA 6.1) Jeotermal kaynak potansiyelinin tarımsal üretimde kullanımını yaygınlaştırmak amacıyla jeotermal seracılık faaliyetlerinin teşvik edilmesi.

(FSA 6.2) Jeotermal enerjinin konut ve sera ısıtımında kullanılması.

(FSA 6.3) Tarım ve hayvancılık sektöründe güneş enerjisi ile sulama sistemlerinin geliştirilmesi.

(FSA 6.4) Kırsal bölgelerin ekonomik ve teknolojik gelişmesine katkı sağlamak amacıyla organik atıkların biyoyakıt olarak kullanılması.

FSA 7: Bağ Alanları ve Meyve Bahçelerinin Korunması ve Geliştirilmesi;

(FSA 7.1) Bağcılık ve hünnap üretiminin teşvik edilmesi.

(FSA 7.2) Hafta sonu zaman geçirilebilecek bağ evlerinde bağların sürekliliğinin sağlanabilmesi ve kırsal turizm potansiyelinin geliştirmesi açısından yerli ve yabancı turistlere yöre halkı tarafından bağcılık eğitimlerinin verilmesi.

FSA 8: Su Havzalarının Korunması;

(FSA 8.1) Su kaynaklarının etkin kullanılması ve kirletilmemesi, tarımsal kaynaklı kirliliğe karşı su kaynaklarının koruma altına alınması amacıyla havza yönetim planlarının hazırlanması.

(FSA 8.2) Sürdürülebilir havza yönetim çalışmalarına destek olmak amacıyla havza yönetim birliklerinin oluşturulması.

FSA 9: Kırsal Niteliği Korunacak Mahalle Yerleşimlerinin Geliştirilmesi ve Korunması;

(FSA 9.1) Kentleşme baskısı altında kalan tarım topraklarının kırsal niteliğinin korunmasına yönelik devamlılık sağlayacak kentsel tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması.

4.4.2.2. Sosyal yönlere ilişkin TOWS matrisi

Çizelge 4.16. Sosyal TOWS matrisi

Sosyal TOWS Matrisi	Sosyal Güçlü Yönler (SGY)	Sosyal Zayıf Yönler (SZY)
Sosyal Fırsatlar (SF)	SGF Stratejileri	SZF Stratejileri
	SSA 1: Geleneksel Üretim Çalışmalarının Devamlılığının Sağlanması SSA 2: Geleneksel Dokunun Korunması ve Geliştirilmesi SSA 3: Sosyo-Kültürel Altyapının Geliştirilmesi (SG1, SG2, SG3, SG4, SG5, SG7, SF1, SF2)	SSA 4: Kırsal Niteliği Korunacak Mahalle Yerleşim Alanlarının Yaşam Standartlarının Arttırılması (SZ1, SZ2, SZ5, SZ6, SF1, SF2)
Sosyal Tehditler (ST)	SGT Stratejileri	SZT Stratejileri
	SSA 5: Tarım Dışı Gelir Getirici Faaliyetlerin Geliştirilmesi (SG6, SG7, SG8, ST2, ST3, ST4)	SSA 6: Kırsal Nitelikli Yerleşim Alanlarından Kentsel Nitelikli Yerleşim Alanlarına Olan Göçün Engellenmesi SSA 7: Kooperatifleşmeye Yönelik Eğitim Desteğinin Verilmesi (SZ2, ST1, ST2)

SSA 1: Geleneksel Üretim Çalışmalarının Devamlılığının Sağlanması;

(SSA 1.1) Halk Eğitim Merkezi'nde verilen el sanatları ve zanaat eğitimlerinin sürekliliği sağlanarak geleneksel üretimin teşvik edilmesi.

(SSA 1.2) "Leblebiciler Sokağı"nda yapılan sokak sağlıklaştırma çalışmalarının devamlılığı sağlanarak tanıtım, teşvik ve dayanışma amacıyla ilçede leblebi festivalinin düzenlenmesi.

(SSA 1.3) Yaratıcı turizm çalışmalarına katkı sağlayarak bıçakçılığın gelişmesi adına atölyeler oluşturulması ve bıçak yapma eğitimlerinin verilmesi.

(SSA 1.4) İlçe tanıtımına katkı sağlayacak bıçakçılık festivalinin düzenlenmesi.

(SSA 1.5) Güdül'ün tanıtımı ve sosyo-ekonomik kalkınmasına yönelik Güdül Vakfı'nın yapmış olduğu çalışmaların desteklenmesi.

(SSA 1.6) Genç çiftçilerin tarımsal üretime olan ilgilerinin arttırılması için uygulamalı eğitimler verilmesi.

(SSA 1.7) Yöredeki çiftçilere organik tarım ve pilot bağcılık teknikleri üzerinde verilen eğitimlerin devamlılığının sağlanması.

SSA 2: Geleneksel Dokunun Korunması ve Geliştirilmesi;

(SSA 2.1) Kültürel mirasın bir parçası olan ahşap ve taş ağırlıklı geleneksel konut dokusuna yönelik koruma çalışmalarının yapılması.

SSA 3: Sosyo-Kültürel Altyapının Geliştirilmesi;

(SSA 3.1) Başkent niteliğindeki bir büyükşehir olan yakınlığın ilçede geliştirilen sosyo-kültürel altyapı ile bütünleştirilerek Güdül'ün sosyo-kültürel yapısının kalkınmasına destek olması.

SSA 4: Kırsal Niteliği Korunacak Mahalle Yerleşim Alanlarının Yaşam Standartlarının Arttırılması;

(SSA 4.1) Sosyo-kültürel tesis alanlarının çeşitlendirilerek kapasitesinin arttırılması.

(SSA 4.2) Eğitim ve sağlık tesis alanlarının altyapısı güçlendirilerek hizmetlere erişime yönelik stratejilerin oluşturulması.

(SSA 4.3) Ticari birimlerin geliştirilen teşvik mekanizmalarıyla kırsal alanlarda yer seçiminin sağlanması.

(SSA 4.4) Engelli ve yaşlı bireylere yönelik erişilebilirlik faaliyetlerinin geliştirilmesi.

(SSA 4.5) Aile eğitim programlarının yaygınlaştırılması.

(SSA 4.6) Kırsal niteliği korunacak yerleşim alanlarında gezici sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması.

SSA 5: Tarım Dışı Gelir Getirici Faaliyetlerin Geliştirilmesi;

(SSA 5.1) Yöresel zanaat ve el sanatları atölyelerinin kurulması.

(SSA 5.2) Ulaşım bağlantıları üzerinde yerel üretim satış terminallerinin kurulması.

(SSA 5.3) Yöresel ürün tanıtım organizasyonları ve ürün tanıtıcı fuarların düzenlenmesi.

(SSA 5.4) Yöresel ürünlerin geliştirilen tanıtım mekanizmalarıyla markalaşma potansiyelinin arttırılması.

SSA 6: Kırsal Nitelikli Yerleşim Alanlarından Kentsel Nitelikli Yerleşim Alanlarına Olan Göçün Engellenmesi;

(SSA 6.1) Göçle mücadele eylem planlarının oluşturulması.

(SSA 6.2) Kırsal niteliği korunacak yerleşim birimlerine hizmet götürme birlikleri oluşturularak kamusal hizmetlerin sunum kapasitelerinin güçlendirilmesi.

(SSA 6.3) Kamu hizmetleri bilgi merkezlerinin oluşturulması.

SSA76: Kooperatifleşmeye Yönelik Eğitim Desteğinin Verilmesi;

(SSA 7.1) Küçük ve orta ölçekli aile işletmelerinin verilen eğitim desteğiyle kooperatifleşme çalışmalarına katkı sağlaması.

4.4.2.3. Ekonomik yönlere ilişkin TOWS matrisi

Çizelge 4.17. Ekonomik TOWS matrisi

Ekonomik TOWS Matrisi	Ekonomik Güçlü Yönler (EGY)	Ekonomik Zayıf Yönler (EZY)
Ekonomik Fırsatlar (EF)	EGF Stratejileri	EZF Stratejileri
	<p>ESA 1: Tarımsal Ekonominin Geliştirilmesi ve İstihdam Olanaklarının Arttırılması</p> <p>(EG1, EG4, EG7, EF1, EF2, EF3, EF4, EF6)</p>	<p>ESA 2: Rekabetçilik ve Pazarlama Altyapısının Geliştirilmesi</p> <p>ESA 3: Gıda Güvenliği Çalışmalarının Desteklenmesi</p> <p>ESA 4: Kırsal Sanayi Altyapısının Geliştirilmesi</p> <p>ESA 5: Yerel Ürün Çeşitliliğinin Sağlanması</p> <p>ESA 6: Kooperatifleşme Altyapısının Güçlendirilmesi</p> <p>(EZ1, EZ2, EZ3, EZ4, EZ5, EZ6, EZ7, EZ8, EZ9, EF1, EF2, EF3, EF4, EF5, EF6, EF7)</p>
Ekonomik Tehditler (ET)	EGT Stratejileri	EZT Stratejileri
	<p>ESA 7: Kırsal Turizm Altyapısının Güçlendirilmesi</p> <p>ESA 8: Katma Değer ve Markalaşma Potansiyelinin Arttırılması</p> <p>(FG2, FG3, FG9, FT1, FT3, FT4)</p>	<p>ESA 9: Hayvancılık Kapasitesinin Arttırılması</p> <p>ESA 10: Kurumsal Kapasitenin Arttırılması</p> <p>(FZ1, FZ7, FZ9, FT1, FT4)</p>

ESA 1: Tarımsal Ekonominin Geliştirilmesi ve İstihdam Olanaklarının Arttırılması;

(ESA 1.1) Tarım ve gıda sektörlerinin rekabetçi bir yapıya kavuşturulması.

(ESA 1.2) İlçenin sahip olduğu üzüm bağlarının ve meyve bahçelerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması için küçük ve orta ölçekli aile işletmeciliğinin teşvik edilmesi.

(ESA 1.3) İlçedeki üzüm bağlarının ve meyve bahçelerinin niteliklerini kaybetmemesi için kentsel tarım, hobi bahçesi vb. gibi modern tarım yöntemlerinin teşvik edilmesi.

(ESA 1.4) Yerel piyasa oluşturulmasını sağlayan çiftçi pazarlarının kurulması.

ESA 2: Rekabetçilik ve Pazarlama Altyapısının Geliştirilmesi;

(ESA 2.1) Üreticilere yönelik nisbî kâr oranı yüksek ve pazarlanabilir ürünlerin ekimi konusunda bilinçlendirme çalışmalarının yapılması.

(ESA 2.2) Tarımsal ürünlerin pazarlanabilirliğini arttırmak üzere ürünlerde aranılan çeşit, asgari miktar ve standart üretime yönelik planlama çalışmalarının yapılması.

(ESA 2.3) Bölgede üretimi arzu edilen ürünlere yönelik destekleme mekanizmalarının geliştirilmesi ve uygulamaya konulması.

(ESA 2.4) Yurtdışı satış hacminin genişletilmesine yönelik üretici birlikleri ve çiftçileri kapsayan destek mekanizmalarının oluşturulması.

(ESA 2.5) Bölgenin girdi, tedarik ve ürün dağıtım kanalları altyapısının güçlendirilmesine yönelik projelerin desteklenmesi.

(ESA 2.6) Ürünlerin pazara katma değerli satışına yönelik alım merkezleri ve ürün borsalarının kurulması.

(ESA 2.7) İlçe web sitesinin yerel ürün pazarlama, tanıtım ve iletişime yönelik geliştirilerek kullanılması.

ESA 3: Gıda Güvenliği Çalışmalarının Desteklenmesi;

(ESA 3.1) Gıda güvenliğine yönelik kontrol ve denetim mekanizmalarının oluşturulması.

(ESA 3.2) Gıda güvenliği konusunda üretici ve tüketicilere yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yapılması.

ESA 4: Kırsal Sanayi Altyapısının Geliştirilmesi;

(ESA 4.1) Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulması.

(ESA 4.2) Ahırların yaydığı koku sebebiyle mahallelerde yaşayanları rahatsız etmesinin önüne geçilmesi için konut alanlarından uzakta kurulan çiftliklerin desteklenmesi ve hayvancılık potansiyelinin artırılması.

(ESA 4.3) Anavatani Ankara olmakla birlikte yerel ve bölgesel ekonomiye katkısı oldukça fazla olan tiftik üretimine yönelik gerekli sanayi altyapısının geliştirilmesi.

(ESA 4.4) Hayvancılık sektöründe kullanılmak üzere yem ve saman üretim tesislerinin geliştirilmesi.

ESA 5: Yerel Ürün Çeşitliliğinin Sağlanması;

(ESA 5.1) Yerel ürün çeşitliliğinin sürekliliğini sağlamak amacıyla tohum politikalarının geliştirilmesi.

(ESA 5.2) Yerli tohumlara ulaşılabilirliği arttırmak ve tohum üretimini teşvik etmek amacıyla tohum birliklerinin kurulması.

(ESA 5.3) Organik ve dayanıklı tohumların toplanıp saklanacağı tohum bankalarının kurulması.

(ESA 5.4) Fidan ve tohum üretiminin yaygınlaştırılması.

ESA 6: Kooperatifleşme Altyapısının Güçlendirilmesi;

(ESA 6.1) Kooperatif ürünlerinin hem yerel pazarlarda hem de internet üzerinden satış ve pazarlama olanaklarının geliştirilmesi.

(ESA 6.2) Kooperatiflere yönelik hibe desteğinin artırılması.

ESA 7: Kırsal Turizm Altyapısının Güçlendirilmesi;

(ESA 7.1) Kırsal nitelikli yerleşim alanlarının sahip olduğu doğal kaynakların ve marka değeri yüksek alanların (Kirmir Çayı, Sorgun Göleti, İnönü Mağaraları vb.) geliştirilen kırsal turizm projeleri kapsamında bölge turizmine kazandırılması.

(ESA 7.2) Sağlık sektöründe Türkiye ve Ortadoğu'nun kalbinin Ankara olmasından kaynaklanan avantajların, Güdül'ün jeotermal turizm potansiyelinin (Çağa bölgesi vb.) sağlık turizmi çalışmalarına entegre edilmesinde kullanılması.

(ESA 7.3) Turizm sektörünün yerel ekonomiye katkısının oldukça az olması sebebiyle konaklama tesisi eksikliklerinin giderilmesi ve konaklama işletmeciliğinin geliştirilmesi.

(ESA 7.4) Özellikle hafta sonu zaman geçirilebilecek bağ evlerinde ve kırsal nitelikli yerleşim alanlarında çiftlik turizmi uygulamalarının teşvik edilmesi.

(ESA 7.5) İlçenin sahip olduğu tarımsal ürün çeşitliliğinin ve üretim varlığının agro(tarım) turizme ilgili yerli ve yabancı turistlere verilen kısa süreli eğitimlerle sergilenerek turizm altyapısıyla bütünleştirilmesi.

(ESA 7.6) İlçenin sahip olduğu bağ alanlarındaki üzüm üretiminin şarap turizmine uygun olarak yapılması ve şarap rotaları oluşturularak yerli ve yabancı turistlere tadım ve satış imkânı sunulması.

(ESA 7.7) Kırsal nitelikli yerleşim alanlarında gastronomi turizminin geliştirilmesi.

(ESA 7.8) Bıçakçılığın geliştirilmesine yönelik yaratıcı turizm çalışmalarının yapılması.

ESA 8: Katma Değer ve Markalaşma Potansiyelinin Arttırılması;

(ESA 8.1) Markalaşma potansiyeli taşıyan leblebi üretiminin desteklenmesi ve satış mekanizmalarının oluşturulması.

(ESA 8.2) Markalaşma potansiyeli taşıyan, yerel ve bölgesel ölçekte ekonomiye katkı sağlayacak olan tiftiğe yönelik tanıtım mekanizmalarının geliştirilmesi.

(ESA 8.3) İlçe ekonomisine katkı ve katma değer sağlayacak ürün potansiyellerinin değerlendirilmesi.

ESA 9: Hayvancılık Kapasitesinin Arttırılması;

(ESA 9.1) Organik hayvancılıkta yem açığının giderilmesi için organik üretim potansiyeli olan mera alanlarında organik yem bitkileri üretiminin teşvik edilmesi.

(ESA 9.2) Mera yönetim birliklerinin kurulması.

(ESA 9.3) Kentsel gelişme baskısıyla karşı karşıya kalabilecek alanlarda bulunan mera alanlarında ıslah çalışmalarının teşvik edilmesi.

(ESA 9.4) Büyükbaş, küçükbaş hayvancılık ve kümes hayvanlarının sayısı arttırılarak destekleme mekanizmalarının oluşturulması.

(ESA 9.5) Tiftik keçisi yetiştirilmesine yönelik teşvik mekanizmalarının oluşturulması.

(ESA 9.6) Arıcılık potansiyelini arttırmaya yönelik devlet desteklerinden (kovan ve arı desteği vb.) faydalanılması ve yerel halkın bilinçlendirilmesi.

(ESA 9.7) Kırmir Çayı üzerinde yapılan balıkçılık çalışmalarının balık yataklarına verdiği zarar ve çayda meydana getirdiği kirliliğe karşı önlem alınarak desteklenmesi.

ESA 10: Kurumsal Kapasitenin Arttırılması;

(ESA 10.1) Markalaşma ve dış ticaret kapasitesinin arttırılmasına yönelik kurumsal kapasitenin geliştirilmesi amacıyla Ar-Ge çalışmalarının yapılması.

4.4.2.4. Yönetmel yönlere ilişkin TOWS matrisi

Çizelge 4.18. Yönetmel TOWS matrisi

Yönetmel TOWS Matrisi	Yönetmel Güçlü Yönler (YGY)	Yönetmel Zayıf Yönler (YZY)
Yönetmel Fırsatlar (YF)	YGF Stratejileri	YZF Stratejileri
	YSA 1: Sürdürülebilir Kırsal Gelişimin Desteklenmesi (YG1, YF1, YF2, YF3)	YSA 2: Yerel Katılım Kapasitesinin Arttırılması (YZ1, YZ2, YZ3, YZ4, YF1, YF2, YF3)
Yönetmel Tehditler (YT)	YGT Stratejileri	YZT Stratejileri
	YSA 3: Ulaşım Bağlantılarının Güçlendirilmesi (YG1, YT1, YT2)	YSA 4: Bütüncül Planlama Yaklaşımlarının Benimsenmesi (YZ1, YZ2, YZ3, YZ4, YT1, YT2)

YSA 1: Sürdürülebilir Kırsal Gelişimin Desteklenmesi;

(YSA 1.1) Cittaslow üyelik sürecinde bulunan Güdül'ün sakin şehir turizmi kapsamında sürdürülebilir gelişiminin desteklenmesi.

(YSA 1.2) İlçe kırsal gelişimini yönlendirici nitelikte etkin ve verimli kaynak kullanım rotası belirlenmesine yönelik sürdürülebilir planlama çalışmalarının yapılması.

YSA 2: Yerel Katılım Kapasitesinin Arttırılması;

(YSA 2.1) Yönetişim mekanizmalarının güçlendirilmesi.

(YSA 2.2) Kamusal hizmetler için temel yönetim birimi olarak "Güdül İlçesi Yerel Yönetimi"nin kurulması.

(YSA 2.3) Yerli halk, uzmanlar ve yerel yönetimin yılda en az bir kez bir araya geldiği ve düzenli yapılan etkin bir eyleme dönüştürülen "Güdül İlçe Toplantısı"ni düzenlemesi.

(YSA 2.4) Güdül tanıtımı, dayanışma ve yardımlaşmaya yönelik Güdül Vakfı çalışmalarının desteklenmesi.

YSA 3: Ulaşım Bağlantılarının Güçlendirilmesi;

(YSA 3.1) Büyükşehir olan yakınlığın çeşitli ulaşım mekanizmalarıyla (karayolu, demiryolu vb.) desteklenmesine yönelik "Ulaşım Planı" çalışmalarının yapılması.

(YSA 3.2) Ankara-İstanbul karayolu üzerinde olan Ayaş-Beypazarı ulaşım bağlantısı üzerine Güdül'e yönlendirici tabelaların konulması.

(YSA 3.3) Ayaş-Beypazarı karayolu bağlantısının Güdül ayrımı ile ilçe merkezi arasındaki zayıf karayolu bağlantısının bakım ve onarım çalışması yapılarak güçlendirilmesi.

(YSA 3.4) Havaalanı bağlantısının güçlendirilmesi.

YSA 4: Bütüncül Planlama Yaklaşımlarının Benimsenmesi;

(YSA 4.1) Güdül'e bağlı olan bütün mahalleleri temsilen seçilmiş kadın, erkek ve gençler tarafından "İlçe Planlama Kurulu"nun oluşturulması ve ilçeye ilişkin alınacak olan tüm kararların müzakere edilerek bu kurul tarafından onaylanması.

(YSA 4.2) İlçenin kırsal gelişimini destekleyici mekânsal planlara altık sağlayacak stratejik planlama çalışmalarının desteklenmesi.

(YSA 4.3) "Kırsal Alan Yönetimi" çalışmalarının yapılması.

4.4.3. Eylem planlama süreci

		Strateji	Alt Strateji	Sorumlu Kuruluş	
FİZİKSEL	FSA 1	Kırsal Çevrenin Korunması ve Geliştirilmesi	FSA 1.1	Sakarya Nehri'nin bir kolu olan Kirmir, Süvari ve İlhan Çayı'nda rekreasyon aktivitelerinin geliştirilmesi	GİK GB
			FSA 1.2	Kirmir Çayı kenarında ve İnönü Mevkii'nde bulunan mağaraların turizm potansiyelinin değerlendirilmesi için gerekli teknik altyapının kurulması	
			FSA 1.3	Doğal bir mesire alanı olan Sorgun Göleti'nin etkileşim alanını genişletmek adına çalışmalar yapılması	
			FSA 1.4	Tarıma elverişli ve geniş ekim alanlarına sahip Güdül'de tarımsal yaşamın devamlılığı için, Ayaş-Beypazarı gibi verimli topraklara sahip yakın ilçelerle olan ilişkilerin düzenlenmesi	GİTOM GB GİK
			FSA 1.5	Sit alanlarının yapılaşmaya açılmasını önlemek ve yerel ekonomiye katkı sağlaması amacıyla Arkeopark kurulması	GİK GB
	FSA 2	Kırsal Niteliği Korunacak Mahalle Yerleşimleri ve İlçe Merkezinin Fiziki Altyapı Hizmetlerinin Geliştirilmesi	FSA 2.1	Kırsal niteliği korunacak mahalle yerleşimlerini de kapsayacak şekilde ilçeye yönelik ulaşım ağı kapasitesinin güçlendirilmesi, yol bakım ve onarım çalışmalarının yapılması	AKBM GB GİK
			FSA 2.2	Kırsal niteliği korunacak mahalle yerleşimlerine yönelik toplu taşıma hizmetlerinin geliştirilmesi	
	FSA 3	Tarımsal Sulama Altyapısının Geliştirilmesi	FSA 3.1	Bölgenin sulama ihtiyacını karşılayan Kirmir Çayı'nın koruma-kullanma dengesinin sağlanması	DSİBM GB GİK
			FSA 3.2	Mevcut sulama sistemlerine yönelik rehabilitasyon çalışmalarının yapılması	
			FSA 3.3	Geleneksel sulama yöntemleri yerine modern sulama yöntemlerinin geliştirilmesi	
	FSA 4	Tarım Arazilerinin Etkin Kullanımının Sağlanması	FSA 4.1	Mera ve tarım arazilerinin kültürel miras statüsünde kabul edilerek korunması	GİTOM GB GİK
			FSA 4.2	Tarım arazilerine yönelik erozyonla mücadele çalışmalarının başlatılması	
			FSA 4.3	Az topraklı ve topraksız çiftçilerin hazine arazileri ile topraklandırılması	
	FSA 5	Arazi Toplulaştırma Çalışmalarının Yapılması	FSA 5.1	Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerinin birlikte yaygınlaştırılması	ÇŞBAİM GB GİK
			FSA 5.2	Arazi toplulaştırma çalışmaları için çiftçilere kredi desteği sağlanması	

FSA 6	Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanılması	FSA 6.1	Jeotermal kaynak potansiyelinin tarımsal üretimde kullanımını yaygınlaştırmak amacıyla jeotermal seracılık faaliyetlerinin teşvik edilmesi	ETKB GB GİK
		FSA 6.2	Jeotermal enerjinin konut ve sera ışıtmında kullanılması	
		FSA 6.3	Tarım ve hayvancılık sektöründe güneş enerjisi ile sulama sistemlerinin geliştirilmesi	DSİBM ETKB GB GİK
		FSA 6.4	Kırsal bölgelerin ekonomik ve teknolojik gelişmesine katkı sağlamak amacıyla organik atıkların biyoyakıt olarak kullanılması	ETKB GB GİK
FSA 7	Bağ Alanları ve Meyve Bahçelerinin Korunması ve Geliştirilmesi	FSA 7.1	Bağcılık ve hünnap üretiminin teşvik edilmesi	GİTOM GB GİK
		FSA 7.2	Hafta sonu zaman geçirilebilecek bağ evlerinde bağların sürekliliğinin sağlanabilmesi ve kırsal turizm potansiyelinin geliştirmesi açısından yerli ve yabancı turistlere yöre halkı tarafından bağcılık eğitimlerinin verilmesi	GİK GH
FSA 8	Su Havzalarının Korunması	FSA 8.1	Su kaynaklarının etkin kullanılması ve kirletilmemesi, tarımsal kaynaklı kirliliğe karşı su kaynaklarının koruma altına alınması amacıyla havza yönetim planlarının hazırlanması	DSİBM GB GİK GH
		FSA 8.2	Sürdürülebilir havza yönetim çalışmalarına destek olmak amacıyla havza yönetim birliklerinin oluşturulması	GB GİK GH
FSA 9	Kırsal Niteliği Korunacak Mahalle Yerleşimlerinin Geliştirilmesi ve Korunması	FSA 9.3	Kentleşme baskısı altında kalan tarım topraklarının kırsal niteliğinin korunmasına yönelik devamlılık sağlayacak kentsel tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması	ÇŞBAİM GB GİK GH

SOSYAL	SSA 1	Geleneksel Üretim Çalışmalarının Devamlılığının Sağlanması	SSA 1.1	Halk Eğitim Merkezi'nde verilen el sanatları ve zanaat eğitimlerinin sürekliliği sağlanarak geleneksel üretimin teşvik edilmesi	GK GB GİK
			SSA 1.2	"Leblebiciler Sokağı"nda yapılan sokak sağlıklaştırma çalışmalarının devamlılığı sağlanarak tanıtım, teşvik ve dayanışma amacıyla ilçede leblebi festivalinin düzenlenmesi	GB GİK
			SSA 1.3	Yaratıcı turizm çalışmalarına katkı sağlayarak bıçakçılığın gelişmesi adına atölyeler oluşturulması ve bıçak yapma eğitimlerinin verilmesi	GK GB GİK

		SSA 1.4	İlçe tanıtımına katkı sağlayacak bıçakçılık festivalinin düzenlenmesi	AİKTM GB GİK GH
		SSA 1.5	Güdül'ün tanıtımı ve sosyo-ekonomik kalkınmasına yönelik Güdül Vakfı'nın yapmış olduğu çalışmaların desteklenmesi	
		SSA 1.6	Genç çiftçilerin tarımsal üretime olan ilgilerinin artırılması için uygulamalı eğitimler verilmesi	GK GB GİK
		SSA 1.7	Yöredeki çiftçilere organik tarım ve pilot bağcılık teknikleri üzerinde verilen eğitimlerin devamlılığının sağlanması	
SSA 2	Geleneksel Dokunun Korunması ve Geliştirilmesi	SSA 2.1	Kültürel mirasın bir parçası olan ahşap ve taş ağırlıklı geleneksel konut dokusuna yönelik koruma çalışmalarının yapılması	ÇŞBAİM AİKTM GB
SSA 3	Sosyo-Kültürel Altyapının Geliştirilmesi	SSA 3.1	Başkent niteliğindeki bir büyükşehir olan yakınlığın ilçede geliştirilen sosyo-kültürel altyapı ile bütünleştirilerek Güdül'ün sosyo-kültürel yapısının kalkınmasına destek olması	AİKTM ABB GB
SSA 4	Kırsal Niteliği Korunacak Mahalle Yerleşim Alanlarının Yaşam Standartlarının Arttırılması	SSA 4.1	Sosyo-kültürel tesis alanlarının çeşitlendirilerek kapasitesinin arttırılması	ÇŞBAİM ABB GB
		SSA 4.2	Eğitim ve sağlık tesis alanlarının altyapısı güçlendirilerek hizmetlere erişime yönelik stratejilerin oluşturulması	
		SSA 4.3	Ticari birimlerin geliştirilen teşvik mekanizmalarıyla kırsal alanlarda yer seçiminin sağlanması	
		SSA 4.4	Engelli ve yaşlı bireylere yönelik erişilebilirlik faaliyetlerinin geliştirilmesi	ABB GB
		SSA 4.5	Aile eğitim programlarının yaygınlaştırılması	GK GB GİK
		SSA 4.6	Kırsal niteliği korunacak yerleşim alanlarında gezici sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması	GİSM GB GİK
SSA 5	Tarım Dışı Gelir Getirici Faaliyetlerin Geliştirilmesi	SA 5.1	Yöresel zanaat ve el sanatları atölyelerinin kurulması	GK GB GİK GH
		SSA 5.2	Ulaşım bağlantıları üzerinde yerel üretim satış terminallerinin kurulması	ÇŞBAİM ABB GB
		SSA 5.3	Yöresel ürün tanıtım organizasyonları ve ürün tanıtıcı fuarların düzenlenmesi	AİKTM GK GİK GH
		SSA 5.4	Yöresel ürünlerin geliştirilen tanıtım mekanizmalarıyla markalaşma potansiyelinin arttırılması	

SSA 6	Kırsal Nitelikli Yerleşim Alanlarından Kentsel Nitelikli Yerleşim Alanlarına Olan Göçün Engellenmesi	SSA 6.1	Göçle mücadele eylem planlarının oluşturulması	AİGİM GB GİK
		SSA 6.2	Kırsal niteliği korunacak yerleşim birimlerine hizmet götürme birlikleri oluşturularak kamusal hizmetlerin sunum kapasitelerinin güçlendirilmesi	GB GİK GİK GH
		SSA 6.3	Kamu hizmetleri bilgi merkezlerinin oluşturulması	ÇŞBAİM ABB GB
SSA 7	Kooperatifleşmeye Yönelik Eğitim Desteğinin Verilmesi	SSA 7.1	Küçük ve orta ölçekli aile işletmelerinin verilen eğitim desteğiyle kooperatifleşme çalışmalarına katkı sağlaması	GİTOM GK GB GİK GH

EKONOMİK	ESA 1	Tarımsal Ekonominin Geliştirilmesi ve İstihdam Olanaklarının Arttırılması	ESA 1.1	Tarım ve gıda sektörlerinin rekabetçi bir yapıya kavuşturulması	AİTOM GİTOM
			ESA 1.2	İlçenin sahip olduğu üzüm bağlarının ve meyve bahçelerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması için küçük ve orta ölçekli aile işletmeciliğinin teşvik edilmesi	
			ESA 1.3	İlçedeki üzüm bağlarının ve meyve bahçelerinin niteliklerini kaybetmemesi için kentsel tarım, hobi bahçesi vb. gibi modern tarım yöntemlerinin teşvik edilmesi	ÇŞBAİM GB GİK
			ESA 1.4	Yerel piyasa oluşturulmasını sağlayan çiftçi pazarlarının kurulması	GH
	ESA 2	Rekabetçilik ve Pazarlama Altyapısının Geliştirilmesi	ESA 2.1	Üreticilere yönelik nisbî kâr oranı yüksek ve pazarlanabilir ürünlerin ekimi konusunda bilinçlendirme çalışmalarının yapılması	GK GİK GH
			ESA 2.2	Tarımsal ürünlerin pazarlanabilirliğini arttırmak üzere ürünlerde aranılan çeşit, asgari miktar ve standart üretime yönelik planlama çalışmalarının yapılması	AİTOM GİTOM
			ESA 2.3	Bölgede üretimi arzu edilen ürünlere yönelik destekleme mekanizmalarının geliştirilmesi ve uygulamaya konulması	
			ESA 2.4	Yurtdışı satış hacminin genişletilmesine yönelik üretici birlikleri ve çiftçileri	AİTOM GİTOM

			kapsayan destek mekanizmalarının oluşturulması	GİK GH
		ESA 2.5	Bölgenin girdi, tedarik ve ürün dağıtım kanalları altyapısının güçlendirilmesine yönelik projelerin desteklenmesi	ÇŞBAİM ABB GB
		ESA 2.6	Ürünlerin pazara katma değerli satışına yönelik alım merkezleri ve ürün borsalarının kurulması	GH
		ESA 2.7	İlçe web sitesinin yerel ürün pazarlama, tanıtım ve iletişime yönelik geliştirilerek kullanılması	GH
ESA 3	Gıda Güvenliği Çalışmalarının Desteklenmesi	ESA 3.1	Gıda güvenliğine yönelik kontrol ve denetim mekanizmalarının oluşturulması	AİTOM GİTOM
		ESA 3.2	Gıda güvenliği konusunda üretici ve tüketicilere yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yapılması	
ESA 4	Kırsal Sanayi Altyapısının Geliştirilmesi	ESA 4.1	Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulması	ASTİM ÇŞBAİM ABB GB
		ESA 4.2	Ahırların yaydığı koku sebebiyle mahallelerde yaşayanları rahatsız etmesinin önüne geçilmesi için konut alanlarından uzakta kurulan çiftliklerin desteklenmesi ve hayvancılık potansiyelinin artırılması	ÇŞBAİM AİTOM ABB GB
		ESA 4.3	Anavatanı Ankara olmakla birlikte yerel ve bölgesel ekonomiye katkısı oldukça fazla olan tiftik üretimine yönelik gerekli sanayi altyapısının geliştirilmesi	ASTİM ÇŞBAİM AİTOM
		ESA 4.4	Hayvancılık sektöründe kullanılmak üzere yem ve saman üretim tesislerinin geliştirilmesi	ABB GB
ESA 5	Yerel Ürün Çeşitliliğinin Sağlanması	ESA 5.1	Yerel ürün çeşitliliğinin sürekliliğini sağlamak amacıyla tohum politikalarının geliştirilmesi	AİTOM
		ESA 5.2	Yerli tohumlara ulaşılabilirliği arttırmak ve tohum üretimini teşvik etmek amacıyla tohum birliklerinin kurulması	AİTOM GİK GH

		ESA 5.3	Organik ve dayanıklı tohumların toplam saklanacağı tohum bankalarının kurulması	
		ESA 5.4	Fidan ve tohum üretiminin yaygınlaştırılması	
ESA 6	Kooperatifleşme Altyapısının Güçlendirilmesi	ESA 6.1	Kooperatif ürünlerinin hem yerel pazarlarda hem de internet üzerinden satış ve pazarlama olanaklarının geliştirilmesi	GİK GH
		ESA 6.2	Kooperatiflere yönelik hibe desteğinin artırılması	AİTOM
ESA 7	Kırsal Turizm Altyapısının Güçlendirilmesi	ESA 7.1	Kırsal nitelikli yerleşim alanlarının sahip olduğu doğal kaynakların ve marka değeri yüksek alanların (Kırmızı Çay, Sorgun Göleti, İnönü Mağaraları vb.) geliştirilen kırsal turizm projeleri kapsamında bölge turizmine kazandırılması	AİKTM GİK GH
		ESA 7.2	Sağlık sektöründe Türkiye ve Ortadoğu'nun kalbinin Ankara olmasından kaynaklanan avantajların, Gündül'ün jeotermal turizm potansiyelinin (Çağa bölgesi vb.) sağlık turizmi çalışmalarına entegre edilmesinde kullanılması	ETKB GİSM ABB GB GH
		ESA 7.3	Turizm sektörünün yerel ekonomiye katkısının oldukça az olması sebebiyle konaklama tesisi eksikliklerinin giderilmesi ve konaklama işletmeciliğinin geliştirilmesi	AİKTM ÇŞBAİM GB GH
		ESA 7.4	Özellikle hafta sonu zaman geçirilebilecek bağ evlerinde ve kırsal nitelikli yerleşim alanlarında çiftlik turizmi uygulamalarının teşvik edilmesi	
		ESA 7.5	İlçenin sahip olduğu tarımsal ürün çeşitliliğinin ve üretim varlığının agro(tarım) turizme ilgili yerli ve yabancı turistlere verilen kısa süreli eğitimlerle sergilenerek turizm altyapısıyla bütünleştirilmesi	GH
		ESA 7.6	İlçenin sahip olduğu bağ alanlarındaki üzüm üretiminin şarap turizmine uygun olarak yapılması ve şarap rotaları	AİKTM GH

			oluşturularak yerli ve yabancı turistlere tadım ve satış imkânı sunulması	
		ESA 7.7	Kırsal nitelikli yerleşim alanlarında gastronomi turizminin geliştirilmesi	
		ESA 7.8	Bıçakçılığın geliştirilmesine yönelik yaratıcı turizm çalışmalarının yapılması	
ESA 8	Katma Değer ve Markalaşma Potansiyelinin Arttırılması	ESA 8.1	Markalaşma potansiyeli taşıyan leblebi üretiminin desteklenmesi ve satış mekanizmalarının oluşturulması	GK GB GİK GH
		ESA 8.2	Markalaşma potansiyeli taşıyan, yerel ve bölgesel ölçekte ekonomiye katkı sağlayacak olan tiftiğe yönelik tanıtım mekanizmalarının geliştirilmesi	AİKT GB GİK GH
		ESA 8.3	İlçe ekonomisine katkı ve katma değer sağlayacak ürün potansiyellerinin değerlendirilmesi	GH
ESA 9	Hayvancılık Kapasitesinin Arttırılması	ESA 9.1	Organik hayvancılıkta yem açığının giderilmesi için organik üretim potansiyeli olan mera alanlarında organik yem bitkileri üretiminin teşvik edilmesi	AİTOM GH
		ESA 9.2	Mera yönetim birliklerinin kurulması	GİK GH
		ESA 9.3	Kentsel gelişme baskısıyla karşı karşıya kalabilecek alanlarda bulunan mera alanlarında ıslah çalışmalarının teşvik edilmesi	ÇŞBAİM AİTOM ABB GB
		ESA 9.4	Büyükbaş, küçükbaş hayvancılık ve kümes hayvanlarının sayısı arttırılarak destekleme mekanizmalarının oluşturulması	AİTOM GH
		ESA 9.5	Tiftik keçisi yetiştirilmesine yönelik teşvik mekanizmalarının oluşturulması	
		ESA 9.6	Arıcılık potansiyelini arttırmaya yönelik devlet desteklerinden (kovan ve arı desteği vb.) faydalanılması ve yerel halkın bilinçlendirilmesi	AİTOM GK
		ESA 9.7	Kirmir Çayı üzerinde yapılan balıkçılık çalışmalarının balık yataklarına verdiği	UABBM GB

			zarar ve çayda meydana getirdiği kirliliğe karşı önlem alınarak desteklenmesi	GH
ESA 10	Kurumsal Kapasitenin Arttırılması	ESA 10.1	Markalaşma ve dış ticaret kapasitesinin arttırılmasına yönelik kurumsal kapasitenin geliştirilmesi amacıyla Ar-Ge çalışmalarının yapılması	ASTİM ABB GB

YÖNETSEL	YSA 1	Sürdürülebilir Kırsal Gelişimin Desteklenmesi	YSA 1.1	Cittaslow üyelik sürecinde bulunan Güdül'ün sakin şehir turizmi kapsamında sürdürülebilir gelişiminin desteklenmesi	AİKTM GK GB GİK GH
			YSA 1.2	İlçe kırsal gelişimini yönlendirici nitelikte etkin ve verimli kaynak kullanım rotası belirlenmesine yönelik sürdürülebilir planlama çalışmalarının yapılması	ÇŞBAİM ABB GBGİK
	YSA 2	Yerel Katılım Kapasitesinin Arttırılması	YSA 2.1	Yönetişim mekanizmalarının güçlendirilmesi	GİK GİYY
			YSA 2.2	Kamusal hizmetler için temel yönetim birimi olarak "Güdül İlçesi Yerel Yönetimi"nin kurulması	
			YSA 2.3	Yerli halk, uzmanlar ve yerel yönetimin yılda en az bir kez bir araya geldiği ve düzenli yapılan etkin bir eyleme dönüştürülen "Güdül İlçe Toplantısı"nın düzenlenmesi	
			YSA 2.4	Güdül tanıtımı, dayanışma ve yardımlaşmaya yönelik Güdül Vakfı çalışmalarının desteklenmesi	GK GİK GSDYV
	YSA 3	Ulaşım Bağlantılarının Güçlendirilmesi	YSA 3.1	Büyükşehir olan yakınlığın çeşitli ulaşım mekanizmalarıyla (karayolu, demiryolu vb.) desteklenmesine yönelik "Ulaşım Planı" çalışmalarının yapılması	AKBM GB GİK
			YSA 3.2	Ankara-İstanbul karayolu üzerinde olan Ayaş-Beypazarı ulaşım bağlantısı üzerine Güdül'e yönlendirici tabelaların konulması	

			<p>YSA 3.3 Ayaş-Beypazarı karayolu bağlantısının Güdül ayrımı ile ilçe merkezi arasındaki zayıf karayolu bağlantısının bakım ve onarım çalışması yapılarak güçlendirilmesi</p>	
			<p>YSA 3.4 Havaalanı bağlantısının güçlendirilmesi</p>	
YSA 4	Bütüncül Planlama Yaklaşımlarının Benimsenmesi	<p>YSA 4.1 Güdül'e bağlı olan bütün mahalleleri temsilen seçilmiş kadın, erkek ve gençler tarafından "İlçe Planlama Kurulu"nun oluşturulması ve ilçeye ilişkin alınacak olan tüm kararların müzakere edilerek bu kurul tarafından onaylanması</p>	GİK GH	
		<p>YSA 4.2 İlçenin kırsal gelişimini destekleyici mekânsal planlara altık sağlayacak stratejik planlama çalışmalarının desteklenmesi</p>	ÇŞBAİM ABB GB	
		<p>YSA 4.3 "Kırsal Alan Yönetimi" çalışmalarının yapılması</p>	GİK GH	

5.SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Kırsal kalkınma çalışmalarının başarılı olabilmesi için birtakım şartların yerine getirilmesi gereklidir. Farklılaşan kırsal alan deseni ve etkileşim alanı sınırlarının net bir şekilde çizilebilmesi, kırsal alanın sahip olduğu potansiyellerin etkin ve verimli bir şekilde değerlendirilmesine katkı sağlayacak ve gelişimi durdurucu veya yavaşlatıcı olumsuzlukları en aza indirecek kırsal kalkınma politika ve stratejilerinin belirlenebilmesi, kırsal kalkınma sürecinden etkilenen veya bu süreci doğrudan etkileyen paydaşların tespit edilmesi, dezavantajlı grupların sürece aktif katılımının sağlanması, tespit edilen paydaşların kırsal alanda yaşanabilirliğini ve sürdürülebilirliğini arttırmaya yönelik ihtiyaç ve taleplerinin katılımcı yaklaşımlarla tespit edilmesi, yerel kalkınma kapasitesi ve örgütlenme düzeyinin artırılmasına yönelik yönetim ve katılım mekanizmalarının geliştirilmesi, kırsal alana ilişkin güçlü ve zayıf yönlerle fırsatlar ve tehditlerin belirlendiği mevcut durum analizlerinin yapılması ve sayısallaştırılması, kırsal alandaki paydaşların çizdiği çerçeve kapsamında şeffaf, adil ve devamlılık sağlayacak olan bir kırsal gelişim vizyonunun belirlenebilmesi ve belirlenen vizyon kapsamında stratejiler oluşturularak eylem planlarının hazırlanması kırsal kalkınmada başarıyı arttıran faktörler arasında yer almaktadır. Bu noktada doğrudan kırsal alanı etkileyen ve ondan etkilenen yerli halkın karar verme sürecine ve kaliteli bir yaşam arzusuna yönelik ilçenin kırsal gelişimini yönlendirici politikaların öncelik değerlerinin tespitine olan etkisi başarıya giden yolda aşılması gereken önemli bir adım niteliği taşımaktadır.

Bu tez çalışmasındaki araştırma sonuçları planlama çalışmalarına sadece teorik olarak değil; aynı zamanda uygulama, politika geliştirme ve denetleme aşamalarında da önemli katkılar koymaktadır. Sonuçlar stratejik kırsal kalkınmaya ilişkin planlama çalışmalarında ilgili uzman ve yetkililere katkılar sağlayarak; ortaya çıkan model önerisinin büyükşehirlerin çeperinde kırsal niteliğini devam ettirmeye çalışan Türkiye'deki diğer kırsal alanlarda da uygulanabileceği düşünülmektedir. Sadece kırsal kalkınma temelli çalışmalarda değil; aynı zamanda katılımcılık temelli karmaşık süreçleri analiz etmeye yarayan ve çok kriterli karar verme mekanizmalarının sayısallaştırılmasına ihtiyaç duyulan bütün çalışmalarda karar verme sürecini kolaylaştırarak uygulanabilmektedir.

Tez çalışması kapsamında konuyla ilgili yapılması planlanan çalışmalar, konuya ilgi duyan uzman, araştırmacı ve uygulayıcılar için öneriler incelendiğinde, değerlendirmede kullanılan SWOT faktörlerinin sayısallaştırılmasına yönelik grup içi ve

genel ağırlıklarının şeffaf bir katılım sürecini kapsayan AHS yöntemiyle tespit edilmesi, AHS karar verme sürecinde uygulanabilir ve sürdürülebilir temelli stratejik kırsal kalkınma modeli çerçevesinin ve kırsal gelişme vizyonunun belirlenebilmesine altlık sağlamanın yanı sıra ihtiyaçlar ve beklentiler doğrultusunda önceliklendirme avantajı sağlamaktadır. Aynı zamanda doğru problem tespiti ve çözüm mekanizmalarına yönelik rasyonel yaklaşımları da teşvik etmektedir. Sağlanan bu avantaj, kırsal kalkınma sürecinden etkilenen paydaşların yaşam kalitesini ve memnuniyet düzeyini arttırıp, beklentilerin karşılanmasına ve verilen göçün azaltılmasına sebep olmaktadır. Kırsal kalkınma çalışmalarının öncelikli bir rota takip etmesi, yerel kimliğin sürdürülebilirliğine ve hedeflenen başarıya ulaşılabilesine önemli katkılar sağlamaktadır.

Güdül ilçesi hem büyükşehir hem de başkente olan yakınlığı sebebiyle cazibe merkezlerinden birisi olma yolunda gerekli kalkınma müdahaleleri yapıldığında önemli adımlar atabilme potansiyeline sahip bir ilçe konumundadır. İlçede kırsal kalkınmayı zorlaştıran etkenlerin başında nüfus, istihdam alanı ve iş gücü yetersizliği gelmektedir. Sosyal dokunun ayakta kalabileceği yeterli bir nüfusa, katma değer olarak geri dönüş sağlayabilecek tarımsal üretim varlığına ve kırsal ekonomiyi ayakta tutacak iş sahalarına olan ihtiyaç, Güdül kırsal kalkınmasının önündeki en büyük engeller arasında yer almaktadır.

Alana yönelik fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel açıdan yapılmış olan SWOT analizi çalışmalarıyla Güdül kırsal kalkınmasının mevcut konumu, geliştirilmeye açık potansiyelleri ve göz ardı edilmemesi gereken zayıf noktaları tespit edilmiştir. Güdül ilçesi stratejik kırsal kalkınma modelinin oluşturulması sürecinde mevcut yapı ve genel çerçeve nitel özellik taşıyan SWOT analizi ile çizilmiş; oluşturulan SWOT gruplarının ve grupların kapsadığı SWOT faktörlerinin önem dereceleri ise AHS tekniği kullanılarak belirlenmiş ve önceliklendirilmiştir.

Çalışma sonuçları, SWOT-AHS tekniğinin stratejik kırsal kalkınma modelinin belirlenebilmesinde etkin ve verimli bir mevcut durum analizi ve başarılı bir süreç adına kritik dönüm noktalarının tespitini ve belirlenen öncelikleri ortaya koymaktadır. Güdül'de stratejik bir kırsal kalkınma sürecini başarıyla gerçekleştirebilmek adına üç paydaş grubunun (yerli halk, uzman, yerel yönetici) alana yönelik fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel yapı değerlendirmelerini; yönetim mekanizmalarının güçlendirilmesi adına ilgili paydaşların çalışma kapsamında belirlenen SWOT faktörlerine yönelik tespitlerini ve bu paydaşlar arasında kurulacak olan işbirliği ve

koordinasyon mekanizmalarını araştıran çalışma, stratejik kırsal kalkınma sürecinde katılım mekanizmalarının önemini açıkça ortaya koymaktadır.

Güdülden, tarımsal üretimin en önemli sorunu sulama alanı yetersizliği ve su temini olarak görölmektedir. Özellikle bütüñşehir yasasıyla beraber köylerin mahalle statüsüne bürünmesi su ücretlendirmelerini başlatmakta ve bu da maliyetleri arttırmaktadır. Hayvan sayısı ve hayvansal üretimdeki azalma eğilimi değişen yasal süreçle beraber daha da artış göstermektedir. Ahırların kentsel olarak nitelendirilen mahallelerde kokuya sebebiyet verdiği için konut alanlarından uzağa taşınması, maliyetleri daha da arttırmaktadır. Ayrıca tarıma ve hayvancılığa dayalı İhtisas Organize Sanayi Alanları'nın bulunmayışı, tarımsal ve hayvansal üretimden elde edilebilecek geliri ve beklentiyi düşürdüğünden, çiftçilik geçim kaynağı olarak tercih edilmekten çıkmaktadır. Üretilen hayvansal ve bitkisel ürünlerin pazarlama alt yapısı düşük olduğundan piyasa değerinin altında satılmakta; katma değer sağlanabilecek ürünlerde üretim ve satış örgütlenmesinin olmaması da üretimi kısıtlamaktadır.

Güdülden kırsal kalkınma stratejisinin kurulmasında ve modelin oluşturulmasında elde edilen çıktılar değerlendirildiğinde SWOT faktör sayısının diğer gruplara göre daha az olmasının da etkisiyle önem derecesi en yüksek SWOT grubu yönetsel olarak belirlenmiş olup; yönetsel grubu sırasıyla sosyal, fiziksel ve ekonomik grup takip etmektedir. Ancak yönetsel faktörler, değerlendirme sürecinde faktör azlığı ve şeffaf bir yönlendirme çerçevesinin çizilebilmesi sebebiyle diğer gruplar dışında tutularak, kendi içinde tutarlı bir yapıda değerlendirme kapsamına alınmıştır.

Güdülden stratejik kırsal kalkınma model önerisi oluşturulmasında anahtar nokta, potansiyel kaynakların yönetimine ve ortaya çıkan karmaşık yapının çözümüne ışık tutacak niteliğe sahip “*katılımcı kırsal kalkınma planlaması ve yönetimi*”dir. Stratejik kırsal kalkınma sürecinde başarılı olmak sadece parçacıl, dar kapsamlı, durağan ve etkileşim mekanizmalarının yeterince işlemediği yaklaşımlar yerine; bütüñleşik, geniş kapsamlı, değişen ve değişime yön veren, yerel kalkınma ve katılım kapasitesinin örgütlenme ve finansman mekanizmalarıyla uyumlu çalıştığı güçlü yönetim anlayışı ile mümkündür. Katılım temelli planlama yaklaşımlarına ve yönetim sürecine, süreçten etkilenen veya bu süreci besleyen bütüñ paydaş gruplarının aktif katılım sağlanması planının uygulanabilirliği, başarısı ve sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır.

Stratejik kırsal kalkınma sürecini etkileyen ve bu sürecin etkisi altında kalan tüm paydaşların ortak eksende buluşup; planlama sürecine katılım sağlayabilme şansı yakalaması ve adil karar verme sürecine dahil olabilmesi yani kısaca katılımcı sürecin

birer parçası olabilmesi, hazırlanmış olan planlama çalışmalarının uygulanabilir ve sürdürülebilirliğini arttırmasından dolayı ilgili konu literatüründe oldukça önem taşımaktadır.

Bu çalışma, planlama girişimlerine yerli halkın katılımı ile ilişkili günümüze kadar Güdül özelinde kırsal kalkınmayı önceleyen ve yerli halk, uzman ve yerel yöneticilerin SWOT grupları önem derecelerine yönelik kimi zaman birleşen kimi zaman ayrışan görüşlerini şeffaf bir şekilde yansıtması açısından özgün bir nitelik taşımaktadır. Güdül stratejik kırsal kalkınmasını yönlendirici nitelik taşıyan görüşler, fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel gelişim eksenlerinin sürece adaptasyonuna oldukça önemli katkılar sağlayacaktır.

SWOT-AHS karar verme sürecine aktif katılım sağlayan paydaşların gerçekleştirmiş olduğu SWOT analizleri sonucunda tespit edilen mevcut durumun sayısallaştırılarak, elde edilen sonuçlar doğrultusunda öncelik değerleri tespit edilmiştir. Sonrasında ise ilçenin fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel açıdan gelişimine yönelik yerel paydaşların üzerinde uzlaştığı “Güdül Kırsal Gelişme Vizyonu” ve buna bağlı stratejiler ortaya konulmuştur. Güdül kırsal kalkınması için benimsenen gelişme vizyonu:

“Farklılaşan yerel dinamikleri ve özgün kimliği ile sürdürülebilir kırsal gelecek adına koruma-kullanma dengesinin sağlandığı; fiziksel ve ekonomik altyapının kalkınma temeline dayandırıldığı rekabetçi yapıya ulaşmış, gerekli bilinçte ve sosyal hayata aktif katılım sağlayan bireylerden oluşan, kaliteli yaşam alanlarına sahip, güvenli, erişilebilir, yönetim mekanizmalarının güçlendirildiği, yerel katılım kapasitesi ve örgütlenme düzeyi yüksek bir Güdül” olarak belirlenmiştir.

Geliştirilen vizyon çerçevesinde Güdül’ün kırsal geleceğine yönelik stratejiler dikkate alınarak, SWOT faktörlerinin birbirleri arasındaki entegrasyonuna dayanan TOWS matrisi ile Güdül için fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel stratejik amaçlar oluşturulmuş; belirlenen stratejik amaçların eyleme dönüştürülmesi ve Güdül kırsal kalkınma sürecinin tamamlanabilmesi adına stratejilere yönelik sorumlu kuruluşların tespit edildiği eylem planları hazırlanmıştır.

Güdül’ün sahip olduğu doğal kaynak potansiyelinin etkin ve verimli kullanımına yönelik fiziksel açıdan;

- Kırsal çevrenin korunması ve geliştirilmesi,
- Kırsal niteliği korunacak mahalle yerleşimleri ve ilçe merkezinin fiziki altyapı hizmetlerinin geliştirilmesi,
- Tarımsal sulama altyapısının geliştirilmesi,

- Tarım arazilerinin etkin kullanımının sağlanması,
- Arazi toplulaştırma çalışmalarının yapılması, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması,
- Bağ alanları ve meyve bahçelerinin korunması ve geliştirilmesi,
- Su havzalarının korunması,
- Kırsal niteliği korunacak mahalle yerleşimlerinin geliştirilmesi ve korunmasına yönelik stratejiler geliştirilmiştir.

Sahip olunan sosyo-kültürel yapının devamlılığının sağlanabilmesi ve bu yapıyı oluşturan yerli halkın yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik olarak sosyal açıdan;

- Geleneksel üretim çalışmalarının devamlılığının sağlanması, geleneksel dokunun korunması ve geliştirilmesi,
- Sosyo-kültürel altyapının geliştirilmesi, kırsal niteliği korunacak mahalle yerleşim alanlarının yaşam standartlarının artırılması,
- Tarım dışı gelir getirici faaliyetlerin geliştirilmesi,
- Kırsal nitelikli yerleşim alanlarından kentsel nitelikli yerleşim alanlarına olan göçün engellenmesi,
- Kooperatifleşmeye yönelik eğitim desteğinin verilmesine yönelik stratejiler geliştirilmiştir.

Kırsal ekonomik desenin katma değer sağlamasına yönelik ekonomik açıdan;

- Tarımsal ekonominin geliştirilmesi ve istihdam olanaklarının artırılması,
- Rekabetçilik ve pazarlama altyapısının geliştirilmesi,
- Gıda güvenliği çalışmalarının desteklenmesi,
- Kırsal sanayi altyapısının geliştirilmesi,
- Yerel ürün çeşitliliğinin sağlanması,
- Kooperatifleşme altyapısının güçlendirilmesi,
- Kırsal turizm altyapısının güçlendirilmesi,
- Katma değer ve markalaşma potansiyelinin artırılması,
- Hayvancılık kapasitesinin artırılması,
- Kurumsal kapasitenin artırılmasına yönelik stratejiler geliştirilmiştir.

Yönetsel yapının yerel kalkınma kapasitesini arttırmaya yönelik faaliyetlerinin artırılması ve güçlendirilmesine yönelik yönetsel açıdan;

- Sürdürülebilir kırsal gelişimin desteklenmesi,
- Yerel katılım kapasitesinin artırılması,
- Ulaşım bağlantılarının güçlendirilmesi,

- Bütüncül planlama yaklaşımlarının benimsenmesine yönelik stratejiler geliştirilmiştir.

Yapılan çalışma kırsal alana yönelik yapılacak olan stratejik planlama çalışmaları adına başlangıç niteliği taşımakta olup; kırsal niteliği korunacak alanlara yönelik stratejik bir kırsal kalkınma rotası oluşturmaktadır. Bu çalışmanın Büyükşehirlerin çeperinde kırsal niteliğini devam ettirmeye çalışan Türkiye’deki diğer kırsal alanlarda da uygulanabileceği düşünülmektedir. Gündül’ü yaşayan veya yaşayacak olan farklı paydaş gruplarının sürece katkılarının adil ve şeffaf bir biçimde değerlendirilmesiyle elde edilmiş veriler, beklentilere cevap niteliği taşıyan “*Gündül Stratejik Kırsal Kalkınma Rotası*”nı belirleme sürecinde kullanılan tekniğin çalışma amacı ve çıktılarına uygunluğunu somut olarak kanıtlar niteliktedir.

Bu çalışmanın büyükşehirlerin çeperinde kırsal niteliğini devam ettirmeye çalışan ve doğrudan kırsal alan olma özelliği taşıyan Türkiye’deki diğer kırsal alanlarda da uygulanabileceği düşünülmektedir. Araştırma Gündül ilçesinde sınırlı bir örnekleme gerçekleştirilmiştir. Bu durum çalışmanın kısıtlılığı olarak değerlendirilebilir. Gündül’e dair daha sonraki yıllarda yapılacak çalışmalarda daha büyük ve farklı örneklemleri kapsayan çalışmaların yapılması mevcut çalışmayla kıyaslama imkânını ortaya çıkararak ulusal yazına önemli katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Akbulak, C., 2016. Ardahan ilinde kırsal turizm potansiyelinin sayısallaştırılmış SWOT analizi ile değerlendirilmesi. Erişim Adresi, https://www.researchgate.net/publication/301569667_ARDAHAN_ILINDE_KIRSA_L_TURIZM_POTANSIYELININ_SAYISALLASTIRILMIS_SWOT_ANALIZI_IL_E_DEGERLENDIRILMESI.
- Akça, H., 2006, Assesments of rural tourism in Turkey using SWOT analysis, *Journal of Applied Sciences*, 6 (13), 2838-2839.
- Akpınar, N., Somuncu, M. ve Karadeniz, N., 2015, Sürdürülebilir bölge planlama çerçevesinde kırsal kalkınma için alan kullanım sistemlerinin Rize ili örneğinde irdelenmesi. 6. Ulusal Bölge Bilimi/Bölge Planlama Kongresi. Merkezi(TÜCAUM), T. C. A. v. U.
- Aksoy, H. H. ve Elmacı, D., 2009, Örneklem seçimi ve hesaplaması .
- Aktan, C. C., 2007, Stratejik yönetim ve SWOT analizi.
- Albrechts, L., 2006, Bridge the gap: from spatial planning to strategic projects, *European Planning Studies*, 14 (10), 1487-1500.
- Alkan Gökler, L. ve Yenigül, S. B., 2017, Kentsel yayılma baskısı altında kalan yerleşimlerde sosyal sürdürülebilirlik: Ankara İncek mahallesi örneği, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 26 (1), 59-78.
- Anonim, 1973, Ankara il yıllığı, 2 Temmuz 2019, *Ankara*, Ajans Türk, p. 502.
- Anonim, 2006a, Planlamada stratejik yaklaşımlar; klasik planlama anlayışı temelli askıya mı çıkıyor?, <https://kentselstrateji.com/planlamada-stratejik-yaklasimlar-klasik-planlama-anlayisi-temelli-askiya-mi-cikiyor/>: [12 Temmuz 2019].
- Anonim, 2006b, Kamu idareleri için stratejik planlama kılavuzu, *T.C. Kalkınma Bakanlığı, Ankara*.
- Anonim, 2006c, Ulusal kırsal kalkınma stratejisi (UKKS)-I, [https://kcp.tarim.gov.tr/Ulusal_kirsal_kalkinma_stratejisi%20\(2007-2013\).pdf](https://kcp.tarim.gov.tr/Ulusal_kirsal_kalkinma_stratejisi%20(2007-2013).pdf): [2 Temmuz 2019].
- Anonim, 2012, TÜİK istatistikleri, <http://tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>: [12 Haziran 2019].
- Anonim, 2014, Koruma odaklı kırsal alan planlaması: bir model önerisi (KAMAG), *T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı*.
- Anonim, 2015, Ulusal kırsal kalkınma stratejisi (UKKS)-II, [https://kcp.tarim.gov.tr/UKKS%20\(2014-2020\).pdf](https://kcp.tarim.gov.tr/UKKS%20(2014-2020).pdf): [2 Temmuz 2019].

- Anonim, 2017a, Güdül ilçesi araştırma raporu, *Ankara Kalkınma Ajansı, Ankara*.
- Anonim, 2017b, Ankara kırsal inovasyon yol haritası, *Ankara Kalkınma Ajansı*.
- Anonim, 2018a, Ankara evre düzeni planı, <https://www.ankara.bel.tr/2038-ankara-cevre-duzeni-planı>: [28 Ağustos 2019].
- Anonim, 2018b, Güdül mahalle sınırları, <https://www.ankara.bel.tr/>: [3 Ağustos 2019].
- Anonim, 2018c, Güdül nazım ve uygulama imar planı.
- Anonim, 2019a, Güdül teknik altyapısı, <https://gudul.bel.tr/>: [16 Ağustos 2019].
- Anonim, 2019b, İnönü mağaraları, <https://www.magmadergisi.com/magma-da-bu-ay/inonu-magara-yerlesimi>: [2 Ağustos 2019].
- Anonim, 2019c, Türkiye mülki idare haritaları, http://cografyaharita.com/turkiye_mulki_idare_haritalari.html [10 Mayıs 2019].
- Anonim, 2019d, Kirmir ayı, <http://www.gudul.gov.tr/>: [16 Temmuz 2019].
- Anonim, 2019e, TK istatistikleri, http://tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059: [14 Nisan 2019].
- Anonim, 2019f, Güdül gelişim yönlerinin araştırılması, <https://www.ankaraka.org.tr/tr/arama?q=g%C3%BCd%C3%BCI>: [4 Mayıs 2019].
- Anonim, 2019g, Güdül bıçak sanatı, <http://www.ticarihayat.com.tr/haber/Geleneksel-el-sanatini-yasatiyor/5408>: [12 Ağustos 2019].
- Anonim, 2019h, Kirmir ayı sulama barajı, https://www.google.com/search?safe=active&biw=1536&bih=674&tbm=isch&sxsrf=ACYBGNsYBz6s37y917x0oZFjG0heOGXHIQ%3A1575137242079&sa=1&ei=2q_iXem_BIy6acySIIgC&q=kirmir+%C3%A7ay%C4%B1+sulama&oq=kirmir+%C3%A7ay%C4%B1+sulama&gs_l=img.3..35i39.129400.133212..133389...1.0..0.184.2312.0j20.....0....1..gws-wiz-img.....10..0j0i131j35i362i39j0i67j0i30j0i5i30j0i24.-m5dZXmK63Y&ved=0ahUKEwjplKW-w5LmAhUMXRoKHUwJBSEQ4dUDCAc&uact=5#imgrc=JoLszw8SFXvRJM:: [12 Ağustos 2019].
- Anonim, 2019i, Güdül sağlık tesis alanları, <https://ankaraism.saglik.gov.tr/TR,64544/gudul-ilce-saglik-mudurlugu.html>: [2 Ağustos 2019].
- Anonim, 2019j, Gdl eğitim tesis alanları, <http://gudul.meb.gov.tr/>: [2 Ağustos 2019].
- Anonim, 2019k, Gdl ile nüfusu, <http://www.nufusune.com/gudul-ilce-nufusu-ankara>: [10 Mayıs 2019].

- Anonymous, 1997, Agenda 2000,
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/cap-history/agenda-2000/com97-2000_en.pdf: [24 Temmuz 2019].
- Anonymous, 2000, Final report, *Brüksel, Stokholm*.
- Anonymous, 2004a, New perspectives foreu rural development,
<https://www.europeansources.info/record/new-perspectives-for-eu-rural-development/>: [12 Temmuz 2019].
- Anonymous, 2004b, European Statistics, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main>: [2 Eylül 2019].
- Anonymous, 2006, OECD rural policy reviews, the new rural paradigm policies and governance, *OECD*.
- Anonymous, 2007, Rural policy reviews, Germany, *OECD, Paris*.
- Anonymous, 2009a, Rural policy reviews, Spain, *OECD*.
- Anonymous, 2009b, Rural policy reviews, Italy, *OECD, Paris*, 180.
- Anonymous, 2011a, UK public general acts,
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/20/contents/enacted>: [13 Ağustos 2019].
- Anonymous, 2011b, Rural policy reviews, United Kingdom, *OECD* 272.
- Anonymous, 2012, Annual report and accounts, *Department for Communities and Local Government*.
- Anonymous, 2013a, Rural-urban partnerships: an integrated approach to economic development- France, *OECD, Paris*.
- Anonymous, 2013b, The CAP towards 2020,
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/cap-post-2013/agreement/presentation/slide-show-long_en.pdf: [4 Ağustos 2019].
- Anonymous, 2015a, Annual report and cccounts, *Department for Communities and Local Government*.
- Anonymous, 2015b, Rural urban classification (RUC),
<https://www.gov.uk/government/collections/rural-urban-classification>: [12 Temmuz 2019].
- Anonymous, 2019a, Güdül satellite image,
<https://earth.google.com/web/@40.212202,32.24869055,726.21396083a,4022.30155306d,35y,0h,45t,0r/data=ChMaEQoJL20vMGJqN3k4GAIgASgCKAI>: [12 Ağustos 2019].
- Anonymous, 2019b, Rural development, United Nations.

- Armağan, G., 2019, Kalkınma ve kırsal kalkınma kavramları, Aydın, <http://www.gokselarmagan.com/tr/#>: [24 Temmuz 2019].
- Arslan Olcay, C., 2016, Avrupa 2020 stratejisi doğrultusunda ortak tarım politikasının değişim trendleri ve yönelimleri, *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 15 (2), 97-124.
- Ayan, S., Öztürk, S., Belkayalı, N. ve Akpınar, N., 2009, The evaluation of management alternatives of Ilgaz Mountain National Park. Internatiol Conference of Plants and Environmental Pollution. Kayseri, Erciyes Üniversitesi.
- Bakırcı, M., 2007, Türkiye’de kırsal kalkınma: kavramlar-politikalar-uygulamalar, *Ankara*, Nobel Yayıncılık, p. 76-89.
- Ballas, D., Kalogeresis, T. ve Labrianidis, L., 2003, A comparative study of typologies for rural areas in Europe. 43rd European Congress of the Regional Science Association. Finlandiya.
- Baum, S., Froberg, K., Hartmann, M., Matthews, A. ve Weingarten, P., 2004, The future of rural areas in the CEE new member states, *Germany*.
- Baycan Levent, T., Gülümser, A. A. ve Nijkamp, P., 2010, Türkiye’nin kırsal yapısı: AB düzeyinde bir karşılaştırma, *İtü Dergisi/a*, 9 (2), 133-144.
- Bibby, P. ve Shepherd, J., 2004. Developing a new classification of urban and rural areas for policy purposes – the methodology. Erişim Adresi, https://www.researchgate.net/publication/266098483_Developing_a_New_Classification_of_Urban_and_Rural_Areas_for_Policy_Purposes_-_The_Methodology.
- Blunden, J. R., Pryce, W. T. R. ve Dreyer, P., 1998, The classification of rural areas in the european context: an exploration of a typology using neural network applications, *Regional Studies*, 32 (2), 149-160.
- Bryden, J., 2002, Rural development indicators and diversity in the European Union. Measuring Rural Diversity Conference. Washington, DC.
- Cengiz, T., Kiper Dokumacı, T. ve Uslu, A., 2004, Avrupa’da ve Türkiye’de yapılan kırsal planlama çalışmalarında peyzaj mimarlığının yeri. Peyzaj Mimarlığı II. Kongresi. Odası, T. P. M.: 83-95.
- Cengiz, T. ve Çelem, H., 2005, Hızlı kırsal değerlendirme yöntemi: Alpağut köyü örneği (Seben, Bolu), *Kafkas Üniversitesi Artvin Orman Fakültesi Dergisi*, 6 (1-2), 161-170.
- Ceylan, S. ve Somuncu, M., 2018, Kırsal alanların dönüşümünü kavramsal bakımından yeniden düşünmek. TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu. Ankara.
- Cloke, P., 1997, An index of rurality for England and Wales, *Regional Studies*, 11 (1), 31-46.

- Copus, A., Petrie, S., Shucksmith, J., Shucksmith, M., Still, M. ve Watt, J., 2001, Pre-school educational provision in rural areas, *The Scottish Executive Education Department, Aberdeen*.
- Costis, H., 2003, Imagining rurality in the new Europe and Dilemmas for spatial policy, *European Planning Studies*, 11 (2), 103–113.
- Courbet, C. ve Pecqueur, B., 1992, g, *Presses Universitaires de France, Paris*.
- Çelik, N. ve Murat, G., 2008, Sayısallaştırılmış SWOT analizi ile Bartın ilinin ekonomik yapısını değerlendirme 2. Ulusal İktisat Kongresi. İzmir.
- Çelik, Z., 2005. Planlı dönemde Türkiye’deki kırsal kalkınma politika ve uygulamaları üzerine bir değerlendirme. *Planlama 2*, 61-71. Erişim Adresi, http://www.spo.org.tr/resimler/ekler/b13b2203029ed80_ek.pdf.
- Çörek Öztaş, Ç. ve Karaaslan, Ş., 2017, Türkiye’de kırsal planlama ve farklı ülkelere ait kırsal planlama örnekleri, *Kent Akademisi, Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi*, 10 (4).
- Daşdemir, İ. ve Güngör, E., 2002, Çok boyutlu karar verme metotları ve ormancılıkta uygulama alanları, *ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 4 (4).
- Davoudi, S. ve Stead, D., 2003, Urban and rural relationships: an introduction and brief history, *Built Environment Journal*, 28 (4), 269-277.
- Dıraor, B. M., 2008, Katılım öncesi AB fonları ve kırsal kalkınma: fırsatlar, sorunlar ve Türkiye için öneriler, Uzmanlık Tezi, *Devlet Planlama Teşkilatı*, Ankara.
- Epstein, T. S. ve Jezeph, D., 2001, Development there is another way: a rural urban partnership development paradigm, *World Development*, 29 (8), 1443–1454.
- Eraktan, G., 2007, Ortak tarım ve balıkçılık politikası, *Ankara*, p. 51-67.
- Eraktan, G., 2011, Ortak tarım politikasında reform arayışları, *Ankara*, p. 300-303.
- Eres, Z., 2014, Erken Cumhuriyet döneminde çağdaş kırsal kimliğin örneklenmesi: planlı göçmen köyleri, *İstanbul Teknik Üniversitesi*.
- Gallent, N., Hamiduddin, I., Juntti, M., Kidd, S. ve Shaw, D., 2015, Introduction to rural planning: economies, communities and landscapes: 388.
- Geray, C., 1968. Türkiye’de kırsal yerleşme düzeni ve köy kent yaklaşımı. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi 30, 1, 45-66. Erişim Adresi, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/42/412/4529.pdf>.
- Geray, C., 2011, Düünden bugüne kırsal gelişme politikaları, *Ankara*, p. 41-45.
- Gong, X. ve Pizzoli, E., 2002, How to best classify rural and urban?, *Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), Rome, Italy*.

- Gülçubuk, B., 2015, Dünya’da Avrupa Birliği’nde ve Türkiye’de kırsal kalkınma yaklaşımlarında değişimler. Ankara, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü.
- Gündüz, F., 2004, Çevre ve turizmin sürdürülebilirliği, *Planlama Dergisi*, 58.
- Halfacree, K., 1995, Talking about rurality: social representations of the rural as expressed by residents of six english parishes, *Journal Of Rural Studies*, 11, 1-19.
- Hoggart, K., Buller, H. ve Black, R., 1995, Rural Europe: identity and change.
- Ilbery, B. W., 1998, The geography of rural change, *London*, p. 126-133.
- İrdem, İ. ve Mutlu, A., 2016, 6360 sayılı yasayla “kır-kent” kavramlarının muğlâklaşması sorunu ve olası sonuçları. KAYSEM 10. İzmir: 159-176.
- Javadi-Safa, A., 2018, An overview of key issues, 6 (2), 12.
- Kangas, J., Kurtilla, M. ve Kajanus, M., 2003, Evaluating the management strategies of a forestland estate - the S–O–S approach, *Journal of Environmental Management*, 69, 349-358.
- Kaplan, H., 2007, Kentsel sit alanı bulunan Anadolu kasabalarında turizm seçeneği olarak eko turizm – Güdül örneği, Uzmanlık Tezi, *Gazi Üniversitesi*, Ankara, 481-505.
- Keleş, R. ve Hamamcı, C., 1997, Çevrebilim, *Ankara*, İmge Kitabevi, p. 368.
- Keleş, R., 1998, Kentbilim terimleri sözlüğü, *Ankara*, İmge Kitabevi, p. 112.
- KGM, 2019, T.C. Karayolları Genel Müdürlüğü, <http://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Root/default.aspx>: [19 Temmuz].
- Kurtilla, M., Pesonen, M., Kangas, J. ve Kajanus, M., 2000, Utilizing the analytic hierarchy process AHP in SWOT analysis – a hybrid method and its application to a forest-certification case, *Forest Policy and Economics*, 1, 41-52.
- Kuşat, N., 2014. Sürdürülebilir kırsal kalkınma için bir alternatif olarak kırsal turizm ve Türkiye’de uygulanabilirliği. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi 10, 2. Erişim Adresi, <http://iibfdergi.ibu.edu.tr/index.php/ijesr/article/view/645>.
- Labrianidis, L., 2004, The future of Europe’s rural peripheries, *Ashgate, UK.*, p. 82.
- Lerman, Z., Csaki, C. ve Feder, G., 2002, Land policies and evolving farm structures in transition countries 2794.
- Malinen, P., 1995, Rural area typologies in Finland, *LEADER, Lüksemburg*.

- Masozera, M. K., Alavalapati, J. R. R., Jacobson, S. K. ve Shresta, R. K., 2004, Assessing the suitability of community-based management for the Nyungwe Forest Reserve, *Forest Policy and Economics*.
- Moseley, M. J., 2012, Rural development principles and practice. London, SAGE Publications.
- Nijkamp, P., Baycan, T. ve Gulumser Akgun, A., 2006, Turkey's rurality: a comparative analysis at the EU level.
- Özalp, S., 2006, Sosyo-mekansal dinamiklerle değişen planlama yaklaşımı mekansal stratejik planlama ve İstanbul örneği, Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Teknik Üniversitesi*, İstanbul.
- Özcan, S., 2015, Küresel konferanslar ve çevre sorunları: çevre kalkınma ve etik açısından eleştirel bir değerlendirme, *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu*, 765.
- Özkan, E., 2007, Türkiye’de kırsal kalkınma politikaları ve kırsal turizm, Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı*, Ankara.
- Paül, V. ve Haslam Mckenzie, F., 2013, Peri-urban farmland conservation and development of alternative food networks: insights from a case-study area in metropolitan Barcelona, *Land Use Policy*, 30 (1), 94-105.
- Polat, E., 2010, Planlamada yeni bir paradigma baskısı: stratejik mekansal planlama (SMP), *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 19 (4), 1-18.
- Quinn, J. B., 1980. Strategies for change: logical incrementalism. Erişim Adresi, [https://www.scirp.org/\(S\(351jmbntvnsjt1aadkposzje\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1444115](https://www.scirp.org/(S(351jmbntvnsjt1aadkposzje))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1444115).
- Reading, R., Openshaw, S. ve Jarvis, S., 1994, Are multidimensional social classifications of areas useful in UK health-service research?, *Journal of Epidemiology and Community Health*, 48 (2), 192-200.
- Richards, G. ve Hall, D., 2000, Tourism and sustainable community development.
- Saaty, T. L., 1980, The analytic hierarchy process, *USA*, p. 74.
- Saaty, T. L. ve Vargas, L. G., 2001, Models, methods, concepts & applications of the analytic hierarchy process, *Boston, USA*, Kluwer’s Academic Publishers, p. 72-82.
- Saaty, T. L., 2008, Relative measurement and its generalization in decision making why pairwise comparisons are central in mathematics for the measurement of intangible factors the analytic hierarchy/network process. Review of the Royal Spanish Academy of Sciences Series a Mathematics (RACSAM). 102: 257.

- Sat, A. ve Sınacı, F., 2016, Kapsamlı planlamadan stratejik mekânsal planlamaya: Türkiye örneği. Ankara, Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü: 21-39.
- Satsangi, M., Bramley, G. ve Storey, C., 2000, Selling and developing land and buildings for rent and low cost home ownership: the views of landowners, *Scottish Landowners Federation, Edinburgh*.
- Seebohm, L., 2014, Collaborative tools for strategic line planning, *Concurrent Strategies*.
- Sezen, T., 2006, Osmanlı yer adları, *Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara*, 206.
- Shinno, H., Yoshioka, H., Marpaung, S. ve Hachiga, S., 2006, Quantitative SWOT analysis on global competitiveness of machine tool industry, *Journal of Engineering Design*, 17 (3), 251-258.
- Şahin, B. ve Gündüz, E., 2018, A comprehensive SWOT analysis for strategic rural development-Güdümlü case. III. Ines Education and Social Science Congress. Alanya, Antalya: 266-275.
- Tekeli, İ., 2009, Modernizm, modernite ve Türkiye'nin kent planlama tarihi. İlhan Tekeli Toplu Eserler.8. İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tekeli, İ., 2011, Anadolu'da yerleşme sistemi ve yerleşme tarihleri. İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tekeli, İ., 2016, Dünya'da ve Türkiye'de kent-kır karşıtlığı yok olurken yerleşmeler için temsil sorunları ve strateji önerileri, 1, *Ankara, İdealkent Yayınları*, p. 54.
- Terzi, S., 2017, Sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde Türkiye'de uygulanan çevre politikası araçlarının değerlendirilmesi, *Uzmanlık Tezi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ankara*.
- Toccaceli, D., 2015, Agricultural districts in the Italian regions: looking toward 2020, *Agricultural and Food Economics*, 3 (1).
- Turhan, M. S., 2005, Avrupa Birliği üyeliği yolunda Türkiye kırsal kalkınma tedbirleri uygulama süreci, *Türk Kamu İşletmeleri Birliği Ankara*.
- Urry, J., 2015, Mekânları tüketmek *İstanbul*, Ayrıntı Yayınları, p. 75-89.
- Van der Valk, A. ve Faludi, A., 1994, Rule and order dutch planning doctrine in the twentieth century.
- Van Leeuwen, E. S. ve Nijkamp, P., 2005, The embeddedness of small enterprises in the rural local economy of small and medium-sized towns, 87-106.

- Williams, N., Shucksmith, M., Edmond, H. ve Gemmell, A., 1996, Scottish rural life update: a revised socio-economic profile of rural Scotland, *The Scottish Office, Edinburg*.
- Worldbank, 2003, Reaching the rural poor: a renewed strategy for rural development. Worldbank. USA. 1.
- Yenigül, S. B., 2012. Bölgesel farklılıklar açısından kırsal alanlar. Erişim Adresi, http://tucaum.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/280/2015/08/semp4_8.pdf.
- Yenigül, S. B., 2017. New approaches in rural development policies and the effects of these approaches on Turkey's rural development policies. *Journal of Planning* 27, 1, 16-25. Erişim Adresi, <http://planlamadergisi.org/eng/jvi.aspx?pdire=planlama&plng=eng&un=PLAN-47450&look4=>.
- Yılmaz, A. ve Zorlu, K., 2018, SWOT-AHS analizi kullanılarak Sinop'ta sürdürülebilir turizm stratejilerinin önceliklendirilmesi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11.

EKLER

EK-1 Güdül Halkı Anket Formu

Sayın Katılımcı,

Bu anket, Konya Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim dalında Yüksek Lisans yapmakta olan Buse ŞAHİN DEREYURT'un "Stratejik Kırsal Kalkınma Modeli: Ankara-Güdül rneği İle İlgili Araştırma" isimli Yüksek Lisans Tezi kapsamında Dr. Öğr. Üyesi Elif GÜNDÜZ (KTUN) danışmanlığında hazırlanmıştır.

İlişikteki ankete vereceğiniz yanıtlar, sizin de dâhil olduğunuz stratejik Güdül kırsal kalkınma modeli çalışmalarına katılım düzeyinizi arttırmayı sağlayacaktır. Çalışmanın sonuçları yerel / merkezi yönetimler ve plancılara Güdül'e ilişkin sorunları czmede ışık tutacaktır. Katılımcılığı gclendirmek amacıyla katılım ve katkılarınız bu çalışma için oldukça önemlidir.

Soruları cevaplamayız yaklaşık olarak 30-35 dakikanızı alacaktır. Anket soruları için herhangi bir doğru ya da yanlış cevap yoktur. Ankette yer alan sorulara içtenlikle ve hiçbir soruyu atlamadan yanıt vermeniz, araştırmanın bilimsel geçerliliği ve güvenilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Anketin her bölümünde soruları nasıl cevaplayacağınızla ilgili açıklamalar yer almaktadır. Lütfen yönergeyi dikkatle takip ediniz.

Anket sorularına verdiğiniz yanıtlar istatistiksel kurallara uygun olarak genellenecek ve sadece anılan bilimsel araştırma için kullanılacaktır. Sizin kimliğiniz asla açıklanmayacaktır ve kişisel bilgileriniz ele alınmayacaktır.

Ankete uygulamasına yönelik gerekli yasal izin ilgili mercilerden alınmıştır. Değerli zamanınızı ayırdığınız ve verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederim.

Şehir Plancısı
Buse ŞAHİN DEREYURT

İletişim Bilgileri:

Konya Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, KONYA

E-mail: busesahin1@gmail.com

STRATEJİK KIRSAL KALKINMA MODELİ: ANKARA-GÜDÜL ÖRNEĞİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMA

BÖLÜM 1

Sorulara verdiğiniz yanıtlar ile Güdül'n kırsal kalkınmadaki en önemli sorunu ile Güdül halkının yaşam koşullarını daha iyiye götürmede izlenecek en doğru yaklaşımın tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Sizden kırsal kalkınmanın önündeki sorunları czmede göz önünde bulundurulması gereken hususların önem derecelerini değerlendirmeniz istenmektedir. Bu hususlar fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel olmak üzere dört başlık altında toplanmıştır. Söz konusu değerlendirme sırasında; faktörler önem derecelerine göre verilen ölçek üzerinde (1-9) sıralanacaktır.

Değerlendirme rnekleri:

Aşağıdaki faktörlerden hangisi "Güdül'deki sorunları czmede ve iyileştirmede" daha önemlidir?

Değerlendirme: Güdül'deki sorunları czmeye ve iyileştirmeye yönelik çalışmalarında "Fiziksel Gcl Yönlerden Yararlanmak (FG)" ile "Fiziksel Gcl Yn 1 (FG1)" faktörlerini önem derecelerine göre sıraladığımızda; FG diğer SWOT gruplarına göre **orta nemdeyse 5 puan**, FG1 diğer SWOT faktörlerine göre **ok fazla önemliyse 9 puan** verilmesi gerekmektedir.

Değerlendirme									
1=ok Az nemli 3=Az nemli 5=Orta nemli 7=Fazla önemli							ncelik Puanı		
9=ok Fazla nemli									
Fiziksel Gcl Yönler (FG)	1	2	3	4	5	6	7	8	9
FG1	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Cinsiyet : a)Kadın b)Erkek

Yaşınız :

Mesleğiniz :

Eğitim Durumunuz:

FİZİKSEL SWOT ANALİZİ		Öncelik Puanı
		Çok Az Önemli: 1 Az Önemli: 3 Orta Önemli: 5 Fazla Önemli: 7 Çok Fazla Önemli: 9
Fiziksel Güçlü Yönler (FG)		
FG1	İlçe sınırları içerisinde Sakarya Nehri'nin bir kolu ve rekreasyon aktivitesi olan Kirmir, Suvari ve İlhan Çayı'nın geçmesi	
FG2	Tarıma elverişli ve geniş ekim alanına sahip arazilerin varlığı ve tarımsal yaşamın devamı	
FG3	Kirmir Çayı kenarında ve İnönü Mevkii'nde turizm potansiyeline sahip mağaraların varlığı	
FG4	Sorgun Göleti'nin bulunması	
FG5	İlçe sınırları içerisinde kentsel, arkeolojik ve doğal sit alanlarının bulunması	
FG6	Zengin doğal ve tarihi değerlere sahip olması	
FG7	Geleneksel ve özgün bir mimariye sahip olunması	
FG8	Jeotermal kaynakların varlığı	
FG9	Hafta sonu zaman geçirilebilecek bağ evlerinin bulunması	
Fiziksel Zayıf Yönler (FZ)		
FZ1	Tarımsal sulama alt yapısının yetersiz olması	
FZ2	Jeotermal potansiyelinin sağlık tesislerinde yaygın bir şekilde kullanılmaması	
FZ3	Teknik alt yapının yetersiz olması	
FZ4	Mahallelerde yapılan hayvancılık faaliyetleri doğrultusunda ortaya çıkan kötü kokulardan ve gürültüden dolayı ahırların konut alanlarından uzak alanlara taşınması	
FZ5	Vahşi depolama yönteminin kullanılması	
FZ6	İlçe içerisinde doğalgaz hattının bulunmaması	
FZ7	Kirmir Çayı'nın üzerine yapılan 3 barajın çayı kirletmesi ve balık yataklarını bozması	
FZ8	Orman alanlarına eklenen meralardan dolayı otlak alan sınırlarının azalması	
FZ9	Arazilerin parçalı olması	
Fiziksel Fırsatlar (FF)		
FF1	Konya'dan sonra Türkiye'nin ikinci büyük tahıl ambarı olması	
FF2	Kirmir Çayı üzerinde bölgenin sulama ihtiyacını karşılayacak ve kalkınmasına destek olacak sulama barajının bulunması	
FF3	Sorgun Göleti'nin Bolu Dağı'nın uzantısı olan sıra dağların arasında, yeşilin her tonunu barındıran, ormanın ortasında doğal bir mesire alanı olması	
FF4	Bağcılığın bölgenin geçmişinde önemli bir yer tutması	
FF5	Güdül'ün Ayaş- Beypazarı gibi verimli topraklara sahip ve turizm açısından zengin ilçelere olan yakınlığı	

FF6	Güdü'l'ün Kırmır Çayı Vadisi nedeniyle zengin bir ekolojik sisteme sahip olması	
FF7	Tarım topraklarının kırsal turizme elverişliliği	
FF8	III. Derece Deprem Bölgesi'nde yer alması	
FF9	Güdü'l'ün sürdürülebilir gelişimi destekleyici cittaslow üyelik sürecinde olması	
Fiziksel Tehditler (FT)		
FT1	Zengin tarım potansiyelinin yeterince değerlendirilememesi	
FT2	Uruş-Güdü'l fay hattının bulunması	
FT3	Kentleşme baskısı altında kalan tarım topraklarına sahip olması	
FT4	Sulamada Kırmır Çayı'nın kullanılması	
FT5	İklim değişikliği sebebiyle kuraklık yaşanması	

SOSYAL SWOT ANALİZİ	Öncelik Puanı	
	Çok Az Önemli: 1 Az Önemli: 3 Orta Önemli: 5 Fazla Önemli: 7 Çok Fazla Önemli: 9	
Sosyal Güçlü Yönler (SG)		
SG1	Ankara gibi büyük bir kente yakın olunması nedeniyle sosyal faaliyetlere erişimin görece kolay olması	
SG2	Ahşap ve taş ağırlıklı yöreye özgü geleneksel konut mimarisine ve zengin sokak dokusuna sahip olunması	
SG3	Leblebiciliğin geleneksel iş kolları arasında yer alması	
SG4	Güdü'l bıçaklarının ilçeyi tanıtmaya katkı sağlayan, geçmişi ve kültürü yansıtan geleneksel bir el sanatı olması	
SG5	Tanıtım, teşvik ve dayanışma amacıyla festivaller düzenleniyor olması	
SG6	Yöredeki çiftçilerin organik tarım ve pilot bağcılık teknikleri üzerine eğitim alıp uygulama yapıyor olması	
SG7	Güdü'l Vakfı'nın kalkınmaya ve yerleşimin tanıtımına yönelik başarılı çalışmalar yürütüyor olması	
SG8	Gençler ve öğrencilerin iletişim, haberleşme ve uydu sistemleri teknolojilerine meraklı olması	
SG9	Halk Eğitim Merkezi'nde el sanatları ve süs eşyaları eğitimi, üretimi ve satışının yapılabilmesi	
Sosyal Zayıf Yönler (SZ)		
SZ1	Sosyal yaşamın sürdürülebileceği, kültür etkinliklerinin yapılabileceği mekânların yeterli düzeyde olmaması	
SZ2	Ankara gibi büyük bir kente yakınlık nedeniyle nüfus artış hızının düşük ve göç miktarının fazla olması	
SZ3	Eğitim olanaklarının kısıtlı olmasından dolayı işsizlik oranının yüksek olması	
SZ4	İstihdam potansiyelinin düşük olması	
SZ5	Nüfusun yaş ortalamasının yüksek olması	

SZ6	Yöreye özgü sokak dokusunun sınırlı bir alanda görülmesi	
SZ7	Lebecilerin zanaatlarını aktaracak genç bulamaması	
Sosyal Fırsatlar (SF)		
SZ1	Anadolu'nun ortasındaki konumu sebebiyle birçok kültürün geçiş noktasında yer alması	
SZ2	Zengin doğal ve tarihi mirasa sahip olma	
Sosyal Tehditler (ST)		
ST1	İç göç oranının ve kaybedilen nüfusun zamanla artması	
ST2	Yörede üretilen ürünlerin herhangi bir tarımsal kooperatifleşme olmadan bireysel çabalarla tüketiciye ulaştırılması	
ST3	Gençlerin tarımsal üretime ilgisinin azalması	
ST4	Devamlılık sağlayacak mevcut nüfusun yaşlanması	

EKONOMİK SWOT ANALİZİ		Öncelik Puanı
		Çok Az Önemli: 1 Az Önemli: 3 Orta Önemli: 5 Fazla Önemli: 7 Çok Fazla Önemli: 9
Ekonomik Güçlü Yönler (EG)		
EG1	Halkın başlıca gelir kaynağının tarım ve hayvancılık olması	
EG2	Jeotermal kaynak potansiyelinin tarım ve turizm sektöründe kullanılabilir olması	
EG3	Kırmızı Çay'ı kıyı düzenlemesiyle bölgede ticaretin ve rekreasyonel aktivitelerin canlandırılması	
EG4	Coğrafi yapının yeni iş sahalarının açılması için uygun olması	
EG5	Geleneksel yapısı içerisinde tiftik ticaretinin önemli bir yerinin olması	
EG6	Arıcılık, balıkçılık ve kümes hayvancılığıyla uğraşılıyor olması	
EG7	Amatör olarak kümes hayvanı besleyen halkın, ürünleri bölge içerisinde kurulan pazarlarda ve seyyar tezgahlarda satarak ekonomiyi canlandırması	
EG8	Geleneksel leblebi imalatının canlandırılması için sokak boyu rekreasyon çalışmalarının yapılmış olması	
Ekonomik Zayıf Yönler (EZ)		
EZ1	Tohum ıslah çalışmalarının yetersiz oluşu	
EZ2	Büyükbaş hayvancılığın azalması	
EZ3	Hayvan sayısı az olan hanelerin bakım için yaptıkları harcamaların artması ve kâr oranlarının düşmesi	
EZ4	İşsiz nüfusa istihdam sağlamaya yardımcı olacak iş sahalarının eksik olması	
EZ5	Gelişmiş bir sanayinin bulunmaması	
EZ6	Yeterli düzeyde saman ve yem üretiminin bulunmaması	
EZ7	Gıda güvenliği çalışmalarının olmaması	

EZ8	Kooperatif alt yapısının zayıf olması	
EZ9	Rekabetçilik ve pazarlama altyapısının yetersiz olması	
Ekonomik Fırsatlar (EF)		
EF1	Tiftik keçisinin anavatanının Ankara olması	
EF2	Tiftiğin ülke ve bölge halkına ekonomik getirisinin oldukça yüksek olması	
EF3	Markalaşma potansiyeli taşıyan leblebiye sahip olması	
EF4	Yurt içi ve yurt dışı pazarlarda yer edinmek için çeşitli potansiyellere sahip olması	
EF5	Bağcılık faaliyetlerinin gelişmesi	
EF6	Kirmir Çayı'nın balıkçılık için uygun olması	
EF7	Güdü bıçaklarını görmek ve satın almak amacıyla ilçenin ziyaret ediliyor olması	
Ekonomik Tehditler (ET)		
ET1	Ülke ve bölge halkına ekonomik getirisi yüksek olan tiftik üretiminin oldukça azalması	
ET2	Geçmişte Güdül'ün simgesi haline gelmiş olan leblebinin ve deri imalathanelerinin sayısının zamanla oldukça azalması	
ET3	Marka değeri yüksek turizm alanlarının Güdül ile bütünleşemiyor olması	
ET4	Kırsal nitelikli yerleşim bölgelerindeki doğal kaynakların turizme kazandırılmaması ve agro turizm yatırımlarının yetersiz olması	
ET5	Ankara sağlık sektöründe Türkiye ve Ortadoğu'nun merkezi konumunda olmasına rağmen, bu potansiyelin turizm sektörü ile entegre edilememesi	
ET6	Tarıma dayalı sermayenin değerlendirilmesi ve biriktirilmesindeki önemin Ankara'ya olan yakınlık nedeniyle yitirilmiş olması	
ET7	İşletmelerin markalaşma ve dış ticaret konusundaki kurumsal kapasitelerinin yetersiz olması	
ET8	Konaklama eksiklikleri giderilmediğinden turizmin ekonomiye katkısının oldukça az olması	

YÖNETSEL SWOT ANALİZİ	Öncelik Puanı
	Çok Az Önemli: 1 Az Önemli: 3 Orta Önemli: 5 Fazla Önemli: 7 Çok Fazla Önemli: 9
Yönetsel Güçlü Yönler (YG)	
YG1	Ulaşım bağlantıları üzerinde yer alması
Yönetsel Zayıf Yönler (YZ)	
YZ1	Ekonomik sektörlerin Ankara ve alt bölgeleriyle birlikte bütüncül bir yaklaşım içerisinde değerlendirilmemesi
YZ2	Yerel katılım kapasitesinin düşük olması
YZ3	Büyükşehir yasasıyla mahalle sayısının artması

YZ4	Büyükşehir yakın ve kırsal niteliğini devam ettirmeye çalışıyor olması	
Yönetsel Fırsatlar (YF)		
YF1	Başkent niteliğindeki büyükşehir yakın olması	
YF2	Bütünşehir yasasıyla idari yapının ve hizmet sunum kapasitesinin değişmesi	
YF3	Güdü'l'ün sürdürülebilir gelişimi destekleyici Cittaslow üyelik sürecinde olması	
Yönetsel Tehditler (YT)		
YT1	Tarım topraklarının imar yoluyla gelişme konut alanına çevriliyor olması	
YT2	Bütüncül bir planlama yaklaşımı olmaması	
YT3	Bütünşehir yasasıyla idari yapının ve hizmet sunum kapasitesinin değişmesi	

EK-2 Yerel Yönetimler / Uzman Anket Formu

Sayın Katılımcı,

Bu anket, Konya Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim dalında Yüksek Lisans yapmakta olan Buse ŞAHİN DEREYURT'un "Stratejik Kırsal Kalkınma Modeli: Ankara-Güdül Örneği İle İlgili Araştırma" isimli Yüksek Lisans Tezi kapsamında Dr. Öğr. Üyesi Elif GÜNDÜZ (KTUN) danışmanlığında hazırlanmıştır.

İlişikteki ankete vereceğiniz yanıtlar, sizin de dâhil olduğunuz stratejik Güdül kırsal kalkınma modeli çalışmalarına katılım düzeyinizi arttırmayı sağlayacaktır. Çalışmanın sonuçları yerel / merkezi yönetimler ve plancılara Güdül'e ilişkin sorunları çözmeye ışık tutacaktır. Katılımcılığı güçlendirmek amacıyla katılım ve katkılarınız bu çalışma için oldukça önemlidir.

Soruları cevaplamanız yaklaşık olarak 30-35 dakikanızı alacaktır. Anket soruları için herhangi bir doğru ya da yanlış cevap yoktur. Ankette yer alan sorulara içtenlikle ve hiçbir soruyu atlamadan yanıt vermeniz, araştırmanın bilimsel geçerliliği ve güvenilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Anketin her bölümünde soruları nasıl cevaplayacağınızla ilgili açıklamalar yer almaktadır. Lütfen yönergeyi dikkatle takip ediniz.

Anket sorularına verdiğiniz yanıtlar istatistiksel kurallara uygun olarak genellenecek ve sadece anılan bilimsel araştırma için kullanılacaktır. Sizin kimliğiniz asla açıklanmayacaktır ve kişisel bilgileriniz ele alınmayacaktır.

Ankete uygulamasına yönelik gerekli yasal izin ilgili mercilerden alınmıştır. Değerli zamanınızı ayırdığınız ve verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederim.

Şehir Plancısı
Buse ŞAHİN DEREYURT

İletişim Bilgileri:

Konya Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, KONYA
E-mail: busesahin1@gmail.com

STRATEJİK KIRSAL KALKINMA MODELİ: ANKARA-GÜDÜL ÖRNEĞİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMA

BÖLÜM 1

Sorulara verdiğiniz yanıtlar ile Güdül'ün kırsal kalkınmadaki en önemli sorunu ile Güdül halkının yaşam koşullarını daha iyiye götürmede izlenecek en doğru yaklaşımın tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Sizden kırsal kalkınmanın önündeki sorunları çözmeye göz önünde bulundurulması gereken hususların önem derecelerini değerlendirmeniz istenmektedir. Bu hususlar fiziksel, sosyal, ekonomik ve yönetsel olmak üzere dört başlık altında toplanmıştır. Söz konusu değerlendirme sırasında; faktörler önem derecelerine göre verilen ölçek üzerinde (1-9) sıralanacaktır.

Değerlendirme örnekleri:

Aşağıdaki faktörlerden hangisi "Güdül'deki sorunları çözmeye ve iyileştirmeye" daha önemlidir?

Değerlendirme: Güdül'deki sorunları çözmeye ve iyileştirmeye yönelik çalışmalarda "Fiziksel Güçlü Yönlerden Yararlanmak (FG)" ile "Fiziksel Güçlü Yön 1 (FG1)" faktörlerini önem derecelerine göre sıraladığımızda; FG **orta** önemdeyse 5 puan, FG1 **çok fazla** önemliyse 9 puan verilmesi gerekmektedir.

Değerlendirme												
1=Çok Az Önemli 3=Az Önemli 5=Orta Önemli 7=Fazla Önemli				Öncelik Puanı								
9=Çok Fazla Önemli				1	2	3	4	5	6	7	8	9
Fiziksel Güçlü Yönler (FG)				1	2	3	4	5	6	7	8	9
FG1				1	2	3	4	5	6	7	8	9

Cinsiyet : a)Kadın b)Erkek

Yaşınız :

Mesleğiniz :

Eğitim Durumunuz:

FİZİKSEL SWOT ANALİZİ		Öncelik Puanı
		Çok Az Önemli: 1 Az Önemli: 3 Orta Önemli: 5 Fazla Önemli: 7 Çok Fazla Önemli: 9
Fiziksel Güçlü Yönler (FG)		
FG1	İlçe sınırları içerisinde Sakarya Nehri'nin bir kolu ve rekreasyon aktivitesi olan Kirmir, Suvari ve İlhan Çayı'nın geçmesi	
FG2	Tarıma elverişli ve geniş ekim alanına sahip arazilerin varlığı ve tarımsal yaşamın devamı	
FG3	Kirmir Çayı kenarında ve İnönü Mevkii'nde turizm potansiyeline sahip mağaraların varlığı	
FG4	Sorgun Göleti'nin bulunması	
FG5	İlçe sınırları içerisinde kentsel, arkeolojik ve doğal sit alanlarının bulunması	
FG6	Zengin doğal ve tarihi değerlere sahip olması	
FG7	Geleneksel ve özgün bir mimariye sahip olunması	
FG8	Jeotermal kaynakların varlığı	
FG9	Hafta sonu zaman geçirilebilecek bağ evlerinin bulunması	
Fiziksel Zayıf Yönler (FZ)		
FZ1	Tarımsal sulama alt yapısının yetersiz olması	
FZ2	Jeotermal potansiyelinin sağlık tesislerinde yaygın bir şekilde kullanılmaması	
FZ3	Teknik alt yapının yetersiz olması	
FZ4	Mahallelerde yapılan hayvancılık faaliyetleri doğrultusunda ortaya çıkan kötü kokulardan ve gürültüden dolayı ahırların konut alanlarından uzak alanlara taşınması	
FZ5	Vahşi depolama yönteminin kullanılması	
FZ6	İlçe içerisinde doğalgaz hattının bulunmaması	
FZ7	Kirmir Çayı'nın üzerine yapılan 3 barajın çayı kirletmesi ve balık yataklarını bozması	
FZ8	Orman alanlarına eklenen meralardan dolayı otlak alan sınırlarının azalması	
FZ9	Arazilerin parçalı olması	
Fiziksel Fırsatlar (FF)		
FF1	Konya'dan sonra Türkiye'nin ikinci büyük tahıl ambarı olması	
FF2	Kirmir Çayı üzerinde bölgenin sulama ihtiyacını karşılayacak ve kalkınmasına destek olacak sulama barajının bulunması	
FF3	Sorgun Göleti'nin Bolu Dağı'nın uzantısı olan sıra dağların arasında, yeşilin her tonunu barındıran, ormanın ortasında doğal bir mesire alanı olması	
FF4	Bağcılığın bölgenin geçmişinde önemli bir yer tutması	
FF5	Güdül'ün Ayaş- Beypazarı gibi verimli topraklara sahip ve turizm açısından zengin ilçelere olan yakınlığı	

FF6	Güdül'ün Kırmir Çayı Vadisi nedeniyle zengin bir ekolojik sisteme sahip olması	
FF7	Tarım topraklarının kırsal turizme elverişliliği	
FF8	III. Derece Deprem Bölgesi'nde yer alması	
FF9	Güdül'ün sürdürülebilir gelişimi destekleyici ciltaslow üyelik sürecinde olması	
Fiziksel Tehditler (FT)		
FT1	Zengin tarım potansiyelinin yeterince değerlendirilememesi	
FT2	Uruş-Güdül fay hattının bulunması	
FT3	Kentleşme baskısı altında kalan tarım topraklarına sahip olması	
FT4	Sulamada Kırmir Çayı'nın kullanılması	
FT5	İklim değişikliği sebebiyle kuraklık yaşanması	

SOSYAL SWOT ANALİZİ	Öncelik Puanı
	Çok Az Önemli: 1 Az Önemli: 3 Orta Önemli: 5 Fazla Önemli: 7 Çok Fazla Önemli: 9
Sosyal Güçlü Yönler (SG)	
SG1	Ankara gibi büyük bir kente yakın olunması nedeniyle sosyal faaliyetlere erişimin görece kolay olması
SG2	Ahşap ve taş ağırlıklı yöreye özgü geleneksel konut mimarisine ve zengin sokak dokusuna sahip olunması
SG3	Leblebiciliğin geleneksel iş kolları arasında yer alması
SG4	Güdül bıçaklarının ilçeyi tanıtmaya katkı sağlayan, geçmişi ve kültürü yansıtan geleneksel bir el sanatı olması
SG5	Tanıtım, teşvik ve dayanışma amacıyla festivaller düzenleniyor olması
SG6	Yöredeki çiftçilerin organik tarım ve pilot bağcılık teknikleri üzerine eğitim alıp uygulama yapıyor olması
SG7	Güdül Vakfı'nın kalkınmaya ve yerleşimin tanıtımına yönelik başarılı çalışmalar yürütüyor olması
SG8	Gençler ve öğrencilerin iletişim, haberleşme ve uydu sistemleri teknolojilerine meraklı olması
SG9	Halk Eğitim Merkezi'nde el sanatları ve süs eşyaları eğitimi, üretimi ve satışının yapılabilmesi
Sosyal Zayıf Yönler (SZ)	
SZ1	Sosyal yaşamın sürdürülebileceği, kültür etkinliklerinin yapılabilceği mekânların yeterli düzeyde olmaması
SZ2	Ankara gibi büyük bir kente yakınlık nedeniyle nüfus artış hızının düşük ve göç miktarının fazla olması
SZ3	Eğitim olanaklarının kısıtlı olmasından dolayı işsizlik oranının yüksek olması
SZ4	İstihdam potansiyelinin düşük olması
SZ5	Nüfusun yaş ortalamasının yüksek olması

SZ6	Yöreye özgü sokak dokusunun sınırlı bir alanda görülmesi	
Sosyal Fırsatlar (SF)		
SZ1	Anadolu'nun ortasındaki konumu sebebiyle birçok kültürün geçiş noktasında yer alması	
SZ2	Zengin doğal ve tarihi mirasa sahip olma	
Sosyal Tehditler (ST)		
ST1	İç göç oranının ve kaybedilen nüfusun zamanla artması	
ST2	Yörede üretilen ürünlerin herhangi bir tarımsal kooperatifleşme olmadan bireysel çabalarla tüketiciye ulaştırılması	
ST3	Gençlerin tarımsal üretime ilgisinin azalması	
ST4	Devamlılık sağlayacak mevcut nüfusun yaşlanması	

EKONOMİK SWOT ANALİZİ		Öncelik Puanı Çok Az Önemli: 1 Az Önemli: 3 Orta Önemli: 5 Fazla Önemli: 7 Çok Fazla Önemli: 9
Ekonomik Güçlü Yönler (EG)		
EG1	Halkın başlıca gelir kaynağının tarım ve hayvancılık olması	
EG2	Jeotermal kaynak potansiyelinin tarım ve turizm sektöründe kullanılabilir olması	
EG3	Kirmir Çayı kıyı düzenlemesiyle bölgede ticaretin ve rekreasyonel aktivitelerin canlandırılması	
EG4	Coğrafi yapının yeni iş sahalarının açılması için uygun olması	
EG5	Geleneksel yapısı içerisinde tiftik ticaretinin önemli bir yerinin olması	
EG6	Arıcılık, balıkçılık ve kümes hayvancılığıyla uğraşılıyor olması	
EG7	Amatör olarak kümes hayvanı besleyen halkın, ürünleri bölge içerisinde kurulan pazarlarda ve seyyar tezgahlarda satarak ekonomiyi canlandırması	
EG8	Geleneksel leblebi imalatının canlandırılması için sokak boyu rekreasyon çalışmalarının yapılmış olması	
Ekonomik Zayıf Yönler (EZ)		
EZ1	Tohum ıslah çalışmalarının yetersiz oluşu	
EZ2	Büyükbaş hayvancılığın azalması	
EZ3	Hayvan sayısı az olan hanelerin bakım için yaptıkları harcamaların artması ve kâr oranlarının düşmesi	
EZ4	İşsiz nüfusa istihdam sağlamaya yardımcı olacak iş sahalarının eksik olması	
EZ5	Gelişmiş bir sanayinin bulunmaması	
EZ6	Yeterli düzeyde saman ve yem üretiminin bulunmaması	
EZ7	Gıda güvenliği çalışmalarının olmaması	

Ekonomik Fırsatlar (EF)		
EF1	Tiftik keçisinin anavatanının Ankara olması	
EF2	Tiftiğin ülke ve bölge halkına ekonomik getirisinin oldukça yüksek olması	
EF3	Markalaşma potansiyeli taşıyan leblebiye sahip olması	
EF4	Yurt içi ve yurt dışı pazarlarda yer edinmek için çeşitli potansiyellere sahip olması	
EF5	Bağcılık faaliyetlerinin gelişmesi	
EF6	Kırmır Çayı'nın balıkçılık için uygun olması	
EF7	Güdümlü bıçaklarını görmek ve satın almak amacıyla ilçenin ziyaret ediliyor olması	
Ekonomik Tehditler (ET)		
ET1	Ülke ve bölge halkına ekonomik getirisi yüksek olan tiftik üretiminin oldukça azalması	
ET2	Geçmişte Güdül'ün simgesi haline gelmiş olan leblebinin ve deri imalathanelerinin sayısının zamanla oldukça azalması	
ET3	Marka değeri yüksek turizm alanlarının Güdül ile bütünleşemiyor olması	
ET4	Kırsal nitelikli yerleşim bölgelerindeki doğal kaynakların turizme kazandırılmaması ve agro turizm yatırımlarının yetersiz olması	
ET5	Ankara sağlık sektöründe Türkiye ve Ortadoğu'nun merkezi konumunda olmasına rağmen, bu potansiyelin turizm sektörü ile entegre edilememesi	
ET6	Tarıma dayalı sermayenin değerlendirilmesi ve biriktirilmesindeki önemin Ankara'ya olan yakınlık nedeniyle yitirilmiş olması	
ET7	İşletmelerin markalaşma ve dış ticaret konusundaki kurumsal kapasitelerinin yetersiz olması	
ET8	Konaklama eksiklikleri giderilmediğinden turizmin ekonomiye katkısının oldukça az olması	

YÖNETSEL SWOT ANALİZİ		Öncelik Puanı
		Çok Az Önemli: 1 Az Önemli: 3 Orta Önemli: 5 Fazla Önemli: 7 Çok Fazla Önemli: 9
Yönetsel Güçlü Yönler (YG)		
YG1	Ulaşım bağlantıları üzerinde yer alması	
Yönetsel Zayıf Yönler (YZ)		
YZ1	Ekonomik sektörlerin Ankara ve alt bölgeleriyle birlikte bütüncül bir yaklaşım içerisinde değerlendirilmemesi	
YZ2	Yerel katılım kapasitesinin düşük olması	
YZ3	Büyükşehir yasasıyla mahalle sayısının artması	
YZ4	Büyükşehirine yakın ve kırsal niteliğini devam ettirmeye çalışıyor olması	
Yönetsel Fırsatlar (YF)		

YF1	Başkent niteliğindeki büyükşehir yakın olması	
YF2	Bütünşehir yasasıyla idari yapının ve hizmet sunum kapasitesinin değişmesi	
YF3	Güdü'l'ün sürdürülebilir gelişimi destekleyici Cittaslow üyelik sürecinde olması	
Yönetmel Tehditler (YT)		
YT1	Tarım topraklarının imar yoluyla gelişme konut alanına çevriliyor olması	
YT2	Bütüncül bir planlama yaklaşımı olmaması	
YT3	Bütünşehir yasasıyla idari yapının ve hizmet sunum kapasitesinin değişmesi	

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Buse ŞAHİN DEREYURT
Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri ve Tarihi : Altındağ 05.09.1993
Telefon : +90 538 980 1990
Faks : -
e-mail : busesahin1@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Adı	İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Kurtuluş Lisesi	Çankaya/Ankara	2011
Üniversite	: Gazi Üniversitesi	Maltepe/Ankara	2015
Yüksek Lisans	: Konya Teknik Üniversitesi	Selçuklu/Konya	2019
Doktora	:		

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2014	TÜBİTAK	Proje Araştırmacısı
2016	TÜBİTAK	Proje Araştırmacısı
2019	Hacettepe Üniversitesi Teknokent Teknoloji Transfer Merkezi	Proje Araştırmacısı

UZMANLIK ALANI

Stratejik Planlama, Stratejik Kırsal Kalkınma, Yerel Dinamikler, Yerel ve Bölgesel Kalkınma

YABANCI DİLLER

İngilizce

BELİRTMEK İSTEĞİNİZ DİĞER ÖZELLİKLER

NetCad, AutoCad, Adobe Photoshop, Prezi (İyi)
ArcGIS, SketchUp, Adobe Illustrator (Orta)

YAYINLAR

Şahin, B., Gündüz, E., 2018, A comprehensive SWOT analysis for strategic rural development-Güdümlü case, *III. Ines Education and Social Science Congress, Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları*, 266-275 (Yüksek Lisans tezinden yapılmıştır).